

ISSN 1986-5392

КН 01

Класификације

СРПСКИ
ЈЕЗИК

КД БИХ 2010

КЛАСИФИКАЦИЈА ДЈЕЛАТНОСТИ БИХ 2010

Босна и Херцеговина

Агенција за статистику
Босне и Херцеговине

Сарајево, 2010

**Издаје и
штампа:**

Агенција за статистику Босне и Херцеговине
Босна и Херцеговина, Сарајево, Зелених беретки 26

Одговара:

Зденко Милиновић, директор

Припрема:

Радна група за класификацију дјелатности:

- Наташа Лучић, Дубравка Хусић, Ивана Тавра, Едина Козић и Мевлија Одобашић из Агенције за статистику БиХ;
- Јелена Ђокић, Нада Јаковљевић, Наташа Драгић, Наташа Кецман и Славица Јосиповић из Републичког завода за статистику РС;
- Мунира Захирагић, Ениса Растић, Сања Амброжид, Емира Ахметовић, Анеса Мирица и Суада Локванчић из Федералног завода за статистику ФБиХ.

ДТП:

Дубравка Хусић, Тимур Љубунчић, Миралем Поровић, Ален Мргуд,
Александра Зец

Сарајево, 2010

ПРЕДГОВОР

Приоритетни задатак статистичких институција у БиХ је имплементација Закона о статистици БиХ, те изградња функционалног система статистике са јасно дефинисаним одговорностима, циљевима и методама координације. Систем статистике у БиХ потребно је ускладити са међународним стандардима. Потписивањем и досљедном примјеном Споразума о примјени јединствених методологија и јединствених стандарда при изради статистичких података Босне и Херцеговине почела је реализација једног од краткорочних приоритета Европског партнерства. Доношењем и примјеном тих стандарда постиже се међународна упоредивост статистичких података Босне и Херцеговине. Креирање заједничких стандарда и класификација је предуслов за укључивање у Европски статистички систем.

Један од таквих стандарда је Класификација дјелатности Босне и Херцеговине (КД БиХ), која је израђена на основу Статистичке класификације економских дјелатности Европске уније NACE Rev. 1.1. (Пропис ЕС број 29/2002), а на основу Закона о КД БиХ ("Службени гласник БиХ" број 76/06 од 25.09.2006) употребљава се за сва разврставања по дјелатностима пословних и других субјеката и њихових дијелова, за вођење различитих службених и других административних збирки података (евиденције, регистри, базе података и сл.), за вођење статистичког пословног регистра и за остале потребе статистике. Класификацију дјелатности Босне и Херцеговине Агенција за статистику БиХ доноси одлуком те иста представља јединствен и усаглашен стандард на нивоу БиХ. Предлог измјена и допуна класификације и свих њених ревизија израђује Агенција, у сарадњи са Федералним заводом за статистику и Републичким заводом за статистику Републике Српске.

У посљедњим деценијама у свијету су се догодиле значајне промјене у структури економије тако да је Европска унија увела нову класификацију економских дјелатности под називом NACE Rev. 2, која се у земљама EU почела примјењивати од 1. јануара 2008 (Пропис ЕС број 1893/2006). Класификација NACE Rev. 2 замијенила је дотадашњу Статистичку класификацију економских дјелатности – NACE Rev. 1.1. У складу са Законом о КД БиХ, Класификација дјелатности БиХ се мора стално усклађивати са свим званичним промјенама Статистичке класификације економских дјелатности Европске уније, а на тај начин и с међународном класификацијом дјелатности Уједињених нација (ISIC), да би се обезбиједила упоредивост статистичких података БиХ на европском и свјетском нивоу. Из тих разлога Агенција за статистику БиХ је, у сарадњи са ентитетским заводима за статистику, извршила промјену класификације дјелатности.

У овој публикацији приказана је нова верзија Класификација дјелатности Босне и Херцеговине (КД БиХ 2010), која је заснована на Статистичкој класификацији економских дјелатности – NACE Rev. 2.

КД БиХ 2010 се објављује у три језичке варијанте: хрватској, босанској и српској. КД БиХ 2010 је објављена у "Службеном гласнику БиХ" број 47/10 од 08.06.2010. године.

Директор

Зденко Милиновић

Скраћенице

ANZSIC	Australian and New Zealand Standard Industrial Classification	PRODCOM	Products of the European Community
BEC	Broad Economic Categories	SITC	Standard International Trade Classification
BOP	Balance Of Payments	SNA	System of National Accounts
CN	Combined Nomenclature - European Classification of Goods	SPC	Statistical Program Committee
COFOG	Classifications of the Functions of Government	TSA	Tourism Satellite Account
CPA	European Classification of Products by Activity	UNESCO	United Nations Educational, Scientific, and Cultural Organization
CPC	United Nation's Central Product Classification	WCO	World Customs Organization
ESA	European System of National and Regional Accounts	WHO	World Health Organization
EU	European Union		
FDI	Foreign Direct Investment		
HS	Harmonized Commodity Description and Coding System, managed by World Customs organization		
ICT	Information and Communication Technology Sector Classification		
ILO	International Labour Organization		
IMF	International Monetary Fund		
ISCED	International Standard Classification of Education		
ISCO	International Standard Classification of Occupations		
ISIC	United Nation's International Standard Industrial Classificationa of all Economic Activities		
КД БиХ	Класификација дјелатности Босне и Херцеговине		
КПД БиХ	Класификација производа по дјелатности Босне и Херцеговине		
MIG	Main Industrial Groupings		
NACE	European Classification of Economic Activities		
NAICS	North American Industry Classification System		

Садржај

1. Методологија за статистичку примјену КД БиХ 2010	7
1.1 Класификација дјелатности БиХ	9
Увод	9
Основне карактеристике КД БиХ 2010 и њена примјена	10
Обухват КД БиХ 2010 и ограничења	10
Структура и шифарски систем у КД БиХ 2010	11
1.2 Критерији коришћени за израду КД БиХ 2010	14
Критерији за разраде	14
Критерији за гране и области	14
1.3 Дефиниције главне, споредне и помоћне дјелатности	15
1.4 Статистичке јединице	16
Врсте статистичких јединица	16
Дефиниције и објашњења појединих врста статистичких јединица	17
1.5 Класификациона правила за дјелатности и статистичке јединице	23
Основна класификациона правила	23
Вишеструке и интегрисане дјелатности	25
Правила за специфичне дјелатности	28
Посебна правила и дефиниције везане уз специфична подручја	30
1.6 Поређење КД БиХ 2010 и КД БиХ	35
Промјене у структури класификације	35
Кореспондентне табеле	40
2. Структура КД БиХ 2010 по подручјима	41
3. Детаљна структура КД БиХ 2010	45
4. Структура КД БиХ 2010 са објашњењима	87
5. EU NACE класификације, хронологија развоја и везе између NACE Rev.2 и других класификација	333
5.1 NACE и интегрисани систем класификација економских дјелатности и производа	335
5.2 Обухват и карактеристике NACE	336

5.3	Историјска биографија и правни контекст NACE	337
5.4	Неопходност ревидирања NACE	339
5.5	Везе NACE Rev. 2 са другим класификацијама	339
	Везе с међународним класификацијама	339
	Везе с ЕУ класификацијама	342
	Везе с осталим међународним класификацијама	344
	Агрегиране структуре за националне рачуне	344
6.	Додаци	347
6.1	Одлука о КД БиХ 2010	349
6.2	Појмовник	351
6.3	Outsourcing	353
6.4	Легислатива	361

**1. Методологија за статистичку примјену
Класификације дјелатности Босне и
Херцеговине 2010**

КД БиХ 2010

1. 1. Класификација дјелатности БиХ

Увод

1. Класификација дјелатности Босне и Херцеговине - КД БиХ израђена је на основу Статистичке класификације економских дјелатности у ЕУ - NACE Rev.1.1 (*Statistical Classification of Economic Activities in the European Community - NACE Rev.1.1*) и упоредива је са Међународном стандардном индустријском класификацијом свих економских дјелатности Уједињених нација, ISIC Rev.3 (*United Nation's International Standard Industrial Classification of all Economic Activities- ISIC Rev.3*).
2. Током времена догодиле су се значајне промјене у структури и организацији економије, као и у развоју нових технологија, што је резултовало стварањем нових дјелатности и нових производа. Усљед тога било је неопходно да се изврши свеобухватна ревизија NACE Rev.1.1 класификације, односно, ISIC Rev.3 класификације економских дјелатности као и свих других класификација које се на њима заснивају.
3. Резултат велике ревизије, која се у ЕУ одвијала између 2000. и 2007. године и која је позната под називом „Операција 2007“ је израда нове верзије Статистичке класификације економских дјелатности у ЕУ - NACE Rev. 2 (*Statistical Classification of Economic Activities in the European Community - NACE Rev.2*). NACE Rev. 2 је директно повезана на нову Међународну стандардну индустријску класификацију свих економских дјелатности Уједињених нација, ISIC Rev.4 (*United Nation's International Standard Industrial Classification of all Economic Activities- ISIC Rev.4*).
4. ЕУ NACE Rev. 2 класификација је ступила на снагу 19. јануара 2007.године, а њена примјена у свим земљама чланицама ЕУ почела је 1. јануара 2008.
5. С обзиром да је Класификација дјелатности Босне и Херцеговине - КД БиХ у својој основи преузети европски стандард, свака нова ревизија класификације економских дјелатности у ЕУ повлачи за собом и промјене БиХ класификације дјелатности да би се обезбједио континуитет упоредивости БиХ података на европском и свјетском нивоу.
6. У вези с наведеним, статистичке институције у БиХ су покренуле и извршиле активности на усклађивању Класификације дјелатности Босне и Херцеговине - КД БиХ са ЕУ NACE Rev.2 класификацијом. Радна група састављена од представника све три статистичке институције у БиХ, израдила је нову верзију статистичке класификације економских дјелатности БиХ под називом Класификација дјелатности Босне и Херцеговине 2010 - КД БиХ 2010 (у даљем тексту КД БиХ 2010).
7. Да би се обезбједила исправна статистичка примјена КД БиХ 2010 (у статистичком пословном регистру, као и за спровођење и обраду статистичких истраживања и сл.) Радна група је припремила и Методологију за статистичку примјену Класификације дјелатности Босне и Херцеговине 2010 – КД БиХ 2010, на нивоу БиХ, Федерације БиХ, Републике Српске и Брчко Дистрикта. Методологија је потпуно усклађена са смјерницама, препорукама и дефиницијама које су објављене уз NACE Rev.2 и ISIC Rev.4.

Основне карактеристике КД БиХ 2010 и њена примјена

8. КД БиХ 2010 је класификација свих дјелатности у Босни и Херцеговини, а користи се за прикупљање, уписивање, обраду, објаву и дисеминацију статистичких података. КД БиХ 2010, користи се и за разврставање пословних субјеката (правних и физичких лица) према економским активностима које обављају као и за вођење статистичког пословног регистра и других пословних (административних) регистра.
9. КД БиХ 2010 израђена је на основу Статистичке класификације економских дјелатности у ЕУ, NACE Rev. 2 (*Statistical Classification of Economic Activities in the European Community - NACE Rev.2*) чија су прва два нивоа (подручја и области) идентична с подручјима и областима нове верзије Међународне стандардне индустријске класификације свих економских дјелатности Уједињених нација - ISIC Rev. 4 (*United Nation's International Standard Industrial Classification of all Economic Activities- ISIC Rev.4*).
10. Примјеном КД БиХ 2010, која садржајно и структурно одговара класификацији NACE Rev. 2, обезбјеђује се и квалитетна међународна упоредивост статистичких података за БиХ са другим земљама изван ЕУ. Урађена на основу NACE Rev. 2, КД БиХ 2010 је на прва два нивоа упоредива и са ISIC Rev. 4.
11. У складу са Законом о класификацији дјелатности, КД БиХ 2010 је обавезан стандард који се употребљава при евидентирању, прикупљању, обради, анализирању, публикавању и исказивању података по дјелатностима значајним за праћење стања и кретања на економском, демографском и социјалном подручју у Босни и Херцеговини, као и на нивоу Федерације Босне и Херцеговине, Републике Српске и Брчко Дистрикта.
12. КД БиХ 2010 је обавезујући стандард и за међународну размјену статистичких података за БиХ. У примјени КД БиХ 2010 неопходно је обезбједити разликовање њене примјене за статистичке сврхе од примјене за фискалне и остале нестатистичке сврхе.
13. Класификација дјелатности КД БиХ 2010, њена примјена и ступање на снагу, прописују се Одлуком о класификацији дјелатности која се објављује у Службеном гласнику Босне и Херцеговине.

Обухват КД БиХ 2010 и ограничења

14. КД БиХ 2010 не прави разлике између пословних јединица у погледу њиховог облика власништва, врсте правне организације или начина пословања, због тог што ти критерији нису повезани са карактеристикама дјелатности као такве. Јединице које обављају исту врсту економске дјелатности припадају истој категорији класификације, независно о томе да ли се ради о дионичарским друштвима (или њиховом дијеловима), самосталним предузетницима или државним институцијама, те да ли је матично предузеће домаћа или инострана јединица и да ли се јединица састоји од само једног или више погона.
15. Прерађивачке дјелатности су класификацијом описане независно о томе да ли се посао обавља електричним или ручним машинама и да ли се одвија у фабрици или домаћинству. Модерна израда насупрот традиционалној не представља критериј за КД БиХ 2010.

16. КД БиХ 2010 не разликује формалну од неформалне или легалну од илегалне производње. Разврставања према облику власништва, врсти организације или начину пословања обављају се независно од разврставања према дјелатности. Међутим, статистичко укрштање ових обиљежја са економским дјелатностима обезбедиће корисне додатне информације.
17. Уопште, КД БиХ 2010 не разликује тржишне од нетржишних дјелатности, као што је то дефинисано у SNA/ESA, мада је та разлика важна са аспекта израде статистике националних рачуна. Разликовање економских дјелатности према овим критеријима корисно је у сваком случају гдје се подаци прикупљају за дјелатности које се обављају на обје основе, тржишној и нетржишној. Унакрсним разврставањем овај би се критеријум требао повезати с категоријима класификације економских дјелатности. Нетржишне услуге у складу са КД БиХ 2010 пружају само државне организације или непрофитне институције које служе домаћинствима, већином у подручју образовања, здравства, социјалног рада итд.
18. КД БиХ 2010 обухвата и неке дјелатности домаћинства која производе одређена добра и обављају одређене врсте услуга за сопствену употребу. Међутим, ово се односи само на један дио економских активности домаћинства, док су остале економске активности домаћинства (које је могуће јасно одредити) разврстане у другим подручјима класификације.

Структура и шифарски систем у КД БиХ 2010

19. КД БиХ 2010 састоји се од четири хијерархијска нивоа представљена на сљедећи начин:
- први ниво - подручје (section), представљено једнословном абecedном шифром,
  - други ниво - област (division), представљана је двоцифреном бројчаном шифром,
  - трећи ниво - грана (group), представљана је троцифреном бројчаном шифром,
  - черврти ниво - разред (class), представљено је четвороцифреном бројчаном шифром.

КД БиХ 2010 као и NACE Rev.2, има 21 подручје, 88 области, 272 гране и 615 разреда.

20. Најнижи ниво КД БиХ 2010 је ниво разреда, што је битна разлика у односу на КД БиХ. Наиме, најнижи ниво КД БиХ био је ниво подразреда (петероцифрена бројчана ознака) која је представљала додатни ниво уведен ради задовољавања специфичних БиХ потреба за приказивањем податка на детаљнијем нивоу. С обзиром да је КД БиХ 2010 у основи много детаљнија и да на нивоу разреда има 615 категорија (КД БиХ је имала 514 разреда и 625 подразреда), БиХ статистичке институције, уз консултацију с осталим институцијама које су учествовале у припреми класификације, усагласиле су се да најнижи ниво КД БиХ 2010 буде ниво разреда, као и у NACE Rev.2. То значи, у КД БиХ 2010 нема додатног разрађивања на петој цифри, те је њена структура идентична структури NACE Rev. 2.
21. Поред тога, КД БиХ 2010 у односу на КД БиХ, у својој структури више нема међуниво „потподручје“. Разлог за то је што тај хијерархијски међуниво, који је служио за потребе националних рачуна више не постоји ни у NACE Rev. 2. За потребе националних рачуна

сада су израђене двије специфичне агрегационе структуре које не чине саставни дио NACE Rev. 2, али се изводе из ње.

22. Табела представља упоредни приказ хијерархијских нивоа КД БиХ 2010 у односу на КД БиХ (2006):

Назив нивоа	Врста ознаке	КД БиХ 2010		КД БиХ (2006)		Разлика
		Ознака	Број категорија	Ознака	Број категорија	
Подручје	једнословне	А - У	21	А - Q	17	+ 4
Потподручје (међуниво)	двословне	-	-	АА - QА	31	-
Област	двоцифрена	01 - 99	88	01 - 99	62	+ 26
Грана	троцифрена	01.1 - 99.0	272	01.1 - 99.0	224	+ 48
Разред	четвороцифрена	01.11 - 99.00	615	01.11 - 99.00	514	+ 101
Подразред	петероцифрена	-	-	01.11.0 - 99.00.0	625	-

Ознака за ниво подручја није укључена у шифре КД БиХ 2010 које представљају област, грану и разред одређене дјелатности. На примјер, дјелатност „Производња љепила“ је представљена шифром 20.52, при чему је 20 шифра области, 20.5 шифра гране и 20.52 шифра разреда; подручје „С“ којем ове шифре припадају не појављује се у самој шифри.

23. Шифре области додјељене су редом односно растућим бројчаним током. Међутим, стављене су одређене »празнине« како би се омогућило увођење додатних области без потребе за комплетном промјеном шифарског система класификације. То се најчешће односи на она подручја класификације у којима ће се највјероватније брзо указати потреба за додатним областима. Из тог разлога су сљедеће шифре области у КД БиХ 2010 остале неискориштене: 04, 34, 40, 44, 48, 54, 57, 67, 76, 83 и 89.

24. У случајевима гдје одређени ниво класификације није даље разрађен користи се цифра „0“ на оном мјесту у шифри која представља сљедећи детаљнији ниво. На примјер, шифра разреда „Ветеринарске дјелатности“ је 75.00, зато што област „Ветеринарске дјелатности“ (шифра 75) није подијељена ни у гране ни у разреде. Шифра разреда „Производња пива“ је 11.05 јер област „Производња пића“ (шифра 11) није подијељена у више грана али је грана „Производња пића“ (шифра 11.0) подијељена у више разреда.

25. Кад год је то било могуће, гране или разреде који укључују »остало« и/или »д.н.« (на другом мјесту неспоменуто) су означени цифром „9“ (на примјер грана 08.9 „Вађење руда и камена, д. н.“ и разред 08.99 „Вађење осталих руда и камена, д.н.“).

26. У табели је представљена основна структура и број категорија КД БиХ 2010, по подручјима:

Ознаке и називи подручја КД БиХ 2010		Број хијерархијских нивоа у КД БиХ 2010		
		области	гране	разреди
УКУПНО (А - У)		88	272	615
А	Пољопривреда, шумарство и риболов	3	13	39
В	Вађење руда и камена	5	10	15
С	Прерађивачка индустрија	24	95	230
Д	Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	1	3	8
Е	Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедијације) животне средине	4	6	9
Ф	Грађевинарство	3	9	22
Г	Трговина на велико и на мало; поправка моторних возила и мотоцикала	3	21	91
Н	Саобраћај и складиштење	5	15	23
И	Дјелатности пружања смјештаја, припреме и послуживања хране; хотелијерство и угоститељство	2	7	8
Ј	Информације и комуникације	6	13	26
К	Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања	3	10	18
Л	Пословање некретнинама	1	3	4
М	Стручне, научне и техничке дјелатности	7	15	19
Н	Административне и помоћне услужне дјелатности	6	19	33
О	Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање	1	3	9
Р	Образовање	1	6	11
Q	Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада	3	9	12
Р	Умјетност, забава и рекреација	4	5	15
С	Остале услужне дјелатности	3	6	19
Т	Дјелатности домаћинства као послодаваца; дјелатности домаћинства која производе различиту робу и обављају различите услуге за сопствену употребу	2	3	3
У	Дјелатности екстериторијалних организација и органа	1	1	1

1.2. Критерији коришћени за израду КД БиХ 2010

27. Критерији који се користе за дефинисање и одређивање категорија на било којем нивоу класификације зависе од више фактора, као што су потенцијална употреба класификације и расположивост података. Ови критерији се примјењују различито на различитим нивоима класификације: критериј за детаљне нивое агрегације узима у обзир сличности са стварним производним процесом, док је на вишим нивоима агрегације класификације тај критериј прилично неважан.

Критерији за разраде

28. Критерији који се тичу начина на који су дјелатности комбиноване у (и распоређене између) производне јединице заузимају централно мјесто у дефиницији разреда (најдетаљније категорије) КД БиХ 2010. Они су намијењени да обезбиједу да разреди класификације буду релевантни код разврставања статистичких јединица, као и да јединице које припадају поједином разреду буду сличне с обзиром на дјелатности које обављају, колико је то изводљиво.

29. КД БиХ 2010 уопште придаје више значаја производном процесу у дефинисању појединачних разреда, него нпр., карактеристикама произведених добара и услуга или њиховој намјени. То значи да су дјелатности груписане заједно кад дијеле заједнички процес производње добара или услуга, употребљавајући сличне технологије.

30. Разреди КД БиХ 2010 су дефинисани тако да, кад год је то могуће, задовоље два сљедећа услова:

- а. Производња одређених категорија добара или услуга које обиљежавају дати разред одговара оутпуту јединица разврстаних у тај разред;
- б. Разред обухвата јединице које производе највећи дио добара или услуга које га обиљежавају.

31. Друго значајно разматрање при дефинисању разреда у КД БиХ 2010 је релативна важност дјелатности која се укључује. У принципу, посебни разреди су обезбјеђени за дјелатности које преовладавају у већини земаља чланица ЕУ, односно, које су од посебног значаја у свјетској економији.

Критерији за гране и области

32. За разлику од нивоа разреда, производни процес и технологија која се користи у производним дјелатностима мање су важни као критерији за њихово груписање на вишим нивоима агрегације класификације. На највишем нивоу класификације (подручја), општа обиљежја произведених роба и услуга, као и потенцијално коришћење статистичких података, на примјер у статистици националних рачуна, постају важни фактори.

33. Главни критерији који се примјењују код одређивања грана и области у КД БиХ 2010 односе се на сљедеће карактеристике дјелатности производних јединица:

- карактер произведених добара и услуга,

- намјену добара и услуга,
  - инпуте,
  - процесе и технологију производње.
34. Када се ради о карактеристикама произведених добара и услуга, узима се у обзир физички састав и степен обраде предмета, као и потребе којима произведена добра и услуге служе. Разликовање категорија КД БиХ 2010 у смислу природе произведених добара и услуга обезбјеђују основу за груписање производних јединица према њиховим сличностима у (и везама између) утрошеним сировинама и изворима потражње и њиховим тржиштима.
35. Важност која се додијељује напријед описаним критеријима варира од једне до друге категорије. У већини случајева (нпр. производња хране, индустрија текстила, одјеће и коже, производња машина и опреме као и услужне дјелатности), четири специфична критеријума су повезана тако да се не појављује проблем додјеливања важности критерија. У случају полупроизвода, често се највећа важност даје физичком саставу, као и степену обраде производа. У случају производа са сложеним производним процесом приоритет се најчешће даје крајњој намјени, технологији и организацији производње, а не физичком саставу добра.

1.3 Дефиниције главне, споредне и помоћне дјелатности

36. Јединица може обављати једну или више економских дјелатности које су описане у једној или више категорија КД БиХ 2010.
37. Економска дјелатност се одвија када се комбинују средства као што су капитална добра, радна снага, производне технике или полупроизводи у сврху производње добара или услуга. Самим тим је економска дјелатност одређена инпутом средстава, производним процесом и оутпутом производа (добра или услуга).
38. Дјелатност се може састојати од једног једноставног процеса (нпр. ткање), али исто тако може да покрива цијели низ потпроцеса, од којих се сваки налази у различитим категоријама класификације (нпр. производња аутомобила састоји од специфичних дјелатности као што су ливање, ковање, варење, монтажа, бојење, итд.). Ако је производни процес организован као интегрисани низ основних дјелатности у оквиру исте статистичке јединице, цијела комбинација се сматра као једна дјелатност.
39. **Главна дјелатност** статистичке јединице је дјелатност која највише доприноси укупној додатој вриједности јединице. Главна дјелатност се одређује top-down методом и не мора неопходно имати 50% или већи удио укупне додате вриједности јединице.
40. **Споредна дјелатност** је било која друга дјелатност јединице, чији се оутпути (добра или услуге) испоручују трећој страни. Додата вриједност споредне дјелатности мора бити мања него она главне дјелатности.
41. Потребно је направити разлику између главне и споредних дјелатности, с једне, и помоћних дјелатности, с друге стране. Главна и споредне дјелатности се углавном обављају уз помоћ бројних помоћних дјелатности као што су рачуноводство, превоз, складиштење, набавка, маркетинг продаје, поправка и одржавање, итд.

42. **Помоћне дјелатности** су оне које постоје искључиво да би пружале подршку главној или споредним економским дјелатностима јединице, тако што обезбјеђују добра или услуге само за потребе те јединице.

Дјелатност се сматра помоћном ако задовољава све сљедеће услове:

- а. служи само за јединицу или јединице којима припада;
- б. инпути учествују у трошковима јединице;
- в. оутпути (обично услуге, ријетко добра) нису дио коначног производа јединице и не стварају бруто инвестиције у фиксни капитал;
- г. упоредива дјелатност у сличном обиму обавља се у сличним производним јединицама.

Примјер дјелатности које се не сматрају помоћним дјелатностима:

- а. производња добара и услуга који су дио инвестиција; нпр. грађевински радови за сопствене потребе који би били разврстани у грађевинарство ако су подаци доступни и израда софтвера;
- б. производња оутпута чији се значајан дио продаје на тржишту, чак и ако се један дио потроши везано за главну дјелатност;
- в. производња добара или услуга која касније постају саставни дио оутпута главне или споредне дјелатности (нпр. производња кутија за паковање производа у погону истог предузећа);
- г. производња енергије (интегрисаних електрана или топлана) чак и када се укупна производња употреби за главну или споредну дјелатност матичне јединице;
- д. куповина добара за препродају у неизмијењеном стању;
- ђ. истраживање и развој, с обзиром да ове дјелатности не обезбјеђују услуге које се користе у текућој производњи.

У свим наведеним случајевима, уколико постоје доступни подаци, потребно је препознати и разликовати тзв. јединице према врсти дјелатности, те их разврстати према дјелатностима које стварно обављају.

1.4. Статистичке јединице

Врсте статистичких јединица

43. Да би се створила потпуна слика економије, потребан је широк обим статистичких информација. Организациони ниво јединице на којој је могуће прикупити податке варира зависно од врсте податка. На примјер, подаци о профиту неког предузећа могу бити расположиви само за ниво комплетног предузећа и приписати се само једној централној локацији, а да се односе на неколико различитих локација на којима се обавља дјелатност предузећа, док подаци о продаји производа могу бити расположиви за сваку посебну локацију. Усљед тога, да би се на задовољавајући начин могли посматрати и анализирати статистички подаци, неопходно је дефинисати систем статистичких јединица. Статистичке јединице чине саставне дијелове референтне популације за коју се могу прикупити подаци и разврстати према класификацији економске дјелатности.

44. Различите врсте статистичких јединица користе се за различите потребе, али је свака јединица посебан ентитет, који се дефинише на такав начин да се може препознати и одредити као и избјећи замјена са било којом другом врстом јединице. То може бити препознатљива правна или физичка јединица или, као у случају јединица хомогене производње, статистичка конструкција.
45. Сљедеће врсте статистичких јединица су описане у Уредби Савјета о статистичким јединицама (*Council Regulation on statistical units*):
- а. група предузећа (*the enterprise group*);
  - б. предузеће (*the enterprise*);
  - в. јединица према врсти дјелатности (*the kind-of-activity unit*);
  - г. локална јединица (*local unit*);
  - д. локална јединица према врсти дјелатности (*the local kind-of-activity unit*);
  - ђ. институционална јединица (*the institutional unit*);
  - е. јединица хомогене производње (*the unit of homogeneous production*);
  - ж. локална јединица хомогене производње (*the local unit of homogeneous production*).

Дефиниције и објашњења појединих врста статистичких јединица

Група предузећа (*Enterprise group*)

46. Група предузећа је удружење више предузећа која су повезана правним и/или финансијским везама. Група предузећа може имати више од једног центра одлучивања, посебно за политику производње, продаје и профита. Група предузећа може да централизује одређене аспекте финансијског управљања и опорезивања. Она чини економски ентитет који је овлаштен за одлучивање, посебно у односу на јединице које је сачињавају.

Објашњење:

За одређена посматрања и анализе понекад је потребно проучити везе између одређених предузећа и груписати она која имају међусобне чврсте везе. Сматра се да постоји група кад 20% капитала или гласова има или контролише друго предузеће. Узимају се у обзир одредбе о овлаштењима за именовање директора, а уз финансијски надзор утврђује се и гдје се контрола стварно налази.

Ова дефиниција није погодна за статистичку анализу јер рачуноводствено повезане групе не конституишу међусобно искључиве додатне групе предузећа. Статистичка јединица позната као група предузећа (заснована на концепту рачуноводствено повезане групе) треба се дефинисати примјеном сљедећих допунских критерија:

- потребно је размотрити рачуноводствене групе на највишем консолидационом нивоу (управљач групе),
- треба укључити оне јединице чије су финансије потпуно интегрисане у консолидационо друштво,
- треба додати јединице с већинском контролом чији рачуни нису укључени у свеобухватну консолидацију примјеном једног од критерија разлике у врсти дјелатности или величини јединице,
- не узимају се у обзир привремене везе краће од годину дана.

Група предузећа је скуп предузећа које надзире управљач групе (*group head*). Управљач групе је надређена правна јединица коју посредно или непосредно не надзире ниједна друга правна јединица. Подружна предузећа (*subsidiary enterprise*) надређеног предузећа (*parent enterprise*) његове су подружнице (*subsidiaries*). Међутим, постоје неки облици задружних или заједничких удружења у којима је надређено предузеће у власништву јединица групе.

Групе предузећа често су повезане различитим односима као што су власништво, контролисање различитих интереса и управљање. Те су јединице често повезане с јединицама из исте породице с неколико различитих генерација. Јединица група предузећа често одговара конгломерату повезаном сложеним односима и често обавља широк распон дјелатности. Потгрупе се могу идентификовати унутар групе предузећа. Корисно је препознати све везе између управљача групе и подређених предузећа преко мреже подружница и потподружница (*sub-subsidiaries*), што омогућава приказ организованости комплетне групе.

Што се тиче различитих рачуноводствених упутстава треба разликовати међу основним јединицама групе нефинансијских предузећа од јединица које се разврставају као финансијске институције. У другом случају, треба разликовати јединице које су кредитне институције и оне које су осигуравајућа друштва. Неке групе предузећа размјештене су по цијелом свијету, а треба их анализирати с националног и с међународног аспекта (на примјер „Coca Cola“).

Статистичка јединица „група предузећа“ посебно је корисна за финансијске анализе и проучавање стратегије предузећа, али оне су превише несталне по својој природи да би се прихватиле као централне јединице за посматрање и анализу.

Предузеће (*Enterprise*)

47. Предузеће је најмања комбинација правних јединица која чини организациону јединицу за производњу добара или услуга. Има одређен степен аутономије при одлучивању, посебно при распоређивању сопствених ресурса. Предузеће обавља једну или више дјелатности на једној или више локација. Предузеће може бити само једна правна јединица.

Објашњење:

Овако дефинисано предузеће економски је ентитет који, под одређеним околностима, одговара групи од неколико правних јединица. У ствари, неке правне јединице обављају дјелатности искључиво за друге правне јединице. Њихово се постојање може објаснити само административним разлозима (нпр. због обрачуна пореза) и немају никакву економску важност. Овој категорији исто тако припада и велик број правних јединица без иједног запосленог. У многим случајевима дјелатности таквих правних јединица сматрају се помоћним дјелатностима за надређену правну јединицу за коју обављају послове, а којој морају бити припојене да би формирале предузеће које се користи за економску анализу.

Јединица према врсти дјелатности (*Kind-of-activity unit- KAU*)

48. Јединицу према врсти дјелатности чине дијелови предузећа који доприносе извођењу дјелатности на нивоу разреда (четвороцифрена бројчана ознака) КД БиХ 2010. Она одговара једној операционој потподјели предузећа. Систем информација у предузећу морао би обезбиједити за сваку јединицу према врсти дјелатности сљедеће податке: вриједност производње, вриједност међуфазне потрошње, трошкове радне снаге, оперативне вишкове и бруто инвестиције у фиксни капитал (*gross fixed capital formation*).

Објашњење:

Јединица према врсти дјелатности одређена је за јединицу посматрања како би се побољшала хомогеност резултата статистичких истраживања према дјелатности и међународна упоредивост тих резултата, док се на нивоу предузећа могу посматрати различите врсте хоризонталне и вертикалне интеграције на националном и међународном нивоу. Ентитети који обављају само помоћне дјелатности за предузеће којем припадају не могу се сматрати самосталном јединицом према врсти дјелатности.

Јединица према врсти дјелатности, унутар појединог наслова КД БиХ 2010, може произвести производе ван хомогене групе на рачун с њима повезаних споредних дјелатности које не могу да се издвојено обрађују због нерасположивости рачуноводствених података. Усљед тога јединица према врсти дјелатности разврстана на основу главне дјелатности не мора да производи потпун оутпут хомогених група специфичних производа јер се исти производи могу произвести у споредним дјелатностима јединице према врсти дјелатности која припада неком другом наслову у КД БиХ 2010.

Интерно рачуноводство предузећа често се развија према сродном критерију који је сличан концепту дјелатности. Оно омогућава расположивост података на нивоу јединице према врсти дјелатности. Сви трошкови помоћних дјелатности предузећа морају да се расподијеле на главне и споредне дјелатности као и јединице према врсти дјелатности које се посматрају у оквиру предузећа.

Локална јединица (*Local unit*)

49. Локална јединица је предузеће или дио предузећа (нпр. радионица, фабрика, складиште, канцеларија, рудник) смјештено на географски одређеној локацији. На свакој од тих локација обавља се нека економска дјелатност у којој је запослено једно или више лица (некад и само дио раднога времена) за једно те исто предузеће.

Објашњење:

Ако неко лице ради на једној или више локација (одржавање или надзор) или код куће, локална јединица је локација са које се дају упутства или са које се организује рад. С тим у вези мора бити могуће да се одреди број запослених за сваку локалну јединицу. Међутим, све правне јединице које чине правну основу предузећа или једног његовог дијела морају да имају локалну јединицу која је регистрована канцеларија, чак и ако тамо нема ниједног запосленог. Осим тога, локална јединица може да обавља само помоћне дјелатности.

Географски идентификована локација мора бити стриктно описана: двије јединице које припадају истом предузећу на различитим локацијама (чак и унутар најмање административне јединице), сматрају се дјелима локалним јединицама. Једна локална

јединица може да се протеже кроз неколико сусједних административних подручја, а у том случају, према конвенцији, поштанска адреса је одлучујућа. Границе јединице одређују се границама локације, што значи нпр. да аутопут која иде кроз локалну јединицу не нарушава границе локалне јединице. Критериј за запослена лица у локалној јединици исто тако се узима у обзир.

Локална јединица према врсти дјелатности (*Local kind-of-activity unit- local KAU*)

50. Локална јединица према врсти дјелатности дио је јединице који према врсти дјелатности одговара локалној јединици.

Објашњење:

Свака јединица по врсти дјелатности мора да има најмање једну локалну јединицу по врсти дјелатности. Међутим, јединица по врсти дјелатности може да се формира од дијелова једне или више локалних јединица. С друге стране, локална јединица може у одређеним околностима да обавља само одређени број помоћних дјелатности. У том случају треба додатно да се разврстају локалне јединице. Осим тога, свако предузеће мора да има најмање једну локалну јединицу по врсти дјелатности.

Институционална јединица (*Institutional unit*)

51. Институционална јединица је основни центар за одлучивање који карактерише једнообразност понашања и самосталност при одлучивању у обављању њене главне функције. Јединица је институционална ако је самостална у одлучивању у односу на своју главну функцију и ако је надлежна за комплетно рачуноводство.

Јединица је самостална у одлучивању о главној функцији ако је одговорна за одлуке и дјелатности које обавља.

Јединица је надлежна за комплетно рачуноводство кад води рачуноводство за све државне и финансијске трансакције које се обављају у рачуноводственом периоду као и билансе активе и пасиве.

Објашњење:

У сектору корпоративних предузећа, предузеће одговара институционалној јединици која се користи у саставу националних рачуна. Сличне институционалне јединице исто тако постоје у општој управи и сектору приватних непрофитних институција. Институционалне јединице у сектору домаћинства обухватају све дјелатности у домаћинствима, док је појам »предузеће« резервисан искључиво за њихове производне дјелатности.

Примјена ових правила даје сљедећа рјешења за ентитете који немају обје карактеристике институционалне јединице:

- (а) Домаћинства увијек имају самосталност одлучивања и према томе су институционалне јединице, чак и ако не воде комплетно рачуноводство.
- (б) Предузећа која не воде комплетно рачуноводство припајају се институционалним јединицама у чије је рачуноводство укључено и њихово.
- (в) Ентитети који при вођењу рачуноводства немају самосталност у одлучивању у обављању своје главне функције припајају се јединицама које их надзиру.

- (г) Ентитети који задовољавају дефиницију институционалне јединице сматрају се таквима чак и ако не објављују своје финансијске извјештаје.
- (д) Ентитети који чине дио групе предузећа и воде комплетно рачуноводство сматрају се институционалним јединицама, чак и ако су дио своје самосталности у одлучивању уступили у пракси (ако не и правно) централном органу (холдинг друштву) одговорном за опште управљање групом.

Холдинг друштво само за себе сматра се институционалном јединицом, за разлику од јединица којима управља.

Сљедеће јединице сматрају се институционалним јединицама:

- јединице које воде комплетно рачуноводство и самосталне су у одлучивању:
  - (а) Приватна и јавна друштва (*private and public companies*), јавне корпорације (*public corporations*),
  - (б) Задруге (*cooperatives*) и партнерства (*partnerships*) признати као самостални правни ентитети,
  - (в) Јавна предузећа (*public enterprises*) која су посебним правним прописима призната као самостални правни ентитети,
  - (г) Непрофитне институције (*non-profit institutions*) признате као самостални правни ентитети и
  - (д) Органи опште управе (*agencies of general government*).
- јединице које воде комплетно рачуноводство и које у складу с конвенцијом самостално одлучују:
  - (ђ) Квазикорпоративна предузећа (*quasi-corporate enterprises*): предузећа у власништву једног физичког лица (*sole proprietorships*), партнерства (*partnerships*) и јавна предузећа (*public enterprises*), сем оних који су наведени у тачкама (а), (б) и (в) ако је њихово економско и финансијско дјеловање различито од дјеловања њихових власника, а слично је дјеловању корпоративних предузећа (*corporate enterprises*).
- јединице које нису обавезне да воде комплетно рачуноводство, али самостално одлучују, у складу с конвенцијом:
  - (е) Домаћинства.

Јединица хомогене производње (*Unit of homogeneous production - UHP*)

52. Јединица хомогене производње окарактерисана је једном дјелатношћу која је идентификована својим хомогеним инпутом, процесом производње и оутпутом. Производи који чине инпут и оутпут међусобно се разликују по својим физичким карактеристикама, степену обраде и техници производње, што зависи о класификацији производа. Јединица хомогене производње може да одговара институционалној јединици или њеном дијелу, али никад не може припадати двјема различитим институционалним јединицама. Јединица хомогене производње дефинише се независно о локацији дјелатности.

За анализу производног процеса статистика националних рачуна је прихватила јединице хомогене производње, које омогућавају анализу техничких и економских односа. Те аналитичке јединице употребљавају се посебно за инпут-оутпут табеле, а у пракси се реконструишу из података прикупљених за јединице посматрања с обзиром на то да се не могу директно посматрати.

Већина јединица посматрања у исто вријеме обавља неколико дјелатности. Оне могу обављати главне дјелатности, неке споредне дјелатности, тј. дјелатности које припадају другим гранама и неке од помоћних дјелатности као што су управа, набавка, продаја на тржишту, складиштење, поправке итд. Ако јединица посматрања обавља главну дјелатност, исто као и једну или неколико споредних дјелатности, то ће се подијелити у одговарајући број јединица хомогене производње, а споредне ће дјелатности бити поново разврстане под различите наслове у односу на главну дјелатност.

Помоћне дјелатности јединице посматрања не издвајају се од главних и споредних дјелатности за које се обављају.

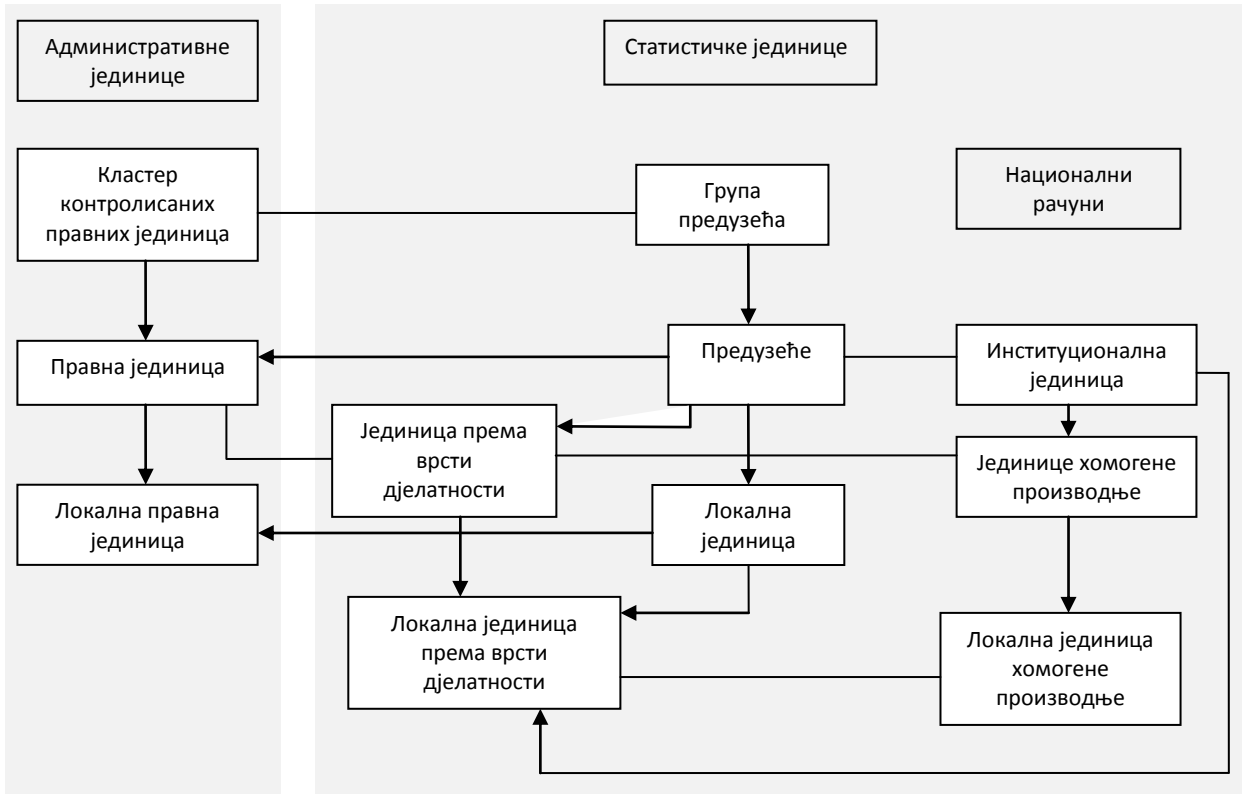
Локална јединица хомогене производње (*Local unit of homogeneous production - local UHP*)

53. Локална јединица хомогене производње дио је јединице хомогене производње који одговара локалној јединици.

54. Веза између различитих типова статистичких јединица приказане су у сљедећој табели:

	Једна или више локација	Једна локација
Једна или више дјелатности	Предузеће Институционална јединица	Локална јединица
Једна дјелатност	Јединица према врсти дјелатности Јединица хомогене производње	Локална јединица према врсти дјелатности Локална јединица хомогене производње

55. Систем административних и статистичких јединица може се приказати на сљедећи начин:

1. 5. Класификациона правила за дјелатности и статистичке јединице

Основна класификациона правила

56. Једна шифра КД БиХ 2010 додјељује се свакој јединици регистрованој у статистичком пословном регистру, према њеној главној економској дјелатности. Главна дјелатност је дјелатност која највише доприноси додатној вриједности те јединице. При додјељивању КД БиХ 2010 шифри користе се: КД БиХ 2010 методологија за примјену, структура и објашњења, коресподентне табеле и упутства из других система класификација као што су ISIC, CPA, HS, CN, итд.

57. Код једноставних случајева када јединица обавља само једну економску дјелатност, главна дјелатност јединице се одређује разредом КД БиХ 2010 који описује ту дјелатност. Ако јединица обавља неколико економских дјелатности (које нису помоћне дјелатности), главна дјелатност се одређује на основу додатне вриједности која је придружена свакој дјелатности и према правилима која се описују у наставку.

58. Додата вриједност је основни концепт и критеријум за разврставање јединица према економским дјелатностима. Бруто додатна вриједност се дефинише као разлика између оутпута и међуфазне потрошње. Додата вриједност је адитивна мјера доприноса сваке економске јединице у бруто домаћем производу.

Замјенски критерији за додатну вриједност

59. Да би се одредила главна дјелатност јединице, морају бити познати подаци о дјелатностима које јединица обавља и њихов припадајући удио у додатој вриједности. Понекад није могуће добити податке о додатој вриједности за различите дјелатности које се у јединици обављају и разврставање дјелатности треба обављати уз кориштење замјенских критеријума. Ти критерији могу бити:
- а) Замјенски критерији који су засновани на оутпуту:
- бруто оутпут јединице који се може приписати добрима и услугама које су везане уз сваку дјелатност;
  - вриједност продаје или промета оних група производа које припадају свакој дјелатности;
- б) Замјенски критерији који су засновани на инпуту:
- плате и накнаде које могу да се придруже различитим дјелатностима (или доходак samozапослених);
  - број запослених укључених у обављање различитих дјелатности у јединици;
  - вријеме рада запослених које може да се припише различитим дјелатностима јединице.
60. Замјенски критерији треба да се користе као приближне вриједности у случају када су подаци о додатој вриједности непознати да би се добио најбољи могући резултат у поређењу с резултатом који би се добио на основу додате вриједности. Кориштење замјенских критерија не мијења методе које се користе за одређивање главне дјелатности, тако да су они само оперативна процјена података о додатој вриједности.
61. Међутим, поједностављено кориштење наведених замјенских критерија може да доведе до забуне. То ће увијек бити случај када структура замјенског критерија није директно пропорционална (непознатој) додатој вриједности.
62. Када се као замјена за податке о додатој вриједности употребљавају подаци о продаји (промету) треба узети у обзир да у неким случајевима промет и додата вриједност нису пропорционални. На примјер, промет у трговини обично има пуно мањи удио у додатој вриједности него промет у прерађивачкој индустрији. Чак и оквиру прерађивачке индустрије однос између продаје и резултирајуће додате вриједности може да варира између и у оквиру дјелатности. Код неких дјелатности подаци о промету се одређују на специфичан начин чиме поређење с другим дјелатностима постаје бескорисно, на примјер код дјелатности финансијског посредовања или дјелатности осигурања. О овоме треба водити рачуна приликом одабирања бруто оутпута као замјенског критерија.
63. Велики број јединица уз дјелатност трговине обавља и друге дјелатности. У таквим случајевима подаци о промету трговине су најнеприкладнији показатељи за непознати удио додате вриједности дјелатности трговине. Пуно бољи показатељ је бруто маржа (разлика између промета трговине и набавне вриједности роба за даљу продају која је подешена са подацима о промјенама на залихама трговачке робе). Међутим, трговачке марже могу да варирају унутар трговине на велико и трговине на мало, као и између различитих дјелатности трговине. Додатно, морају да се размотре и посебна правила

разврставања за подручје трговине, која су описана у дијелу „Правила за специфичне дјелатности“.

64. Сличне мјере опреза треба да се имају у виду када се примјењују замјенски критерији коју су засновани на инпуту. Пропорционалност између плата и накнада или запослених, с једне стране, и додате вриједности с друге стране, није поуздана уколико је интензитет рада разних дјелатности различит. Интензитет рада може значајно да варира између различитих економских дјелатности и између дјелатности истог разреда НАСЕ-а. Примјер: ручна производња робе насупрот производњи робе механизованим процесима.

Вишеструке и интегрисане дјелатности

65. Вишеструке и интегрисане дјелатности јављају се у случајевима када се значајни удијели дјелатности јединица укључују у више од једног разреда КД БиХ 2010. Случајеви могу бити резултат вертикалне интеграције дјелатности (на примјер, рушење стабала у комбинацији с производњом тестерисане грађе или дјелатности вађења глине у комбинацији с производњом цигле), хоризонталне интеграције дјелатности (на примјер, производња пекарских производа у комбинацији с производњом чоколадних послатица), или било које комбинације дјелатности унутар статистичке јединице. У овим ситуацијама, јединица треба да буде разврстана према постављеним правилима.
66. Ако јединица обавља дјелатности које спадају у два различита разреда КД БиХ 2010, увијек ће једна дјелатност имати удио већи од 50% додате вриједности, осим у изузетно ријетком случају када обе дјелатности имају једнаке удјеле од 50%. Дјелатност која има удио већи од 50% додате вриједности је главна дјелатност и детерминише разврставање јединице према КД БиХ 2010.
67. У сложенијем случају када јединица обавља више од двије дјелатности које спадају у више од два различита разреда КД БиХ 2010, а ни једна од њих нема удио већи од 50 % додате вриједности, разврставање јединице по дјелатности мора да се одреди примјеном top-down методе.

Top-down метода

68. Top-down метода слиједи хијерархијско правило: разврставање јединице на најнижем нивоу класификације мора бити у складу с разврставањем јединице на вишим нивоима. Како би овај услов био задовољен, процес започиње одређивањем одговарајуће категорије на највишем нивоу класификације и наставља се према нижим нивоима на сљедећи начин:
- а. Одреди се подручје које има највећи удио у додатом вриједности.
  - б. У оквиру тог подручја одреди се област која има највећи удио у додатом вриједности тог подручја.
  - в. У оквиру те области одреди се грана која има највећи удио у додатом вриједности те области.
  - г. У оквиру те гране одреди се разред који има највећи удио у додатом вриједности те гране.

69. Примјер: Јединица обавља сљедеће дјелатности (удијели у додатој вриједности):

Подручје	Област	Грана	Разред	Опис разреда	Удио
С	25	25.9	25.91	Производња челичних буради и сличних посуда од челика	10%
		28	28.1	28.11	Производња мотора и турбина, осим мотора за авионе и моторна возила
	28.2		28.24	Производња ручних преносивих алата са сопственим погоном	5%
	28.9		28.93	Производња машина за индустрију хране, пића и дувана	23%
		28.95	Производња машина за индустрију папира и картона	8%	
G	46	46.1	46.14	Посредовање у трговини машинама, опремом за индустрију, бродовима и авионима	7%
		46.6	46.61	Трговина на велико пољопривредним машинама, опремом и прибором	28%
М	71	71.1	71.12	Инжењерске дјелатности и с њима повезано техничко савјетовање	13%

- Одреди се главно подручје између:

Подручја С - Прерађивачка индустрија	52%
Подручја G - Трговина на велико и на мало; Поправка моторних возила и мотоцикала	35%
Подручја М - Стручне, научне и техничке дјелатности	13%

- Одреди се главна област у оквиру главног подручја С:

Област 25 - Производња готових металних производа, осим машина и опреме	10%
Област 28 - Производња машина и уређаја д.н.	42%

- Одреди се главна грана у оквиру главне области 28:

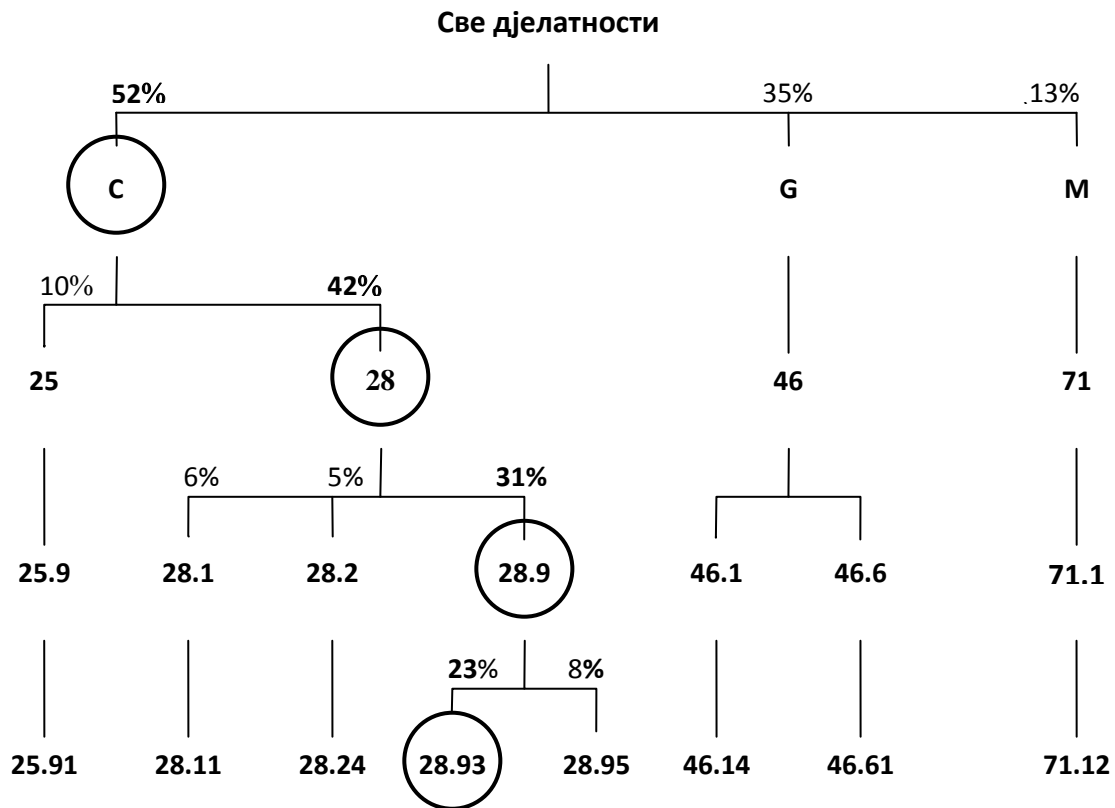
Грана 28.1 - Производња машина за општу намјену	6%
Грана 28.2 - Производња осталих машина за општу намјену	5%
Грана 28.9 - Производња осталих машина за посебну намјену	31%

- Одреди се главни разред у оквиру главне гране 28.9:

Разред 28.93 - Производња машина за индустрију хране, пића и дувана	23%
Разред 28.95 - Производња машина за индустрију папира и картона	8%

Према томе, исправна главна дјелатност је разред 28.93 „Производња машина за индустрију хране, пића и дувана“, иако је разред с највећим удјелом у додатој вриједности разред 46.61 „Трговина на велико пољопривредним машинама, опремом и прибором“.

Сљедећа слика представља кораке према којима су донијете одлуке у наведеном примјеру:

Приликом примјене top-down методе у подручју G „Трговина на велико и на мало“, потребне је одређено прилагођавање.

Промјена главне дјелатности јединице

70. Јединице могу да мијењају своју главну дјелатност, одједном или постепено током одређеног временског периода, било због сезонских фактора или због одлуке руководства да промијени структуру производње. Сви ови случајеви захтијевају промјену у разврставању јединица. Међутим, пречесте промјене могу довести до неконзистентности између краткорочних (мјесечних и тромјесечних) и дугорочних статистичких података и да учине њихово тумачење изузетно тешким.

71. У свим случајевима кад јединица обавља двије дјелатности и обје доприноси по око 50% у додатој вриједности, неопходно је да се примени правило стабилности како би се избјегле честе измјене које не одражавају значајне промјене у економији. Према правилу стабилности, промјену главне дјелатности би требало да се изврши када постојећа дјелатност има удио мањи од 50% у додатој вриједности најмање двије године узастопно.

Поступак код вертикално интегрисаних дјелатности

72. Вертикална интеграција дјелатности појављује се када иста јединица обавља у низу различите фазе производње и гдје оутпут из једног процеса производње служи као инпут за сљедећи процес, као нпр. рушење стабала у комбинацији с производњом тестерисане грађе; вађење глине у комбинацији с производњом цигле; производња одјеће повезана с ткаоницом текстила.
73. Вертикална интеграција треба да се третира као било који други облик вишеструких дјелатности, тј. главна дјелатност јединице је дјелатност која има највећи удио у додатој вриједности, што се одређује top-down методом.
74. Ако подаци о додатој вриједности или њеним замјенским критеријима за појединачне кораке вертикално интегрисаног процеса не могу да се одреде директно путем извјештаја које састављају саме јединице, могу да се користе поређење са сличним јединицама. Алтернативно, вредновање међуфазних или финалних производа може да се базира на тржишним цијенама.

Поступак код хоризонтално интегрисаних дјелатности

75. Хоризонтална интеграција дјелатности појављује се када јединица истовремено обавља неколико дјелатности уз кориштење истих чинилаца производње. У том случају мора да се примијени правило додате вриједности, тако да се слиједи top-down метода и треба имати у виду исте мјере опреза при кориштењу замјенских критерија, као што је већ наведено.

Правила за специфичне дјелатности

Дјелатности које се предузимају уз наплату, на основу уговора и outsourcing дјелатности

76. Ово поглавље садржи правила за outsourcing само за одабрана подручја. Потпуни скуп правила outsourcinga дат је у посебном додатку.
- а. Наручилац (*principal*) = Јединица која улази у уговорни однос с другом јединицом (овдје названом уговарач) како би се обавили неки специфични задаци, као што су дијелови производног процеса или комплетан производни процес, услуге запослења или подршке пословним функцијама.
  - б. Уговарач (*contractor*) = Јединица која обавља специфичне задатке, као што су дијелови производног процеса или чак комплетан производни процес, услуге запослења или подршке пословним функцијама, а засновани су на уговорном односу с наручиоцем. Исто тако се користи израз подуговарач (*sub-contractor*). У NACE се дјелатности што их обавља уговарач називају »дјелатности уз наплату или на основу уговора«
  - в. Outsourcing (*outsourcing*) = Уговорни споразум према којем наручилац захтијева од уговарача да обави специфичне задатке, као што су дијелови производног процеса или чак комплетан производни процес, услуге запослења или подршке пословним функцијама. Термин outsourcing такође се примјењује и ако је уговарач јединица у саставу и није битно да ли се задаци обављају према тржишним условима или не.

Наручилац и уговарач могу да се налазе на истој економској територији или на различитим економским територијама; сама локација не утиче на разврставање нити једне од тих јединица.

77. Уговарач тј. јединице које обављају дјелатности уз наплату или на основу уговора обично се разврставају с јединицама које производе исту врсту робе или пружају исте услуге за сопствени рачун, осим у трговини (види посебна правила и дефиниције које се односе на одређена подручја и објашњења за подручје G), и у грађевинарству (у случају outsourcinga грађевинских дјелатности, наручиоца треба разврстати у разред 41.10, а уговарача у разред 41.20).
78. У прерађивачкој индустрији, наручилац обезбјеђује уговарачу техничке спецификације за прерађивачку дјелатност коју ће обавити над улазним материјалима. Улазни материјали (сиrovине и међуфазна добра) могу или не морају да буду обезбјеђени (бити у посједу) од стране наручиоца. Примјери оваквих дјелатности су: производња метала (ковање, ливење, резање, штанцовање и ваљање метала), обрада метала (нпр. превлачење метала), производња одјеће, довршавање одјеће и слични посебни дијелови производног процеса.
79. Наручилац који у потпуности уговори outsourcing производног процеса треба да се разврста у прерађивачку индустрију само ако посједује сировине које се користе као инпут у производном процесу (и усљед тога посједује коначни оутпут).

Наручилац који уговори outsourcing само за дио производног процеса треба да се разврста у прерађивачку индустрију.

У свим другим случајевима, наручиоца треба разврстати према правилу додате вриједности: ово може бити у подручју G „Трговина на велико и на мало“ (зависно од дјелатности и обиљежја продате робе, види посебна правила и дефиниције која се односе на одређена подручја) или у другим подручјима, на примјер M „Стручне, научне и техничке дјелатности“ или N “Административне и помоћне услужне дјелатности“.

80. У случају outsourcinga код услуга запошљавања разлику треба направити између outsourcinga на привременој или дугорочној сталној основи:
- Ако се ради о outsourcingu на привременој основи, наручилац се разврстава према дјелатности коју стварно обавља (нпр. производња). Уговарач се разврстава у разред 78.20 „Дјелатности агенција за привремено запошљавање“.
  - Ако се ради о outsourcingu на дугорочној или сталној основи, наручилац се разврстава према дјелатности коју стварно обавља (нпр. производња). Уговарач се разврстава у разред 78.30 „Остало уступање људских ресурса“.

Поступак са оутпутима подуговорених дјелатности у КППД БиХ 2010

81. У предходном је тексту наведено да разврставање дјелатности не зависи од тога обавља ли се дјелатност за сопствени рачун, уз наплату или на основу уговора. Иако се дјелатности не могу разликовати у КД БиХ 2010, припадајући оутпут је различит, зависно од тога јесу ли улазне сировине и материјал у власништву прерађивачке јединице или нису. У случају да улазне сировине и материјал нису у њеном власништву, оутпут дјелатности је **услуга** обављена и уграђена у улазне сировине и материјале, а то је заправо оно за што је уговарач плаћен.

82. КППД БиХ 2010 прави разлику између добара која су произведена за сопствени рачун и услуга које су обављене на добрима уз наплату или на основу уговора. Специфичне категорије и поткатегије, обично шифроване као **zx.yy.9** и **zx.yy.99**, имају наслов „подуговарачки послови као дио ... производње“. Ове поткатегије укључују дјелимичне или комплетне операције у процесу производње наведеног производа, произведеног од стране уговарача од материјала који је у власништву наручилаца. Ови уговарачи се плаћају за обављени рад и може бити укључена наплата за малу количину додатног материјала који је потребан за тај посао. Ове поткатегије не укључују добра исте категорије, ако су произведена од стране уговарача који посједује главни улазни материјал.

Инсталација на терену

83. Јединице које се углавном баве инсталацијом и монтажом разних елемената или опреме потребних за несметано функционисање грађевина разврставају се у подручје грађевинарства (област 43).

84. Инсталација машина и остале опреме, сем оне која је повезана с несметаним функционисањем грађевина (или објеката нискоградње), разврстава се у грану 33.2 „Инсталација индустријских машина и опреме“.

Поправак и одржавање

85. Јединице које се баве поправком или одржавањем добара разврставају се у једну од сљедећих категорија, зависно о врсти добра:

- а. грана 33.1 „Поправка производа од метала, машина и опреме“
- б. област 43 „Специјализоване грађевинске дјелатности“
- в. грана 45.2 „Одржавање и поправка моторних возила“
- г. област 95 „Поправка рачунара и предмета за личну употребу и домаћинство“

Посебна правила и дефиниције у вези са специфичним подручјима

86. Овдје се дају посебна правила и дефиниције које треба имати у виду приликом разврставања јединица у специфична подручја класификације. Општи описи, дефиниције и карактеристике по подручјима представљени су у припадајућим Објашњењима уз сваку категорију класификације.

Подручје А: Пољопривреда, шумарство и риболов

87. У подручју пољопривреде често је случај да подјела додате вриједности представља потешкоћу када се исте јединице баве гајењем грожђа и производњом вина од тог грожђа или гајењем маслина и производњом маслиновог уља од тих маслина. У таквим случајевима, најпогоднија замјенска варијабла је „број извршених радних часова“ и њена примјена код ових вертикално интегрисаних дјелатности обично има за резултат разврставање јединица у подручје пољопривреде. Да би се обезбиједили усклађени

поступци у истим случајевима за друге пољопривредне производне јединице, према конвенцији, усвојеном правилу понашања, треба да се разврстају у пољопривреду.

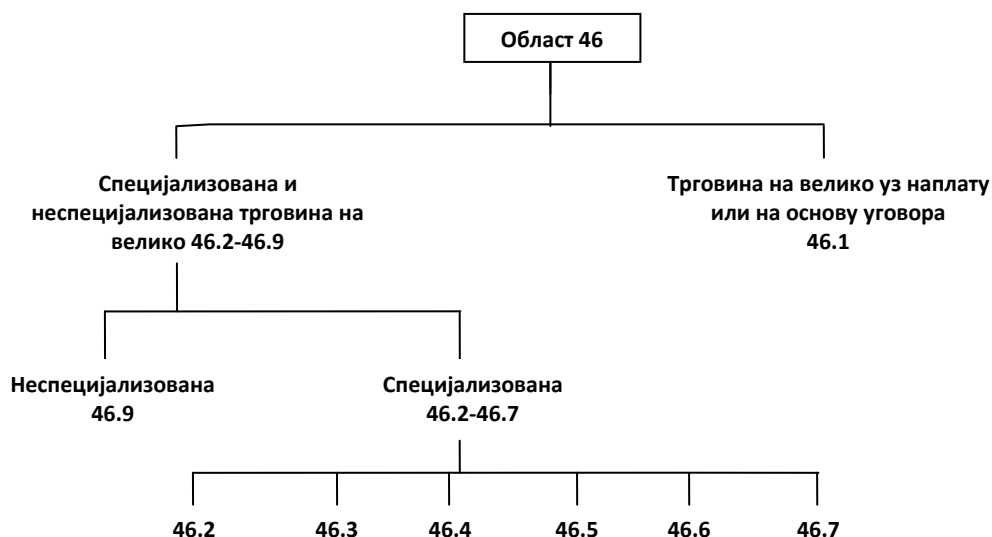
Подручје G: Трговина на велико и на мало; поправка моторних возила и мотоцикала

88. У подручју G, трговина се дијели на трговину на велико и трговину на мало, искључујући трговину моторним возилима која чини посебну област. Може се догодити да јединица обавља хоризонтално интегрисане дјелатности трговине на различите могуће начине: заједно трговина на велико и трговина на мало, или трговина у продавницама и изван њих, или трговина разноврсне робе. Ако роба коју продаје јединица не спада само у један разред који има удио од најмање 50% у додатој вриједности, тада примјена top-down методе захтијева посебан опрез и разматрање додатних нивоа.

89. Приликом разврставања јединица унутар области 46 „Трговина на велико“, најприје треба узети у обзир посебан ниво према којој разликујемо „Трговину на велико уз наплату или на основу уговора“ (грана 46.1) и скуп трговинских грана од 46.2 до 46.9 (специјализована и неспецијализована трговина на велико). Усљед тога, прва одлука коју треба донијети је разврставање јединице у једну од ове двије могућности, на основу правила додате вриједности. Ако је на основу наведеног правила одлучено да јединица треба да се разврста унутар грана 46.2 до 46.9 онда се сљедећи корак састоји од одлучивања између „неспецијализоване трговине на велико“ и „специјализоване трговине на велико“. Коначно, избор треба да се направи између грана и разреда, примјењујући увијек top-down методу.

90. Наведени дијаграм представља стабло одлучивања које треба да се слиједи при разврставању јединице у одређени разред у области 46 „Трговина на велико“:

Даље рашчлањивање врши се према врсти роба које су предмет трговине:

91. Приликом разврставања јединица унутар области 47 „Трговина на мало“, најприје треба узети у обзир додатни ниво према коме разликујемо „Трговину на мало у продавницама“, (скуп трговачких грана од 47.1 до 47.7) и „Трговину на мало изван продавница“, (скуп трговачких грана 47.8 и 47.9). Самим тим, прва одлука коју треба донијети је разврставање јединице у једну од ове двије могућности, на основу правила додате вриједности. Ако на основу наведеног правила избор пада на „Трговину на мало у продавницама“, онда се сљедећи корак састоји од одлучивања између „неспецијализоване трговине на мало“ и „специјализоване трговине на мало“. Коначно, избор треба да се направи између грана и разреда, примјењујући увијек top-down методу.
92. Наведени дијаграм представља стабло одлучивања које треба да се слиједи при разврставању јединице у одређени разред у области 47 „Трговина на мало“:

Даље рашчлањивање врши се према врсти роба које су предмет трговине:

93. И у трговини на велико и у трговини на мало, разлика између „специјализоване трговине“ и „неспецијализоване трговине“ се заснива на броју разреда којима припадају продати производи, при чему сваки од разреда који се разматра има удио од најмање 5% (и мање од 50%) додате вриједности:
- а. Уколико продати производи спадају у четири и мање разреда у било којој грани од 46.2 до 46.7 (за трговину на велико) или од 47.2 до 47.7 (за трговину на мало), сматра се да јединица обавља дјелатност „специјализоване трговине“. Тада је потребно да се одреди главна дјелатност примјеном top-down методе на основу додате вриједности, најприје одређивањем главне гране, а затим разреда унутар те гране.

Разред	Случај А	Случај Б	Случај В
47.21	30%	30%	20%
47.25	5%	15%	5%
47.62	45%	40%	35%
47.75	20%	15%	40%
Коначно разврставање	Разред 47.62	Разред 47.21	Разред 47.75

б. Уколико продати производи спадају у пет или више разреда у било којој грани од 46.2 до 46.7 (за трговину на велико) или од 47.2 до 47.7 (за трговину на мало), тада јединицу треба разврстати као „неспецијализовану трговину“. У трговини на велико јединица се разврстава у грану 46.9, односно у разред 46.90. У трговини на мало јединица се разврстава у грану 47.1. Ако храна, пиће и дувански производи представљају најмање 35% додате вриједности јединица се разврстава у разред 47.11. У свим другим случајевима јединица треба да се разврста у разред 47.19.

Разред	Случај А	Случај Б	Случај В
47.21	5%	20%	5%
47.22	10%	15%	5%
47.42	15%	10%	45%
47.43	25%	10%	40%
47.54	45%	45%	5%
Коначно разврставање	Разред 47.19	Разред 47.11	Разред 47.19

94. Правила разврставања се увијек заснивају на малопродајној дјелатности јединице. Ако јединица уз трговину на мало обавља и споредну дјелатност, пружа услуге или производи добра, њено разврставање у одређени разред одредиће се само на основу садржаја њене малопродајне дјелатности.

Подручја К: Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања и М: Стручне, научне и техничке дјелатности

95. Унутар подручја К уведена су два разреда, разред 64.20 „Дјелатности финансијских холдинг друштава“ и разред 64.30 „Трустови, фондови и слични финансијски субјекти“. Јединице из ова два разреда не остварују никакве приходе од продаје производа и обично не запошљавају раднике (осим, можда, једне или неколико лица које раде као законски заступници). Понекад се ове јединице називају „месинг плоче (brass plates)“, или „поштанске кутије (post boxes)“, или „празне кутије (empty boxes)“ или „јединице за посебне намјене (special purpose entities - SPE)“, пошто оне само имају име и адресу. У неким земљама их је велики број због пореских предности.

96. Код разврставања јединица у ова два разреда, треба, такође, да се обрати пажња и на друге разреде; два су у подручју М, област 70, разред 70.10 „Управљачке дјелатности“ и разред 70.22 „Савјетовање које се односи на пословање и остало управљање“.

97. Прецизније речено:

- а. разред 64.20 „Дјелатности финансијских холдинг друштава“ односи се на дјелатности холдинг друштава чија је главна дјелатност посједовање, власништво над групом предузећа, а не обављање административних послова нити управљање групом;
- б. разред 64.30 „Трустови, фондови и слични финансијски субјекти“ је врло специфичан, јер се не односи на економску дјелатност него на јединице;
- в. разред 66.30 „Дјелатности управљања фондовима“ укључује дјелатности које се обављају уз наплату или на основу уговора;
- г. разред 70.10 „Дјелатности управљања“ укључује надзор и управљање повезаним јединицама друштва или предузећа уз контролу пословања и вођење свакодневних послова;
- д. разред 70.22 „Савјетовање које се односи на пословање и остало управљање“ укључује савјетодавне дјелатности у вези са стратешким и организационим планирањем предузећа, маркетиншком политиком и циљевима, политиком управљања људским потенцијалима итд.

Главна дјелатност јединице која обавља неколико од наведених дјелатности треба да се одреди, као обично, на основу правила додате вриједности. Треба узети у обзир да капитална добит не улази у додату вриједност, и зато не треба да се разматра.

Подручје О: Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање

98. Класификација не прави било какву разлику у погледу институционалног сектора (како је дефинисано у SNA и ESA) у који се разврстава институционална јединица. Осим тога, не постоји категорија која описује све дјелатности које се обављају од стране државе (владе), као таква. То значи да се не разврставају сви државни органи аутоматски у подручје О „Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање“. Јединице које обављају дјелатности на националном, ентитетском, регионалном, кантоналном или локалном нивоу које припадају другим подручјима класификације разврставају се у одговарајућа подручја. На примјер, средња школа којом управља кантонална или локална управа разврстава се у грану 85.3 (подручје Р), а јавна болница у разред 86.10 (подручје Q). С друге стране, не разврставају се само државни органи у подручје „О“ већ су и приватне јединице које обављају „типичне дјелатности из подручја јавне управе“ овдје разврстане.

Подручје Т: Дјелатности домаћинстава као послодаваца; дјелатности домаћинстава која производе различиту робу и обављају различите услуге за сопствену употребу

99. Област 97 обухвата само дјелатности приватних домаћинстава као послодаваца која запошљавају послугу. Оутпут ове дјелатности се према SNA/ESA сматра производњом, те је из тог разлога и ради одређених истраживања ова област укључена у класификацију. Дјелатности послуге се не разврставају овдје: нпр., дјелатност чувања дјеце се разврстава у разред 88.91 „Дјелатности дневне бриге о дјеци“, прање и чишћење текстила у разред 96.01 „Прање и хемијско чишћење производа од текстила и крзна“, дјелатности личне послуге у разред 96.09 „Остале личне услужне дјелатности, д. н.“, и сл.

100. Потреба описивања дјелатности производње за сопствену употребу (област 98 „Дјелатности приватних домаћинстава која производе различиту робу“) појавила се у прикупљању података статистичких истраживања националних рачуна, као и истраживања о радној снази и кориштењу времена. Док се тржишне дјелатности могу уопштено описати према постојећим правилима за одређивање коректне шифре дјелатности, примјена тих правила код дјелатности производње за сопствену употребу показала се компликованом јер је, насупрот тржишним дјелатностима, тешко квантификовати додатну вриједност. Ове дјелатности често комбинују пољопривреду, грађевинарство, производњу текстила, поправке и остале услуге. Област 98 није важна за пословне статистике, већ за прикупљање података о домаћинствима и дјелатностима којима задовољавају основне потребе и потребе домаћинства.

1.6 Поређење КД БиХ 2010 и КД БиХ

101. И поред тога што су се нека ранија правила за примјену КД БиХ 2010 промијенила, као и ревидирали критерији за састављање класификације и формулације објашњења, основне карактеристике КД БиХ 2010 остале су непромијењене у односу на КД БиХ.
102. На највишем нивоу класификације уведени су нови концепти и креирани нови детаљи да рефлектују различите облике производње и појаве нових економских дјелатности. Истовремено, уложени су велики напори како би се одржала структура класификације у свим подручјима која изричито не захтијевају промјене засноване на новим концептима.
103. Ниво детаљности класификације значајно се повећао (са 514 на 615 разреда). За дјелатности које производе услуге, ово повећање је видљиво на свим нивоима, укључујући и оне највише, док се за остале дјелатности, као што је пољопривреда, раст детаљности одразио највише на најнижем нивоу класификације (разред).

Промјене у структури класификације

104. КД БиХ има 17 подручја и 62 области, док КД БиХ 2010 има 21 подручје и 88 области. На највишем нивоу класификације, поједина се подручја могу једноставно упоредити с претходном верзијом класификације. Међутим, увођење неких нових концепата на нивоу подручја нпр. „Информације и комуникације“ или груписање дјелатности повезаних са заштитом животне средине отежава потпуно упоређивање између подручја КД БиХ 2010 и подручја КД БиХ.

105. Везе између подручја КД БиХ и КД БиХ 2010. представљене су у сљедећој табели:

КД БиХ		КД БиХ 2010	
Подручје	Опис	Подручје	Опис
A	Пољопривреда, лов и шумарство	A	Пољопривреда, шумарство и риболов
B	Рибарство		-
C	Вађење руда и камена	B	Вађење руда и камена
D	Прерађивачка индустрија	C	Прерађивачка индустрија
E	Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом и водом	D	Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација
		E	Снабдијевање водом; Канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедијације) животне средине
F	Грађевинарство	F	Грађевинарство
G	Трговина на велико и трговина на мало; поправка моторних возила мотоцикала и предмета за личну употребу и домаћинство	G	Трговина на велико и на мало; поправка моторних возила и мотоцикала
H	Угоститељство	I	Дјелатности пружања смјештаја, припреме и послуживања хране; хотелијерство и угоститељство
I	Саобраћај, складиштење и комуникације	H	Саобраћај и складиштење
		J	Информације и комуникације
J	Финансијско посредовање	K	Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања
K	Пословање некретнинама, изнајмљивање и пословне дјелатности	L	Пословање некретнинама
		M	Стручне, научне и техничке дјелатности
		N	Административне и помоћне услужне дјелатности
L	Државна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање	O	Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање
M	Образовање	P	Образовање
N	Здравствени и социјални рад	Q	Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада
O	Остале јавне комуналне, друштвене и личне услужне дјелатности	R	Умјетност, забава и рекреација
		S	Остале услужне дјелатности
P	Дјелатности домаћинства	T	Дјелатности домаћинства као послодаваца; дјелатности домаћинства која производе различиту робу и обављају различите услуге за сопствену употребу
Q	Екстериторијалне организације и органи	U	Дјелатности екстериторијалних организација и органа

Треба узети у обзир да ова табела представља само грубу везу »један на један« између подручја дјелатности, док је за детаљније сагледавање веза између двије класификације неопходно упоређивање на нивоу разреда.

106. Промјене у бројчаном смислу, између КД БиХ и КД БиХ 2010 представљене су у сљедећој табели:

	КД БиХ	КД БиХ 2010	Разлика
	Све дјелатности		
Подручје	17	21	+4
Област	62	88	+26
Грана	224	272	+48
Разред	514	615	+ 101
	Прерађивачке дјелатности		
Подручје	1	1	0
Област	23	24	+ 1
Грана	103	95	-8
Разред	242	230	-12
	Остале дјелатности		
Подручје	16	20	+4
Област	39	64	+25
Грана	121	177	+56
Разред	272	385	+ 113

107. Да би се добила слика о утицају промјена на званичне статистичке податке због имплементације КД БиХ 2010, корисно је разликовати сљедеће типове веза између КД БиХ и КД БиХ 2010:

- Везе **1 према 1**: 195 је разреда који у КД БиХ одговарају тачно једном разреду у КД БиХ 2010 и обрнуто;
- Везе **n према 1**: 86 је разреда, гдје 2 или више разреда у КД БиХ одговарају једном разреду у КД БиХ 2010;
- Везе **1 према m**: 18 је разреда, гдје један КД БиХ разред прелази у 2 или више разреда КД БиХ 2010;
- Везе **n према m**: 215 је разреда, гдје два или више разреда из КД БиХ прелазе у 2 или више разреда у КД БиХ 2010.

Јединице разврстане у разреде с везама 1 према 1 и везама n према 1 могу бити аутоматски прешифроване код имплементације КД БиХ 2010 у пословни регистар.

Јединице разврстане у разреде с везама 1 према m и везама n према m није могуће аутоматски прешифровати. Прије имплементације КД БиХ 2010 у пословне регистре неопходно је да се за све такве јединице обезбиједи додатне информације о врстама економских дјелатности које обављају.

108. Будући да су се догодиле бројне промјене између верзије КД БиХ и КД БиХ 2010 није их могуће овдје све навести. Ипак, најважније промјене су наведене у даљем тексту.
109. Подручја КД БиХ „Пољопривреда“ и „Риболов“ су спојена у једно подручје у КД БиХ 2010. Међутим, ново подручје А „Пољопривреда, шумарство и риболов“ је значајно рашчлањено на нижим нивоима класификације. То је био одговор на континуиране захтјеве за увођењем додатних категорија у подручје пољопривреде, највише због чињенице да је пољопривреда важан дио економске структуре многих земаља у развоју.
110. У подручју „Прерађивачка индустрија“ уведене су нове дјелатности које представљају нове индустријске гране или старе индустријске гране чији значај је повећан у економији и друштву, као што су област 21 „Производња основних фармацеутских производа и фармацеутских препарата“ и област 26 „Производња рачунара, електронских и оптичких производа“. Обухват области 26 значајно се разликује од области 30 из КД БиХ „Производња канцеларијских машина и рачунара“, и тако омогућава прикупљање квалитетнијих статистичких података о дјелатностима високе технологије. Остале нове области, као што су област 11 „Производња пића“ и област 31 „Производња намјештаја“ настале су подјелом постојећих области и подизањем њихових компоненти с нивоа гране на ниво области.
111. Већина преосталих области у подручју С „Прерађивачка индустрија“ остала је непромијењена, осим области 22 КД БиХ „Издавачка дјелатност, штампање и умножавање (репродукција) снимљених записа“ и 37 „Рециклажа“, чији су значајни дијелови премјештени у друга подручја.
112. Поправка и инсталација машина и опреме, који су се раније разврставали у производњу одговарајуће врсте опреме, сада су издвојени у област 33 „Поправка и инсталација машина и опреме“. Све специјализоване дјелатности поправака се сада могу одвојено разврстати у КД БиХ 2010, иако на највишем нивоу агрегације не постоји посебно подручје за „Поправку“.
113. Уведено је ново подручје Е „Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санација (ремедијације) животне средине“, које укључује дјелатности санације животне средине из области 90 у КД БиХ, дјелатности прикупљања и дистрибуције воде из области 41 у КД БиХ и дјелатности рециклаже материјала које великим дијелом одговарају области 37 из КД БиХ. Ово подручје сада групише дјелатности које имају заједнички интерес и засновано је на стварној организацији ових дјелатности у многим земаљама. Детаљност категорија ових дјелатности значајно је повећана.
114. У КД БиХ 2010 уведен је концепт „специјализованих грађевинских дјелатности“ који је замијенио структуру области из претходне верзије, која се углавном заснивала на степену грађевинског процеса.
115. Поправка предмета за домаћинство уклоњена је из подручја „Г“ КД БиХ „Трговина на велико и трговина на мало; поправка моторних возила и мотоцикала“. Ради одржавања упоредивости и континуитета с претходном верзијом класификације направљен је изузетак за разврставање дјелатности трговине и поправка моторних возила и мотоцикала у области 45 КД БиХ 2010 (што одговара области 50 КД БиХ).

116. Повећао се ниво детаљности у подручју I „Дјелатности пружања смјештаја, припреме и послуживања хране; хотелијерство и угоститељство“ како би се приказала различита природа и специјализација дјелатности које се обављају у оквиру овог подручја.
117. Уведено је ново подручје J „Информације и комуникације“ које комбинује дјелатности које укључују производњу и дистрибуцију информација и културних производа, пружање услуга преноса или дистрибуције тих продуката, као и пренос података и остале облике комуникација, дјелатности информационе технологије, обраду података и остале информационе услужне дјелатности. Главне компоненте овог подручја су издавачке дјелатности, укључујући издавање софтвера (област 59), производња филмова и дјелатности снимања звучних записа (област 59), емитовање радијског и телевизијског програма (област 60), телекомуникационе дјелатности (област 61) и дјелатности информационе технологије (област 62) и остале информационе услужне дјелатности (област 63). Ове су дјелатности биле укључене у четири подручја КД БиХ: подручје D „Прерађивачка индустрија“, подручје I „Саобраћај, складиштење и комуникације“, подручје K „Пословање некретнинама, изнајмљивање и пословне дјелатности“ и подручје O „Остале јавне комуналне, друштвене и личне услужне дјелатности“ тако да из тог разлога имају велики утицај на упоредивост с претходном верзијом класификације. Међутим, овај нови начин поступања с дјелатностима из подручја „Информације и комуникације“, који су засновани на карактеру дјелатности које се обављају, обезбјеђује много конзистентнији приступ него у претходној верзији класификације.
118. У оквиру подручја K „Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања“ уведена су два разреда која надилазе традиционални оквир класификације дјелатности код обухвата економске производње, а то су разреди 64.20 „Дјелатности финансијских холдинг друштава“ и 64.30 „Трустови, фондови и слични финансијски субјекти“.
119. Подручје „K“ из КД БиХ које је обухватало „Пословање некретнинама, изнајмљивање и пословне дјелатности“ сада је у КД БиХ 2010 подијељено у три подручја. „Пословање некретнинама“ је сада самостално подручје (подручје L) због величине и важности у Систему националних рачуна. Преостале дјелатности су подијељене у подручје M „Стручне, научне и техничке дјелатности“, које обухвата дјелатности које захтијевају високи степен усавршавања и пружају корисницима специјализована знања и вјештине као и у подручје N „Административне и помоћне услужне дјелатности“, које обухвата дјелатности које помажу опште пословне операције и нису усмјерене на пренос специјализованог знања. Рачунарске и сродне дјелатности (област 72 КД БиХ) нису више дио овог подручја. Дјелатности поправка рачунара груписане су заједно с поправком предмета за домаћинство у подручју S, док су дјелатности издавања софтвера и информационе технологије груписане у ново подручје J.
120. Обухват подручја P „Образовање“ у КД БиХ 2010 се промијенио и сада искључиво укључује специјализоване услуге образовања у подручју спорта, рекреације и културе и исто тако укључује специјализоване помоћне услужне дјелатности у овом подручју.
121. Детаљније је рашчлањено подручје Q „Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада“, тако да у КД БиХ 2010 постоје три области умјесто једне, што је био случај у ранијој верзији класификације. Даље, пажња је усмјерена само на дјелатности здравствене заштите људи чиме је обезбијеђено боље средство за мјерење овог важног дијела економије. То је резултовало уклањањем ветеринарских дјелатности из овог

подручја, и оне су смјештене, као посебна област, у подручје М „Стручне, научне и техничке дјелатности“.

122. Значајни дијелови подручја О из КД БиХ „Остале јавне комуналне, друштвене и личне услужне дјелатности“ су премјештени у друга подручја КД БиХ 2010 и то у подручје Е „Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедијације) животне средине“ и подручје Ј „Информације и комуникације“. Преостале дјелатности су груписане у два нова подручја: „Умјетност, забава и рекреација“ (подручје R) и „Остале услужне дјелатности“ (подручје S). Као резултат промјене, дјелатности као што су креативна умјетност, дјелатност библиотека као и дјелатности коцкања и клађења су подигнуте на ниво области. „Поправка рачунара и предмета за личну употребу и домаћинство“ је сада укључен у ново подручја S „Остале услужне дјелатности“.

Кореспондентне табеле

123. Кореспондентне табеле су важни алати за упоређивање статистичких података прикупљених и представљених помоћу различитих класификација. Оне постају неопходне кад се класификација мијења с временом, или када различити крајњи оквири не дозвољавају да се одређене класификације директније повежу.
124. Кореспондентне табеле између различитих верзија исте врсте класификације су неопходан алат и користе се за описивање детаљних промјена које су се догодиле у процесу ревизије.
125. Како се класификација економских дјелатности користи за прикупљање, обраду и презентацију статистичких података у многим подручјима, неопходно је корисницима класификације ставити на располагање кореспондентне табеле за поређење нове КД БиХ 2010 и њене претходне верзије. Стога су, у статистичким институцијама БиХ припремљене потпуне и детаљне везе између КД БиХ 2010 и КД БиХ и обрнуто. Кореспондентне табеле су доступне у хартијској и електронској верзији (<http://www.bhas.ba>, <http://www.rzs.rs.ba>, <http://www.fzs.ba>), али нису укључене у ову публикацију.
126. Везе између двије класификације успостављене су на најнижем хијерархијском нивоу, што значи да су за сваки подразред КД БиХ наведени сви разреди КД БиХ 2010 са којима је теоретски веза могућа; на исти начин и за сваки разред КД БиХ 2010 наведени су сви подразреди КД БиХ са којима је могућа веза.
127. Истовременом израдом КД БиХ 2010 и БиХ КППД 2010 успостављена је снажна веза између ове двије класификације. Дефинисањем производа у КППД БиХ 2010 у смислу CN, кад год је, то могуће, успостављане се детаљне конверзационе табеле са CN, CPC, ISIC и NACE.
128. Конверзационе табеле међу свим европским и међународним економским класификацијама расположиве су у на Еуростатовој web страници RAMON (http://ec.europa.eu/eurostat/ramon/index.cfm?targetUrl=DSP_PUB_WELS) и на одговарајућој web страници Статистичког одјељења Уједињених нација (<http://unstat.un.org/unsd/class>).

2. Структура КД БиХ 2010 по подручјима

Структура КД БиХ 2010 по подручјима

Подручје	Назив	Области
A	Пољопривреда, шумарство и риболов	01 - 03
B	Вађење руда и камена	05 - 09
C	Прерађивачка индустрија	10 - 33
D	Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	35
E	Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедијације) животне средине	36 - 39
F	Грађевинарство	41 - 43
G	Трговина на велико и на мало; поправка моторних возила и мотоцикала	45 - 47
H	Саобраћај и складиштење	49 - 53
I	Дјелатности пружања смјештаја, припреме и послуживања хране; хотелијерство и угоститељство	55 - 56
J	Информације и комуникације	58 - 63
K	Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања	64 - 66
L	Пословање некретнинама	68
M	Стручне, научне и техничке дјелатности	69 - 75
N	Административне и помоћне услужне дјелатности	77 - 82
O	Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање	84
P	Образовање	85
Q	Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада	86 - 88
R	Умјетност, забава и рекреација	90 - 93
S	Остале услужне дјелатности	94 - 96
T	Дјелатности домаћинства као послодаваца; дјелатности домаћинства која производе различиту робу и обављају различите услуге за сопствену употребу	97 - 98
U	Дјелатности екстериторијалних организација и органа	99

3. Детаљна структура КД БиХ 2010

Детаљна структура КД БиХ 2010

Област	Грана	Разред	Назив	NACE Rev. 2
Подручје А ПОЉОПРИВРЕДА, ШУМАРСТВО И РИБОЛОВ				
01			Биљна и сточарска производња, лов и припадајуће услужне дјелатности	
	01.1		Гајење једногодишњих усјева	
	01.11		Гајење житарица (осим пиринча), махунарки и сјемена уљарица	01.11
	01.12		Гајење пиринча	01.12
	01.13		Гајење поврћа, диња и лубеница, корјенастог и гомољастог поврћа	01.13
	01.14		Гајење шећерне трске	01.14
	01.15		Гајење дувана	01.15
	01.16		Гајење текстилних биљака	01.16
	01.19		Гајење осталих једногодишњих усјева	01.19
	01.2		Гајење вишегодишњих усјева	
	01.21		Гајење грожђа	01.21
	01.22		Гајење тропског и суптропског воћа	01.22
	01.23		Гајење агрума (цитруса)	01.23
	01.24		Гајење језгричастог и коштуњавог воћа	01.24
	01.25		Гајење бобичастог, орашастог и осталог воћа	01.25
	01.26		Гајење плодова уљарица	01.26
	01.27		Гајење биљака за прављење напитака	01.27
	01.28		Гајење биљака за употребу у фармацији, ароматичних, зачинских и љековитих биљака	01.28
	01.29		Гајење осталих вишегодишњих усјева	01.29
	01.3		Гајење садног материјала и украсних биљака	
	01.30		Гајење садног материјала и украсних биљака	01.30
	01.4		Узгој животиња	
	01.41		Узгој крава за производњу млијека	01.41
	01.42		Узгој осталих говеда и бивола	01.42
	01.43		Узгој коња, магараца, мула и мазги	01.43
	01.44		Узгој дева и лама	01.44
	01.45		Узгој оваца и коза	01.45
	01.46		Узгој свиња	01.46
	01.47		Узгој перади	01.47
	01.49		Узгој осталих животиња	01.49
	01.5		Мјешовита пољопривредна производња	
	01.50		Мјешовита пољопривредна производња	01.50
	01.6		Помоћне дјелатности у пољопривреди и дјелатности које се обављају након жетве/бербе пољопривредних производа	
	01.61		Помоћне дјелатности у гајењу усјева и засада	01.61
	01.62		Помоћне дјелатности у узгоју животиња	01.62
	01.63		Дјелатности које се обављају након жетве/бербе пољопривредних производа (припрема за примарно тржиште)	01.63
	01.64		Дорада сјемена (за сјеменски материјал)	01.64

Детаљна структура КД БиХ 2010

Област	Грана	Разред	Назив	NACE Rev. 2
	01.7		<i>Лов, хватање дивљачи у замке (траперство) и припадајуће услужне дјелатности</i>	
		01.70	Лов, хватање дивљачи у замке (траперство) и припадајуће услужне дјелатности	01.70
02			Шумарство и сјеча дрвета	
	02.1		<i>Гајење шума и остале сличне дјелатности у шумарству</i>	
		02.10	Гајење шума и остале сличне дјелатности у шумарству	02.10
	02.2		<i>Сјеча дрвета</i>	
		02.20	Сјеча дрвета	02.20
	02.3		<i>Прикупљање некултивисаних шумских плодова и производа, осим шумских сортимената</i>	
		02.30	Прикупљање некултивисаних шумских плодова и производа, осим шумских сортимената	02.30
	02.4		<i>Помоћне услужне дјелатности у шумарству</i>	
		02.40	Помоћне услужне дјелатности у шумарству	02.40
03			Риболов и аквакултура	
	03.1		<i>Риболов</i>	
		03.11	Морски риболов	03.11
		03.12	Слатководни риболов	03.12
	03.2		<i>Аквакултура</i>	
		03.21	Морска аквакултура	03.21
		03.22	Слатководна аквакултура	03.22

д.н. - На другом мјесту споменуто

Детаљна структура КД БиХ 2010

Област	Грана	Разред	Назив	NACE Rev. 2
Подручје В		ВАЂЕЊЕ РУДА И КАМЕНА		
05			Вађење угља и лигнита (мрког угља)	
	05.1		Вађење каменог угља	
		05.10	Вађење каменог угља	05.10
	05.2		Вађење лигнита (мрког угља)	
		05.20	Вађење лигнита (мрког угља)	05.20
06			Вађење сирове нафте и природног гаса	
	06.1		Вађење сирове нафте	
		06.10	Вађење сирове нафте	06.10
	06.2		Вађење природног гаса	
		06.20	Вађење природног гаса	06.20
07			Вађење руда метала	
	07.1		Вађење руда гвожђа	
		07.10	Вађење руда гвожђа	07.10
	07.2		Вађење руда обојених метала	
		07.21	Вађење руда уранијума и торијума	07.21
		07.29	Вађење осталих руда обојених метала	07.29
08			Вађење осталих руда и камена	
	08.1		Вађење камена, пијеска и глине	
		08.11	Вађење украсног камена и камена за грађевинарство, кречњака, гипса, креде и шкриљаца	08.11
		08.12	Дјелатности копова шљунка и пијеска; вађење глине и каолина	08.12
	08.9		Вађење руда и камена д. н.	
		08.91	Вађење минерала за хемијску производњу и производњу природних минералних ђубрива	08.91
		08.92	Вађење тресета	08.92
		08.93	Вађење соли	08.93
		08.99	Вађење осталих руда и камена, д. н.	08.99
09			Помоћне услужне дјелатности у вађењу руда и камена	
	09.1		Помоћне дјелатности за вађење нафте и природног гаса	
		09.10	Помоћне дјелатности за вађење нафте и природног гаса	09.10
	09.9		Помоћне дјелатности за остало вађење руда и камена	
		09.90	Помоћне дјелатности за остало вађење руда и камена	09.90

д.н. - На другом мјесту споменуто

Детаљна структура КД БиХ 2010

Област	Грана	Разред	Назив	NACE Rev. 2
Подручје С ПЕРАЋИВАЧКА ИНДУСТРИЈА				
10			Производња прехранбених производа	
	10.1		Прерада и конзервисање меса и производња производа од меса	
		10.11	Прерада и конзервисање меса	10.11
		10.12	Прерада и конзервисање меса перади	10.12
		10.13	Производња производа од меса и меса перади	10.13
	10.2		Прерада и конзервисање рибе, љускара и мекушаца	
		10.20	Прерада и конзервисање рибе, љускара и мекушаца	10.20
	10.3		Прерада и конзервисање воћа и поврћа	
		10.31	Прерада и конзервисање кромпира	10.31
		10.32	Производња сокова од воћа и поврћа	10.32
		10.39	Остала прерада и конзервисање воћа и поврћа	10.39
	10.4		Производња биљних и животињских уља и масти	
		10.41	Производња уља и масти	10.41
		10.42	Производња маргарина и сличних јестивих масти	10.42
	10.5		Производња млијечних производа	
		10.51	Производња млијека, млијечних производа и сира	10.51
		10.52	Производња сладоледа и других замрзнутих смјеса	10.52
	10.6		Производња млинских производа, скроба и производа од скроба	
		10.61	Производња млинских производа	10.61
		10.62	Производња скроба и производа од скроба	10.62
	10.7		Производња пекарских производа, производа од брашна и колача	
		10.71	Производња хљеба; свјежих пецива и колача	10.71
		10.72	Производња двопека и кекса; производња трајних пецива и колача	10.72
		10.73	Производња макарона, резанаца, кускуса и сличних производа од брашна	10.73
	10.8		Производња осталих прехранбених производа	
		10.81	Производња шећера	10.81
		10.82	Производња какаоа, чоколаде и производа од шећера	10.82
		10.83	Прерада чаја и кафе	10.83
		10.84	Производња зачина и других додатака храни	10.84
		10.85	Производња готове хране и јела	10.85
		10.86	Производња хомогенизованих прехранбених производа и дијететске хране	10.86
		10.89	Производња осталих прехранбених производа, д. н.	10.89
	10.9		Производња готове хране за животиње	
		10.91	Производња готове хране за домаће животиње	10.91
		10.92	Производња готове хране за кућне љубимце	10.92

Детаљна структура КД БиХ 2010

Област	Грана	Разред	Назив	NACE Rev. 2
11			Производња пића	
	11.0		Производња пића	
		11.01	Дестиловање, пречишћавање и мијешање алкохолних пића	11.01
		11.02	Производња вина од грозђа	11.02
		11.03	Производња јабуковаче и вина од осталог воћа	11.03
		11.04	Производња осталих недестилованих ферментованих пића	11.04
		11.05	Производња пива	11.05
		11.06	Производња слада	11.06
11.07	Производња освјежавајућих пића; производња минералне воде и других флашираних вода	11.07		
12			Производња дуванских производа	
	12.0		Производња дуванских производа	
	12.00	Производња дуванских производа	12.00	
13			Производња текстила	
	13.1		Припрема и предење текстилних влакана	
		13.10	Припрема и предење текстилних влакана	13.10
	13.2		Ткање текстила	
		13.20	Ткање текстила	13.20
	13.3		Довршавање текстила	
		13.30	Довршавање текстила	13.30
	13.9		Производња осталог текстила	
		13.91	Производња плетених и кукичаних тканина	13.91
		13.92	Производња готових текстилних производа, осим одјеће	13.92
		13.93	Производња тепиха и простирки за под	13.93
13.94		Производња ужади, конопаца, плетеница и мрежа	13.94	
13.95		Производња нетканог текстила и производа од нетканог текстила, осим одјеће	13.95	
13.96		Производња осталих техничких и индустријских текстилних производа	13.96	
13.99	Производња осталих текстилних производа, д. н.	13.99		
14			Производња одјеће	
	14.1		Производња одјеће, осим одјеће од крзна	
		14.11	Производња кожне одјеће	14.11
		14.12	Производња радне одјеће	14.12
		14.13	Производња остале спољашње одјеће	14.13
		14.14	Производња рубља	14.14
		14.19	Производња остале одјеће и прибора за одјећу	14.19
	14.2		Производња производа од крзна	
		14.20	Производња производа од крзна	14.20
	14.3		Производња плетене и кукичане одјеће	
		14.31	Производња плетених и кукичаних чарапа	14.31
14.39		Производња остале плетене и кукичане одјеће	14.39	

Детаљна структура КД БиХ 2010

Област	Грана	Разред	Назив	NACE Rev. 2
15			Производња коже и производа од коже	
	15.1		Штављење и обрада коже; производња путних и ручних торби, седларских и сарачких производа; дорада и бојење крзна	
		15.11	Штављење и обрада коже; дорада и бојење крзна	15.11
		15.12	Производња кофера, ручних торби и сличних производа, седларских и сарачких производа	15.12
	15.2		Производња обуће	
		15.20	Производња обуће	15.20
16			Прерада дрвета и производа од дрвета и плута, осим намјештаја; производња предмета од сламе и плетарских материјала	
	16.1		Тестерисање и блањање дрвета (производња резане грађе); импрегнација дрвета	
		16.10	Тестерисање и блањање дрвета (производња резане грађе); импрегнација дрвета	16.10
	16.2		Производња производа од дрвета, плута, сламе и плетарских материјала	
		16.21	Производња фурнира и осталих плоча од дрвета	16.21
		16.22	Производња састављеног паркета	16.22
		16.23	Производња остале грађевинске столарије и елемената	16.23
		16.24	Производња амбалаже од дрвета	16.24
		16.29	Производња осталих производа од дрвета, производња предмета од плута, сламе и плетарских материјала	16.29
	17			Производња папира и производа од папира
17.1			Производња целулозе, папира и картона	
		17.11	Производња целулозе	17.11
		17.12	Производња папира и картона	17.12
17.2			Производња производа од папира и картона	
		17.21	Производња таласастог папира и картона и амбалаже од папира и картона	17.21
		17.22	Производња производа од папира за домаћинство, хигијену и тоалетне потребе	17.22
		17.23	Производња канцеларијског материјала од папира	17.23
		17.24	Производња зидних тапета	17.24
		17.29	Производња осталих производа од папира и картона	17.29
18			Штампање и умножавање снимљених записа	
	18.1		Штампање и услужне дјелатности повезане са штампањем	
		18.11	Штампање новина	18.11
		18.12	Остало штампање	18.12
		18.13	Услуге припреме за штампу и објављивање	18.13
		18.14	Књиговезачке и припадајуће услужне дјелатности	18.14
	18.2		Умножавање (репродукција) снимљених записа	
		18.20	Умножавање (репродукција) снимљених записа	18.20

Детаљна структура КД БиХ 2010

Област	Грана	Разред	Назив	NACE Rev. 2
19			Производња кокса и рафинисаних нафтних производа	
	19.1		Производња производа коксних пећи (коксовања)	
		19.10	Производња производа коксних пећи (коксовања)	19.10
	19.2		Производња рафинисаних нафтних производа	
		19.20	Производња рафинисаних нафтних производа	19.20
20			Производња хемикалија и хемијских производа	
	20.1		Производња основних хемикалија, ђубрива и азотних једињења, пластике и синтетичког каучука у примарним облицима	
		20.11	Производња индустријских гасова	20.11
		20.12	Производња боја и пигмената	20.12
		20.13	Производња осталих основних неорганских хемикалија	20.13
		20.14	Производња осталих основних органских хемикалија	20.14
		20.15	Производња вјештачких ђубрива и азотних једињења	20.15
		20.16	Производња пластичних маса у примарним облицима	20.16
		20.17	Производња синтетичког каучука у примарним облицима	20.17
	20.2		Производња пестицида и других хемијских производа за пољопривреду	
		20.20	Производња пестицида и других хемијских производа за пољопривреду	20.20
	20.3		Производња боја, лакова и сличних премаза, графичких боја и китова	
		20.30	Производња боја, лакова и сличних премаза, графичких боја и китова	20.30
	20.4		Производња сапуна и детерџената, препарата за чишћење и полирање, парфема и тоалетних препарата	
		20.41	Производња сапуна и детерџената, препарата за чишћење и полирање	20.41
		20.42	Производња парфема и тоалетних препарата	20.42
	20.5		Производња осталих хемијских производа	
		20.51	Производња експлозива	20.51
		20.52	Производња љепила	20.52
		20.53	Производња етеричних уља	20.53
		20.59	Производња осталих хемијских производа, д. н.	20.59
	20.6		Производња вјештачких влакана	
		20.60	Производња вјештачких влакана	20.60
21			Производња основних фармацеутских производа и фармацеутских препарата	
	21.1		Производња основних фармацеутских производа	
		21.10	Производња основних фармацеутских производа	21.10
	21.2		Производња фармацеутских препарата	
		21.20	Производња фармацеутских препарата	21.20

Детаљна структура КД БиХ 2010

Област	Грана	Разред	Назив	NACE Rev. 2
22	22.1		Производња производа од гуме и пластичних маса	
			<i>Производња производа од гуме</i>	
		22.11	Производња спољашњих и унутрашњих гума за возила; протектовање спољашњих гума за возила	22.11
		22.19	Производња осталих производа од гуме	22.19
	22.2		Производња производа од пластичних маса	
		22.21	Производња плоча, листова, цијеви и профила од пластичних маса	22.21
		22.22	Производња амбалаже од пластичних маса	22.22
		22.23	Производња производа за грађевинарство од пластичних маса	22.23
		22.29	Производња осталих производа од пластичних маса	22.29
	23			Производња осталих производа од неметалних минерала
23.1			Производња стакла и производа од стакла	
		23.11	Производња равног стакла	23.11
		23.12	Обликовање и обрада равног стакла	23.12
		23.13	Производња шупљег стакла	23.13
		23.14	Производња влакана од стакла	23.14
		23.19	Производња и обрада осталог стакла укључујући техничке производе од стакла	23.19
23.2			Производња ватросталних производа	
		23.20	Производња ватросталних производа	23.20
23.3			Производња производа од печене глине за грађевинарство	
		23.31	Производња плочица и подних плоча од керамике	23.31
		23.32	Производња опеке, цријепа и осталих производа од печене глине за грађевинарство	23.32
23.4			Производња осталих производа од порцелана и керамике	
		23.41	Производња производа за домаћинство и украсних предмета од керамике	23.41
		23.42	Производња санитарне опреме од керамике	23.42
		23.43	Производња изолатора и прибора од керамике за изолацију	23.43
		23.44	Производња осталих техничких производа од керамике	23.44
		23.49	Производња осталих производа од керамике	23.49
23.5			Производња цемента, креча и гипса	
		23.51	Производња цемента	23.51
		23.52	Производња креча и гипса	23.52
23.6			Производња производа од бетона, цемента и гипса	
		23.61	Производња производа од бетона за грађевинарство	23.61
		23.62	Производња производа од гипса за грађевинарство	23.62
		23.63	Производња готове бетонске смјесе	23.63
		23.64	Производња малтера	23.64

Детаљна структура КД БиХ 2010

Област	Грана	Разред	Назив	NACE Rev. 2
		23.65	Производња влакнастих зацементираних производа (фиброцемента)	23.65
		23.69	Производња осталих производа од бетона, цемента и гипса	23.69
	23.7		Сјечење, обликовање и обрада камена	
		23.70	Сјечење, обликовање и обрада камена	23.70
	23.9		Производња брусних производа и производа од неметалних минерала, д. н.	
		23.91	Производња брусних производа	23.91
		23.99	Производња осталих производа од неметалних минерала, д. н.	23.99
24			Производња базних метала	
	24.1		Производња сировог гвожђа, челика и феролегура	
		24.10	Производња сировог гвожђа, челика и феролегура	24.10
	24.2		Производња цијеву, цријева, отворених профила и припадајуће опреме од челика	
		24.20	Производња цијеву, цријева, отворених профила и припадајуће опреме од челика	24.20
	24.3		Производња осталих производа примарне прераде челика	
		24.31	Хладно вучење шипки	24.31
		24.32	Хладно ваљање уских трака	24.32
		24.33	Хладно обликовање или савијање профила	24.33
		24.34	Хладно вучење жице	24.34
	24.4		Производња базних племенитих и осталих обојених метала	
		24.41	Производња племенитих метала	24.41
		24.42	Производња алуминијума	24.42
		24.43	Производња олова, цинка и калаја	24.43
		24.44	Производња бакра	24.44
		24.45	Производња осталих обојених метала	24.45
		24.46	Прерада нуклеарног горива	24.46
	24.5		Ливење метала	
		24.51	Ливење гвожђа	24.51
		24.52	Ливење челика	24.52
		24.53	Ливење лаких метала	24.53
		24.54	Ливење осталих обојених метала	24.54
25			Производња готових металних производа, осим машина и опреме	
	25.1		Производња производа за металне конструкције	
		25.11	Производња металних конструкција и њихових дијелова	25.11
		25.12	Производња врата и прозора од метала	25.12
	25.2		Производња цистерни, резервоара и посуда од метала	
		25.21	Производња радијатора и котлова за централно гријање	25.21

Детаљна структура КД БиХ 2010

Област	Грана	Разред	Назив	NACE Rev. 2
		25.29	Производња осталих цистерни, резервоара и посуда од метала	25.29
	25.3		Производња парних котлова, осим котлова за централно гријање	
		25.30	Производња парних котлова, осим котлова за централно гријање	25.30
	25.4		Производња оружја и муниције	
		25.40	Производња оружја и муниције	25.40
	25.5		Ковање, пресовање, штанцовање и ваљање метала; металургија праха	
		25.50	Ковање, пресовање, штанцовање и ваљање метала; металургија праха	25.50
	25.6		Површинска обрада и превлачење метала; машинска обрада метала	
		25.61	Површинска обрада и превлачење метала	25.61
		25.62	Машинска обрада метала	25.62
	25.7		Производња сјечива, алата и металне робе за општу намјену	
		25.71	Производња сјечива	25.71
		25.72	Производња брава и окова	25.72
		25.73	Производња алата	25.73
	25.9		Производња осталих готових производа од метала	
		25.91	Производња челичних буради и сличних посуда од челика	25.91
		25.92	Производња амбалаже од лакних метала	25.92
		25.93	Производња производа од жице, ланаца и опруга	25.93
		25.94	Производња везаних елемената и вијчаних машинских производа	25.94
		25.99	Производња осталих готових производа од метала, д. н.	25.99
26			Производња рачунара, електронских и оптичких производа	
	26.1		Производња електронских компоненти и плоча	
		26.11	Производња електронских компоненти	26.11
		26.12	Производња пуних електронских плоча	26.12
	26.2		Производња рачунара и периферне опреме	
		26.20	Производња рачунара и периферне опреме	26.20
	26.3		Производња комуникационе опреме	
		26.30	Производња комуникационе опреме	26.30
	26.4		Производња електронских уређаја за широку потрошњу	
		26.40	Производња електронских уређаја за широку потрошњу	26.40
	26.5		Производња инструмената и апарата за мјерење, испитивање и навигацију; производња сатова	
		26.51	Производња инструмената и апарата за мјерење, испитивање и навигацију	26.51

Детаљна структура КД БиХ 2010

Област	Грана	Разред	Назив	NACE Rev. 2
		26.52	Производња сатова	26.52
	26.6		Производња опреме за зрачење, електромедицинске и електротерапеутске опреме	
		26.60	Производња опреме за зрачење, електромедицинске и електротерапеутске опреме	26.60
	26.7		Производња оптичких инструмената и фотографске опреме	
		26.70	Производња оптичких инструмената и фотографске опреме	26.70
	26.8		Производња магнетних и оптичких медија	
		26.80	Производња магнетних и оптичких медија	26.80
27			Производња електричне опреме	
	27.1		Производња електромотора, генератора, трансформатора и уређаја за дистрибуцију и контролу електричне енергије	
		27.11	Производња електромотора, генератора и трансформатора	27.11
		27.12	Производња уређаја за дистрибуцију и контролу електричне енергије	27.12
	27.2		Производња батерија и акумулатора	
		27.20	Производња батерија и акумулатора	27.20
	27.3		Производња жице и електроинсталационог материјала	
		27.31	Производња каблова од оптичких влакана	27.31
		27.32	Производња осталих електронских и електричних жица и каблова	27.32
		27.33	Производња електроинсталационог материјала	27.33
	27.4		Производња електричне опреме за расвјету	
		27.40	Производња електричне опреме за расвјету	27.40
	27.5		Производњаaparата за домаћинство	
		27.51	Производња електричнихaparата за домаћинство	27.51
		27.52	Производња неелектричнихaparата за домаћинство	27.52
	27.9		Производња остале електричне опреме	
		27.90	Производња остале електричне опреме	27.90
28			Производња машина и опреме, д. н.	
	28.1		Производња машина за општу намјену	
		28.11	Производња мотора и турбина, осим мотора за авионе и моторна возила	28.11
		28.12	Производња хидрауличних погонских уређаја	28.12
		28.13	Производња осталих пумпи и компресора	28.13
		28.14	Производња осталих славина и вентила	28.14
		28.15	Производња лежајева, преносника, преносних и погонских елемената	28.15
	28.2		Производња осталих машина за општу намјену	
		28.21	Производња индустријских пећи, ложишта и горионика	28.21

Детаљна структура КД БиХ 2010

Област	Грана	Разред	Назив	NACE Rev. 2
		28.22	Производња уређаја за дизање и преношење	28.22
		28.23	Производња канцеларијских машина и опреме (осим производње рачунара и периферне опреме)	28.23
		28.24	Производња ручних преносивих алата са сопственим погоном	28.24
		28.25	Производња расхладне и вентилационе опреме, осим оне за домаћинство	28.25
		28.29	Производња осталих машина за општу намјену, д. н.	28.29
	28.3		Производња машина за пољопривреду и шумарство	
		28.30	Производња машина за пољопривреду и шумарство	28.30
	28.4		Производња машина за обраду метала и алатних машина	
		28.41	Производња машина за обраду метала	28.41
		28.49	Производња осталих алатних машина	28.49
	28.9		Производња осталих машина за посебну намјену	
		28.91	Производња машина за металургију	28.91
		28.92	Производња машина за руднике, каменоломе и грађевинарство	28.92
		28.93	Производња машина за индустрију хране, пића и дувана	28.93
		28.94	Производња машина за индустрију текстила, одјеће и коже	28.94
		28.95	Производња машина за индустрију папира и картона	28.95
		28.96	Производња машина за пластичне масе и гуму	28.96
		28.99	Производња осталих машина за специјалну намјену, д. н.	28.99
29			Производња моторних возила, приколица и полуприколица	
	29.1		Производња моторних возила	
		29.10	Производња моторних возила	29.10
	29.2		Производња каросерија за моторна возила; производња приколица и полуприколица	
		29.20	Производња каросерија за моторна возила; производња приколица и полуприколица	29.20
	29.3		Производња дијелова и прибора за моторна возила	
		29.31	Производња електричне и електронске опреме за моторна возила	29.31
		29.32	Производња осталих дијелова и прибора за моторна возила	29.32
30			Производња осталих саобраћајних средстава	
	30.1		Изградња бродова и чамаца	
		30.11	Изградња бродова и пловних конструкција	30.11
		30.12	Изградња чамаца за разоноду и спортских чамаца	30.12
	30.2		Производња жељезничких локомотива и шинских возила	
		30.20	Производња жељезничких локомотива и шинских возила	30.20

Детаљна структура КД БиХ 2010

Област	Грана	Разред	Назив	NACE Rev. 2
	30.3		Производња ваздухопловних и васионских летјелица и припадајућих превозних средстава и опреме	
		30.30	Производња ваздухопловних и васионских летјелица и припадајућих превозних средстава и опреме	30.30
	30.4		Производња војних борбених возила	
		30.40	Производња војних борбених возила	30.40
	30.9		Производња саобраћајних средстава, д. н.	
		30.91	Производња мотоцикала	30.91
		30.92	Производња бицикала и инвалидских колица	30.92
		30.99	Производња осталих саобраћајних средстава, д. н.	30.99
31			Производња намјештаја	
	31.0		Производња намјештаја	
		31.01	Производња намјештаја за пословне и продајне просторе	31.01
		31.02	Производња кухињског намјештаја	31.02
		31.03	Производња мадраца	31.03
		31.09	Производња осталог намјештаја	31.09
32			Остала прерађивачка индустрија	
	32.1		Производња накита, бижутерије и припадајућих производа	
		32.11	Производња кованог новца	32.11
		32.12	Производња накита и припадајућих производа	32.12
		32.13	Производња бижутерије и припадајућих производа	32.13
	32.2		Производња музичких инструмената	
		32.20	Производња музичких инструмената	32.20
	32.3		Производња спортске опреме	
		32.30	Производња спортске опреме	32.30
	32.4		Производња игара и играчака	
		32.40	Производња игара и играчака	32.40
	32.5		Производња медицинских и стоматолошких инструмената и прибора	
		32.50	Производња медицинских и стоматолошких инструмената и прибора	32.50
	32.9		Прерађивачка индустрија, д. н.	
		32.91	Производња метли и четки	32.91
		32.99	Остала прерађивачка индустрија, д. н.	32.99
33			Поправка и инсталација машина и опреме	
	33.1		Поправка производа од метала, машина и опреме	
		33.11	Поправка готових производа од метала	33.11
		33.12	Поправка машина	33.12
		33.13	Поправка електронске и оптичке опреме	33.13

Детаљна структура КД БиХ 2010

Област	Грана	Разред	Назив	NACE Rev. 2
		33.14	Поправка електричне опреме	33.14
		33.15	Поправка и одржавање бродова и чамаца	33.15
		33.16	Поправка и одржавање авиона и васионских летјелица	33.16
		33.17	Поправка и одржавање осталих саобраћајних средстава	33.17
		33.19	Поправка остале опреме	33.19
	33.2		<i>Инсталација индустријских машина и опреме</i>	
		33.20	Инсталација индустријских машина и опреме	33.20

д.н. - На другом мјесту споменуто

Детаљна структура КД БиХ 2010

Област	Грана	Разред	Назив	NACE Rev. 2
--------	-------	--------	-------	----------------

Подручје D

**ПРОИЗВОДЊА И СНАБДИЈЕВАЊЕ ЕЛЕКТРИЧНОМ ЕНЕРГИЈОМ,
ГАСОМ, ПАРОМ И КЛИМАТИЗАЦИЈА**

35			Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	
	35.1		<i>Производња, пренос и дистрибуција електричне енергије</i>	
		35.11	Производња електричне енергије	35.11
		35.12	Пренос електричне енергије	35.12
		35.13	Дистрибуција електричне енергије	35.13
		35.14	Трговина електричном енергијом	35.14
	35.2		<i>Производња гаса; дистрибуција гасовитих горива цјевоводима</i>	
		35.21	Производња гаса	35.21
		35.22	Дистрибуција гасовитих горива цјевоводима	35.22
		35.23	Трговина гасом цјевоводима	35.23
	35.3		<i>Производња и снабдијевање паром и климатизација</i>	
		35.30	Производња и снабдијевање паром и климатизација	35.30

д.н. - На другом мјесту споменуто

Детаљна структура КД БиХ 2010

Област	Грана	Разред	Назив	NACE Rev. 2
--------	-------	--------	-------	-------------

Подручје Е

СНАБДИЈЕВАЊЕ ВОДОМ; КАНАЛИЗАЦИЈА, УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ И ДЈЕЛАТНОСТИ САНАЦИЈЕ (РЕМЕДИЈАЦИЈЕ) ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

36			Прикупљање, пречишћавање и снабдијевање водом	
	36.0		<i>Прикупљање, пречишћавање и снабдијевање водом</i>	
		36.00	Прикупљање, пречишћавање и снабдијевање водом	36.00
37			Канализација	
	37.0		<i>Канализација</i>	
		37.00	Канализација	37.00
38			Прикупљање отпада, дјелатности обраде и одлагања отпада; рециклажа материјала	
	38.1		<i>Прикупљање отпада</i>	
		38.11	Прикупљање неопасног отпада	38.11
		38.12	Прикупљање опасног отпада	38.12
	38.2		<i>Обрада и одлагање отпада</i>	
		38.21	Обрада и одлагање неопасног отпада	38.21
		38.22	Обрада и одлагање опасног отпада	38.22
	38.3		<i>Рециклажа (прерада) материјала</i>	
		38.31	Растављање олупина	38.31
	38.32	Рециклажа (прерада) разврстаних материјала	38.32	
39			Дјелатности санације (ремедијације) животне средине и остале услуге управљања отпадом	
	39.0		<i>Дјелатности санације (ремедијације) животне средине и остале услуге управљања отпадом</i>	
		39.00	Дјелатности санације (ремедијације) животне средине и остале услуге управљања отпадом	39.00

д.н. - На другом мјесту споменуто

Детаљна структура КД БиХ 2010

Област	Грана	Разред	Назив	NACE Rev. 2
Подручје F		ГРАЂЕВИНАРСТВО		
41			Изградња објеката високоградње	
	41.1		Организација извођења пројеката за зграде	
		41.10	Организација извођења пројеката за зграде	41.10
	41.2		Изградња стамбених и нестамбених зграда	
		41.20	Изградња стамбених и нестамбених зграда	41.20
42			Изградња објеката нискоградње	
	42.1		Изградња путева и жељезничких пруга	
		42.11	Изградња путева и аутопутева	42.11
		42.12	Изградња жељезничких пруга и подземних жељезница	42.12
		42.13	Изградња мостова и тунела	42.13
	42.2		Изградња цјевовода, водова за електричну струју и телекомуникације	
		42.21	Изградња цјевовода за течности и гасове	42.21
		42.22	Изградња водова за електричну струју и телекомуникације	42.22
	42.9		Изградња осталих објеката нискоградње	
		42.91	Изградња хидрограђевинских објеката	42.91
		42.99	Изградња осталих објеката нискоградње, д. н.	42.99
43			Специјализоване грађевинске дјелатности	
	43.1		Уклањање објеката и припремни радови на градилишту	
		43.11	Уклањање објеката	43.11
		43.12	Припремни радови на градилишту	43.12
		43.13	Испитивање терена за градњу бушењем и сондирањем	43.13
	43.2		Електроинсталациони радови, увођење инсталација водовода, канализације, гаса и остали грађевински инсталациони радови	
		43.21	Електроинсталациони радови	43.21
		43.22	Увођење инсталација водовода, канализације, гаса и инсталација за гријање и климатизацију	43.22
		43.29	Остали грађевински инсталацијски радови	43.29
	43.3		Завршни грађевински радови	
		43.31	Фасадни и штукатурни радови	43.31
		43.32	Уградња столарије	43.32
		43.33	Постављање подних и зидних облога	43.33
		43.34	Фарбарски и стакларски радови	43.34
		43.39	Остали завршни грађевински радови	43.39
	43.9		Остале специјализоване грађевинске дјелатности	
		43.91	Подизање кровних конструкција и покривање кровова	43.91
		43.99	Остале специјализоване грађевинске дјелатности, д. н.	43.99

д.н. - На другом мјесту споменуто

Детаљна структура КД БиХ 2010

Област	Грана	Разред	Назив	NACE Rev. 2
Подручје G		ТРГОВИНА НА ВЕЛИКО И НА МАЛО; ПОПРАВКА МОТОРНИХ ВОЗИЛА И МОТОЦИКАЛА		
45			Трговина на велико и на мало моторним возилима и мотоциклима; поправка моторних возила и мотоцикала	
	45.1		Трговина моторним возилима	
		45.11	Трговина аутомобилима и моторним возилима лаке категорије	45.11
		45.19	Трговина осталим моторним возилима	45.19
	45.2		Одржавање и поправка моторних возила	
		45.20	Одржавање и поправка моторних возила	45.20
	45.3		Трговина дијеловима и прибором за моторна возила	
		45.31	Трговина на велико дијеловима и прибором за моторна возила	45.31
		45.32	Трговина на мало дијеловима и прибором за моторна возила	45.32
	45.4		Трговина, одржавање и поправка мотоцикала, дијелова и прибора за мотоцикле	
45.40		Трговина, одржавање и поправка мотоцикала, дијелова и прибора за мотоцикле	45.40	
46			Трговина на велико, осим трговине моторним возилима и мотоциклима	
	46.1		Трговина на велико уз наплату или на основу уговора	
		46.11	Посредовање у трговини пољопривредним сировинама, живим животињама, текстилним сировинама и полупроизводима	46.11
		46.12	Посредовање у трговини горивима, рудама, металима и индустријским хемикалијама	46.12
		46.13	Посредовање у трговини дрвеном грађом и грађевинским материјалом	46.13
		46.14	Посредовање у трговини машинама, опремом за индустрију, бродовима и авионима	46.14
		46.15	Посредовање у трговини намјештајем, робом за домаћинство и робом од метала и гвожђа	46.15
		46.16	Посредовање у трговини текстилом, одјећом, крзном, обућом и производима од коже	46.16
		46.17	Посредовање у трговини храном, пићима и дуваном	46.17
		46.18	Посредовање у трговини специјализованој за одређене производе или групе осталих производа	46.18
		46.19	Посредовање у трговини разноврсним производима	46.19
	46.2		Трговина на велико пољопривредним сировинама и живим животињама	
		46.21	Трговина на велико житарицама, сировим дуваном, сјемењем и храном за животиње	46.21
		46.22	Трговина на велико цвијећем и садницама (растињем)	46.22
		46.23	Трговина на велико живим животињама	46.23
46.24		Трговина на велико сировом, недовршеном и довршеном кожом	46.24	

Детаљна структура КД БиХ 2010

Област	Грана	Разред	Назив	NACE Rev. 2
	46.3		Трговина на велико храном, пићима и дуваном	
		46.31	Трговина на велико воћем и поврћем	46.31
		46.32	Трговина на велико месом и производима од меса	46.32
		46.33	Трговина на велико млијеком, млијечним производима, јајима, јестивим уљима и мастима	46.33
		46.34	Трговина на велико пићима	46.34
		46.35	Трговина на велико дуванским производима	46.35
		46.36	Трговина на велико шећером, чоколадом и производима од шећера	46.36
		46.37	Трговина на велико кафом, чајем, какаом и зачинима	46.37
		46.38	Трговина на велико осталом храном обухватајући рибе, љускаре и мекушце	46.38
		46.39	Неспецијализована трговина на велико храном, пићима и дуваном	46.39
	46.4		Трговина на велико производима за домаћинство	
		46.41	Трговина на велико текстилом	46.41
		46.42	Трговина на велико одећом и обућом	46.42
		46.43	Трговина на велико електричним апаратима за домаћинство	46.43
		46.44	Трговина на велико порцеланом, стакларијом и средствима за чишћење	46.44
		46.45	Трговина на велико парфимеријским и козметичким производима	46.45
		46.46	Трговина на велико фармацеутским производима	46.46
		46.47	Трговина на велико намјештајем, теписима и опремом за расвјету	46.47
		46.48	Трговина на велико сатовима и накитом	46.48
		46.49	Трговина на велико осталом робом за домаћинство	46.49
	46.5		Трговина на велико информационом и комуникационом опремом	
		46.51	Трговина на велико рачунарима, периферном опремом и софтвером	46.51
		46.52	Трговина на велико електронским и телекомуникационим дијеловима и опремом	46.52
	46.6		Трговина на велико осталим машинама, опремом и прибором	
		46.61	Трговина на велико пољопривредним машинама, опремом и прибором	46.61
		46.62	Трговина на велико алатним машинама	46.62
		46.63	Трговина на велико машинама за рударство и грађевинарство	46.63
		46.64	Трговина на велико машинама за индустрију текстила и машинама за шивање и плетење	46.64
		46.65	Трговина на велико намјештајем за канцеларије	46.65
		46.66	Трговина на велико осталим канцеларијским машинама и опремом	46.66

Детаљна структура КД БиХ 2010

Област	Грана	Разред	Назив	NACE Rev. 2
		46.69	Трговина на велико осталим машинама и опремом	46.69
	46.7		Остала специјализована трговина на велико	
		46.71	Трговина на велико чврстим, течним и гасовитим горивима и сличним производима	46.71
		46.72	Трговина на велико металима и металним рудама	46.72
		46.73	Трговина на велико дрветом, грађевинским материјалом и санитарном опремом	46.73
		46.74	Трговина на велико робом од метала, инсталационим материјалом, уређајима и опремом за водовод и гријање	46.74
		46.75	Трговина на велико хемијским производима	46.75
		46.76	Трговина на велико осталим полупроизводима	46.76
		46.77	Трговина на велико отпадом и остацима	46.77
	46.9		Неспецијализована трговина на велико	
		46.90	Неспецијализована трговина на велико	46.90
47			Трговина на мало, осим трговине моторним возилима и мотоциклима	
	47.1		Трговина на мало у неспецијализованим продавницама	
		47.11	Трговина на мало у неспецијализованим продавницама претежно прехранбеним производима, пићима и дуванским производима	47.11
		47.19	Остала трговина на мало у неспецијализованим продавницама	47.19
	47.2		Трговина на мало храном, пићима и дуванским производима у специјализованим продавницама	
		47.21	Трговина на мало воћем и поврћем у специјализованим продавницама	47.21
		47.22	Трговина на мало месом и производима од меса у специјализованим продавницама	47.22
		47.23	Трговина на мало рибом, љускарима и мекушцима у специјализованим продавницама	47.23
		47.24	Трговина на мало хљебом, колачима, производима од брашна и производима од шећера у специјализованим продавницама	47.24
		47.25	Трговина на мало пићима у специјализованим продавницама	47.25
		47.26	Трговина на мало производима од дувана у специјализованим продавницама	47.26
		47.29	Остала трговина на мало прехранбеним производима у специјализованим продавницама	47.29
	47.3		Трговина на мало моторним горивима у специјализованим продавницама	
		47.30	Трговина на мало моторним горивима у специјализованим продавницама	47.30

Детаљна структура КД БиХ 2010

Област	Грана	Разред	Назив	NACE Rev. 2
	47.4		Трговина на мало информационом и комуникационом опремом у специјализованим продавницама	
	47.41		Трговина на мало рачунарима, периферним јединицама и софтвером у специјализованим продавницама	47.41
	47.42		Трговина на мало телекомуникационом опремом у специјализованим продавницама	47.42
	47.43		Трговина на мало аудио и видео опремом у специјализованим продавницама	47.43
	47.5		Трговина на мало осталом опремом за домаћинство у специјализованим продавницама	
	47.51		Трговина на мало текстилом у специјализованим продавницама	47.51
	47.52		Трговина на мало робом од метала, бојама и стаклом у специјализованим продавницама	47.52
	47.53		Трговина на мало теписима и простирачима за под, зидним и подним облогама у специјализованим продавницама	47.53
	47.54		Трговина на мало електричним апаратима за домаћинство у специјализованим продавницама	47.54
	47.59		Трговина на мало намјештајем, опремом за расвјету и осталим производима за домаћинство у специјализованим продавницама	47.59
	47.6		Трговина на мало производима за културу и рекреацију у специјализованим продавницама	
	47.61		Трговина на мало књигама у специјализованим продавницама	47.61
	47.62		Трговина на мало новинама, папиром и писаћим прибором у специјализованим продавницама	47.62
	47.63		Трговина на мало музичким и видео записима у специјализованим продавницама	47.63
	47.64		Трговина на мало спортском опремом у специјализованим продавницама	47.64
	47.65		Трговина на мало играма и играчкама у специјализованим продавницама	47.65
	47.7		Трговина на мало осталом робом у специјализованим продавницама	
	47.71		Трговина на мало одјећом у специјализованим продавницама	47.71
	47.72		Трговина на мало обућом и робом од коже у специјализованим продавницама	47.72
	47.73		Апотеке	47.73
	47.74		Трговина на мало медицинском робом и ортопедским помагалима у специјализованим продавницама	47.74
	47.75		Трговина на мало козметичким и тоалетним препаратима у специјализованим продавницама	47.75
	47.76		Трговина на мало цвијећем, садницама, сјемењем, ђубривом, кућним љубимцима и храном за кућне љубимце у специјализованим продавницама	47.76

Детаљна структура КД БиХ 2010

Област	Грана	Разред	Назив	NACE Rev. 2
		47.77	Трговина на мало сатовима и накитом у специјализованим продавницама	47.77
		47.78	Остала трговина на мало новом робом у специјализованим продавницама	47.78
		47.79	Трговина на мало половном робом у специјализованим продавницама	47.79
	47.8		<i>Трговина на мало на тезгама и пијацама</i>	
		47.81	Трговина на мало храном, пићима и дуванским производима на тезгама и пијацама	47.81
		47.82	Трговина на мало текстилом, одјећом и обућом на тезгама и пијацама	47.82
		47.89	Трговина на мало осталом робом на тезгама и пијацама	47.89
	47.9		<i>Трговина на мало изван продавница, тезги и пијаца</i>	
		47.91	Трговина на мало преко поште или Интернета	47.91
		47.99	Остала трговина на мало изван продавница, тезги и пијаца	47.99
д.н. - На другом мјесту неспоменуто				

Детаљна структура КД БиХ 2010

Област	Грана	Разред	Назив	NACE Rev. 2
Подручје Н				
САОБРАЋАЈ И СКЛАДИШТЕЊЕ				
49			Копнени саобраћај и цјевоводни транспорт	
	49.1		Превоз путника жељезницом, међуградски	
		49.10	Превоз путника жељезницом, међуградски	49.10
	49.2		Превоз робе жељезницом	
		49.20	Превоз робе жељезницом	49.20
	49.3		Остали копнени превоз путника	
		49.31	Градски и приградски копнени превоз путника	49.31
		49.32	Такси превоз	49.32
		49.39	Остали копнени превоз путника, д. н.	49.39
	49.4		Друмски превоз робе и услуге пресељења	
		49.41	Друмски превоз робе	49.41
		49.42	Услуге пресељења	49.42
49.5		Цјевоводни транспорт		
	49.50	Цјевоводни транспорт	49.50	
50			Водени саобраћај	
	50.1		Поморски и приобални превоз путника	
		50.10	Поморски и приобални превоз путника	50.10
	50.2		Поморски и приобални превоз робе	
		50.20	Поморски и приобални превоз робе	50.20
	50.3		Превоз путника унутрашњим воденим путевима	
50.30		Превоз путника унутрашњим воденим путевима	50.30	
50.4		Превоз робе унутрашњим воденим путевима		
	50.40	Превоз робе унутрашњим воденим путевима	50.40	
51			Ваздухопловни саобраћај	
	51.1		Ваздухопловни превоз путника	
		51.10	Ваздухопловни превоз путника	51.10
	51.2		Ваздухопловни превоз робе и васионски саобраћај	
51.21		Ваздухопловни превоз робе	51.21	
51.22	Васионски превоз	51.22		
52			Складиштење и помоћне дјелатности у саобраћају	
	52.1		Складиштење робе	
		52.10	Складиштење робе	52.10
	52.2		Помоћне дјелатности у саобраћају	
		52.21	Услужне дјелатности у копненом саобраћају	52.21
		52.22	Услужне дјелатности у воденом саобраћају	52.22
		52.23	Услужне дјелатности у ваздухопловном саобраћају	52.23
		52.24	Претовар терета	52.24
52.29		Остале помоћне дјелатности у превозу	52.29	
53			Поштанске и курирске дјелатности	
	53.1		Дјелатности пружања универзалних поштанских услуга	
		53.10	Дјелатности пружања универзалних поштанских услуга	53.10
	53.2		Дјелатности пружања осталих поштанских и курирских услуга	
53.20		Дјелатности пружања осталих поштанских и курирских услуга	53.20	

д.н. - На другом мјесту споменуто

Детаљна структура КД БиХ 2010

Област	Грана	Разред	Назив	NACE Rev. 2
--------	-------	--------	-------	-------------

Подручје I

ДЈЕЛАТНОСТИ ПРУЖАЊА СМЈЕШТАЈА, ПРИПРЕМЕ И ПОСЛУЖИВАЊА ХРАНЕ; ХОТЕЛИЈЕРСТВО И УГОСТИТЕЉСТВО

55			Смјештај	
	55.1		Хотели и сличан смјештај	
		55.10	Хотели и сличан смјештај	55.10
	55.2		Одмаралишта и остали смјештај за краћи одмор	
		55.20	Одмаралишта и остали смјештај за краћи одмор	55.20
	55.3		Кампови и простори за камповање	
		55.30	Кампови и простори за камповање	55.30
55.9		Остали смјештај		
	55.90	Остали смјештај	55.90	
56			Дјелатности припреме и послуживања хране и пића	
	56.1		Дјелатности ресторана и услуге доставе хране	
		56.10	Дјелатности ресторана и услуге доставе хране	56.10
	56.2		Дјелатности кетеринга и остале дјелатности припреме и послуживања хране	
		56.21	Дјелатности кетеринга	56.21
		56.29	Остале дјелатности припреме и послуживања (доставе) хране	56.29
	56.3		Дјелатности припреме и послуживања пића	
56.30		Дјелатности припреме и послуживања пића	56.30	

д.н. - На другом мјесту споменуто

Детаљна структура КД БиХ 2010

Област	Грана	Разред	Назив	NACE Rev. 2
Подручје Ј		ИНФОРМАЦИЈЕ И КОМУНИКАЦИЈЕ		
58			Издавачке дјелатности	
	58.1		Издавање књига, периодичних публикација и остале издавачке дјелатности	
		58.11	Издавање књига	58.11
		58.12	Издавање именика и листа поштанских адреса корисника	58.12
		58.13	Издавање новина	58.13
		58.14	Издавање часописа и периодичних публикација	58.14
		58.19	Остала издавачка дјелатност	58.19
	58.2		Издавање софтвера	
		58.21	Издавање рачунарских игара	58.21
58.29		Издавање осталог софтвера	58.29	
59			Производња филмова, видео филмова и телевизијског програма, дјелатности снимања звучних записа и издавања музичких записа	
	59.1		Производња и дистрибуција филмова, видео филмова и телевизијског програма	
		59.11	Производња филмова, видео филмова и телевизијског програма	59.11
		59.12	Дјелатности које слиједу након производње филмова, видео филмова и телевизијског програма	59.12
		59.13	Дистрибуција филмова, видео филмова и телевизијског програма	59.13
		59.14	Дјелатности приказивања филмова	59.14
	59.2		Дјелатности снимања звучних записа и издавање музичких записа	
		59.20	Дјелатности снимања звучних записа и издавање музичких записа	59.20
60			Емитовање програма	
	60.1		Емитовање радијског програма	
		60.10	Емитовање радијског програма	60.10
	60.2		Емитовање телевизијског програма	
60.20		Емитовање телевизијског програма	60.20	
61			Телекомуникације	
	61.1		Дјелатности жичане телекомуникације	
		61.10	Дјелатности жичане телекомуникације	61.10
	61.2		Дјелатности бежичне телекомуникације	
		61.20	Дјелатности бежичне телекомуникације	61.20
	61.3		Дјелатности сателитске телекомуникације	
		61.30	Дјелатности сателитске телекомуникације	61.30
61.9		Остале телекомуникационе дјелатности		
	61.90	Остале телекомуникационе дјелатности	61.90	

Детаљна структура КД БиХ 2010

Област	Грана	Разред	Назив	NACE Rev. 2
62			Рачунарско програмирање, савјетовање и припадајуће дјелатности	
	62.0		<i>Рачунарско програмирање, савјетовање и припадајуће дјелатности</i>	
		62.01	Рачунарско програмирање	62.01
		62.02	Дјелатности савјетовања о рачунарима тј. о рачунарским системима	62.02
		62.03	Управљање рачунарском опремом и системом	62.03
		62.09	Остале услужне дјелатности које се односе на информационе технологије и рачунаре	62.09
63			Информационе услужне дјелатности	
	63.1		<i>Обрада података, хостинг и припадајуће дјелатности; интернетски портали</i>	
		63.11	Обрада података, хостинг и припадајуће дјелатности	63.11
		63.12	Интернетски портали	63.12
	63.9		<i>Остале информационе услужне дјелатности</i>	
		63.91	Дјелатности новинских агенција	63.91
63.99		Остале информационе услужне дјелатности, д. н.	63.99	

д.н. - На другом мјесту споменуто

Детаљна структура КД БиХ 2010

Област	Грана	Разред	Назив	NACE Rev. 2
Подручје К		ФИНАНСИЈСКЕ ДЈЕЛАТНОСТИ И ДЈЕЛАТНОСТИ ОСИГУРАЊА		
64			Финансијске услужне дјелатности, осим осигурања и пензионих фондова	
	64.1		Новчано пословање	
		64.11	Дјелатност Централне банке	64.11
		64.19	Остало новчано пословање	64.19
	64.2		Дјелатности финансијских холдинг друштава	
		64.20	Дјелатности финансијских холдинг друштава	64.20
	64.3		Трустови, остали фондови и слични финансијски субјекти	
		64.30	Трустови, фондови и слични финансијски субјекти	64.30
	64.9		Остале финансијске услужне дјелатности, осим осигурања и пензионих фондова	
		64.91	Финансијски закуп (лизинг)	64.91
		64.92	Остало одобравање кредита	64.92
		64.99	Остале финансијске услужне дјелатности, осим осигурања и пензионих фондова, д. н.	64.99
65			Осигурање, реосигурање и пензиони фондови, осим обавезног социјалног осигурања	
	65.1		Осигурање	
		65.11	Животно осигурање	65.11
		65.12	Остало осигурање	65.12
	65.2		Реосигурање	
		65.20	Реосигурање	65.20
	65.3		Пензиони фондови	
65.30		Пензиони фондови	65.30	
66			Помоћне дјелатности у финансијским услугама и дјелатности осигурања	
	66.1		Помоћне дјелатности у финансијским услугама, осим осигурања и пензионих фондова	
		66.11	Пословање финансијског тржишта	66.11
		66.12	Посредовања у пословима са хартијама од вриједности и робним уговорима	66.12
		66.19	Остале помоћне дјелатности у финансијским услугама, осим осигурања и пензионих фондова	66.19
	66.2		Помоћне дјелатности у осигурању и пензионим фондовима	
		66.21	Процјена ризика и штете	66.21
		66.22	Дјелатности заступника и посредника у осигурању	66.22
		66.29	Остале помоћне дјелатности у осигурању и пензионим фондовима	66.29
	66.3		Дјелатности управљања фондовима	
		66.30	Дјелатности управљања фондовима	66.30

д.н. - На другом мјесту споменуто

Детаљна структура КД БиХ 2010

Област	Грана	Разред	Назив	NACE Rev. 2
--------	-------	--------	-------	-------------

Подручје L

ПОСЛОВАЊЕ НЕКРЕТНИНАМА

68			Пословање некретнинама	
	68.1		<i>Куповина и продаја сопствених некретнина</i>	
		68.10	Куповина и продаја сопствених некретнина	68.10
	68.2		<i>Изнајмљивање и пословање сопственим некретнинама или некретнинама узетим у закуп (лизинг)</i>	
		68.20	Изнајмљивање и пословање сопственим некретнинама или некретнинама узетим у закуп (лизинг)	68.20
	68.3		<i>Пословање некретнинама уз наплату или на основу уговора</i>	
		68.31	Агенције за некретнине	68.31
		68.32	Управљање некретнинама уз наплату или на основу уговора	68.32

д.н. - На другом мјесту неспоменуто

Детаљна структура КД БиХ 2010

Област	Грана	Разред	Назив	NACE Rev. 2
Подручје М		СТРУЧНЕ, НАУЧНЕ И ТЕХНИЧКЕ ДЈЕЛАТНОСТИ		
69			Правне и рачуноводствене дјелатности	
	69.1		Правне дјелатности	
		69.10	Правне дјелатности	69.10
	69.2		Рачуноводствене, књиговодствене и ревизорске дјелатности; дјелатности савјетовања које се односе на порез	
		69.20	Рачуноводствене, књиговодствене и ревизорске дјелатности; дјелатности савјетовања које се односе на порез	69.20
70			Управљачке дјелатности; савјетовање које се односи на управљање	
	70.1		Дјелатности управљања	
		70.10	Дјелатности управљања	70.10
	70.2		Дјелатности савјетовања које се односи на управљање	
		70.21	Односи с јавношћу и дјелатности саопштавања	70.21
		70.22	Савјетовање које се односи на пословање и остало управљање	70.22
71			Архитектонске и инжењерске дјелатности; техничко испитивање и анализа	
	71.1		Архитектонске и инжењерске дјелатности и с њима повезано техничко савјетовање	
		71.11	Архитектонске дјелатности	71.11
		71.12	Инжењерске дјелатности и с њима повезано техничко савјетовање	71.12
	71.2		Техничко испитивање и анализа	
		71.20	Техничко испитивање и анализа	71.20
72			Научно истраживање и развој	
	72.1		Истраживање и експериментални развој у природним, техничким и технолошким наукама	
		72.11	Истраживање и експериментални развој у биотехнологији	72.11
		72.19	Остало истраживање и експериментални развој у природним, техничким и технолошким наукама	72.19
	72.2		Истраживање и експериментални развој у друштвеним и хуманистичким наукама	
		72.20	Истраживање и експериментални развој у друштвеним и хуманистичким наукама	72.20
73			Реклама, пропаганда и истраживање тржишта	
	73.1		Реклама и пропаганда	
		73.11	Агенције за рекламу и пропаганду	73.11
		73.12	Услуге оглашавања (представљања) преко медија	73.12
	73.2		Истраживање тржишта и испитивање јавнога мнијења	

Детаљна структура КД БиХ 2010

Област	Грана	Разред	Назив	NACE Rev. 2
		73.20	Истраживање тржишта и испитивање јавнога мнијења	73.20
74			Остале стручне, научне и техничке дјелатности	
	74.1		<i>Специјализоване дизајнерске дјелатности</i>	
		74.10	Специјализоване дизајнерске дјелатности	74.10
	74.2		<i>Фотографске дјелатности</i>	
		74.20	Фотографске дјелатности	74.20
	74.3		<i>Дјелатности преводилаца и тумача</i>	
		74.30	Дјелатности преводилаца и тумача	74.30
74.9			<i>Остале стручне, научне и техничке дјелатности, д. н.</i>	
		74.90	Остале стручне, научне и техничке дјелатности, д. н.	74.90
75			Ветеринарске дјелатности	
	75.0		<i>Ветеринарске дјелатности</i>	
		75.00	Ветеринарске дјелатности	75.00

д.н. - На другом мјесту споменуто

Детаљна структура КД БиХ 2010

Област	Грана	Разред	Назив	NACE Rev. 2
Подручје N		АДМИНИСТРАТИВНЕ И ПОМОЋНЕ УСЛУЖНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ		
77			Дјелатности изнајмљивања и давања у закуп (лизинг)	
	77.1		Изнајмљивање и давање у закуп (лизинг) моторних возила	
		77.11	Изнајмљивање и давање у закуп (лизинг) аутомобила и моторних возила лаке категорије	77.11
		77.12	Изнајмљивање и давање у закуп (лизинг) камиона	77.12
	77.2		Изнајмљивање и давање у закуп (лизинг) предмета за личну употребу и домаћинство	
		77.21	Изнајмљивање и давање у закуп (лизинг) опреме за рекреацију и спорт	77.21
		77.22	Изнајмљивање видео трака и дискова	77.22
		77.29	Изнајмљивање и давање у закуп (лизинг) осталих предмета за личну употребу и домаћинство	77.29
	77.3		Изнајмљивање и давање у закуп (лизинг) осталих машина, опреме и материјалних добара	
		77.31	Изнајмљивање и давање у закуп (лизинг) машина и опреме за пољопривреду	77.31
		77.32	Изнајмљивање и давање у закуп (лизинг) машина и опреме за грађевинарство	77.32
		77.33	Изнајмљивање и давање у закуп (лизинг) машина и опреме за канцеларије, обухватајући рачунаре	77.33
		77.34	Изнајмљивање и давање у закуп (лизинг) саобраћајних средстава за пловидбу	77.34
		77.35	Изнајмљивање и давање у закуп (лизинг) ваздухопловних саобраћајних средстава	77.35
		77.39	Изнајмљивање и давање у закуп (лизинг) осталих машина, опреме и материјалних добара, д. н.	77.39
	77.4		Давање у закуп (лизинг) права на употребу интелектуалне својине и сличних производа, осим радова који су заштићени ауторским правима	
		77.40	Давање у закуп (лизинг) права на употребу интелектуалне својине и сличних производа, осим радова који су заштићени ауторским правима	77.40
78			Дјелатности посредовања у запошљавању	
	78.1		Дјелатности агенција за запошљавање	
		78.10	Дјелатности агенција за запошљавање	78.10
	78.2		Дјелатности агенција за привремено запошљавање	
		78.20	Дјелатности агенција за привремено запошљавање	78.20
	78.3		Остало уступање људских ресурса	
		78.30	Остало уступање људских ресурса	78.30
79			Путничке агенције, туроператори, остале резервацијске услуге и припадајуће дјелатности	
	79.1		Дјелатности путничких агенција и туроператора	
		79.11	Дјелатности путничких агенција	79.11
		79.12	Дјелатности туроператора	79.12

Детаљна структура КД БиХ 2010

Област	Грана	Разред	Назив	NACE Rev. 2
	79.9		Остале резервацијске услуге и припадајуће дјелатности	
		79.90	Остале резервацијске услуге и припадајуће дјелатности	79.90
80			Заштитне и истражне дјелатности	
	80.1		Дјелатности приватне заштите	
		80.10	Дјелатности приватне заштите	80.10
	80.2		Услуге заштите уз помоћ безбиједносних система	
		80.20	Услуге заштите уз помоћ безбиједносних система	80.20
	80.3		Истражне дјелатности	
		80.30	Истражне дјелатности	80.30
81			Услуге управљања и одржавања зграда и дјелатности уређења и одржавања зелених површина	
	81.1		Помоћне дјелатности управљања зградама	
		81.10	Помоћне дјелатности управљања зградама	81.10
	81.2		Дјелатности чишћења	
		81.21	Основно чишћење зграда	81.21
		81.22	Остале дјелатности чишћења зграда и објеката	81.22
		81.29	Остале дјелатности чишћења	81.29
	81.3		Услужне дјелатности уређења и одржавања зелених површина	
		81.30	Услужне дјелатности уређења и одржавања зелених површина	81.30
82			Канцеларијско административне, помоћне канцеларијске дјелатности и остале пословне помоћне дјелатности	
	82.1		Канцеларијско административне и помоћне дјелатности	
		82.11	Комбиноване канцеларијско административне услужне дјелатности	82.11
		82.19	Фотокопирање, припрема докумената и остале специјализоване канцеларијске помоћне дјелатности	82.19
	82.2		Дјелатности позивних центара	
		82.20	Дјелатности позивних центара	82.20
	82.3		Организација састанака и пословних сајмова	
		82.30	Организација састанака и пословних сајмова	82.30
	82.9		Пословне помоћне услужне дјелатности, д. н.	
		82.91	Дјелатности агенција за прикупљање и наплату рачуна и кредитних канцеларија	82.91
		82.92	Дјелатности паковања	82.92
		82.99	Остале пословне помоћне услужне дјелатности, д. н.	82.99

д.н. - На другом мјесту неспоменуто

Детаљна структура КД БиХ 2010

Област	Грана	Разред	Назив	NACE Rev. 2
--------	-------	--------	-------	-------------

Подручје О ЈАВНА УПРАВА И ОДБРАНА; ОБАВЕЗНО СОЦИЈАЛНО ОСИГУРАЊЕ

84			Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање	
	84.1		Јавна управа, економска и социјална политика заједнице	
		84.11	Опште дјелатности јавне управе	84.11
		84.12	Регулисање дјелатности јавних установа које обезбјеђују здравствену заштиту, образовање, културне услуге и друге друштвене услуге, осим обавезног социјалног осигурања	84.12
		84.13	Регулисање и допринос успијешнијем пословању привреде	84.13
	84.2		Дјелатности везане за обезбјеђивање услуга за заједницу у цјелини	
		84.21	Иностранци (спољни) послови	84.21
		84.22	Послови одбране	84.22
		84.23	Судске и правосудне дјелатности	84.23
		84.24	Послови јавне безбиједности, чување јавног реда и мира	84.24
		84.25	Дјелатности ватрогасних јединица	84.25
	84.3		Дјелатности обавезног социјалног осигурања	
		84.30	Дјелатности обавезног социјалног осигурања	84.30

д.н. - На другом мјесту неспоменуто

Детаљна структура КД БиХ 2010

Област	Грана	Разред	Назив	NACE Rev. 2
--------	-------	--------	-------	-------------

Подручје Р ОБРАЗОВАЊЕ

85			Образовање	
	85.1		<i>Предшколско образовање</i>	
		85.10	Предшколско образовање	85.10
	85.2		<i>Основно образовање</i>	
		85.20	Основно образовање	85.20
	85.3		<i>Средње образовање</i>	
		85.31	Опште средње образовање	85.31
		85.32	Техничко и стручно средње образовање	85.32
	85.4		<i>Високо образовање</i>	
		85.41	Образовање након средњег које није високо	85.41
		85.42	Високо образовање	85.42
	85.5		<i>Остало образовање</i>	
		85.51	Образовање у области спорта и рекреације	85.51
		85.52	Образовање у области културе	85.52
		85.53	Дјелатности возачких школа	85.53
		85.59	Остало образовање, д. н.	85.59
	85.6		<i>Помоћне услужне дјелатности у образовању</i>	
		85.60	Помоћне услужне дјелатности у образовању	85.60

д.н. - На другом мјесту споменуто

Детаљна структура КД БиХ 2010

Област	Грана	Разред	Назив	NACE Rev. 2
Подручје Q ДЈЕЛАТНОСТИ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ И СОЦИЈАЛНОГ РАДА				
86			Дјелатности здравствене заштите	
	86.1		Дјелатности болница	
		86.10	Дјелатности болница	86.10
	86.2		Дјелатности медицинске и стоматолошке праксе	
		86.21	Дјелатности опште медицинске праксе	86.21
		86.22	Дјелатности специјалистичке медицинске праксе	86.22
		86.23	Дјелатности стоматолошке праксе	86.23
	86.9		Остале дјелатности здравствене заштите	
86.90		Остале дјелатности здравствене заштите	86.90	
87			Дјелатности социјалне заштите у установама са смјештајем	
	87.1		Дјелатности социјалних установа са смјештајем које обухватају одређени степен здравствене заштите	
		87.10	Дјелатности социјалних установа са смјештајем које обухватају одређени степен здравствене заштите	87.10
	87.2		Дјелатности социјалне заштите у установама са смјештајем за лица ометена у развоју, душевно болесна и лица зависна од алкохола, дроге и др. опојних средстава које обухватају одређени степен здравствене бриге	
		87.20	Дјелатности социјалне заштите у установама са смјештајем за лица ометена у развоју, душевно болесна и лица зависна од алкохола, дроге и др. опојних средстава које обухватају одређени степен здравствене бриге	87.20
	87.3		Дјелатности социјалне заштите у установама са смјештајем за старија лица и лица са инвалидитетом без или са минималном здравственом бригом	
		87.30	Дјелатности социјалне заштите у установама са смјештајем за старија лица и лица са инвалидитетом без или са минималном здравственом бригом	87.30
	87.9		Остале дјелатности социјалне заштите у установама са смјештајем	
87.90		Остале дјелатности социјалне заштите у установама са смјештајем	87.90	
88			Дјелатности социјалног рада без смјештаја	
	88.1		Дјелатности социјалног рада без смјештаја за старија лица и лица са инвалидитетом	
		88.10	Дјелатности социјалног рада без смјештаја за старија лица и лица са инвалидитетом	88.10
	88.9		Остале дјелатности социјалног рада без смјештаја	
		88.91	Дјелатности дневне бриге о дјеци	88.91
88.99		Остале дјелатности социјалног рада без смјештаја, д. н.	88.99	

д.н. - На другом мјесту споменуто

Детаљна структура КД БиХ 2010

Област	Грана	Разред	Назив	NACE Rev. 2
Подручје R		УМЈЕТНОСТ, ЗАБАВА И РЕКРЕАЦИЈА		
90			Креативне, умјетничке и забавне дјелатности	
	90.0		Креативне, умјетничке и забавне дјелатности	
		90.01	Извођачка умјетност	90.01
		90.02	Помоћне дјелатности у извођачкој умјетности	90.02
		90.03	Умјетничко стваралаштво	90.03
		90.04	Рад умјетничких објеката	90.04
91			Библиотеке, архиви, музеји и остале културне дјелатности	
	91.0		Библиотеке, архиви, музеји и остале културне дјелатности	
		91.01	Дјелатности библиотека и архива	91.01
		91.02	Дјелатности музеја	91.02
		91.03	Рад историјских мјеста, грађевина и сличних знаменитости за посјетиоце	91.03
		91.04	Дјелатности ботаничких и зоолошких вртова и природних резервата	91.04
92			Дјелатности коцкања и клађења	
	92.0		Дјелатности коцкања и клађења	
		92.00	Дјелатности коцкања и клађења	92.00
93			Спортске, забавне и рекреативне дјелатности	
	93.1		Спортске дјелатности	
		93.11	Рад спортских објеката	93.11
		93.12	Дјелатности спортских клубова	93.12
		93.13	Фитнес центри	93.13
		93.19	Остале спортске дјелатности	93.19
	93.2		Забавне и рекреативне дјелатности	
		93.21	Дјелатности забавних и тематских паркова	93.21
		93.29	Остале забавне и рекреативне дјелатности	93.29

д.н.- На другом мјесту неспоменуто

Детаљна структура КД БиХ 2010

Област	Грана	Разред	Назив	NACE Rev. 2
Подручје S		ОСТАЛЕ УСЛУЖНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ		
94			Дјелатности организација на бази учлањења	
	94.1		Дјелатности пословних и струковних удружења и удружења послодаваца	
		94.11	Дјелатности пословних удружења и удружења послодаваца	94.11
		94.12	Дјелатности струковних удружења	94.12
	94.2		Дјелатности синдиката	
		94.20	Дјелатности синдиката	94.20
	94.9		Дјелатности осталих организација на бази учлањења	
		94.91	Дјелатности вјерских организација	94.91
		94.92	Дјелатности политичких организација	94.92
		94.99	Дјелатности осталих организација на бази учлањења, д. н.	94.99
95			Поправка рачунара и предмета за личну употребу и домаћинство	
	95.1		Поправка рачунара и комуникационе опреме	
		95.11	Поправка рачунара и периферне опреме	95.11
		95.12	Поправка комуникационе опреме	95.12
	95.2		Поправка предмета за личну употребу и домаћинство	
		95.21	Поправка електронских уређаја за широку потрошњу	95.21
		95.22	Поправка апарата за домаћинство и опреме за кућу и башту	95.22
		95.23	Поправка обуће и производа од коже	95.23
		95.24	Поправка намјештаја и покућства	95.24
		95.25	Поправка сатова и накита	95.25
95.29		Поправка осталих предмета за личну употребу и домаћинство	95.29	
96			Остале личне услужне дјелатности	
	96.0		Остале личне услужне дјелатности	
		96.01	Прање и хемијско чишћење производа од текстила и крзна	96.01
		96.02	Фризерски и други третмани за уљепшавање	96.02
		96.03	Погребне и припадајуће дјелатности	96.03
		96.04	Дјелатности за његу и одржавање тијела	96.04
		96.09	Остале личне услужне дјелатности, д. н.	96.09

д.н. - На другом мјесту споменуто

Детаљна структура КД БиХ 2010

Област	Грана	Разред	Назив	NACE Rev. 2
--------	-------	--------	-------	-------------

Подручје Т

**ДЈЕЛАТНОСТИ ДОМАЋИНСТАВА КАО ПОСЛОДАВАЦА;
ДЈЕЛАТНОСТИ ДОМАЋИНСТАВА КОЈА ПРОИЗВОДЕ РАЗЛИЧИТУ
РОБУ И ОБАВЉАЈУ РАЗЛИЧИТЕ УСЛУГЕ ЗА СОПСТВЕНУ УПОТРЕБУ**

97			Дјелатности домаћинства као послодаваца особљу за одржавање домаћинства	
	97.0		Дјелатности домаћинства као послодаваца особљу за одржавање домаћинства	
		97.00	Дјелатности домаћинства као послодаваца особљу за одржавање домаћинства	97.00
98			Дјелатности приватних домаћинства која производе различиту робу и обављају различите услуге за сопствену употребу	
	98.1		Дјелатности приватних домаћинства која производе различиту робу за сопствену употребу	
		98.10	Дјелатности приватних домаћинства која производе различиту робу за сопствену употребу	98.10
	98.2		Дјелатности приватних домаћинства која производе различите услуге за сопствену употребу	
		98.20	Дјелатности приватних домаћинства која производе различите услуге за сопствену употребу	98.20

д.н. - На другом мјесту споменуто

Детаљна структура КД БиХ 2010

Област	Грана	Разред	Назив	NACE Rev. 2
--------	-------	--------	-------	----------------

Подручје У

ДЈЕЛАТНОСТИ ЕКСТЕРИТОРИЈАЛНИХ ОРГАНИЗАЦИЈА И ОРГАНА

99			Дјелатности екстериторијалних организација и органа	
	99.0		<i>Дјелатности екстериторијалних организација и органа</i>	
		99.00	Дјелатности екстериторијалних организација и органа	99.00

д.н. - На другом мјесту неспоменуто

4. Структура КД БиХ 2010 са објашњењима

ПОДРУЧЈЕ А – ПОЉОПРИВРЕДА, ШУМАРСТВО И РИБОЛОВ

Ово подручје обухвата искоришћавање биљних и животињских природних ресурса. Обухвата дјелатности које се односе на гајење усјева, узгајање животиња, узгој и сјечу стабала, узгој и искоришћавање осталих биљака, животиња или животињских производа на пољопривредним газдинствима или у њиховим природним стаништима.

01 Биљна и сточарска производња, лов и припадајуће услужне дјелатности

Ова област обухвата двије базичне активности, производњу биљних производа и производњу сточарских производа, исто тако обухвата еколошку пољопривреду, гајење генетски модификованих усјева и узгој генетских модификованих животиња. Обухвата и гајење усјева на отвореном, као и у заштићеном простору (стакленицима).

Грана 01.5 Мјешовита производња разврстана је према обичним принципима за одређивање главне дјелатности. Прихваћено је да многа пољопривредна газдинства имају рационално уравнотежену биљну и сточарску производњу, тако да се могу произвољно разврстати у једну односно другу категорију. Ова област укључује услужне дјелатности које се односе на пољопривреду, као и на лов, хватање дивљачи у замке (траперство) и припадајуће дјелатности. Пољопривредне дјелатности искључују сваку даљу прераду пољопривредних производа (разврстану у областима 10 и 11 (Производња хране и пића) и у области 12 (Производња дуванских производа), осим оне која се односи на припрему пољопривредних производа за примарно тржиште тј. директну продају на пијацама. Овдје је обухваћена примарна припрема производа за тржиште.

Област искључује грађевинске радове на пољу (нпр. поравнавање пољопривредног земљишта, дренажу, припрему пиринчаних поља и сл.), који су разврстани у подручје F (Грађевинарство), као и удружења купаца и задружне организације које се баве маркетингом пољопривредних производа разврстаних у подручју G (Трговина на велико и на мало; поправка моторних возила и мотоцикала). Такође је искључено уређење и одржавање животне средине које је разврстано у разред 81.30.

01.1 Гајење једногодишњих усјева

Ова грана обухвата гајење једногодишњих усјева, тј. биљака које трају краће од двије гајне сезоне. Обухваћено је и гајење тих биљака за потребе сјеменске производње.

01.11 Гајење житарица (осим пиринча), махунарки и сјемена уљарица

Овај разред обухвата све начине гајења житарица, махунарки и сјемена уљарица на отвореном пољу. Гајење тих усјева често се комбинује унутар пољопривредних јединица.

Овај разред укључује:

- гајење житарица као што су:
  - пшеница
  - кукуруз
  - сирак
  - јечам
  - раж
  - зоб
  - просо
  - хељда
  - остале житарице д.н.
- гајење махунарки као што су:
  - пасуљ
  - боб

- сланутак
- црни пасуљ (сточни грашак)
- сочиво
- обрника (вучјака, дивља кава)
- грашак
- голубији грашак
- остале махунарке
- гајење сјеменења уљарица као што је:
  - сјеме соје
  - сјеме кикирикија
  - сјеме памука
  - сјеме ричинуса
  - сјеме лана
  - сјеме горушице
  - црно сјеме
  - сјеме уљане репице
  - сјеме српка (шафранике)
  - сјеме сусама
  - сјеме сунцокрета
  - остала сјеменења уљарица

Овај разред искључује:

- гајење пиринча, види 01.12
- гајење кукуруза шећерца, види 01.13
- гајење кукуруза за стоку, види 01.19
- гајење уљаних плодова, види 01.26

01.12 Гајење пиринча

01.13 Гајење поврћа, диња и лубеница, корјенастог и гомољастог поврћа

Овај разред укључује:

- гајење лиснатог и стабљичастог поврћа као што су:
  - артичока
  - шпарога
  - купус
  - карфиол и брокула
  - зелена салата и цикорија
  - спанаћ
  - остало лиснато и стабљичасто поврће
- гајење плодовитог поврћа као што су:
  - краставци и краставци за зимницу
  - патлиџани
  - парадајзи
  - лубенице
  - диње
  - остале диње и плодовито поврће
- гајење корјенастог, луковичастог или гомољастог поврћа као што је:
  - шаргарепа
  - репа
  - бијели лук
  - црни лук (укључујући влашац)
  - празилук и остале врсте лука
  - остало корјенасто, луковичасто или гомољасто поврће
- гајење гљива и тартуфа

- гајење сјемења поврћа, укључујући сјеме шећерне репице, искључујући сјемења осталих врста репице
- гајење шећерне репице
- гајење осталог поврћа
- гајење корјенастог и гомољастог поврћа као што је:
  - кромпир
  - слатки кромпир
  - маниока
  - јам
  - остало корјенасто и гомољасто поврће

Овај разред искључује:

- гајење феферона, паприке и осталих зачинских и ароматичних усјева, види 01.28
- гајење мицелија гљива, види 01.30

01.14 Гајење шећерне трске

Овај разред искључује:

- гајење шећерне репице, види 01.13

01.15 Гајење дувана

Овај разред искључује:

- производњу дуванских производа, види 12.00

01.16 Гајење текстилних биљака

Овај разред укључује:

- гајење памука
- гајење јуте, кенафа и осталих текстилних биљака за производњу лико влакана
- гајење лана и конопље
- гајење сисала и осталих текстилних биљака за производњу влакана из породице агава
- гајење абакe, ремије и осталих повртних биљака за производњу текстилних влакана
- гајење осталих биљака за производњу текстилних влакана

01.19 Гајење осталих једногодишњих усјева

Овај разред обухвата гајење свих осталих једногодишњих и двогодишњих усјева.

Овај разред укључује:

- гајење сточне корабе и репе, осталих крмних корјенастих усјева, дјетелине, луцерне, еспарзете, сточног кукуруза и осталих трава, сточног кеља и осталих крмних биљака
- гајење сјемења репице (искључујући сјемење шећерне репице) и сјемења крмног биља
- гајење цвијећа
- производњу резаног цвијећа и цвијетних пупова
- гајење сјемења цвијећа

Овај разред искључује:

- гајење једногодишњих и вишегодишњих биљака за употребу у фармацији, ароматичних, зачинских и љековитих биљака, види 01.28

01.2 Гајење вишегодишњих усјева

Ова грана обухвата гајење вишегодишњих усјева, тј. биљака које трају више од двије гајне сезоне, било да њихови надземни дијелови одумиру на крају сваке сезоне, било да константно расту. Обухваћено је и гајење тих биљака за потребе сјеменске производње.

01.21 Гајење грожђа

Овај разред укључује:

- гајење винског и стоног грожђа у виноградима

Овај разред искључује:

- производњу вина од грожђа, види 11.02

01.22 Гајење тропског и суптропског воћа

Овај разред укључује:

- гајење тропског и суптропског воћа:
  - авокада
  - банана (стоних и за прераду)
  - датула
  - смокви
  - манга
  - папаје
  - ананаса
  - осталог тропског и суптропског воћа

01.23 Гајење агрума (цитруса)

Овај разред укључује:

- гајење агрума (цитруса):
  - грејпа и помела
  - лимуна и лимета
  - наранџи
  - тангерина, мандарина и клементина
  - осталих агрума

01.24 Гајење језгричастог и коштуњавог воћа

Овај разред укључује:

- гајење језгричастог и коштуњавог воћа
  - јабука
  - марелица
  - трешања и вишања
  - брескви и нектарина
  - крушака и дуња
  - шљива и трњина
  - осталог језгричастог и коштуњавог воћа

01.25 Гајење бобичастог, орашастог и осталог воћа

Овај разред укључује:

- гајење бобичастог воћа:
  - боровница
  - рибизли

- огрозда
- кивија
- малина
- јагода
- осталог бобичастог воћа
- гајење сјемења воћа
- гајење орашастог воћа:
  - бадема
  - индијског орашчића
  - кестена
  - љешњака
  - пистација
  - ораха
  - осталог орашастог воћа
- гајење бобичастог и осталог воћа:
  - рогача

Овај разред искључује:

- гајење кокосовог ораха, види 01.26

01.26 Гајење плодова уљарица

Овај разред укључује:

- гајење плодова уљарица:
  - кокосовог ораха
  - маслина
  - уљаних палми
  - осталих плодова уљарица

Овај разред искључује:

- гајење сјемења соје, кикирикија и осталог сјемења уљарица, види 01.11

01.27 Гајење биљака за прављење напитака

Овај разред укључује:

- гајење биљака за прављење напитака:
  - кафе
  - чаја
  - мате чаја
  - какаоа
  - осталих биљака за прављење напитака

01.28 Гајење биљака за употребу у фармацији, ароматичних, зачинских и љековитих биљака

Овај разред укључује:

- гајење једногодишњих и вишегодишњих зачинских и ароматичних биљака:
  - бибера
  - феферона и паприке
  - мушкатног орашчића, мациса и кардамона
  - аниса, звјездастог аниса и копра (мирођије)
  - цимета
  - мирте
  - ђумбира
  - ванилије

- хмеља
- осталих зачинских и ароматичних биљака
- гајење љековитих и опојних биљака

01.29 Гајење осталих вишегодишњих усјева

Овај разред укључује:

- гајење каучуковца за добијање латекса
- гајење божићних и украсних јелки
- гајење дрвенастих биљака намијењених за вађење биљног сока
- гајење биљака намијењених за израду плетарских производа

Овај разред искључује:

- гајење цвијећа, производњу резаног цвијећа, цвјетних пупова и гајење сјемења цвијећа, види 01.19
- сакупљање биљног сока или гуме у шумама, види 02.30

01.3 Гајење садног материјала и украсних биљака

01.30 Гајење садног материјала и украсних биљака

Овај разред обухвата производњу вегетативних биљних материјала као што су исјечци, изданци и саднице за директно гајење садног материјала и украсних биљака или за производњу калема (стабала, подлога, за калемљење биљака) на које ће се калемити изабране младице да би се сађењем произвео садни материјал.

Овај разред укључује:

- гајење биљака за садњу
- гајење украсних биљака, укључујући утрину (бусење траве) за пресађивање
- гајење луковица, гомоља и коријења, исјечака и младица; мицелија гљива
- дјелатности расадника дрвећа, осим за шумско дрвеће

Овај разред искључује:

- гајење биљака за потребе производње сјемења, види 01.1, 01.2
- дјелатности расадника шумског дрвећа, види 02.10

01.4 Узгој животиња

Ова грана обухвата узгој и размножавање свих врста животиња, осим водених животиња.

Ова грана искључује:

- исхрану, смјештај и бригу о домаћим животињама, види 01.62
- производњу крзна и коже у клаоницама, види 10.11

01.41 Узгој крава за производњу млијека

Овај разред укључује:

- узгој и размножавање крава за производњу млијека
- производњу сировог крављег или бивољег млијека

Овај разред искључује:

- прераду млијека, види 10.51

01.42 Узгој осталих говеда и бивола

Овај разред укључује:

- узгој и размножавање говеда и бивола за производњу меса
- производњу говеђег сјемена

01.43 Узгој коња, магараца, мула и мазги

Овај разред укључује:

- узгој и размножавање коња, магараца, мула и мазги

Овај разред искључује:

- рад штала (ергела) за тркаће и јахаће коње, види 93.19

01.44 Узгој дева и лама

Овај разред укључује:

- узгој и размножавање дева и лама

01.45 Узгој оваца и коза

Овај разред укључује:

- узгој и размножавање оваца и коза
- производњу сировог овчијег или козијег млијека
- производњу сирове вуне

Овај разред искључује:

- шишање оваца, уз наплату или на основу уговора, види 01.62
- производњу чупане вуне, види 10.11
- прераду млијека, види 10.51

01.46 Узгој свиња

01.47 Узгој перади

Овај разред укључује:

- узгој и размножавање перади:
  - кокошки, ћурки, патака, гусака, бисерки (гвинејска кокош)
- производњу јаја
- рад перадарника

Овај разред искључује:

- производњу перја и паперја, види 10.12

01.49 Узгој осталих животиња

Овај разред укључује:

- узгој и размножавање припитомљених и осталих животиња:
  - нојева и емуа
  - осталих птица (осим перади)
  - инсеката
  - зечева и других крзнаша
- производња крзна и коже од узгајаних крзнаша, гмизаваца и птица

- узгој црва, глиста, осталих земљаних мекушаца, пужева итд.
- узгој свилене бубе и производња чахура (кокона) свилене бубе
- узгој пчела, производњу меда и пчелињег воска
- узгој и размножавање кућних љубимаца (осим рибе):
  - мачака и паса
  - птица као што су папиге итд.
  - хрчака итд.
- узгој разних врста животиња

Овај разред искључује:

- производњу сирових кожа и крзна, које потичу од лова и траперства, види 01.70
- узгој жаба, крокодила, морских црва, види 03.21, 03.22
- дјелатности рибњака, види 03.21, 03.22
- исхрану, смјештај и дресуру кућних љубимаца, види 96.09
- узгој и размножавање перади, види 01.47

01.5 Мјешовита пољопривредна производња

01.50 Мјешовита пољопривредна производња

Овај разред обухвата комбиновано гајење усјева и узгој животиња, без специјализованог гајења усјева или узгоја животиња. Величина укупне пољопривредне производње није детерминишући фактор. Ако у датој јединици гајење усјева или узгој животиња износи 66% или више од стандардне бруто вриједности, мјешовита дјелатност не би требала бити обухваћена овдје, него разврстана у гајење усјева или у узгој животиња.

Овај разред искључује:

- мјешовито гајење усјева, види гране 01.1 и 01.2
- мјешовито гајење животиња, види гране 01.4

01.6 Помоћне дјелатности у пољопривреди и дјелатности које се обављају након жетве/бербе пољопривредних производа

Ова грана обухвата дјелатности које су повезане са пољопривредном производњом и дјелатностима које су блиске пољопривреди, али се не обављају у сврхе пољопривредне производње (нпр. жетва/берба пољопривредних производа), које се раде уз наплату или на основу уговора.

Обухваћене су и дјелатности које се обављају након жетве/бербе с циљем припремања пољопривредних производа за примарно тржиште.

01.61 Помоћне дјелатности у гајењу усјева и засада

Овај разред укључује:

- пољопривредне дјелатности уз наплату или на основу уговора:
  - припрема земљишта
  - сјетва/садња усјева
  - редовна обрада усјева
  - запрашивање усјева, укључујући и запрашивање из ваздуха
  - обрезивање воћака и винове лозе
  - пресађивање пиринча, прорјеђивање репе
  - жетва/берба
  - заштита од штеточина (укључујући зечеве) у вези са пољопривредом
- одржавање пољопривредног земљишта у добром пољопривредном и еколошком стању
- рад пољопривредне опреме за наводњавање

- изнајмљивање пољопривредних машина са руковаоцем и пољопривредним радницима

Овај разред искључује:

- дјелатности које се обављају након жетве усјева, види 01.63
- дренажни радови на пољопривредном земљишту, види 43.12
- пројектовање животне средине (вртова, спортских терена итд.), види 71.11
- дјелатности агронома и агроекономиста, види 74.90
- садња и уређење животне средине (вртова, паркова, зелених површина), види 81.30
- организовање пољопривредних изложби и сајмова, види 82.30

01.62 Помоћне дјелатности у узгоју животиња

Овај разред укључује:

- пољопривредне дјелатности уз наплату или на основу уговора:
  - дјелатности усмјерене на унапређење сточарске производње као што је расплодња, раст и обим
  - услуге тестирања стада, вођење стада, опслуживање и припуст стоке, услуге изнајмљивања поља за испашу, копунирање перади, чишћење перадарника итд.
  - дјелатности вјештачког осјемењивања
  - дјелатности везане за бригу о ергели коња
  - шишање оваца
  - исхрана, смјештај и брига о домаћим животињама
- дјелатности поткивања

Овај разред искључује:

- изнајмљивање (давање у закуп) простора за исхрану и смјештај животиња, види 68.20
- ветеринарске дјелатности, види 75.00
- цијепљење животиња, види 75.00
- изнајмљивање животиња (нпр. стада), види 77.39
- исхрану и смјештај кућних љубимаца, види 96.09

01.63 Дјелатности које се обављају након жетве/бербе пољопривредних производа (припрема за примарно тржиште)

Овај разред укључује:

- припремање усјева за примарно тржиште тј. чишћење, обрезивање, сортирање, дезинфекција
- чишћење памука од сјемења
- припремање листа дувана, нпр. сушење
- припремање зрна какаоа, нпр. љуштење (гуљење)
- премазивање воћа смолом

Овај разред искључује:

- прирему пољопривредних производа од стране произвођача, види одговарајуће разреде у гранама 01.1, 01.2 или 01.3
- дјелатности које се обављају након жетве усјева у циљу побољшања квалитета сјемења, види 01.64
- пуштање корјења и поновно сушење дувана, види 12.00
- маркетиншке дјелатности трговачких посредника и задружних удружења, види област 46
- трговину на велико пољопривредним сировинама, види 46.2

01.64 Дорада сјемена (за сјеменски материјал)

Овај разред обухвата све дјелатности које се обављају након жетве у циљу побољшавања квалитета сјеменског материјала, као што је одвајање примјеса, одвајање сјемена које није задовољавајуће величине, оштећеног (механички или од инсеката) сјемена, незрелог сјемена и снижавање влажности сјемена до нивоа када је сигурно за складиштење. Ова дјелатност обухвата сушење, чишћење, сортирање и прераду сјемена до продаје. Овдје је обухваћена и прерада генетски модификованог сјемена.

Овај разред искључује:

- гајење сјемена, види гране 01.1 и 01.2
- прераду сјемена за добијање уља, види 10.41
- истраживање у циљу развоја нових или измјењених врста сјемена, види 72.11

01.7 Лов, хватање дивљачи у замке (траперство) и припадајуће услужне дјелатности

01.70 Лов, хватање дивљачи у замке (траперство) и припадајуће услужне дјелатности

Овај разред укључује:

- лов и траперство на комерцијалној основи
- хватање животиња ради исхране, крзна, коже, научног истраживања, за зоолошке вртове или кућне љубимце
- производњу крзна, коже од гмизаваца и птичијих кожа од устрељених или ухваћених животиња

Овај разред такође укључује:

- улов морских сисара на обали, нпр. моржева и туљана

Овај разред искључује:

- производњу крзна, коже од гмизаваца и птичије коже од узгајаних животиња, види 01.49
- узгој дивљих животиња на фармама, види 01.4
- улов китова, види 03.11
- производњу коже и крзна у клаоницама, види 10.11
- спортско-рекреативни лов и припадајуће услужне дјелатности, види 93.19
- услужне дјелатности везане за промоцију лова и траперства, види 94.99

02 Шумарство и сјеча дрвета

Ова област обухвата производњу трупаца, вађење и прикупљање некултивисаних шумских плодова, осим шумских сортимената. Поред производње дрвене грађе (дрвета) од шумског дрвећа, шумарство укључује и производе прераде дрвета малог обима као што је дрво за огрев или за индустријску употребу (нпр. јамска грађа, дрво за целулозу итд.). Ове дјелатности могу се обављати у природним или плантажним шумама. Искључена је даља прерада дрвета, која почиње тестерисањем и блањањем дрвета, види област 16.

02.1 Гајење шума и остале сличне дјелатности у шумарству

02.10 Гајење шума и остале сличне дјелатности у шумарству

Овај разред укључује:

- гајење дрвећа: садња, расађивање, пресађивање, прорјеђивање и заштиту шума и шумских појасева

- гајење ниског растиња, производњу дрвета за целулозу и огревног дрвета
- рад расадника шумског дрвећа

Ове дјелатности могу се обављати у природним или плантажним шумама.

Овај разред искључује:

- гајење божићних и украсних јелки, види 01.29
- рад расадника дрвећа, осим за шумско дрвеће, види 01.30
- прикупљање гљива и осталих некултивисаних шумских плодова и производа, види 02.30
- производњу иверја и дрвених остатака(дијелова), види 16.10

02.2 Сјеча дрвета

02.20 Сјеча дрвета

Овај разред укључује:

- производњу трупаца за потребе индустрије која се заснива на шумарству
- производњу трупаца која се користе у необрађеном облику као што су: јамска обловина, ТТ стубови, колци и мотке
- прикупљање и производњу дрвета за потребе производње енергије
- прикупљање и производњу шумских отпадака, насталих од рушења дрвећа, за потребе производње енергије
- производњу дрвеног угља у шуми (на традиционалан начин)

Излазни производ ове дјелатности може бити у облику цјепаница или дрвета за огрев.

Овај разред искључује:

- гајење божићних и украсних јелки, види 01.29
- гајење дрвећа: садња, расађивање, пресађивање, прорјеђивање и заштита шума и шумских појасева, види 02.10
- прикупљање некултивисаних шумских плодова и производа, види 02.30
- производњу иверја и дрвених остатака (дијелова), види 16.10
- производњу дрвеног угља поступком дестилације дрвета, види 20.14

02.3 Прикупљање некултивисаних шумских плодова и производа, осим шумских сортимената

02.30 Прикупљање некултивисаних шумских плодова и производа, осим шумских сортимената

Овај разред укључује:

- прикупљање некултивисаних шумских плодова и производа, осим шумских сортимената:
  - печурки, тартуфа
  - бобичастог воћа
  - орашастог воћа
  - балате и других гума
  - плута
  - лака и смоле (шелака)
  - балзама
  - разноврсне траве
  - морске траве
  - жирева, кестена
  - маховине и лишаја

Овај разред искључује:

- производњу било кога споменутог производа (осим гајења храста плутњака), види област 01
- гајење гљива или тартуфа, види 01.13
- гајење бобичастог или орашастог воћа, види 01.25
- прикупљање дрвета за огрев, види 02.20
- производњу иверја, види 16.10

02.4 Помоћне услужне дјелатности у шумарству

02.40 Помоћне услужне дјелатности у шумарству

Овај разред обухвата обављање помоћних услужних дјелатности у шумарству уз наплату или на основу уговора.

Овај разред укључује:

- услужне дјелатности у шумарству:
  - инвентура шума
  - услуге савјетовања везане за управљање шумом
  - процјена шумског фонда
  - борба и заштита од пожара
  - заштита шума од штеточина
- услужне дјелатности везане за сјечу (експлоатацију) шума:
  - превоз трупаца унутар шуме

Овај разред искључује:

- рад расадника шумског дрвећа, види 02.10
- дренажу шумског земљишта, види 43.12
- рашчишћавање градилишта, види 43.12

03 Риболов и аквакултура

Ова област обухвата риболов и аквакултуру, коришћење рибљих ресурса из морских или слатководних вода, с циљем да се улове или сакупе рибе, љускари, мекушци и други морски организми и производи (нпр. водене биљке, бисери, сунђери итд.).

Ту су обухваћене и дјелатности које су обично интегрисане у процес производње за сопствени рачун (нпр. узгој и размножавање острига за производњу бисера). Услужне дјелатности које се односе на морски или слатководни риболов или аквакултуру укључене су у споменуте дјелатности.

Ова област не обухвата градњу и поправку бродова и чамаца (30.1, 33.15), дјелатности спортског и рекреативног риболова (93.19). Прерада риба, љускара или мекушаца је искључена без обзира на то обавља ли се у погонима на копну или на бродовима фабрикама (10.20).

03.1 Риболов

Ова грана обухвата риболов тј. дјелатности улова и прикупљања усмјерених на вађење или прикупљање живих водених организама (посебно риба, љускара и мекушаца) обухватајући океанске биљке, биљке обалних и унутрашњих вода за људску исхрану или у друге сврхе, а могу се прикупљати ручно или помоћу различитих врста рибарске опреме као што су мреже, удице, врше (стационарне замке). Такве дјелатности могу се заснивати на обалном прикупљању шкољака као што су дагње и каменице у раздобљу између плиме и осеке или улов мрежом на обали или помоћу чамаца домаће израде или што је много чешће, помоћу комерцијалних бродова у обалним, приобалним или у отвореним водама. Споменуте дјелатности исто тако обухватају риболов у порибљеним воденим површинама.

03.11 Морски риболов

Овај разред укључује:

- риболов на комерцијалној основи у океанима и морима
- улов морских љускара и мекушаца
- улов китова
- улов морских водених животиња: морских корњача, морских штрцаљки, плашташа, морских јежева итд.

Овај разред такође укључује:

- дјелатности бродова који се баве морским риболовом, прерадом и конзервацијом морске рибе
- прикупљање осталих морских организама и материјала: природних бисера, сунђера, корала и алги

Овај разред искључује:

- улов морских сисара, осим китова, нпр. моржева, туљана, види 01.70
- прераду китова на бродовима фабрикама, види 10.11
- прераду рибе, љускара и мекушаца на бродовима који се баве прерадом и конзервацијом рибе или у фабрикама на копну, види 10.20
- изнајмљивање бродова за разоноду са посадом за превоз морем и приобаљем (нпр. за риболов), види 50.10
- услуге надзора, заштите и патроле у вези са риболовом, види 84.24
- спортско-рекреативни риболов и припадајуће услуге, види 93.19
- рад резервата за спортски риболов, види 93.19

03.12 Слатководни риболов

Овај разред укључује:

- риболов на комерцијалној основи у унутрашњим водама
- улов слатководних љускара и мекушаца
- улов слатководних водених животиња

Овај разред такође укључује:

- прикупљање слатководних водених биљака и осталих организама

Овај разред искључује:

- прераду риба, љускара и мекушаца, види 10.20
- услуге надзора, заштите и патроле у вези са риболовом, види 84.24
- спортско-рекреативни риболов и припадајуће услуге, види 93.19
- рад резервата за спортски риболов, види 93.19

03.2 Аквакултура

Ова грана обухвата аквакултуру (или водени узгој), тј. процес производње који укључује култивисање или узгој, (укључујући излов) водених организама (риба, љускара, мекушаца, биљака, крокодила, алигатора и водоземаца), кориштењем техника којом се повећава производња организама изнад природних капацитета животне средине (нпр. складиштењем хране, исхраном и заштитом од грабежљиваца).

Узгој/култивисање се односи до стадијума млађи, и/или до њихове одрасле фазе, до услова у којима је допуштен излов тих организама. Осим тога аквакултура (или водени узгој) може бити у приватном, корпоративном или државном власништву кроз фазе узгоја или размножавања па све до излова појединих организама.

03.21 Морска аквакултура

Овај разред укључује:

- узгој риба у морској води, укључујући узгој морских украсних рибица
- производњу мријести шкољкаша (каменице, дагње итд.), младих јастога и шкампа (након стадија ларве) и рибље млађи
- узгој морских алги и осталих јестивих морских трава
- узгој љускара, шкољака, мекушаца и осталих морских животиња

Овај разред такође укључује:

- дјелатности аквакултуре у сланкастим водама
- дјелатности аквакултуре у базенима или резервоарима са сланом водом
- рад морских мријестилишта и рибњака
- рад фарми морских црва

Овај разред искључује:

- узгој жаба, види 03.22
- рад резервата за спортски риболов, види 93.19

03.22 Слатководна аквакултура

Овај разред укључује:

- узгој слатководних риба, укључујући узгој слатководних украсних рибица
- узгој слатководних љускара, шкољака, мекушаца и осталих водених животиња
- рад слатководних мријестилишта и рибњака
- узгој жаба

Овај разред искључује:

- дјелатности аквакултуре у базенима или резервоарима са сланом водом, види 03.21
- рад резервата за спортски риболов, види 93.19

ПОДРУЧЈЕ В – ВАЂЕЊЕ РУДА И КАМЕНА

Ово подручје обухвата вађење минерала, који се у природи налазе у чврстом (угаљ и руде), течном (нафта) или гасовитом стању (природни гас). Вађење се може обављати различитим методама као што су подземни и површински коп, бушење, подморски коп итд.

Ово подручје обухвата и додатне дјелатности у циљу припреме минералних сировина за транспорт и тржиште, нпр.: ломљење, дробљење, мљење, чишћење, сушење, разврставање, концентрисање руда, превозиње природног гаса у течно стање (утечњавање природног гаса) и гомилање чврстих горива. Те радове често изводе јединице за вађење ресурса и/или друге које су смјештене у близини.

Рударске дјелатности разврставају се у области, гране и разреде на основу главног произведеног минерала. Области 05 и 06 односе се на вађење фосилних горива (угља, лигнита, нафте, гаса); области 07 и 08 односе се на вађење металних руда, различитих минерала и производа из каменолома.

Неке техничке радове у овом подручју, посебно оне који се односе на вађење угљиководоника, могу обављати специјализоване јединице за трећа лица као индустријске услуге које су представљене у области 09.

Ово подручје искључује:

- прераду извађених сировина, види подручје С (Прерађивачка индустрија)
- коришћење извађених сировина, без даље трансформације за потребе грађевинарства, види подручје F (Грађевинарство)
- флаширање природне изворске и минералне воде са извора и врела, види 11.07
- ломљење, дробљење и другу обраду неких врста земље, камена и минерала која није повезана са рударством и вађењем, види 23.9.

05 Вађење угља и лигнита (мрког угља)

Ова област обухвата вађење чврстих минералних горива кроз подземне или површинске копове и радове (нпр. разврставање, чишћење, пресовање и остале поступке неопходне за транспорт), који стварају тржишни производ.

Ова област не укључује коксовање (види 19.10), помоћне дјелатности које се односе на вађење угља или лигнита (мрког угља) (види 09.90) или производњу брикета (види 19.20).

05.1 Вађење каменог угља

05.10 Вађење каменог угља

Овај разред укључује:

- вађење каменог угља подземним или површинским копом, укључујући вађење руде методом топљења
- чишћење, мјерење, разврставање, уситњавање, пресовање итд. угља због сортирања, побољшавања квалитета, олакшавања транспорта или складиштења

Овај разред такође укључује:

- поновно добијање каменог угља од ситнежи (ситног угља)

Овај разред искључује:

- вађење лигнита (мрког угља), види 05.20
- вађење тресета, види 08.92

- помоћне дјелатности повезане са вађењем каменог угља, види 09.90
- пробно бушење за вађење лигнита (мрког угља), види 09.90
- производњу чврстих горива у коксним пећима, види 19.10
- производњу брикетираног каменог угља, види 19.20
- извођење радова на припреми налазишта за вађење угља, види 43.12

05.2 Вађење лигнита (мрког угља)

05.20 Вађење лигнита (мрког угља)

Овај разред укључује:

- вађење лигнита (мрког угља) подземним или површинским копом, укључујући вађење руде методом топљења
- прање, сушење, уситњавање и пресовање лигнита (мрког угља) због побољшавања квалитета, олакшавања транспорта или складиштења

Овај разред искључује:

- вађење каменог угља, види 05.10
- вађење тресета, види 08.92
- помоћне дјелатности повезане са вађењем угља, види 09.90
- пробно бушење повезано са вађењем угља, види 09.90
- производњу брикетираног лигнита (мрког угља), види 19.20
- извођење радова на припреми налазишта за вађење угља, види 43.12

06 Вађење сирове нафте и природног гаса

Ова област обухвата производњу сирове нафте, вађење нафте из нафтних шкриљаца и битуменског пијеска и производњу природног гаса и обнављање (добивање) течних угљиководоника. Ова област обухвата дјелатности повезане са радовима и/или развојем нафтних и гасовитих налазишта. Такве дјелатности могу укључивати бушење, довршавање и опремање бушотина, оспособљавање за рад сепаратора, разбијача емулзије, опреме за десалинизацију, мреже цјевовода за прикупљање сирове нафте на пољу и све остале дјелатности у припреми нафте и гаса до тачке отпреме са налазишта.

Ова област искључује:

- услуге на нафтним и гасним пољима, уз наплату или на основу уговора, види 09.10
- проналажење нафтних и гасних налазишта, види 09.10
- пробно бушење и сондирање терена, види 09.10
- рафинисање нафтних производа, види 19.20
- геофизичка, геолошка и сеизмичка истраживања, види 71.12.

06.1 Вађење сирове нафте

06.10 Вађење сирове нафте

Овај разред укључује:

- вађење сирове нафте

Овај разред такође укључује:

- вађење битуменских шкриљаца и пијеска
- производњу сирове нафте из битуменских шкриљаца и пијеска
- поступке за добијање сирове нафте: прелијевање, десалинизацију, дехидрацију, стабилизацију, итд.

Овај разред искључује:

- помоћне дјелатности повезане са вађењем нафте и природног гаса, види 09.10
- проналажење нафте и гаса, види 09.10
- производњу нафтних деривата, види 19.20
- добијање утечњених гасова при производњи нафтних деривата, види 19.20
- цјевоводни транспорт, види 49.50

06.2 Вађење природног гаса

06.20 Вађење природног гаса

Овај разред укључује:

- производњу сировог гасовитог угљиководоника (природног гаса)
- вађење кондензата
- одвајање течних фракција угљиководоника
- одсумпоравање (десумпоризација) гасова

Овај разред такође укључује:

- вађење течних угљиководоника методом утечњавања или пиролизом

Овај разред искључује:

- помоћне дјелатности повезане са вађењем нафте и природног гаса, види 09.10
- проналажење нафте и гаса, види 09.10
- добијање течних гасова приликом производње нафтних деривата, види 19.20
- производњу индустријских гасова, види 20.11
- цјевоводни транспорт, види 49.50

07 Вађење руда метала

Ова област обухвата вађење минерала метала (руда) подземним, површинским или подморским копом. Исто тако обухвата радове на припремању и обогаћивању руда као што су ломљење, дробљење, прање, сушење, синтеровање, калцинација или испирање руда, гравитацијска сепарација или флотација.

Ова област искључује:

- пржење пирита гвожђа, види 20.13
- производњу алуминијум оксида (глинице), види 24.42
- дјелатности високих пећи, види област 24.

07.1 Вађење руда гвожђа

07.10 Вађење руда гвожђа

Овај разред укључује:

- вађење руда вреднованих по садржају гвожђа
- обогаћивање и агломерацију руда гвожђа

Овај разред искључује:

- вађење и припрему пирита и пиротита (осим пржења), види 08.91

07.2 Вађење руда обојених метала

Ова грана обухвата вађење руда обојених метала.

07.21 Вађење руда уранијума и торијума

Овај разред укључује:

- вађење руда вреднованих према садржају уранијума и торијума: уранијум оксид итд.
- концентрацију таквих руда
- производњу "жутог колача" (уранијум оксид)

Овај разред искључује:

- обogaћивање руда уранијума и торијума, види 20.13
- производњу метала урана из урановог смолинца и других руда, види 24.46
- топљење и рафинисање уранијума, види 24.46

07.29 Вађење осталих руда обојених метала

Овај разред укључује:

- вађење и припрему руда вреднованих углавном према садржају обојених метала
  - алуминијума (боксит), бакра, олова, цинка, коситра, мангана, хрома, никла, кобалта, молибдена, тантала, ванадијума итд.
  - племенитих метала: злата, сребра, платине

Овај разред искључује:

- вађење и припрему руда уранијума и торијума, види 07.21
- производњу алуминијум оксида (глинице), види 24.42
- производњу полупроизвода ("мате") од бакра или никла, види 24.44, 24.45

08 Вађење осталих руда и камена

Ова област обухвата не само вађење руда и камена, већ и чишћење земљишта од алувијалних наноса, ломљење камена и употребу исушивача приликом добијања соли. Производи се углавном употребљавају у грађевинарству (нпр. пијесак, камен итд.), у производњи материјала (нпр. глине, гипса, калцијума итд.), приликом производње хемијских производа.

Ова област не укључује обраду извађених минерала (осим ломљења, дробљења, резања, чишћења, сушења, разврставања и мијешања).

08.1 Вађење камена, пијеска и глине

08.11 Вађење украсног камена и камена за грађевинарство, кречњака, гипса, креде и шкриљаца

Овај разред укључује:

- вађење, грубу обраду и сијечење украсног и грађевинског камена као што је мермер, гранит, пјешчар итд.
- дробљење и ломљење украсног и грађевинског камена
- вађење, ломљење и дробљење кречњака (као нпр. туцаника и сл.)
- вађење гипса и анхидрида
- вађење креде и некалцинисаног доломита

Овај разред искључује:

- вађење минерала за хемикалије и ђубрива, види 08.91
- производњу калцинисаног (печеног) доломита, види 23.52
- резање, обликовање и обраду камена изван каменолома, види 23.70

08.12 Дјелатности копова шљунка и пијеска; вађење глине и каолина

Овај разред укључује:

- вађење и и багеровање индустријског пијеска, пијеска за грађевинарство и шљунка
- ломљење и дробљење шљунка
- вађење пијеска
- вађење глине, ватросталне глине и каолина

Овај разред искључује:

- вађење битуменозног пијеска, види 06.10

08.9 Вађење руда и камена, д. н.

08.91 Вађење минерала за хемијску производњу и производњу природних минералних ђубрива

Овај разред укључује:

- вађење природних фосфата и природних соли калијума
- вађење природног сумпора
- вађење и припрему пирита и пиротита, осим пржења
- вађење природног баријум сулфата и карбоната (барита и витерита), природног барита, природног магнезијум сулфата (кисерита)
- вађење земљаних боја, флуорита и других минерала вреднованих према садржају хемикалија

Овај разред такође укључује:

- копање гуана

Овај разред искључује:

- вађење соли, види 08.93
- пржење пирита гвожђа, види 20.13
- производњу вјештачких ђубрива и азотних једињења, види 20.15

08.92 Вађење тресета

Овај разред укључује:

- вађење тресета
- припрему тресета ради побољшавања квалитета, лакшег транспорта или складиштења

Овај разред искључује:

- услужне дјелатности повезане са вађењем тресета, види 09.90
- производњу брикетираног тресета, види 19.20
- производњу земље за цвијеће (мјешавине тресета, природне земље, пијеска, иловаче (глине), минералних ђубрива итд.), види 20.15
- производњу предмета од тресета, види 23.99

08.93 Вађење соли

Овај разред укључује:

- вађење соли подземним копом, укључујући отапање и испумпавање
- производњу соли испаравањем морске воде и других сланих вода
- дробљење, чишћење и рафинисање соли од стране произвођача

Овај разред искључује:

- прераду соли у со која се употребљава у прехрани, нпр. јодирана со, види 10.84
- производњу питке воде испаравањем слане воде, види 36.00

08.99 Вађење осталих руда и камена, д. н.

Овај разред укључује:

- рударство и вађење различитих минерала и материјала:
  - абразивних материјала, азбеста, фосила, силицијума, природног графита, талка, фелдспата итд.
  - природног асфалта, асфалтног камена и природног чврстог битумена
  - драгог камења, кремена, лискуна итд.

09 Помоћне услужне дјелатности у вађењу руда и камена

Ова област обухвата специјализоване помоћне услужне дјелатности које се односе на вађење уз наплату или на основу уговора. Обухваћене су и услуге испитивања, путем традиционалних метода истраживања рудних лежишта, на основу узимања узорка стијена и геолошке анализе, као и бушењем, пробним бушењем или поновљеним бушењем/добушивањем за потребе проналажења налазишта нафте и металних и неметалних минерала. Остале специфичне услуге обухватају монтажу нафтних постројења, уграђивање и цементирање заштитних цијеви, чишћење и црпљење нафтних и гасних налазишта, дренажу и испумпавање воде из рудника, услуге уклањања наноса из рудника итд.

09.1 Помоћне дјелатности за вађење нафте и природног гаса

09.10 Помоћне дјелатности за вађење нафте и природног гаса

Овај разред укључује:

- услужне дјелатности вађења нафте и гаса уз наплату или на основу уговора:
  - услуге испитивања које су повезане са вађењем нафте и гаса, нпр. традиционалне методе истраживања рудних лежишта као што су геолошка испитивања на потенцијалним налазиштима
  - усмјерено бушење и поновљено бушење/добушивање; монтажу/демонтажу постројења за бушење на налазишту, поправљање и расклапање; уградњу и цементирање заштитних нафтних и гасних цијеви; црпљење бушотина; постављање чепова (затрпавање) и напуштање ликвидација бушотина итд.
  - утечњавање и регасификацију природног гаса за потребе транспорта, на мјесту налазишта
  - услуге дренаже и испумпавања, уз наплату или на основу уговора
  - пробно бушење које је повезано са вађењем нафте или гаса

Овај разред такође укључује:

- услуге заштите од пожара на нафтним или гасним пољима

Овај разред искључује:

- услужне дјелатности које обављају машине за вађење нафте и природног гаса, види 06.10, 06.20
- специјализоване поправке машина за рударство, види 33.12
- утечњавање и регасификација природног гаса за потребе транспорта, даље од мјеста налазишта, види 52.21
- геофизичка, геолошка и сеизмолошка истраживања, види 71.12

09.9 Помоћне дјелатности за остало вађење руда и камена

09.90 Помоћне дјелатности за остало вађење руда и камена

Овај разред укључује:

- помоћне услуге уз наплату или на основу уговора, за потребе рударских дјелатности области 05, 07 и 08:
  - услуге испитивања, нпр. традиционалном методом истраживања рудних лежишта, као што су узимање узорка стијена и геолошке анализе на будућим налазиштима
  - услуге дренаже и испумпавања, уз наплату или на основу уговора
  - пробно бушење и сондирање

Овај разред искључује:

- рад рудника или каменолома уз наплату или на основу уговора, види области 05, 07 или 08
- специјализоване поправке машина за рударство, види 33.12
- услуге геофизичких истраживања, уз наплату или на основу уговора, види 71.12

ПОДРУЧЈЕ С – ПЕРАЋИВАЧКА ИНДУСТРИЈА

Ово подручје обухвата физичке или хемијске трансформације материјала, супстанци или састојака у нове производе, иако то не може бити једини универзални критеријум за дефинисање прерађивачке индустрије (види напомену која се односи на прераду отпада). Материјали, супстанце или састојци који се трансформишу су сировине које настају као производи пољопривреде, шумарства, риболова, вађења руда и камена и других прерађивачких дјелатности. Велике промјене, обнављање или реконструкција производа уопштено се сматрају прерађивачком индустријом.

Резултат прерађивачког процеса јесте производ који може бити готов у смислу да је спреман за употребу или конзумацију, или полупроизвод који се као улаз (input) даље прерађује. Нпр. производ рафинисаног (прерађеног) алуминијума је полупроизвод (улаз) који се користи у примарној производњи алуминијума; примарни алуминијум је полупроизвод (улаз) у погону за извлачење алуминијумске жице; док је то исто алуминијумска жица у производњи жичаних производа.

Производња специјализованих компоненти и њихових дијелова, прибора и додатака машинама и опреми, у правилу се разврстава у исти разред као и производња машина и опреме којима су дијелови и прибор намијењени. Производња неспецијализованих компоненти и дијелова за машине и опрему, нпр. мотори, клипови, електрични мотори, електрични прибор, вентили, преносници, куглични лежачеви, разврставају се у одговарајући разред прерађивачке индустрије без обзира на машине и опрему у коју би се ти предмети могли укључити. Међутим производња специјализованих компоненти и прибора калупљењем или истискивањем пластичних материјала укључена је у грану 22.2.

Састављање од саставних дијелова прерађених производа сматра се прерађивачком индустријом. Ово обухвата састављање прерађених производа од властито произведених компоненти или од купљених.

Рециклажа отпада, тј. прерада отпада у секундарну сировину разврстава се у грану 38.3 (Рециклажа материјала). Ово може обухватати физичку или хемијску трансформацију и не може се сматрати дијелом прерађивачке индустрије. Основна функција тих дјелатности је обрада или прерада отпада и због тога се сврставају у подручје Е (Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедијације) животне средине). Ипак производња нових, финалних, производа (за разлику од производње секундарних сировина), разврстава се у прерађивачку индустрију, па чак и ако се ти процеси користе отпадом као улазом (inputom). На примјер, производња сребра из истрошеног филма сматра се производним процесом.

Специјализована одржавања и поправка индустријских, пословних и сличних машина и опреме у правилу се разврставају у област 33 (Поправка и инсталација машина и опреме). Међутим, поправка рачунара и предмета за личну употребу и апарата за домаћинство разврстава се у област 95 (Поправка рачунара и предмета за личну употребу и домаћинство), док се поправка моторних возила разврстава у област 45 (Трговина на велико и на мало моторним возилима и мотоциклима; поправка моторних возила и мотоцикала).

Инсталација индустријских машина и опреме, која се обавља као специјализована дјелатност, разврстава се у 33.20.

Напомена: граница између прерађивачке индустрије и других подручја класификационог система некада може бити нејасна. Као опште правило, прерађивачка дјелатност бави се трансформацијом сировина у нови производ. Излаз (output) је нови производ. Међутим дефиниција онога што чини нови производ може бити прилично субјективна.

За објашњење, сљедеће се дјелатности сматрају прерађивачким у овој Класификацији дјелатности:

- прерада свјеже рибе (припрема острига, рибљих филета) која се не обавља на броду (види 10.20)
- пастеризација млијека и пуњење у флаше (види 10.51)

- конвертовање коже (види 15.11)
- импрегнација (заштита) дрвета (види 16.10)
- штампање и припадајуће дјелатности (види 18.1)
- протектовање гума (види 22.11)
- производња готове смјесе бетона (види 23.63)
- електропревлачење, превлачење и топлотна обрада метала (види 25.61)
- обнављање или фабричко побољшавање машина нпр. аутомобилских мотора (види 29.10).

Супротно томе, постоје дјелатности које се понекад сматрају прерађивачком индустријом, али се у овој Класификацији дјелатности разврставају у друга подручја (тј. не разврставају се у прерађивачку индустрију). Оне обухватају:

- сјечу дрвета, разврстану у подручје А (Пољопривреда, шумарство и риболов)
- искоришћавање пољопривредних производа, разврстано у подручје А (Пољопривреда, шумарство и риболов)
- припрему хране за непосредну потрошњу на лицу мјеста, разврстану у област 56 (Дјелатности припреме и послуживања хране и пића)
- искоришћавање руда и других минерала, разврстано у подручје В (Вађење руда и камена)
- изградњу грађевина и радови које се изводе на градилишту, разврстани су у подручје F (Грађевинарство)
- дјелатности раздвајања производа велике количине и прерасподјеле у мање количине, обухватајући паковање, препакивање или пуњење у флаше као што су ликери и хемикалије; сортирање отпада; мијешање боја према наруџби купца; резање метала према наруџби купца; обрада чији резултат нису различити, односно нови, производи разврстава се у подручје G (Трговина на велико и на мало; поправка моторних возила и мотоцикала).

10 Производња прехранбених производа

Ова област обухвата прераду производа пољопривреде, шумарства и риболова у храну и пиће за људе и животиње, обухватајући производњу разноврсних интермедијарних производа, који нису непосредно производи хране. Дјелатност често генерише придружене производе веће или мање вриједности (нпр. коже од клања или уљани колач из производње уља).

Ова област организована је према дјелатностима које се баве производњом различитих врста производа: месом, рибом, воћем и поврћем, мастима и уљима, млијечним производима, производима мљевених житарица, производима за храњење животиња и осталих прехранбених производа. Производња се може обављати за сопствени рачун или за трећа лица, нпр. клање по наруџби.

Неке дјелатности сматрају се прерађивачким (нпр. пекарне, сластичарнице и продавнице за припрему меса итд. које продају своје властите производе), чак и кад имају властиту трговину на мало својих производа. Међутим, када је прерада мањих размјера и не води ка стварној трансформацији производа, јединице се разврставају у трговину на велико и мало подручје G (Трговина на велико и на мало; поправка моторних возила и мотоцикала).

Припрема хране за непосредну потрошњу на лицу мјеста разврстана је у област 56 (Дјелатности припреме и послуживања хране и пића).

Обрада остатака и отпада из клаоница за производњу сточне и друге животињске хране разврстана је у грану 10.9, док је прерада остатака и отпада хране и пића у секундарне сировине разврстана у грану 38.3, а збрињавање отпада хране и пића у разред 38.21.

Ова област не укључује припрему јела за непосредну потрошњу, као у ресторанима.

10.1 Прерада и конзервисање меса и производња производа од меса

10.11 Прерада и конзервисање меса

Овај разред укључује:

- дјелатности клаоница које се баве клањем, припремом и паковањем меса: говедине, свињетине, јагњетине, меса од зечева, овчетине, меса од деве итд.
- производњу свјежег, охлађеног или замрзнутог меса, цијелог (не сјеченог)
- производњу свјежег, охлађеног или замрзнутог меса, сјеченог у комаде

Овај разред такође укључује:

- клање и прераду китова на копну или на специјализованим бродовима
- производњу кожа и крзна из клаоница, укључујући одстрањивање длаке са коже као припреме за даљу производњу
- производњу свињске масти и осталих јестивих масти животињског поријекла
- прераду животињских изнутрица
- производњу чупане вуне

Овај разред искључује:

- производњу јестивих масти од перади, види 10.12
- паковање меса, види 82.92

10.12 Прерада и конзервисање меса перади

Овај разред укључује:

- дјелатности клаоница које се баве клањем перади, припремом или паковањем меса од перади
- производњу свјежег, охлађеног или замрзнутог меса, припремљеног у облику индивидуалних порција
- производњу јестивих масти од перади

Овај разред такође укључује:

- производњу перја и паперја

Овај разред искључује:

- паковање меса, види 82.92

10.13 Производња производа од меса и меса перади

Овај разред укључује:

- производњу сушеног, усољеног или димљеног меса
- производњу месних прерађевина:
  - кобасица свих врста, салама, крвавица, сефаладе, паштета, хладетине, куване шунке

Овај разред искључује:

- производњу припремљених замрзнутих јела од меса и меса перади, види 10.85
- производњу готових супа које садрже месо, види 10.89
- трговину на велико месом, види 46.32
- паковање меса, види 82.92

10.2 Прерада и конзервисање рибе, љускара и мекушаца

10.20 Прерада и конзервисање рибе, љускара и мекушаца

Овај разред укључује:

- прераду и конзервисање рибе, љускара и мекушаца: замрзавање, дубоко замрзавање, сушење, кување, димљење, сољење, потапање у саламуру, стављање у конзерве итд.
- производњу производа од рибе, љускара и мекушаца: рибљих филета, рибље икре, кавијара, замјене кавијара итд.
- производњу рибљих јела за људску употребу или као хране за животиње
- производњу нејестивог брашна, исцијеђеног сока од рибе и осталих водених животиња за људску употребу

Овај разред такође укључује:

- дјелатности на бродовима који се баве искључиво прерадом и конзервисањем рибе
- прераду морских трава

Овај разред искључује:

- прераду и конзервисање рибе на бродовима који се баве риболовом, види 03.11
- прераду китова на копну или наспецијализованим бродовима, види 10.11
- производњу уља и масти од морских животиња, види 10.41
- производњу припремљених замрзнутих јела од рибе, види 10.85
- производњу рибље супе, види 10.89

10.3 Прерада и конзервисање воћа и поврћа

10.31 Прерада и конзервисање кромпира

Овај разред укључује:

- прераду и конзервисање кромпира:
  - производњу полуготовог замрзнутог кромпира
  - производњу сушеног пиреа од кромпира
  - производњу помфрита
  - производњу чипса (хрсковог кромпира)
  - производњу кромпировог брашна и прекрупце

Овај разред такође укључује:

- индустријско гуљење кромпира

10.32 Производња сокова од воћа и поврћа

Овај разред укључује:

- производњу сока од воћа и поврћа
- производњу концентрата свјежег воћа и поврћа

10.39 Остала прерада и конзервисање воћа и поврћа

Овај разред укључује:

- производњу хране која се углавном састоји од воћа или поврћа, осим готових замрзнутих јела или јела у конзервама
- конзервисање воћа, орашастог воћа или поврћа: замрзавање, сушење, стављање у уље или сирће, стављање у конзерве итд.
- производњу прехранбених производа од воћа или поврћа

- производњу џема, мармеладе и воћног желеа
- производњу прженог орашастог воћа
- производњу хране и смјеса од орашастог воћа

Овај разред такође укључује:

- производњу лако кварљиве хране од воћа или поврћа као што су:
  - салате; мијешане салате, запаковане салате
  - огуљено, ољуштено или резано поврће
  - тофу (сојин сир)

Овај разред искључује:

- производњу сокова од воћа и поврћа, види 10.32
- производњу брашна или прекрупe од сувог махунастог поврћа, види 10.61
- конзервисање воћа и орашастог воћа у шећеру, види 10.82
- производњу јела припремљених од поврћа, види 10.85
- производњу вјештачких концентрата, види 10.89

10.4 Производња биљних и животињских уља и масти

Ова грана обухвата производњу сирових и рафинисаних уља и масти биљног и животињског поријекла, осим топљене или рафинисане свињске масти и осталих јестивих животињских масти.

10.41 Производња уља и масти

Овај разред укључује:

- производњу сирових биљних уља: маслиново, сојино, палмино, сунцокретово уље, уље од памучног сјемена, уље од репице, горушице, уље од ланеног сјемена итд.
- производњу неодмашћеног брашна и прекрупe мљевењем сјеменења уљарица, плодова уљаних ораха и уљаних коштица
- производњу рафинисаних биљних уља: маслиновог, сојиног уља итд.
- прераду биљних уља: дувањем, кувањем, дехидратацијом, хидрогенизацијом итд.

Овај разред такође укључује:

- производњу нејестивих животињских уља и масти
- производњу рибљег уља и уља морских сисара
- производњу памучног линтерса (отпадно памучно влакно), погаче (колача) од уљаног сјеменења и других остатака из производње уља

Овај разред искључује:

- топљење и рафинисање свињске масти и осталих јестивих животињских масти, види 10.11
- производњу маргарина, види 10.42
- влажно мљевање житарица, види 10.62
- производњу уља од кукуруза, види 10.62
- производњу етеричних уља, види 20.53
- хемијску обраду уља и масти, види 20.59

10.42 Производња маргарина и сличних јестивих масти

Овај разред укључује:

- производњу маргарина
- производњу мјешавина и сличних намаза
- производњу мијешаних масноћа за кување

10.5 Производња млијечних производа

10.51 Производња млијека, млијечних производа и сира

Овај разред укључује:

- производњу свјежег течног млијека, пастеризованог, стерилизованог, хомогенизованог и/или обрађеног на веома високим температурама
- производњу напитака базираних на млијеку
- производњу павлаке од свјежег течног млијека пастеризованог, стерилизованог, хомогенизованог
- производњу млијека у праху и кондензованог млијека, заслађеног или незаслађеног
- производњу млијека и павлаке у чврстом стању
- производњу путера
- производњу јогурта
- производњу сира и урде
- производњу сурутке
- производњу казеина, млијечног шећера (лактозе) и др.

Овај разред искључује:

- производњу свјеже помуженог крављег млијека, види 01.41
- производњу свјеже помуженог млијека (овчије, козје, коњско, магареће, девино итд.), види 01.43, 01.44 и 01.45
- производњу замјене (субститута) за млијеко и сир, види 10.89

10.52 Производња сладоледа и других замрзнутих смјеса

Овај разред укључује:

- производњу сладоледа и других јестивих замрзнутих смјеса, као што је шербет

Овај разред искључује:

- производњу сладоледа у сладоледарским радњама, види 56.10

10.6 Производња млинских производа, скроба и производа од скроба

Ова грана обухвата мљевање брашна или прекрупe од житарица или поврћа, мљевање, чишћење и полирање пиринча као и производњу мјешавина брашна или тијеста од тих производа. Ова грана исто тако обухвата мљевање житарица и поврћа и производњу скроба и производа од скроба.

10.61 Производња млинских производа

Овај разред укључује:

- мљевање жита: производњу брашна, гриза, прекрупe или пелета (куглица) од пшенице, ражи, зоби (оваса), кукурузног зрна или других жита
- обраду пиринча: производњу огуљеног, мљевеног, полираног, глазираног, дјелимично куваног или конвертованог пиринча; производњу брашна од пиринча
- мљевање поврћа: производњу брашна и прекрупe од сушеног махунастог поврћа, корјенастог и гомољастог поврћа или јестивог орашастог воћа
- производњу житних оброка (пахуљица)
- производњу мјешавине брашна и тијеста припремљене за хљеб, колаче, ситно суво пециво или палачинке

Овај разред искључује:

- производњу брашна и прекрупне од кромпира, види 10.31
- влажно мљевање житарица, види 10.62

10.62 Производња скроба и производа од скроба

Овај разред укључује:

- производњу скроба од пиринча, кромпира, кукуруза итд
- влажно мљевање житарица
- производњу глукозе, сирупа од глукозе, малтозе, инулина итд.
- производњу глутена
- производњу тапиоке, замјена за тапиоку које су произведене од скроба
- производњу уља од кукуруза

Овај разред искључује:

- производњу лактозе (млијечног шећера), види 10.51
- производњу шећера из трске или репе, види 10.81

10.7 Производња пекарских производа, производа од брашна и колача

Ова грана обухвата производњу пекарских производа, макарона, тјестенине и сличних производа.

10.71 Производња хљеба, свјежих пецива и колача

Овај разред укључује:

- производњу свјежих пекарских производа:
  - хљеба и пецива
  - свјежих посланица, колача, пита, воћних пита, палачинки, вафли, ролада итд.

Овај разред искључује:

- производњу сувих пекарских производа, види 10.72
- производњу тјестенине, види 10.73
- подгријавање пекарских производа за тренутну конзумацију, види област 56

10.72 Производња двопека и кекса; производња трајних пецива и колача

Овај разред укључује:

- производњу хрскавих производа, двопека, кекса и осталих сувих пекарских производа
- производњу трајних пецива, посланица и колача
- производњу сланих или слатких грицкалица (штапића, крекера, перетака итд.)

Овај разред искључује:

- производњу чипса, види 10.31

10.73 Производња макарона, резанаца, кускуса и сличних производа од брашна

Овај разред укључује:

- производњу тјестенина као што су макарони и њоке без обзира да ли су кувани и пуњени или нису
- производњу кускуса
- производњу конзервисане или замрзнуте тјестенине

Овај разред искључује:

- производњу јела од кускуса, види 10.85
- производњу супа које садрже тјестенину, види 10.89

10.8 Производња осталих прехранбених производа

Ова грана обухвата производњу шећера и производа од шећера, готових јела и оброка, кафе, чаја и зачина, као и лако кварљивих прехранбених производа и специјалитета.

10.81 Производња шећера

Овај разред укључује:

- производњу или рафинисање шећера (сахарозе) и замјена за шећер који се добијају из сока шећерне трске, репе, јавора и палме
- производњу шећерног сирупа
- производњу меласе
- производњу сирупа и шећера од јавора

Овај разред искључује:

- производњу глукозе, сирупа од глукозе, малтозе, види 10.62

10.82 Производња какаоа, чоколаде и производа од шећера

Овај разред укључује:

- производњу какаоа, какао-путера, какао-масти и какао-уља
- производњу чоколаде и чоколадних бомбона
- производњу производа од шећера: карамела, кашуа, нугата, фондана, бијеле чоколаде
- производњу гума за жвакање
- конзервисање ушећереног воћа, орашастог воћа, кора од воћа и других дијелова биљки
- производњу слатких дражеја и пастила (против кашља)

Овај разред искључује:

- производњу шећера (сахарозе), види 10.81

10.83 Прерада чаја и кафе

Овај разред укључује:

- декофеинизовање и пржење кафе
- производњу производа од кафе:
  - мљевена кафа
  - инстант-кафа (растворљива кафа)
  - екстракти и концентрати кафе
- производњу замјена (субститута) за кафу
- производњу мјешавине чаја и мате чаја
- производњу екстраката и препарата на бази чаја или матеа
- паковање чаја, укључујући и паковање у кесице

Овај разред такође укључује:

- производњу биљних смјеса (метвице, камилице итд)

Овај разред искључује:

- производњу инулина, види 10.62
- производњу алкохолних пића, пива, вина и освјежавајућих пића, види област 11

- припрему биљних производа за употребу у фармацији, види 21.20

10.84 Производња зачина и других додатака храни

Овај разред укључује:

- производњу зачина, сосова и других додатака:
  - мајонезе
  - горушице (слачице) / брашна и прекрупне
  - сенфа
- производњу сирћета

Овај разред такође укључује:

- прераду (нпр. дробљење, пречишћавање и рафинисање) соли у со која се користи у исхрани, нпр. јодирана со

Овај разред искључује:

- узгој зачинских усјева, види 01.28

10.85 Производња готове хране и јела

Овај разред обухвата производњу готове (тј. спремљене, зачињене и куване) хране и јела. То су прерађена јела како би се сачували у замрзнутом или конзервисаном облику и обично су пакована и припремљена за даљу продају. Овај разред не укључује спремање хране за непосредну потрошњу на лицу мјеста, као што је случај у ресторанима. Да би се храна сматрала јелом мора се састојати из најмање два различита састојка (осим зачина итд.).

Овај разред укључује:

- производњу јела од меса или јела од меса перади
- производњу јела од рибе, укључујући "рибу и чипс"
- производњу јела од поврћа
- производњу замрзнутих или на други начин конзервисаних пица (pizza)

Овај разред такође укључује:

- производњу домаћих и националних јела

Овај разред искључује:

- производњу свјеже хране или јела са мање, види одговарајући разред у области 10 од два састојка
- производњу лако кварљивих готових јела, види 10.89
- трговину на мало готовом храном и јелима у продавницама, види 47.11 и 47.29
- трговину на велико готовом храном и јелима, види 46.38
- услуге достављања хране на основу уговора, види 56.29

10.86 Производња хомогенизованих прехранбених производа и дијететске хране

Овај разред укључује:

- производњу хране за посебну нутриционистичку употребу:
  - храна за дојенчад
  - млијечна и друга допунска храна
  - храна за бебе
  - нискокалорична храна и храна са смањеном калоричном вриједношћу намијењена за регулисање тјелесне тежине
  - дијетална храна за специјалне медицинске сврхе
  - храна са смањеним садржајем натријума, укључујући и дијеталне соли са смањеним

- садржајем натријума или без натријума
- храна без глутена
- храна за употребу при јаким физичким напорима, посебно за спортисте
- храна за дијабетичаре

10.89 Производња осталих прехранбених производа, д. н.

Овај разред укључује:

- производњу супа и чорби
- производњу вјештачког меда и карамела
- производњу лако кварљивих готових јела као што су:
  - сендвичи
  - свјежа (непечена) пица (pizza)
- производњу додатака храни и других производа хране итд.

Овај разред такође укључује:

- производњу квасца
- производњу екстраката и сокова од меса, риба, љускара или мекушаца
- производњу замјена (субститута) за млијеко и сир
- производњу производа од јаја, албумина од јаја
- производњу вјештачких концентрата

Овај разред искључује:

- производњу лако кварљиве готове хране од воћа и поврћа, види 10.39
- производњу замрзнутих пица (pizza), види 10.85
- производњу алкохолних пића, пива, вина и освјежавајућих пића, види област 11

10.9 Производња готове хране за животиње

10.91 Производња готове хране за домаће животиње

Овај разред укључује:

- производњу готове хране за животиње, укључујући концентрате и додатке хране за животиње
- припремање немијешане хране за животиње

Овај разред такође укључује:

- прераду отпада из клаоница за производњу хране за животиње

Овај разред искључује:

- производњу рибље хране за исхрану животиња, види 10.20
- производњу погаче (колача) од уљаног сјемења, види 10.41
- дјелатности чији су резултат нуспроизводи који се без посебне прераде могу користити за исхрану животиња, нпр. погаче (колача) од уљаног сјемења, остаци мљевених житарица итд, види 10.41 и 10.61

10.92 Производња готове хране за кућне љубимце

Овај разред укључује:

- производњу готове хране за кућне љубимце (псе, мачке, птице, рибе итд.)

Овај разред такође укључује:

- прераду отпада из клаоница за производњу хране за животиње

Овај разред искључује:

- производњу рибље хране за исхрану животиња, види 10.20
- производњу погаче (колача) од уљаног сјемења, види 10.41
- дјелатности чији су резултат нуспроизводи који се без посебне прераде могу користити за исхрану животиња, нпр. погаче (колачи) од уљаног сјемења, остаци мљевених житарица итд, види 10.41 и 10.61

11 Производња пића

Ова област обухвата производњу пића као што су безалкохолна пића и минерална вода, производњу алкохолних пића која се углавном добијају ферментацијом пива и вина и производњу дестилованих алкохолних пића.

Ова област искључује:

- производњу сокова од воћа и поврћа, види 10.32
- производњу на млијеку базираних пића, види 10.51
- производњу производа од кафе, чаја и матеа, види 10.83

11.0 Производња пића

11.01 Дестиловање, пречишћавање и мијешање алкохолних пића

Овај разред укључује:

- производњу дестилованих, питких, алкохолних пића: вискија, ракије, џина, ликера итд.
- производњу пића која су мијешана са дестилованим алкохолним пићима
- мијешање дестилованог шпирита
- производњу неутралних шпирита

Овај разред искључује:

- производњу недестилованих алкохолних пића, види 11.02, 11.06
- производњу синтетичког етил алкохола, види 20.14
- производњу етила лкохола из ферментованих материјала, види 20.14
- флаширање и етикетирање, види 46.34 (ако се обавља у склопу трговине на велико) и 82.92 (ако се обавља уз наплату или на основу уговора)

11.02 Производња вина од грожђа

Овај разред укључује:

- производњу вина
- производњу пјенушавих вина
- производњу вина из концентрисане винске шире

Овај разред такође укључује:

- мијешање, пречишћавање и флаширање вина
- производњу безалкохолног вина или вина са ниским садржајем алкохола

Овај разред искључује:

- флаширање и етикетирање, види 46.34 (ако се обавља у склопу трговине на велико) и 82.92 (ако се обавља уз наплату или на основу уговора)

11.03 Производња јабуковаче и вина од осталог воћа

Овај разред укључује:

- производњу ферментованих, али недестилованих алкохолних пића: вино од пиринча (саке), јабуковаче, крушковаче, медовине и других воћних вина

Овај разред такође укључује:

- производњу медовине и мијешаних пића која садрже воћна вина

Овај разред искључује:

- флаширање и етикетирање, види 46.34 (ако се обавља у склопу трговине на велико) и 82.92 (ако се обавља уз наплату или на основу уговора)

11.04 Производња осталих недестилованих ферментованих пића

Овај разред укључује:

- производњу вермута, медовине, саке (вино од пиринча) и сл.

Овај разред искључује:

- флаширање и етикетирање, види 46.34 (ако се обавља у склопу трговине на велико) и 82.92 (ако се обавља уз наплату или на основу уговора)

11.05 Производња пива

Овај разред укључује:

- производњу пића добијеног врењем слада као што је пиво, енглеско бијело пиво (ale), црно пиво (porter) и јако црно пиво (stout)

Овај разред такође укључује:

- производњу безалкохолног пива или пива са ниским садржајем алкохола

11.06 Производња слада

11.07 Производња освјежавајућих пића; производња минералне воде и других флашираних вода

Овај разред обухвата производњу безалкохолних пића (осим безалкохолног пива и вина).

Овај разред укључује:

- производњу природне минералне воде и остале флаширане воде
- производњу освјежавајућих пића:
  - безалкохолне ароматизоване или заслађене воде: лимунaде, оранжаде, коле, воћне сокове, тонике итд.

Овај разред искључује:

- производњу сока од воћа и поврћа, види 10.32
- производњу пића заснованих на млијеку, види 10.51
- производњу производа од кафе, чаја и матеа, види 10.83
- производњу пића којима је база алкохол, види 11.01, 11.02, 11.03, 11.04, 11.05
- производњу безалкохолног вина, види 11.02
- производњу безалкохолног пива, види 11.05
- производњу леда, види 35.30
- флаширање и етикетирање, види 46.34 (ако се обавља у склопу трговине на велико) и 82.92 (ако се обавља уз наплату или на основу уговора)

12 Производња дуванских производа

Ова област обухвата прераду пољопривредног производа дувана у облик који је одговарајући за крајњу потрошњу.

12.0 Производња дуванских производа

12.00 Производња дуванских производа

Овај разред укључује:

- производњу дуванских производа и замјена (субститута) за дуванске производе: цигарета, дувана за цигарете, цигара, дувана за лулу, дувана за жвакање, бурмута
- производњу "хомогенизованог" дувана и дуванских фолија ("реконституисаног" дувана)

Овај разред такође укључује:

- пуштање корјења и поновно сушење дувана
- природну или вјештачку ферментацију дувана

Овај разред искључује:

- гајење и примарну прераду дувана, види 01.15, 01.63

13 Производња текстила

Ова област обухвата припремање и предење текстилних влакана као и текстилних тканина, довршавање текстила и одјеће, производњу готових текстилних производа, осим одјеће (нпр. рубља за домаћинство, покривача, простирки, ужади итд.). Гајење природних влакана припада области 01, док је производња синтетичких влакана хемијски процес који се разврстава у разред 20.60. Производња одјеће разврстава се у област 14.

13.1 Припрема и предење текстилних влакана

13.10 Припрема и предење текстилних влакана

Овај разред обухвата припремне радње на текстилним влакнима и предење текстилних влакана. Ово се може вршити на различитим сировинама као што су свила или вуна, као и на другим влакнима животињског, биљног или вјештачког поријекла, те папира, стакла итд.

Овај разред укључује:

- припремне радње на текстилним влакнима:
  - намотавање и прање свиле
  - одмашћивање и карбонизовање вуне и бојење руна
  - гребенање и чешљање свих врста влакана, било животињског, биљног или вјештачког поријекла
- предење и производња предива и конца за ткање или шивање за продају или даљу производњу:
  - трљање лана
  - текстурисање, дублирање, упредање, каблирање и намакање предива од вјештачких или синтетичких филамената

Овај разред такође укључује:

- производњу предива од папира

Овај разред искључује:

- припремне радње које се обављају укомбинацији са пољопривредом, види област 01
- потапање у воду биљака које садрже биљна текстилна влакна (јута, лан, кокосово влакно итд.) , види 01.16
- чишћење памука од сјемења, види 01.63
- производњу синтетичких или вјештачких влакана, производњу једноструких предива (укључујући високоотпорна предива и предива за тепихе) од вјештачких и синтетичких влакана, види 20.60
- производњу стаклених влакана, види 23.14

13.2 Ткање текстила

13.20 Ткање текстила

Овај разред обухвата производњу текстила који се може добити из различитих сировина као што су свила, вуна, остала влакна животињског, биљног или вјештачког поријекла, папира или стакла итд.

Овај разред укључује:

- производњу широких тканина од предива, памучног типа, вуненог типа, од чешљане вуне или од предива свиленог типа, укључујући и мјешавине од вјештачког или синтетичког предива (полипропилен итд.)
- производњу осталих широких тканина коришћењем лана, рамије, конопље, јуте, лика и специјалних предива

Овај разред такође укључује:

- производњу танког буклеа, жанил тканина, фротира, газе итд.
- производњу тканина од стаклених влакана
- производњу конца од индиго влакна и араמידног влакна
- производњу имитације крзна ткањем

Овај разред искључује:

- производњу плетених и кукичаних тканина, види 13.91
- производњу прекривача за под од текстила, види 13.93
- производњу нетканог текстила, види 13.95
- производњу уских тканина, види 13.96
- производњу филца, види 13.99

13.3 Довршавање текстила

13.30 Довршавање текстила

Овај разред обухвата довршавање текстила и одјеће, тј. бијељење, бојење, дорађивање и сличне дјелатности.

Овај разред укључује:

- бијељење и бојење текстилних влакана, предива, тканина и текстилних производа, обухватајући одјевне предмете
- дорађивање, сушење, парење, скупљање, поправљање, санфоризовање, мерцеризација текстила и текстилних производа, укључујући одјевне предмете

Овај разред такође укључује:

- избјељивање цинса
- плисирање и слични радови на текстилу
- хидроизолацију, превлачење, гумирање или импрегнацију на купљеној одјећи
- штампање на текстилу и одјевним предметима ситоштампањем

Овај разред искључује:

- производњу текстилних тканина импрегнисаних, превучених, прекривених или ламинисаних гумом, у којима је гума главни састојак, види 22.19

13.9 Производња осталог текстила

Ова група обухвата производњу производа од текстила, осим одјевних предмета, као што су готови текстилни предмети, теписи и простирке, ужад, уске текстилне тканине, украси итд.

13.91 Производња плетених и кукичаних тканина

Овај разред укључује:

- производњу и обраду плетених и кукичаних тканина:
  - буклеа и фротирних тканина
  - мрежастих тканина и тканина за постављање на прозоре, плетених на "rachel" и сличним машинама
  - остале плетене и кукичане тканине

Овај разред такође укључује:

- производњу вјештачког крзна, имитације, плетењем

Овај разред искључује:

- производњу осталих мрежастих тканина и тканина од чипке за постављање на прозоре, плетених на "rachel" и сличним машинама, види 13.99
- производњу плетене и кукичане одјеће, види 14.39

13.92 Производња готових текстилних производа, осим одјеће

Овај разред укључује:

- производњу готових производа од било ког текстилног материјала, укључујући и производе од плетених или кукичаних тканина:
  - ћебад, направљена од свих врста материјала, укључујући и ћебад за путовања
  - постељина, стоно, тоалетно и кухињско платнено рубље
  - покривачи, јоргани, јастуци, јастучићи, вреће за спавање итд.
- производњу готових производа за опремање као што су:
  - завјесе, застори, ролетне, прекривачи за кревет, навлаке за намјештај или машине итд.
  - цераде, шатори, производи за камповање, једра, заштитници за сунце, прекривачи за аутомобиле, машине и намјештај итд.
  - заставе, барјаци, заставице итд.
  - крпе за прашину, крпе за судове и слични производи, појасеви за спашавање, падобрани итд.

Овај разред такође укључује:

- производњу дијелова од текстила за електричну ћебад
- производњу ручно тканих таписерија

Овај разред искључује:

- производњу текстилних производа за техничке сврхе, види 13.96

13.93 Производња тепиха и простирки за под

Овај разред укључује:

- производњу прекривача за под од текстила:
  - теписи, простирке за под, покривачи и асуре

Овај разред такође укључује:

- производњу иглом рађених прекривача за под од филца

Овај разред искључује:

- производњу асура и покривача од плетарских метеријала, види 16.29
- производњу прекривача за под од плута, види 16.29
- производњу еластичних прекривача за под као што су винил, линолеум, види 22.23

13.94 Производња ужади, конопца, плетеница и мрежа

Овај разред укључује:

- производњу плетеница, ужади, канапа и конопца (каблова) од текстилних влакана, трака или сличних материјала, без обзира на то да ли су импрегнисани, превучени, покривени или обложени гумом или пластичном масом
- производњу чворованих мрежа од упреденог конца, ужади или конопца
- производњу производа од ужади или мрежа: рибарске мреже, одбојници за бродове, јастуци за истоварање, омче за терет, конопци и ужад опремљени металним прстеновима итд.

Овај разред искључује:

- производњу мрежица за косу, види 14.19
- производњу конопца од жице, види 25.93
- производњу мрежа за спортски риболов, види 32.30

13.95 Производња нетканог текстила и производа од нетканог текстила, осим одјеће

Овај разред обухвата све дјелатности које припадају производњи текстила и текстилних производа, а нису разврстане на другом мјесту у областима 13 и 14 и укључује велики број прерада и разноврсних производа.

13.96 Производња осталих техничких и индустријских текстилних производа

Овај разред укључује:

- производњу уских тканина, укључујући и тканине на основи без потке које су састављене помоћу љепљивих материјала
- производњу етикета или наљепница, значки итд.
- производњу украсних предмета: плетенице, ресе, помпине итд.
- производњу тканина импрегнисаних, превучених, прекривених или ламинисаних пластичном масом
- производњу металлизованог или обавијеног предива, гумених нити обавијених текстилним материјалом, текстилног предива или трака прекривених, импрегнисаних, превучених или обложених гумом или пластичном масом
- производњу корд тканине велике чврстине од вјештачког предива за аутомобилске гуме
- производњу разних обрађених или пресвучених тканина: крутих тканина или сличних укрупњених тканина, тканина пресвучених гумом или штирковитим састојцима
- производњу разноврсних текстилних производа: текстилних фитиља и ватроотпорне мрежице за гас
- производњу прекривених тканина, цријева за шмркове, преносних и текућих (погонских)

трака и појасева (без обзира јесу ли или нису појачани металом или неким другим материјалом), тканина за сита, тканина за филтере

- производњу текстилних производа за опремање моторних возила
- производњу платна и одјеће за сликање

Овај разред искључује:

- производњу преносних трака, преносних и текућих (погонских) каишева од текстилне тканине, предива или корда импрегнисаних, пресвучених, прекривених или ламинисаних са гумом, када је гума главни састојак, види 22.19
- производњу плоча или фолија од целуларне гуме или пластичних маса у комбинацији са текстилом само за сврху појачавања, види 22.19, 22.21
- производњу тканина од плетене металне жице, види 25.93

13.99 Производња осталих текстилних производа, д. н.

Овај разред укључује:

- производњу филца
- производњу тила и других мрежастих тканина, чипке у комадима, тракама или са мотивима везених тканина
- производњу текстилних трака осјетљивих на притисак
- производњу везица за ципеле од текстила
- производњу јастучића за пудерисање и рукавица без прстију

Овај разред искључује:

- производњу иглом рађених покривача за под од филца, види 13.93
- производњу текстилне вате и производа одвате: хигијенски улошци, тампони итд, види 17.22

14 Производња одјеће

Ова област покрива комплетну израду одјеће (конфекција или по мјери), од свих материјала (нпр. коже, тканина, плетених или кукичаних материјала) и свих врста одјеће (нпр. спољашње одјеће и рубља за мушкарце, жене и дјецу; радне одјеће, одјеће за изласке и свакодневне одјеће, итд.) и прибора. Нема разлике између одјеће за одрасле и одјеће за дјецу, као ни између модерне или традиционалне одјеће.

Област 14 обухвата индустрију крзна (крзно и одјећа од крзна).

14.1 Производња одјеће, осим одјеће од крзна

Ова грана обухвата производњу одјеће. Материјал који се користи у производњи може бити било које врсте и може бити пресвучен, импрегнисан или гумиран.

14.11 Производња кожне одјеће

Овај разред укључује:

- производњу одјеће од коже или композитне коже укључујући индустријски радни прибор као што је кожна прегача за варење

Овај разред искључује:

- производњу одјевних предмета од крзна, види 14.20
- производњу кожних спортских рукавица и спортских наглавних гарнитура, види 32.30
- производњу противпожарне и заштитне безбиједносне одјеће, види 32.99

14.12 Производња радне одјеће

Овај разред искључује:

- производњу обуће, види 15.20
- производњу противпожарне и заштитне безбиједносне одјеће, види 32.99
- поправку одјевних предмета, види 95.29

14.13 Производња остале спољашње одјеће

Овај разред укључује:

- производњу остале одјеће израђене од материјала као што су тканине, плетене или кукичане тканине, неткани текстил и др., за мушкарце, жене и дјецу:
  - капути, одијела, комплети, јакне, панталоне, сукње и др.

Овај разред такође укључује:

- шивење одијела по мјери
- производњу дијелова за споменуте производе

Овај разред искључује:

- производњу одјеће од крзна (осим наглавних гарнитура), види 14.20
- производњу одјевних предмета од гуме или пластичних маса који нису шивени већ само слијепљени, види 22.19, 22.29
- производњу противпожарне и заштитне безбиједносне одјеће, види 32.99
- поправку одјевних предмета, види 95.29

14.14 Производња рубља

Овај разред укључује:

- производњу рубља израђеног од материјала као што су тканине, плетене или кукичане тканине, чипке итд., за мушкарце, жене и дјецу:
  - кошуље, мајице, дуге гаће, гаћице, пиџаме, спаваћице, кућни огртачи, блузе, комбинезони, грудњаци, корзети итд.

Овај разред искључује:

- поправку одјевних предмета, види 95.29

14.19 Производња остале одјеће и прибора за одјећу

Овај разред укључује:

- производњу одјеће за бебе и малу дјецу, тренерке, одијела за скијање, костими за купање итд.
- производњу шешира и капа
- производњу осталог прибора за одјевање: рукавице, појасеви, шалови, машне, кравате, мреже за косу итд.

Овај разред такође укључује:

- производњу наглавних гарнитура од крзна
- производњу обуће од текстилног материјала без додатних ђонова
- производњу дијелова за горе наведене производе

Овај разред искључује:

- производњу спортских наглавних гарнитура, види 32.30
- производњу безбиједносних наглавних гарнитура (осим спортских наглавних гарнитура) ,

види 32.99

- производњу противпожарне и заштитне безбиједносне одјеће, види 32.99
- поправку одјевних предмета, види 95.29

14.2 Производња производа од крзна

14.20 Производња производа од крзна

Овај разред укључује:

- производњу производа од крзна:
  - одјеће и прибора од крзна
  - спајање одсјечака од крзна у друге облике као што су плоче, асуре, траке итд.
  - разних производа од крзна: простирке, непунени јастуци, индустријске крпе за полирање

Овај разред искључује:

- производњу сирових кожа са крзном, види 01.4, 01.70
- производњу сирових кожа, види 10.11
- производњу имитација крзна (материјал са дугом длаком добијен ткањем или плетењем), види 13.20, 13.91
- производњу крзнених капа, види 14.19
- производњу одјеће украшене крзном, види 14.19
- дораду и бојење крзна, види 15.11
- производњу чизама и ципела са дијеловима од крзна, види 15.20

14.3 Производња плетене и кукичане одјеће

14.31 Производња плетених и кукичаних чарапа

Овај разред укључује:

- производњу чарапа, укључујући и кратке чарапе, трико-чарапе и хула-хоп чарапе

14.39 Производња остале плетене и кукичане одјеће

Овај разред укључује:

- производњу плетене и кукичане одјеће и осталих готових предмета: пуловера, јакни, џерсеја, прслука и сличних предмета

Овај разред искључује:

- производњу плетених и кукичаних тканина, види 13.91
- производњу хулахоп чарапа, види 14.31

15 Производња коже и производа од коже

Ова област обухвата обраду и бојење крзна, прераду крзна у кожу, штављење и сушење и прераду коже у производе финалне потрошње.

Исто тако укључује производњу сличних производа од осталих материјала (имитацију коже или замјене за кожу) као што су обућа од гуме, кофери од текстила итд. Производи од замјене за кожу су обухваћени, јер су израђени на сличан начин као и производи од коже (нпр. кофери) и често се производе у истој производној јединици.

15.1 Штављење и обрада коже; производња путних и ручних торби, седларских и сарачких производа; дорада и бојење крзна

Ова грана обухвата производњу коже, крзна и производа од коже и крзна.

15.11 Штављење и обрада коже; дорада и бојење крзна

Овај разред укључује:

- штављење, бојење и обраду коже
- производњу семишоване, пергаментне, лаковане или металзоване коже
- производњу коже од кожних остатака (композитне коже), као и производњу вјештачке коже на подлози од природне коже
- стругање, мекшање, штављење, бијељење, шишање и чупање, бојење коже са крзном и сирове коже са длакама

Овај разред искључује:

- производњу сирове коже као дио узгоја животиња, види 01.4
- производњу сирове коже као дио радног процеса у клаоницама, види 10.11
- производњу кожне одјеће, види 14.11
- производњу имитација коже које немају подлогу од природне коже, види 22.19, 22.29

15.12 Производња кофера, ручних торби и сличних производа, седларских и сарачких производа

Овај разред укључује:

- производњу кофера, ручних торби и сличних предмета од коже, кожних остатака, вјештачке коже или било ког другог материјала, као што су: пластичне фолије, текстилни материјали, вулканфибери и картон, ако се примјењује иста технологија као и за кожу
- производњу седларских и сарачких производа
- производњу неметалних каишева за сатове (нпр. платнени, кожни, пластични)
- производњу разних производа од коже или кожних остатака: погонски каиш, заптивачи итд.
- производњу кожних пертли за ципеле
- производњу корбача (бичева) и штапова за јахање

Овај разред искључује:

- производњу кожне одјеће, види 14.11
- производњу кожних рукавица и шешира, види 14.19
- производњу обуће, види 15.20
- производњу сједала за бицикле, види 30.92
- производњу каишева за сатове од племенитих материјала, види 32.12
- производњу каишева за сатове од неплеменитих материјала, види 32.13
- производњу линијских безбиједносних појасева и осталих појасева за професионалну употребу, види 32.99

15.2 Производња обуће

15.20 Производња обуће

Овај разред укључује:

- производњу обуће свих намјена од свих материјала направљених било којим процесом укључујући и ливање у калупе (види изузетке доле наведене)
- производњу кожних дијелова обуће: лица (горњишта) и њихових дијелова, спољашњих и унутрашњих ђонова, штикли и др.

- производњу камашни, глежњерица (кожних докољеница), каљача, сара и сличних производа

Овај разред искључује:

- производњу текстилне обуће без додатних ђонова, види 14.19
- производњу дрвених дијелова обуће (нпр. штикли и калупа), види 16.29
- производњу гумених чизама, потпетица, ђонова и осталих гумених дијелова обуће, види 22.19
- производњу обуће од пластичних дијелова, види 22.29
- производњу ципела за скијање (панцерица), види 32.30
- производњу ортопедских ципела, види 32.50

16 Прерада дрвета и производа од дрвета и плута, осим намјештаја; производња предмета од сламе и плетарских материјала

Ова област обухвата производњу производа од дрвета, као што је грађевинско дрво, шперплоче, фурнир, дрвени сандуци, дрвени подови, дрвене структуре и монтажне куће од дрвета. Производни процес обухвата тестерисање, блањање, обликовање, ламинисање и састављање производа од дрвета, почевши од сјеченог дрвета које је резано на комаде или грађевинског дрвета које се може даље резати или обликовати блањалицом или осталим алатима за обликовање. Грађевинско дрво и остали трансформисани облици дрвета могу такође да буду даље тестерисани или блањани (глачани) и састављени у коначне производе као што су дрвени сандуци.

Са изнимком тестерисања и импрегнације (заштите) дрвета, подијела ове области извршена је на основу специфичних производа који се производе прерадом дрвета.

Ова област искључује производњу намјештаја (31.0), уградњу грађевинске столарије и слично (43.32, 43.33, 43.39).

16.1 Тестерисање и блањање дрвета (производња резане грађе); импрегнација дрвета

16.10 Тестерисање и блањање дрвета (производња резане грађе); импрегнација дрвета

Овај разред укључује:

- тестерисање, блањање и машинско обрађивање дрвета (производња дрвене грађе)
- резање, љушћење (гуљење) и цијепање трупаца
- производњу дрвених жељезничких прагова
- производњу несастављеног дрвеног материјала за подове (паркет, бродски под и др.)
- производњу дрвене вуне, дрвеног брашна, иверја, дрвених дијелова (дјелића)

Овај разред такође укључује:

- сушење дрвета
- импрегнацију или хемијски поступак с дрветом, уз коришћење заштитних средстава или других материјала

Овај разред искључује:

- сјечење трупаца и грубу обраду дрвета, види 02.20
- производњу довољно танких фурнира који се могу користити за шперплоче, плоче и панеле, види 16.21
- производњу шиндре, цијепаног (тесаног) дрвета, токарених профила, калупа и модела, види 16.23

- производњу цјепаница или пресованог дрвета, види 16.29

16.2 Производња производа од дрвета, плута, сламе и плетарских материјала

Ова грана обухвата производњу производа од дрвета, плута, сламе или плетерског материјала, обухватајући основне облике и састављене производе.

16.21 Производња фурнира и осталих плоча од дрвета

Овај разред укључује:

- производњу фурнира који су довољно танки да се могу користити за шперплоче, плоче, панеле и за друге сврхе:
  - изравнаних, сужених, превучених, импрегнисаних, ојачаних (с полеђином од папира или текстила)
  - израђених у облику мотива
- производњу шперплоча, фурнирских панел плоча и сличних дрвених плоча и листова обложених ламинатом
- производњу тзв.оријентисаних плоча од иверице, осталих плоча од иверице и влакнастих плоча
- производњу влакнастих плоча средње густине и осталих влакнастих плоча
- производњу збијеног (густог) дрвета
- производњу лијепљеног дрвета обложеног ламинатима, фурнир плоче обложене ламинатима

16.22 Производња састављеног паркета

Овај разред укључује:

- производњу паркетних блокова, трака итд., састављених у панеле

Овај разред искључује:

- производњу неспојених дрвених плоча за подове, види 16.10

16.23 Производња остале грађевинске столарије и елемената

Овај разред укључује:

- производњу производа од дрвета првенствено намијењених за употребу у грађевинарству:
  - греде, дрво за рогове (кров), кровни подупирачи и др.
  - лијепљени, ламинисани и металом повезани монтажни носачи од дрвета
  - врата, прозори, капци и њихови оквири, са или без садржаја металних дијелова као што су зглобови, браве итд.
  - стубиште, ограде
  - токарски профили од дрвета, шиндре и тесано дрво
- производњу дрвених монтажних кућа и њихових елемената, нпр. сауна
- производњу покретних кућа
- производњу дрвених преграда (осим слободно стојећих)

Овај разред искључује:

- производњу кухињског намјештаја, полица за књиге, ормара за одјећу итд. , види 31.01, 31.02, 31.09
- производњу слободно стојећих дрвених преграда, види 31.01, 31.02, 31.09

16.24 Производња амбалаже од дрвета

Овај разред укључује:

- производњу сандука, кутија, гајби, добоша, и сличне амбалаже од дрвета
- производњу палета, бокс палета и других поставних површина од дрвета
- производњу буради, бачви, каца и других бачварских производа од дрвета
- производњу добоша (калемова) и др. од дрвета

Овај разред искључује:

- производњу кофера, види 15.12
- производњу сандука и кутија од плетарских материјала, види 16.29

16.29 Производња осталих производа од дрвета; производња предмета од плута, сламе и плетарских материјала

Овај разред укључује:

- производњу разних производа од дрвета:
  - дрвене дршке и дијелови за алат, метле, четке и др.
  - дрвени дијелови и калупи за обућу и дрвене вјешалице
  - предмети за домаћинство од дрвета (зидни и стојећи сталци и сл.) и прибор од дрвета за кухињску употребу (подметачи и сл.)
  - дрвене статуе и украси, маркетарије и интерзије од дрвета
  - дрвени ковчежићи и кутије за накит, прибор за јело и слични производи
  - дрвене шпуле, поклопци, бобине, калемови за конац и слични производи од струганог дрвета
  - остали дрвени производи
- прераду природног плута, производњу агломерисаног плута
- производњу предмета од природног или агломерисаног плута, укључујући оне за покривање подова
- производњу плетеница и производа од плетарског материјала: подметачи, простирачи, застори, кутије итд.
- производњу корпарских и плетарских предмета
- производњу цјепаница за ватру и таблета за потпаљивање ватре који су израђени од пресованог дрвета или замјенског материјала као што су подземни дијелови кафе или соје
- производњу оквира од дрвета за огледала и слике
- производњу оквира за сликарска платна
- производњу дрвених дијелова обуће (нпр. потпетица и калупа)
- производњу држача за кишобране, штапова и слично
- производњу дијелова за производњу лула за пушење

Овај разред искључује:

- производњу простирки и стаза од текстила, види 13.92
- производњу кофера, види 15.12
- производњу дрвене обуће, види 15.20
- производњу шибица, види 20.51
- производњу кутија за часовнике и сатове, види 26.52
- производњу "шпула" и бобина од дрвета који су дио текстилних машина, види 28.94
- производњу намјештаја, види 31.0
- производњу дрвених играчака, види 32.40
- производњу четки и метли, види 32.91
- производњу мртвачких сандука, види 32.99
- производњу појасева за спашавање од плута, види 32.99

17 Производња папира и производа од папира

Ова област обухвата производњу целулозе, папира и прерађевина од папира. Производња тих производа разврстана је заједно јер чини серију вертикално повезаних процеса. Често се само у једној јединици обавља више оваквих вертикално повезаних процеса.

У суштини, овдје су обухваћене три основне дјелатности. Производња целулозе бави се раздвајањем целулозних влакана од осталих нечистоћа у дрвету или у коришћеном папиру, растварањем и извлачењем мастила, те мијешањем у мале количине реагенаса и ојачавањем везивних влакана. Производња папира подразумијева избацивање целулозе на мрежу као и уздужно слагање и распоређивање тих влакана у листове.

Прерађевине од папира се производе обрадом папира и осталих материјала уз коришћење различитих техника резања и обликовања и обухватају дјелатности превлачења и ламинисања. Предмети од папира могу бити штампани (нпр. зидне тапете, папир за замотавање итд.), а њихова производња разврстана у ову област ако штампана информација није главна сврха штампања.

Производња целулозе, папира и картона у слободним листовима обухваћена је у грани 17.1, док остали разреди обухватају производњу папира и производа од папира који су даље прерађени.

17.1 Производња целулозе, папира и картона

17.11 Производња целулозе

Овај разред укључује:

- производњу бијељене, полубијељене и небиељене целулозе примјеном механичког, хемијског (са растварањем или без растварања) или полухемијског процеса
- производњу целулозе памучног линтера
- одстрањивање штампарске боје и производњу целулозе од старог и отпадног папира

17.12 Производња папира и картона

Овај разред укључује:

- производњу папира и картона намијењених за даљу индустријску прераду

Овај разред такође укључује:

- даљу прераду папира и картона:
  - премазивање, прекривање и импрегнација папира и картона
  - производњу крепованог и плисираног папира
  - производњу ламината и фолија ако су ламинисани папиром или картоном (ламинисање папира и текстила, папира и пластичних маса и папира и металне фолије)
- производњу ручно направљеног папира
- производњу новинског папира и осталог папира за штампање и писање
- производњу целулозне вате и трака од целулозних влакана
- производњу карбонског папира или папира са шаблонима у ролама и великим листовима

Овај разред искључује:

- производњу таласастог папира и картона, види 17.21
- производњу даље прерађених предмета од папира, картона или целулозе, види 17.22, 17.23, 17.24, 17.29
- производњу премазаног или импрегнисаног папира, гдје је премаз или импрегнат главни састојак, види разред у којем је разврстана производња премаза или импрегната
- производњу абразивног папира, види 23.91

17.2 Производња производа од папира и картона

17.21 Производња таласастог папира и картона и амбалаже од папира и картона

Овај разред укључује:

- производњу таласастог папира и картона
- производњу амбалаже од таласастог папира и картона
- производњу склапајуће амбалаже од папира и картона
- производњу амбалаже од тврдог картона
- производњу остале амбалаже од папира и картона
- производњу врећа и кеса од папира
- производњу канцеларијских регистратора и сличних производа

Овај разред искључује:

- производњу коверата, види 17.23
- производњу моделованих и пресованих производа од папирне каше (љепила) нпр. картона за паковање јаја, моделованих подлога од папирне каше (љепила), види 17.29

17.22 Производња производа од папира за домаћинство, хигијену и тоалетне потребе

Овај разред укључује:

- производњу предмета од папира за домаћинства и личну употребу и производа од целулозне вате:
  - листићи за скидање шминке
  - марамнице, убруси и салвете
  - тоалетни папир
  - хигијенски улошци и тампони, пелене за бебе и подметачи за пелене
  - шоље, чиније, послужавници и др.
- производњу текстилне вате и производа од вате: хигијенски улошци, тампони итд.

Овај разред искључује:

- производњу вате од целулозе, види 17.12

17.23 Производња канцеларијског материјала од папира

Овај разред укључује:

- производњу папира за штампање и писање, готовог за употребу
- производњу папира за рачунарско штампање, готовог за употребу
- производњу самокопирајућег папира, готовог за употребу
- производњу матрица за умножавање и карбон папира, готовог за употребу
- производњу гумираног и љепљивог папира, готовог за употребу
- производњу коверата и дописница
- производњу школског и канцеларијског прибора за писање (биљежница, регистратора, рачуноводствених књига, пословних образаца итд.), када штампана информација није главна карактеристика
- производњу кутија, кесица и нотеса и сличних производа који као додаток имају неки од сортимената конфекције од папира

Овај разред искључује:

- штампање на производима од папира, види 18.1

17.24 Производња зидних тапета

Овај разред укључује:

- производњу зидних тапета и сличних зидних облога, укључујући и зидне тапете превучене винилом и зидне тапете од текстила

Овај разред искључује:

- производњу неупакованог папира и картона (у расутом стању), види 17.12
- производњу зидних тапета од пластичних маса, види 22.29

17.29 Производња осталих производа од папира и картона

Овај разред укључује:

- производњу етикета или наљепница
- производњу филтер папира и картона
- производњу бобина, шпула, копсова итд., од папира и картона
- производњу кутија за јаја и других производа за паковање од пресованог картона итд.
- производњу новитета од папира
- производњу картица од папира или картона за употребу у "Jacquard" машинама

Овај разред искључује:

- производњу карата за играње, види 32.40
- производњу игара и играчака од папира и картона, види 32.40

18 Штампање и умножавање снимљених записа

Ова област, дјелатност штампања, обухвата штампање производа као што су нпр. новине, књиге, периодичне публикације, пословни обрасци, честитке и други материјали и припадајуће помоћне дјелатности као што су књиговезачки радови, израда штампарске форме и приказивање података. Помоћне дјелатности које су овдје укључене чине интегрални дио штампарске дјелатности, а производ (штампарска плоча, увезана књига, CD или датотека) који је интегрални дио штампарске дјелатности готово је увијек добијен из тих помоћних операција.

Процеси који се користе у штампарској дјелатности обухватају различите методе помоћу којих се слика са плоче, екрана или из рачунарске датотеке преноси на неки други медиј, као што је папир, пластика, метал, текстилни предмет или дрво. Најистакнутија од тих метода је трансфер слике с плоче или екрана на други медиј (литографија, гравура, платно, екран и флексографско штампање). Често се користе рачунарске датотеке да директно "управљају" механизмима штампања како би се израдила слика или електростатичка и друга врста опреме (дигитално или немеханичко штампање).

Иако штампање и издавачку дјелатност често обавља једна те иста јединица (нпр. новине), ипак је све мање случајева да се и те различите дјелатности обављају на истој локацији тј. само једна јединица.

Ова област обухвата умножавање снимљених записа као што су CD и DVD, видеозаписи, софтвер на диску или касети, плоче итд.

Ова област искључује издавачке дјелатности (види подручје J).

18.1 Штампанье и услужне дјелатности повезане са штампањем

Ова грана обухвата штампарске производе као што су новине, књиге, периодичне публикације, пословни обрасци, честитке и остали материјали и припадајуће помоћне дјелатности као што су књиговезачки радови, израда штампарске форме и приказивање података. Штампанье се може вршити користећи се различитим техникама и на различитим материјалима.

18.11 Штампанье новина

Овај разред укључује:

- штампанье осталих периодичних публикација које излазе више од четири пута седмично

Овај разред искључује:

- издавање штампаног материјала, види 58.1
- фотокопирање докумената, види 82.19

18.12 Остало штампање

Овај разред укључује:

- штампање магазина и других периодичних публикација који излазе мање од четири пута седмично
- штампање књига и брошура, музичких дијела и музичких рукописа, географских карата, атласа, плаката, рекламних каталога, проспеката и других штампаних реклама, поштанских и таксених марака, докумената о својини, чекова и других вриједносних папира, регистара, паметних картица, албума, дневника, календара и других комерцијалних штампаних материјала, личних трајних докумената од папира и других штампаних материјала, штампаних на машинама за штампање помоћу отисака, офсет машинама, машинама за фотограмирање, флексографским машинама, машинама за ситоштампу и другим машинама за штампање, на машинама за умножавање, рачунарским штампачима, штампачима за графику итд., укључујући брзо штампање
- непосредно штампање на текстилу, пластици, стаклу, металу, дрвету и керамици

Штампани материјали су обично заштићени ауторским правом.

Овај разред такође укључује:

- штампање наљепница или етикета (литографија, гравура, флексографија и остале)

Овај разред искључује:

- штампање текстила и одјевних предмета ситоштампом, види 13.30
- производњу прибора за писање (биљежница, регистратора, рачуноводствених књига, пословних образаца итд.), када штампана информација није главна карактеристика, види 17.23
- издавање штампаног материјала, види 58.1

18.13 Услуге припреме за штампу и објављивање

Овај разред укључује:

- дјелатности уноса података: припрему штампарског облика, подешавање изгледа текста, подешавање изгледа слике, улазних података, укључујући скенирање и препознавање оптичких обиљежја, електронског изгледа
- припрема датотека за апликације на разним медијима (штампање на папиру, CD-ROM, Интернет)
- услуге израде штампарских плоча, укључујући подешавање слика и плоча (за процес обичног и офсет штампања)

- припреме цилиндра: гравирање цилиндра за гравуру
- поступци са плочом: "са рачунара на плочу" (исто тако фотополимерске плоче)
- припрему плоча и калупа за печате или за штампање
- припрему:
  - умјетничких радова техничког карактера као што су литографске плоче и дрвени блокови
  - медија за потребе презентације, нпр. позорница за пројекторе и осталих облика дигиталне презентације
  - нацрта, скица, узорака итд.
  - производњу бакрорезних отисака (за коректуру)

Овај разред искључује:

- специјализоване дизајнерске дјелатности, види 74.10

18.14 Књиговезачке и припадајуће услужне дјелатности

Овај разред укључује:

- завршне радове на увезивању одштампаних листова, изради пробних примјерака и доштампавању, нпр. увезивање књига, брошура, часописа, каталога итд., слагање, резање и обрезивање, спајање, прошивање, бушење, резање и постављање наслова, лијепљење, упоређивање, златоштампа, спирални увез и увезивање пластичном жицом
- увезивање и довршавање штампаног папира или картона, слагање, штампање, бушење, пробијање рупа, перфорирање, рељефно или тродимензионално моделирање (дизајнирање), лијепљење, ламинисање
- завршне радове на CD-ROM-у
- завршне поштанске радове као што су стандардизација, припрема коверата и адресирање
- остале завршне дјелатности као што су стављање у калуп, утискивање или отискивање, Braille копирање

18.2 Умножавање (репродукција) снимљених записа

18.20 Умножавање (репродукција) снимљених записа

Овај разред укључује:

- умножавање (репродукција) са мастер-копија грамофонских плоча, CD, DVD и трака са музичким и другим звучним записима
- умножавање (репродукција) са мастер-копија записа, CD, DVD и трака са филмовима и другим видео записима
- умножавање (репродукција) са мастер-копија софтвера и података на дискове и траке

Овај разред искључује:

- умножавање штампаног материјала, види 18.11, 18.12
- издавање софтвера, види 58.2
- издавање и дистрибуцију филмова, видео трака и филмова на DVD и сличним медијима, види 59.11, 59.12, 59.13
- умножавање филмова за јавну дистрибуцију биоскопима, види 59.12
- производњу мастер-копија за снимљени или аудио материјал, види 59.20

19 Производња кокса и рафинисаних нафтних производа

Ова област обухвата трансформацију сирове нафте и угља у употребљиве производе. Доминантан процес је рафинисање нафте који укључује раздвајање сирове нафте у компонентне производе коришћењем таквих техника као што су крековање и дестилација.

Ова област обухвата производњу гасова као што су етан, пропан и бутан, као и производе нафтних рафинерија.

Ова област покрива производњу карактеристичних производа за сопствене потребе (нпр. кокс, бутан, пропан, нафта, керозин, уља за ложење итд.) као и услуге прераде (нпр. рафинисање за кориснике).

Није обухваћена производња таквих гасова у другим јединицама (20.14), производња индустријских гасова (20.11), вађење природног гаса (метана, етана, бутана или пропана) (06.20) и производња гасовитих горива, осим нафтних гасова (нпр. гас од гасификације угља, водени гас, производни гас, гас из гасних постројења) (35.21). Производња петрохемикалија из рафинисане нафте која се разврстава у област 20.

19.1 Производња производа коксних пећи (коксовања)

19.10 Производња производа коксних пећи (коксовања)

Овај разред укључује:

- рад коксних пећи
- производњу кокса и полукокса
- производњу смоле и смоластог кокса
- производњу коксног гаса из коксних пећи
- производњу сировог катрана из мрког угља и лигнита
- брикетирање (агломерација) кокса

Овај разред искључује:

- производњу горива од брикета угља, види 19.20

19.2 Производња рафинисаних нафтних производа

19.20 Производња рафинисаних нафтних производа

Овај разред обухвата производњу течних и гасовитих горива и других производа од сирове нафте, битуменозних минерала или производа њихових фракција. Рафинисање нафте укључује само једну или неке од следећих дјелатности: фракционисање, непосредна дестилација сирове нафте и крекирање.

Овај разред укључује:

- производњу моторних горива: бензина, керозина итд.
- производњу дестилованих горива: лаких, средњих и тешких нафтних уља, рафинисаних гасова као што су: етан, пропан, бутан итд
- производњу мазивних уља и мазива на бази нафте и на бази отпадног уља
- производњу производа (битуменских материјала) за петрохемијску индустрију и потребе за изградњу путева
- производњу различитих производа: бијели шпирит, вазелин, парафински восак, желе од нафте итд.
- производњу нафтних брикета
- мијешање биогорива тј. мијешање алкохола са нафтом (нпр. гасохол)

Овај разред такође укључује:

- производњу брикета тресета
- производњу горива од брикета каменог угља и брикета лигнита (мрког угља)

20 Производња хемикалија и хемијских производа

Ова област се заснива на трансформацији органских и анорганских сировина у хемијском процесу и формирању новог производа. Ова област разликује производњу основних (базних) хемикалија која је разврстана у прву индустријску грану и производњу интермедијарних и коначних производа произведених даљом прерадом базних хемикалија, која је разврстана у преостале разреде дјелатности.

20.1 Производња основних хемикалија, ђубрива и азотних једињења, пластике и синтетичког каучука у примарним облицима

Ова грана обухвата производњу основних хемијских производа, минералних ђубрива и азотних једињења, као и производњу пластичних маса и синтетичке гуме у примарном облику.

20.11 Производња индустријских гасова

Овај разред укључује:

- производњу течних или компримисаних анорганских индустријских или медицинских гасова:
  - гасовити елементи
  - течни или компримисани (кондензовани) ваздух
  - расхладни гасови
  - мјешани индустријски гасови
  - интерни гасови као што је карбон диоксид
  - гасови за изолацију и др.

Овај разред искључује:

- вађење метана, етана, бутана или пропана, види 06.20
- производњу гасовитих горива као што су: етан, пропан или бутан у рафинеријама нафте, види 19.20
- производњу гасовитих горива од угља, отпада итд., види 35.21

20.12 Производња боја и пигмената

Овај разред укључује:

- производњу средстава за бојење и пигмената било ког поријекла, у основним облицима или у облику концентрата

Овај разред такође укључује:

- производњу производа који се користе као флуоресценти или луминосценти

Овај разред искључује:

- производњу готових средстава за бојење и пигмената, види 20.30

20.13 Производња осталих основних неорганских хемикалија

Овај разред обухвата производњу хемикалија користећи се основним процесима као што су термално крекирање и дестилација. Излазни производи тих процеса су обично одвојени хемијски елементи или одвојена хемијска једињења.

Овај разред укључује:

- производњу хемијских елемената (осим индустријских гасова и базних метала)
- производњу неорганских киселина, осим азотне киселине
- производњу база у чврстом стању (алкала), базних отопина (водених раствора натријум и калијум хидроксида) и других неорганских база, осим амонијака
- производњу осталих неорганских једињења
- пржење пирита гвожђа
- производњу дестиловане воде

Овај разред такође укључује:

- обогаћивање руда уранијума и торијума

Овај разред искључује:

- производњу индустријских гасова, види 20.11
- производњу азотних минералних ђубрива и азотних једињења, види 20.15
- производњу амонијака, види 20.15
- производњу амонијум хлорида, види 20.15
- производњу нитрата и калијум нитрата, види 20.15
- производњу амонијум карбоната, види 20.15
- производњу ароматичне дестиловане воде, види 20.53
- производњу базних метала, види област 24

20.14 Производња осталих основних органских хемикалија

Овај разред обухвата производњу хемикалија користећи се базним процесима као што су термално крекирање и дестилација. Излазни производи тих процеса су обично одвојени хемијски елементи или одвојена хемијска једињења.

Овај разред укључује:

- производњу базних органских хемикалија:
  - засићени и незасићени ациклични угљиководоници
  - засићени и незасићени циклични угљиководоници
  - ациклични и циклични алкохоли, укључујући и синтетички алкохол
  - монокарбонске и поликарбонске киселине, укључујући сирћетну киселину
  - остала једињења са кисеоничком групом, укључујући алдехиде, кетоне, хиноне и органска једињења са двојним или поликисеоничким групама
  - синтетички глицерол
  - органска једињења са азотном групом, укључујући аminer
  - ферментацију шећерне трске, репе, жита и сличног за производњу алкохола и естера (биогориво)
  - остала органска једињења, укључујући и производе суве дестилације дрвета (нпр. дрвени угаљ) итд.
- производњу синтетичких ароматичних производа
- дестилацију угљеног катрана

Овај разред искључује:

- производњу пластичних маса у примарним облицима, види 20.16
- производњу синтетичког каучука у примарним облицима, види 20.17
- производњу сировог глицерина, види 20.41
- производњу природних етеричних уља, види 20.53
- производњу салицилне и О- ацетилсалицилне киселине, види 21.10

20.15 Производња вјештачких ђубрива и азотних једињења

Овај разред укључује:

- производњу вјештачких ђубрива:
  - проста или сложена азотна, фосфорна или калијумова вјештачка ђубрива
  - уреа, сирови природни фосфати и сирове природне калијумове соли
- производњу азотних једињења:
  - азотна киселина и сулфоазотне киселине, амонијак, амонијум хлорид, нитрити и нитрати калијума

Овај разред такође укључује:

- производњу земље за цвијеће са тресетом као главним састојком
- производњу земље за цвијеће, мјешавину природне земље, пијеска, глине (иловаче) и минерала

Овај разред искључује:

- вађење гуана, види 08.91
- производњу агрохемијских производа као што су пестициди, види 20.20

20.16 Производња пластичних маса у примарним облицима

Овај разред обухвата производњу смоле, пластичних маса и невулканизованих термопластичних еластомера, као и мјешавина и смјеса смоле на корисничкој бази и производњу некорисничких синтетичких смола.

Овај разред укључује:

- производњу пластичних маса у примарним облицима:
  - полимери, укључујући и полимере од етилена, пропилена, стирена, винилхлорида, винилацетата и акрилата
  - полиамиди
  - фенолне и епоксидне смоле и полиуретани
  - алкидне и полиестерске смоле и полиетри
  - силикони
  - измјењивачи јона на бази полимера

Овај разред такође укључује:

- производњу целулозе и њених хемијских деривата

Овај разред искључује:

- производњу вјештачких и синтетичких влакана, филамената и предива, види 20.60
- рециклажа (исјецање) пластичних производа, види 38.32

20.17 Производња синтетичког каучука у примарним облицима

Овај разред укључује:

- производњу синтетичког каучука у примарним облицима (или у облику плоча, листова и трака):
  - синтетички каучук
  - фактис
- производњу мјешавина синтетичког каучука, природног каучука и каучука сличног гуми (нпр. балата)

20.2 Производња пестицида и других хемијских производа за пољопривреду

20.20 Производња пестицида и других хемијских производа за пољопривреду

Овај разред укључује:

- производњу инсектицида, родентицида, фунгицида, хербицида, акарицида, средстава против пужева, биоцида
- производњу средстава против клијања и средстава за регулисање раста биљака
- производњу средстава за дезинфекцију (за пољопривредне и друге сврхе)
- производњу других агрохемијских производа д.н.

Овај разред искључује:

- производњу вјештачких ђубрива и азотних једињења, види 20.15

20.3 Производња боја, лакова и сличних премаза, графичких боја и китова

20.30 Производња боја, лакова и сличних премаза, графичких боја и китова

Овај разред укључује:

- производњу боја, лакова, емајла и лак-боја
- производњу припремљених пигмената и средстава за бојење, опацифијената и колораната
- производњу стакластог емајла, глазура, енгоба (превлака) и сличних препарата
- производњу китова
- производњу заптивних смјеса (смјеса за пуњење) и сличних неватросталних препарата за заптивање (пуњење) и површинско облагање (китови и др.)
- производњу сложених органских растварача и разрјеђивача
- производњу припремљених средстава за скидање боја, лакова и др.
- производњу графичких боја

Овај разред искључује:

- производњу боја и пигмената, види 20.12
- производњу тинте за писање и цртање, види 20.59

20.4 Производња сапуна и детерџената, препарата за чишћење и полирање, парфема и тоалетних препарата

20.41 Производња сапуна и детерџената, препарата за чишћење и полирање

Овај разред укључује:

- производњу органских површински активних супстанци
- производњу папира, вате, филца итд., пресвучених или прекривених сапуном или детерџентом
- производњу сировог глицерина
- производњу сапуна, осим козметичког сапуна
- производњу површински активних препарата:
  - прашкови за прање, у чврстом и течном стању и детерџенти
  - препарати за прање посуђа
  - омекшивачи за текстил
- производњу препарата за чишћење и полирање:
  - препарати за парфемисање и дезодорисање просторија
  - вјештачки воскови и препарати на бази воскова
  - политура и крема за кожу
  - политура и крема за дрво
  - политура за каросерије, стакло и метал

- пасте и прашкови за чишћење (уклањање масноћа), полирање укључујући папир, вату итд. којима су пресвучени или прекривени

Овај разред искључује:

- производњу одвојених, хемијски дефинисаних једињења, види 20.13, 20.14
- производњу глицерина који је синтетизован из нафтних производа, види 20.14
- производњу козметичког сапуна, види 20.42

20.42 Производња парфема и тоалетних препарата

Овај разред укључује:

- производњу парфема и тоалетних препарата:
  - парфема и тоалетне воде
  - препарати за уљепшавање и шминкање
  - препарати за појачавање пигментације при сунчању и препарати за заштиту од сунца
  - препарати за маникир и педикир
  - шампони, лакови за косу, препарати за коврцање и исправљање косе
  - пасте за зубе и препарати за оралну хигијену, укључујући и препарате за причвршћивање зубних протеза
  - препарати за бријање, укључујући препарате прије и после бријања
  - дезодоранси и соли за купање
  - депилатори и др.
- производњу козметичких сапуна

Овај разред искључује:

- вађење и рафинисање природних етеричних уља, види 20.53

20.5 Производња осталих хемијских производа

Ова грана обухвата производњу експлозивних и пиротехничких производа, љепила, етеричних уља и других хемијских производа, нпр. хемијске производе који се користе при изради фотографија (укључујући филмове и папир осјетљив на свјетло), желатине и препарате композитне дијагностике итд.

20.51 Производња експлозива

Овај разред укључује:

- производњу пропулзивног праха (барута)
- производњу експлозива и пиротехничких материјала, укључујући ударне капсуле, детонаторе, сигналне ракете итд.

Овај разред такође укључује:

- производњу шибица

20.52 Производња љепила

Овај разред укључује:

- производњу љепила и средстава за лијепљење, укључујући љепила и средства за лијепљење на бази каучука и гуме

Овај разред искључује:

- производњу желатина и његових деривата, види 20.59

20.53 Производња етеричних уља

Овај разред укључује:

- производњу екстракта из природних ароматичних производа
- производњу резиноида
- производњу мјешавина етеричних мирисних уља за употребу у производњи парфема или прехранбених производа

Овај разред искључује:

- производњу синтетичких ароматичних производа, види 20.14
- производњу парфема и тоалетних препарата, види 20.42

20.59 Производња осталих хемијских производа, д. н.

Овај разред укључује:

- производњу фотографских плоча, филмова, папира и других на свјетлост осјетљивих и неосвјетљених материјала д.н.
- производњу хемијских препарата за фотографске сврхе
- производњу желатина и његових производа
- производњу различитих хемијских производа:
  - пептони и њихови деривати и друге протеинске супстанце и њихови деривати
  - хемијски модификована уља и масти
  - средства за довршавање текстила и коже
  - прахови и пасте за тврдо и меко лемљење, брушење и заваривање
  - средства за одмашћивање (чишћење) метала
  - припремљени адитиви за цемент
  - активни угљ, додаци (адитиви) уљима за подмазивање, припремљени акцелератори (убрзивачи) за гуму, катализатори и други хемијски производи за употребу у индустрији
  - антидетонатори, антифризпрепарати
  - течности за хидрауличке преносе
  - сложени лабораторијски и дијагностички реагенци

Овај разред такође укључује:

- производњу мастила и туша за писање и цртање

Овај разред искључује:

- производњу хемијски дефинисаних производа у великој количини, види 20.13, 20.14
- производњу дестиловане воде, види 20.13
- производњу осталих базних органских хемикалија, види 20.14
- производњу мастила за штампање, види 20.30
- производњу средстава за лијепљење који су базирани на асфалту, види 23.99

20.6 Производња вјештачких влакана

20.60 Производња вјештачких влакана

Овај разред укључује:

- производњу синтетичких и вјештачких дугих влакана (филамената)
- производњу синтетичких и вјештачки сјечених влакана, невлачених, нечешљаних нити на други начин припремљених за предење
- производњу синтетичких и вјештачких једножичаних (филамент) предива, укључујући и предиво високе чврстине и текстурисано предиво
- производњу синтетичких и вјештачких монофиламената или трака

Овај разред искључује:

- предење синтетичких и вјештачких влакана, види 13.10
- производњу предива израђених од вјештачких влакана, види 13.10

21 Производња основних фармацеутских производа и фармацеутских препарата

Ова област обухвата производњу основних фармацеутских производа и препарата.

Исто тако је обухваћена производња хемијских и биљних производа за медицинске сврхе.

21.1 Производња основних фармацеутских производа

21.10 Производња основних фармацеутских производа

Овај разред укључује:

- производњу медицински активних супстанци које се користе у производњи лијекова због њихових фармаколошких особина: антибиотици, основни витамини, салицилне и О-ацетисалицилне киселине итд.
- прераду крви

Овај разред такође укључује:

- производњу хемијски чистог шећера
- прераду жлијезда и производњу екстракта из жлијезда

21.2 Производња фармацеутских препарата

21.20 Производња фармацеутских препарата

Овај разред укључује:

- производњу лијекова:
  - антисеруми и друге фракције крви
  - вакцине
  - различити лијекови, укључујући хомеопатске препарате
- производњу хемијских контрацептивних средстава за спољашњу употребу и хормонских контрацептивних препарата
- производњу медицинских дијагностичких препарата, укључујући тестове за трудноћу
- производња радиоактивних (у живом организму) дијагностичких супстанци
- производњу биотехнолошких фармацеутских производа

Овај разред такође укључује:

- производњу медицински импрегнисане вате, газе, завоја, бандажног материјала, хируршког кетгута (цријева) и др.
- припрему биљних производа (дробљених, сортираних, мљевених) за фармацеутске сврхе

Овај разред искључује:

- производњу биљних екстракта (метвице, спориша, камилице итд.), види 10.83
- производњу пуњења за зубарство и производњу стоматолошког цемента, види 32.50
- производњу цемента за реконструкцију кости, види 32.50
- производњу хирушких огртача, види 32.50
- трговину на велико фармацеутским производима, види 46.46
- трговину на мало фармацеутским производима, види 47.73
- истраживање и развој за потребе фармацеутских и биотехнолошких производа, види 72.1

- паковање фармацевтских производа, види 82.92

22 Производња производа од гуме и пластичних маса

Ова област обухвата производњу производа од гуме и производа од пластичних маса, а карактеристична је по сировинама које се користе у производном процесу. Међутим, није сва производња која користи ове сировине разврстана у оквиру дјелатности из ове области.

22.1 Производња производа од гуме

Ова грана обухвата производњу производа од гуме.

22.11 Производња спољашњих и унутрашњих гума за возила; протектовање спољашњих гума за возила

Овај разред укључује:

- производњу спољашњих гума за моторна возила, опрему, покретне машине, авионе, играчке, намјештај и друге потребе:
  - пнеуматске гуме
  - чврсте или пуне гуме
- производњу унутрашњих гума
- производњу промјенљивих дијелова за спољашње гуме, обода (штитника) гуме, профилисаних трака за протектовање спољашњих гума итд.
- репроизводња и протектовање спољашњих гума

Овај разред искључује:

- производњу цријева за поправку гуме, види 22.19
- поправку гума и цријева, подешавање или мијењање, види 45.20

22.19 Производња осталих производа од гуме

Овај разред укључује:

- производњу осталих производа од природног или синтетичког каучука, невулканизоване, вулканизоване или тврде гуме:
  - гумене плоче, листови, траке, шипке, подложци и други профилисани облици
  - цијеви, цријева и шмркови
  - транспортне траке, преносни и погонски каиши (појасеви) од гуме
  - предмети од гуме за хигијенске сврхе као што су средства за контрацепцију, вјештачке груди, боце за топлу воду итд.
  - гумени одјевни предмети (само ако су залијепљени заједно, а не сашивени)
  - гумени дијелови доње стране ципеле и остали гумени дијелови обуће
  - гумене нити и каблови
  - гумирано предиво и тканине
  - гумени прстенови, прирубнице и заптивачи
  - гумене облоге за ваљке
  - гумени душеци за надувавање
  - балони за надувавање
- производњу гумених четки
- производњу поклопаца од тврде гуме на парним цјевоводима
- производњу чешљева, укосница, увијача за косу и сличних предмета од тврде гуме

Овај разред такође укључује:

- производњу гумених материјала за поправку
- производњу импрегнисаних текстилних тканина, које су обложене, покривене или

- ламинисане са гумом, гдје је главни састав гума
- производњу гумених душека за водене кревете
- производњу гумених капа за купање и кецеља
- производњу гумених костима за купање и ронилачких одијела
- производњу гумених секси предмета

Овај разред искључује:

- производњу корд тканина за производњу спољашњих гума, види 13.96
- производњу одјевних предмета од еластичних тканина, види 14.14, 14.19
- производњу гумене обуће, види 15.20
- производњу љепила и средстава за лијепљење на бази каучука и гуме, види 20.52
- производњу профилисаних трака тј. промјенљивих дијелова за протектовање спољашњих гума, види 22.11
- производњу сплавова и чамаца на надувавање, види 30.11, 30.12
- производњу непресвучених мадраца од пјенасте гуме, види 31.03
- производњу гумених спортских реквизита, осим одјеће, види 32.30
- производњу гумених игара и играчака (укључујући дјечије базене, дјечије бродове на надувавање, гумене животиње на надувавање, лопте и слично), види 32.40
- добијање гуме из искоришћених спољашњих гума за производњу секундарних сировина, види 38.32

22.2 Производња производа од пластичних маса

Ова грана обухвата прераду нове или старе (тј. рециклисане) пластичне смоле у међупроизводе или финалне производе, користећи се процесима као што су компресијско моделовање; екструзијско моделовање, моделовање убризгавањем, моделовање дувањем и ливањем. За већину ових метода производни процес је такав да може послужити за производњу разноврсних производа.

22.21 Производња плоча, листова, цијеви и профила од пластичних маса

Овај разред укључује:

- производњу полупроизвода од пластичних маса:
  - пластичне плоче, листови, блокови, филмови, фолије, траке итд. (самољепљиве или не)
- производњу готових производа од пластичних маса:
  - пластичне цијеви, цријева и шмркови и прибор за цијеви и цријева и њихово спајање
  - целофански филмови и листови

Овај разред искључује:

- производњу пластичних маса у примарним облицима, види 20.16
- производњу предмета од синтетичког или природног каучука и гуме, види 22.1

22.22 Производња амбалаже од пластичних маса

Овај разред укључује:

- производњу предмета од пластичних маса за паковање робе:
  - пластичне кесе, вреће, канистери, кутије, сандуци, оплетене боце, боце и др.

Овај разред искључује:

- производњу путних предмета (кофера и ручних торби) од пластичних маса, види 15.12

22.23 Производња производа за грађевинарство од пластичних маса

Овај разред укључује:

- производња производа за грађевинарство од пластичних маса:
  - пластична врата, прозори, рамови, капци, жалузине, лајсне за под и др.
  - танкови и резервоари
  - подне, зидне или плафонске облоге од пластичних маса у облику ролни или плочица итд.
  - санитарни предмети од пластичних маса као што су каде, туш-каде, умиваоници, клозетске шоље, водокотлићи итд.
- производњу савитљивих подних покривача као што су винил, линолеум итд.
- производњу вјештачког камена (нпр. вјештачког мермера)

22.29 Производња осталих производа од пластичних маса

Овај разред укључује:

- производњу стоног и кухињског посуђа и предмета за тоалет од пластичних маса
- производњу разноврсних производа од пластичних маса:
  - пластичне шлемове, изолациони прибор, дијелови прибора за расвјетну опрему, канцеларијска и школска опрема, одјевни предмети (само ако су залијепљени заједно, а не сашивени), прибор за намјештај, статуе, преносни и погонски каиши (појасеви), пластични подлошци, самољепљиве пластичне траке, пластични дијелови обуће (потпетице), обућарски калупи, пластични држачи за цигаре и цигарете, чешљеви, пластични увијачи за косу, пластични новитети итд.

Овај разред искључује:

- производњу путних предмета (кофера и ручних торби) од пластичних маса, види 15.12
- производњу обуће од пластичних маса, види 15.20
- производњу намјештаја од пластичних маса, види 31.01, 31.02, 31.09
- производњу непресвучених мадраца од пјенастих пластичних маса, види 31.03
- производњу спортских реквизита од пластичних маса, види 32.30
- производњу игара и играчака од пластичних маса, види 32.40
- производњу медицинског и зубарског прибора од пластичних маса, види 32.50
- производњу оптичких елемената од пластичних маса, види 32.50
- производњу пластичних кацага и остале личне безбиједносне опреме од пластичних маса, види 32.99

23 Производња осталих производа од неметалних минерала

Ова област обухвата производне дјелатности од којих се свака односи на појединачну супстанцу минералног поријекла, од сировина до готових производа. Ова област обухвата производњу стакла и производа од стакла (нпр. равно стакло, шупље стакло, влакна, техничку робу од стакла итд.), затим производњу керамичких производа, плочица, производа од печене глине и производњу цемента и печеног гипса.

Производња обликованог, готовог и обрађеног камена и осталих минералних производа обухваћена је у овој области.

23.1 Производња стакла и производа од стакла

Ова грана обухвата стакло у свим облицима, израђено било којом врстом производног процеса, као и предмета од стакла.

23.11 Производња равног стакла

Овај разред укључује:

- производњу равног стакла, укључујући и армирано, обојено или матирано равно стакло

23.12 Обликовање и обрада равног стакла

Овај разред укључује:

- производњу каљеног или слојевитог (ламинисаног) равног стакла
- производњу стаклених огледала
- производњу вишеслојних зидних елемената за изолацију од стакла

23.13 Производња шупљег стакла

Овај разред укључује:

- производњу боца и другог амбалажног стакла или кристалног стакла
- производњу чаша за пиће и других производа за домаћинство од стакла или кристалног стакла

Овај разред искључује:

- производњу играчака од стакла, види 32.40

23.14 Производња влакана од стакла

Овај разред укључује:

- производњу стаклених влакана, укључујући стаклену вуну и неткане производе од стаклених влакана

Овај разред искључује:

- производњу тканих тканина од стаклених предива, види 13.20
- производњу каблова од оптичких влакана за пренос података или за пренос слика "уживо", види 27.31

23.19 Производња и обрада осталог стакла укључујући техничке производе од стакла

Овај разред укључује:

- производњу производа од стакла за лабораторијске, хигијенске или фармацеутске сврхе
- производњу стакла за ручне и остале сатове, оптичког стакла и оптичких елемената који нису оптички обрађени
- производњу предмета од стакла за израду бижутерије
- производњу изолатора и изолационог прибора од стакла
- производњу кугли за свјетиљке од стакла
- производњу фигурица од стакла
- производњу блокова за поплочавање и облагање од стакла
- производњу шипки и цијеви од стакла

Овај разред искључује:

- производњу оптичких дорађених елемената, види 26.70
- производњу шприца за ињекције и остале медицинско-лабораторијске опреме, види 32.50

23.2 Производња ватросталних производа

23.20 Производња ватросталних производа

Овај разред обухвата међупроизводе од неметалних минерала који су добијени вађењем пијеска, шљунка, камена или глине.

Овај разред укључује:

- производњу ватросталног малтера и бетона
- производњу ватросталних производа од керамике:
  - термоизолациони керамички производи од силикатног фосилног брашна
  - ватростална опека, блокови, цријепови итд.
  - ватросталне керамичке реторте, лонци, муфови, изливници (испусти), цијеви, цријева и др.
- производњу ватросталних предмета на бази магнезита, доломита и хромита

23.3 Производња производа од печене глине за грађевинарство

23.31 Производња плочица и подних плоча од керамике

Овај разред укључује:

- производњу неватросталних керамичких зидних плочица, мозаик коцкица и др.
- производњу неватросталних подних плочица, те плоча и плочица за поплочавање и облагање од керамике

Овај разред искључује:

- производњу вјештачког камена (нпр. вјештачког мермера), види 22.23
- производњу ватросталних производа од керамике, види 23.20
- производњу опеке и кровног цријепа од керамике, види 23.32

23.32 Производња опеке, цријепа и осталих производа од печене глине за грађевинарство

Овај разред укључује:

- производњу неватросталног грађевинског материјала од печене глине:
  - производњу керамичке опеке, кровног цријепа, капа и цијеви за димњаке, друге цијеви, одводи и др.
- производњу подних блокова од печене глине

Овај разред искључује:

- производњу ватросталних производа од керамике, види 23.20
- производњу неватросталних производа од керамике, који се не употребљавају у грађевинарству, види 23.4

23.4 Производња осталих производа од порцелана и керамике

Ова грана обухвата производњу финалних производа који се добијају вађењем неметалних минерала као што су пијесак, шљунак или глина.

23.41 Производња производа за домаћинство и украсних предмета од керамике

Овај разред укључује:

- производњу стоног посуђа од керамике и других производа за домаћинство или тоалет од керамике
- производњу статуа и других украсних предмета од керамике

Овај разред искључује:

- производњу предмета од керамике за израду бижутерије, види 32.13
- производњу играчака од керамике, види 32.40

23.42 Производња санитарне опреме од керамике

Овај разред укључује:

- производњу санитарне опреме од керамике као што су нужници, каде, бидеи, водокотлићи итд.
- производњу осталог намјештаја од керамике

Овај разред искључује:

- производњу ватросталних производа од керамике, види 23.20
- производњу грађевинских производа од керамике, види 23.3

23.43 Производња изолатора и прибора од керамике за изолацију

Овај разред укључује:

- производњу електричних изолатора и прибора за изолацију од керамике

Овај разред искључује:

- производњу ватросталних производа од керамике, види 23.20

23.44 Производња осталих техничких производа од керамике

Овај разред укључује:

- производњу керамичких и феритних магнета
- производњу предмета од керамике за лабораторијске, хемијске и индустријске сврхе

Овај разред искључује:

- производњу вјештачког камена (нпр. вјештачког мермера), види 22.23
- производњу ватросталних производа од керамике, види 23.20
- производњу грађевинског материјала од керамике, види 23.3

23.49 Производња осталих производа од керамике

Овај разред укључује:

- производњу лонаца, судова и сличних производа од керамике који се користе за преношење или паковање производа
- производњу производа од керамике који нису класификовани на другом мјесту

Овај разред искључује:

- производњу уградне санитарне керамике, види 23.42
- производњу вјештачких зуба, види 32.50

23.5 Производња цемента, креча и гипса

23.51 Производња цемента

Овај разред укључује:

- производњу клинкера и хидрауличног цемента, укључујући и портландцемент, алуминијумски (топљени) цемент, цемент од шљаке и суперфосфатни цемент

Овај разред искључује:

- производњу ватросталног малтера и бетона, види 23.20
- производњу готове и суве бетонске смјесе и малтера, види 23.63, 23.64
- производњу производа од цемента, види 23.69
- производњу цемента који се употребљава у зубарству, види 32.50

23.52 Производња креча и гипса

Овај разред укључује:

- производњу негашеног, гашеног и хидрауличног креча
- производњу калцинисаног (печеног) гипса или калцинисаног (печеног) сулфата

Овај разред такође укључује:

- производњу калцинисаног (печеног) доломита

Овај разред искључује:

- производњу производа од гипса, види 23.62, 23.69

23.6 Производња производа од бетона, цемента и гипса

23.61 Производња производа од бетона за грађевинарство

Овај разред укључује:

- производњу ливењем обликованих производа од бетона, цемента или предмета од вјештачког камена који се употребљавају у грађевинарству:
  - цријеп, плоче за поплочавање, цигле, греде, плоче, панеле, цијеви, стубове, испуне итд.
- производњу префабрикованих монтажних грађевинских елемената за високоградњу и нискоградњу од цемента, бетона или вјештачког камена

23.62 Производња производа од гипса за грађевинарство

Овај разред укључује:

- производњу производа од гипса који се употребљавају у грађевинарству
  - блокови (табле), плоче, панели итд.

23.63 Производња готове бетонске смјесе

Овај разред укључује:

- производњу готове и суве бетонске смјесе и малтера

Овај разред искључује:

- производњу ватросталног цемента, види 23.20

23.64 Производња малтера

Овај разред укључује:

- производњу малтера у праху

Овај разред искључује:

- производњу ватросталног малтера, види 23.20
- производњу суве бетонске смјесе и малтера, види 23.63

23.65 Производња влакнастих зацементираних производа (фиброцемента)

Овај разред укључује:

- производњу грађевинског материјала од биљних супстанци (дрвена вуна, слама, трстика, рогоз) које су агломерисане цементом, гипсом или другим минералним везивима
- производњу производа од азбестног цемента, целулозног фиброцемента и сличних влакана:
  - таласасте и дуге плоче, панеле, цријепове, цијеви, цријева, резервоаре, олуке, корита, шоље, посуде, намјештај, рамове прозора итд.

23.69 Производња осталих производа од бетона, гипса и цемента

Овај разред укључује:

- производњу осталих производа од бетона, гипса, цемента или вјештачког камена:
  - статуе, намјештај, предмети са плитким и високим рељефом, вазе, посуде за цвијеће итд.

23.7 Сјечење, обликовање и обрада камена

23.70 Сјечење, обликовање и обрада камена

Овај разред укључује:

- сјечење, обликовање и обраду камена који се употребљава у грађевинарству, на гробљима, у изградњи путева, за покривање кровова итд.
- производњу намјештаја од камена

Овај разред искључује:

- радове који се обављају у каменоломима као што је груба обрада камена, види 08.11
- производњу млинског камена, брусног камена и сличних производа, види 23.9

23.9 Производња брусних производа и производа од неметалних минерала, д. н.

Ова грана обухвата производњу брусних производа и производа од неметалних минерала.

23.91 Производња брусних производа

Овај разред укључује:

- производњу млинског камена, камена за оштрење и полирање, природних или вјештачких абразивних производа, укључујући и абразивне производе на мекој подлози (нпр. брусни папир)

23.99 Производња осталих производа од неметалних минерала, д.н.

Овај разред укључује:

- производњу фриксионих материјала и немонтираних производа од тих материјала, на подлози од минералних супстанци или од целулозе

- производња минералних изолационих материјала:
  - вуна од шљаке, камена вуна и сличне минералне вуне, листаста вермикулит, експандована глина и слични материјали за топлотну и звучну изолацију или апсорпцију звука
- производњу производа од разноврсних минералних материјала:
  - обрађен лискун и производи од лискуна, тресета, графита (осим електричних материјала) итд.
- производњу производа од асфалта или сличног материјала нпр., љепила базирана на асфалту, тресет од катрана итд.
- производњу влакана и производа од карбона и графита (осим електрода и електричних апликација)
- производњу вјештачког корунда

Овај разред искључује:

- производњу стаклене вуне и нетканних производа од стаклене вуне, види 23.14
- производњу електрода од графита, види 27.90
- производњу заптивача од карбона или графита, види 28.29

24 Производња базних метала

Ова област обухвата дјелатности топљења и/или рафинисања метала од гвожђа и обојених метала, а добијају се из руда, комада или остатака, при чему се користе технике електрометалургије или друге технике металуршког процеса.

Ова област исто тако обухвата производњу металних легура и ојачаних легура, суперлегура које се добијају додавањем других хемијских елемената чистим металима. Производ топљења и рафинисања обично је у форми комада, који се даље користе за обраду ваљањем, вучењем и извлачењем како би се добили производи као што су лимови, плоче, траке, шипке, цијеви, жица, цријева и шупљи профили; или у растопљеној форми како би се израдили ливењем одливци и други метални производи од базних метала.

24.1 Производња сировог гвожђа, челика и феролегура

Ова грана обухвата дјелатности као што су производња тј. директно претварање руде гвожђа у сирово гвожђе, у растопљеном или чврстом стању, затим производњу челика од сировог гвожђа, те производњу феролегура и производњу производа од челика.

24.10 Производња сировог гвожђа, челика и феролегура

Овај разред укључује:

- рад и производњу производа високих пећи, конвертера од челика и ваљаоница
- производњу сировог ливеног гвожђа и сјајног гвожђа у комадима, блоковима и другим примарним облицима
- производњу феролегура
- производњу челичних производа директном редукцијом гвожђа и осталих спужвастих производа од гвожђа
- производњу гвожђа изузетне чистоће добијеног електролизом или неким другим хемијским процесом
- топљење изломљених комада од гвожђа и челика
- производњу гранула и праха од гвожђа
- производњу комада од челика или осталих примарних облика
- производњу полуготових производа од челика
- производњу топло, хладно и равно ваљаних производа од челика

- производњу топло ваљаних шипки и цијевни од челика
- производњу топло ваљаних отворених профила од челика
- производњу пилинг плоча од челика и заварених отворених профила од челика
- производњу производа од челика за изградњу колосјека (несастављене шине)

Овај разред искључује:

- хладно вучење шипки, види 24.31

24.2 Производња цијевни, цријева, отворених профила и припадајуће опреме од челика

24.20 Производња цијевни, цријева, отворених профила и припадајуће опреме од челика

Овај разред укључује:

- производњу бешавних цијевни и цријева са кружним или некружним попречним пресеком и необрађених профила кружног попречног пресека за даљу обраду врућим ваљањем, континуалним пресовањем или врућим извлачењем или неким другим врућим поступком процеса обраде међупроизвода, као што су, шипке или полуге, које се могу добити врућим ваљањем или континуалним ливењем
- производњу прецизних или непрецизних бешавних цијевни и цријева врућим ваљањем, континуалним пресовањем или врућим извлачењем, за даљу обраду, хладним извлачењем и хладним ваљањем цијевни и цријева кружног попречног профила и хладно извлачење само цијевни и цријева некружног попречног пресека и шупљих профила
- производњу заварених цијевни и цријева, вањског пречника већег од 406.4 mm, хладно профилисаних врућим ваљањем равних производа (плоча) и уздужно или спирално заварених
- производњу заварених цијевни и цријева, вањског пречника мање или једнако 406.4 mm кружног попречног пресека направљених поступком континуалног хладног или врућег обликовања тј. врућим или хладним ваљањем и извлачењем равних производа и уздужно или спирално заварених и производњу цијевни некружног попречног пресека направљених врућим или хладним обликовањем од врућих или хладно ваљаних трака, уздужно заварених
- производњу прецизних заварених цијевни и цријева вањског пречника мањег или једнако 406.4 mm врућим или хладним обликовањем од вруће или хладно ваљане траке и уздужно заварене и испоручене као заварене цијевни или као даље обрађене цијевни или цријева некружног попречног пресека, хладним извлачењем или хладним ваљањем или хладним обликовањем
- производњу равних прирубница (ламела) и прирубница (ламела) са кованим обручем које су произведене врућим ваљањем равних производа од челика
- производњу цијевног прибора за чеоно варење као што су кољена и редукције (сужења), ковањем, вруће ваљаних бешавних цијевни од челика
- производњу цијевног прибора од челика са навојем или другог типа

Овај разред искључује:

- производњу бешавних центрифугално ливених цијевни и цријева од челика, види 24.52

24.3 Производња осталих производа примарне прераде челика

Ова грана обухвата производњу осталих производа хладним обликовањем челика.

24.31 Хладно вучење шипки

Овај разред укључује:

- производњу шипки или профила од челика хладним вучењем, брушењем или стругањем

Овај разред искључује:

- вучење жице, види 24.34

24.32 Хладно ваљање уских трака

Овај разред укључује:

- производњу равно ваљаних пресвучених или непресвучених производа од челика у котуровима или у тракама, ширине мање од 600 mm, хладним ваљањем топло ваљаних равних производа или челичних шипки

24.33 Хладно обликовање или савијање профила

Овај разред укључује:

- производњу отворених профила, постепеним хладним обликовањем у ваљаоницама или савијањем на пресама равно ваљаних производа од челика
- производњу хладно обликованих или хладно савијених, набраних листова и сендвич панела пресвучених челичним листовима

24.34 Хладно вучење жице

Овај разред укључује:

- производњу вучених жица од челика, хладним вучењем жичаних шипки од челика

Овај разред искључује:

- вучење шипки и чврстих профила од челика, види 24.31
- производњу производа од жице, види 25.93

24.4 Производња базних племенитих и осталих обојених метала

24.41 Производња племенитих метала

Овај разред укључује:

- производњу основних племенитих метала:
  - производњу и рафинисање необрађених или обрађених племенитих метала: злато, сребро, платина итд. од ковина и остатака
- производњу легура од племенитих метала
- производњу полупроизвода од племенитих метала
- пресвлачење (патинирање) сребром базних метала
- пресвлачење (патинирање) златом базних метала или сребра
- пресвлачење (патинирање) платином или металима платинске групе злата, сребра или базних метала

Овај разред такође укључује:

- производњу жице од тих метала вучењем
- производњу плочастих листића од племенитих метала

Овај разред искључује:

- ливење лаких и обојених метала, види 24.53, 24.54
- производњу накита од племенитих метала, види 32.12

24.42 Производња алуминијума

Овај разред укључује:

- производњу алуминијума из глинице (алуминијум оксида)

- производњу алуминијума електролизом отпадака, остатака и старих материјала од алуминијума
- производњу легура алуминијума
- примарну прераду алуминијума

Овај разред такође укључује:

- производњу жице од овог метала вучењем
- производњу алуминијум оксида (глинице)
- производњу фолија за паковање од алуминијума
- производњу ламината од алуминијумске фолије као главне компоненте

Овај разред искључује:

- ливење лаких и обојених метала, види 24.53, 24.54

24.43 Производња олова, цинка и калаја

Овај разред укључује:

- производњу олова, цинка и калаја из руда
- производњу олова, цинка и калаја електролизом отпада, остатака и старих материјала од олова, цинка и калаја
- производњу легура од олова, цинка и калаја
- примарну прераду олова, цинка и калаја

Овај разред такође укључује:

- производњу жице вучењем тих метала
- производњу листова од калаја

Овај разред искључује:

- ливење лаких и обојених метала, види 24.53, 24.54

24.44 Производња бакра

Овај разред укључује:

- производњу бакра из руде
- производњу бакра електролизом отпада, остатака и старих материјала од бакра
- производњу легура бакра
- производњу жица и трака за осигураче од бакра
- примарну прераду бакра
- производњу жица вучењем овог метала

Овај разред искључује:

- ливење лаких и обојених метала, види 24.53, 24.54

24.45 Производња осталих обојених метала

Овај разред укључује:

- производњу хрома, мангана, никла и других обојених метала из руда или оксида
- производњу хрома, мангана, никла и других обојених метала електролизом и алуминотермичком прерадом отпада, остатака и старих материјала од хрома, мангана, никла и других обојених метала
- производњу легура хрома, мангана, никла итд.
- примарну прераду хрома, мангана, никла и других обојених метала
- производњу полупроизвода ("мате") од никла

Овај разред такође укључује:

- производњу жице вучењем тих метала

Овај разред искључује:

- ливење лаких и обојених метала, види 24.53, 24.54

24.46 Прерада нуклеарног горива

Овај разред укључује:

- производњу метала уранијума из уранијум оксида или других руда
- топљење и рафинисање уранијума

24.5 Ливење метала

Ова грана обухвата производњу полупроизвода и разноврсних одливака добијених процесом топљења.

Ова грана искључује:

- производњу готових ливених производа као што су:
  - котлови и радијатори, види 25.21
  - ливени производи за домаћинство, види 25.99

24.51 Ливење гвожђа

Овај разред обухвата дјелатности ливења гвожђа.

Овај разред укључује:

- ливење полупроизвода од гвожђа
- ливење одливака од сивог ливеног гвожђа
- ливење сфероидних (модуларних) графитних одливака од ливеног гвожђа
- ливење одливака од кованог (темпер) гвожђа
- производњу цијеви, цријева, шупљих профила и прибора од ливеног гвожђа

24.52 Ливење челика

Овај разред обухвата дјелатности ливења челика.

Овај разред укључује:

- ливење полупроизвода од челика
- ливење одливака од челика
- производњу бешавних цијеви и цријева центрифугалним ливењем челика
- производњу цијеви, цријева и прибора од ливеног челика

24.53 Ливење лаких метала

Овај разред укључује:

- ливење полупроизвода од алуминијума, магнезијума, титанијума, цинка итд.
- ливење одливака од лаких метала

24.54 Ливење осталих обојених метала

Овај разред укључује:

- ливење одливака од тешких метала
- ливење одливака од племенитих метала
- ливење калупа од одливака обојених метала

25 Производња готових металних производа, осим машина и опреме

Област 25 обухвата производњу "чистих" металних производа (као што су метални дијелови, контејнери и конструкције), обично оних чија је функција статична, тј. непокретних производа, за разлику од области 26-30, које покривају производњу комбинованих или састављених металних производа из области 25 (понекад заједно са осталим материјалима) у сложеније цјелине које раде са покретним дијеловима, осим оних цијелина које су потпуно електричне, електронске или оптичке.

Ова област исто тако обухвата производњу оружја и муниције.

Ова област искључује:

- специјализоване дјелатности поправке и одржавања, види 33.1
- специјализоване инсталације производа из ове области у зградама, као што су котлови за централно гријање, види 43.22

25.1 Производња производа за металне конструкције

Ова грана обухвата производњу производа за металне конструкције (као што су метални костури или дијелови конструкција).

25.11 Производња металних конструкција и њихових дијелова

Овај разред укључује:

- производњу металних конструкција и костура за грађевинарство и њихових дијелова (торњеви, катарке, трасе, мостови итд.)
- производњу металних конструкција за индустријску опрему (костури за високе пећи, опрема за подизање и манипулацију итд.)
- производњу монтажних зграда од метала:
  - бараке за градилишта и други модуларни елементи за изложбе итд

Овај разред искључује:

- производњу дијелова за бродске или друге бојлере, види 25.30
- производњу учвршћивача за састављање жељезничких колосјека (спојно-причврсни прибор), види 25.99
- производњу секција за бродове, види 30.11

25.12 Производња врата и прозора од метала

Овај разред укључује:

- производњу металних врата и прозора, оквира за врата и прозоре, капака и капија
- производњу металних преграда за просторије које се учвршћују за под

25.2 Производња цистерни, резервоара и посуда од метала

Ова грана обухвата производњу цистерни, радијатора и котлова за централно гријање.

25.21 Производња радијатора и котлова за централно гријање

Овај разред искључује:

- производњу електричних пећи и гријача за воду, види 27.51

25.29 Производња осталих цистерни, резервоара и посуда од метала

Овај разред укључује:

- производњу резервоара, цистерни и сличних металних посуда које се инсталирају као дио опреме за складиштење или производне сврхе
- производњу металних посуда за компримисани или течни гас

Овај разред искључује:

- производњу металних буради, резервоара, канти, чаброва, кутија итд. који се обично употребљавају за ношење и паковање робе, капацитета испод 300 l, види 25.91, 25.92
- производња транспортних контејнера, види 29.20
- производњу тенкова (војна оклопна возила), види 30.40

25.3 Производња парних котлова, осим котлова за централно гријање

Ова грана обухвата производњу парних генератора.

25.30 Производња парних котлова, осим котлова за централно гријање

Овај разред укључује:

- производњу парних котлова и других генератора паре
- производњу помоћних постројења за коришћење заједно са парним котловима:
  - кондензатори паре, економајзери, прегријачи, прикупљачи и акумулатори паре
- производњу нуклеарних реактора, осим сепаратора изотопа
- производњу дијелова за бродске или друге котлове

Овај разред такође укључује:

- изградњу система цијеви који се састоји од даље обраде цијеви ради осигуравања притиска у цијевима или систему цијеви, заједно са пратећим пројектним и конструкционим радовима

Овај разред искључује:

- производњу котлова за централно гријање топлом водом и радијатора, види 25.21
- производњу сетова за котлове турбина, види 28.11
- производњу сепаратора изотопа, види 28.99

25.4 Производња оружја и муниције

25.40 Производња оружја и муниције

Овај разред укључује:

- производњу тешког наоружања (артиљерија, мобилно оружје, ракете за лансирање, торпедне цијеви, оружје крупног калибра и друго тешко наоружање)
- производњу лаког наоружања (револвери, пушке, оружје малог калибра и друго лако наоружање)
- производњу ваздушних или гасних пиштоља и револвера
- производњу бојеве муниције

Овај разред такође укључује:

- производњу ватреног ловачког, спортског и заштитног оружја и одговарајуће муниције
- производњу експлозивних направа као што су бомбе, мине и торпеда

Овај разред искључује:

- производњу ударних капсула, детонатора или свијетлећих ракета, види 20.51
- производњу кратких и дугих мачева и бајонета, види 25.71
- производњу оклопних возила за превоз новца или драгоцености, види 29.10
- производњу васионских летјелица, види 30.30
- производњу тенкова и осталих борбених возила, види 30.40

25.5 Ковање, пресовање, штанцовање и ваљање метала; металургија праха

Ова грана обухвата основне дјелатности за обраду метала, као што су ковање и пресовање, које се обавља уз наплату или на основу уговора.

25.50 Ковање, пресовање, штанцовање и ваљање метала; металургија праха

Овај разред укључује:

- ковање, пресовање, штанцовање и ваљање метала
- металургију праха: производња металних предмета непосредно из металног праха загријавањем (синтеровањем) или пресовањем

Овај разред искључује:

- производњу ситног металног праха, види 24.1, 24.2

25.6 Површинска обрада и превлачење метала; машинска обрада метала

Ова грана обухвата основне дјелатности обраде метала као што су превлачење, премазивање, гравирање или дуборез, бушење, полирање, варење итд., које се обављају уз наплату или на основу уговора.

25.61 Површинска обрада и превлачење метала

Овај разред укључује:

- превлачење, анодизирање метала итд.
- термичку обраду метала
- скидање опилака, чишћење пјешчаним млазом, тумбање (ради чишћења) и чишћење метала
- бојење и гравирање метала
- превлачење метала неметалним материјалима:
  - пластифицирање, емајлирање, лакирање итд.
- каљење, превлачење метала кожом

Овај разред искључује:

- дјелатности поткивања, види 01.62
- штампање на металу, види 18.12
- превлачење пластике металом, види 22.29
- патинирање (пресвлачење) племенитих метала, базних или других метала, види 24.41, 24.42, 24.43, 24.44
- услуге гравирања (резбарења) "док чекате", види 95.29

25.62 Машинска обрада метала

Овај разред укључује:

- бушење, стругање, глодање, еродирање, рендисање, глетовање, развртање, равнање, тестерисање, брушење, оштрење, полирање, варење, спајање и друге радове на металним комадима
- сјечење и гравирање метала помоћу ласерских зрака

Овај разред искључује:

- дјелатности поткивања, види 01.62

25.7 Производња сјечива, алата и металне робе за општу намјену

Ова грана обухвата производњу сјечива, ручног алата од метала и металне робе опште намјене.

25.71 Производња сјечива

Овај разред укључује:

- производњу прибора за јело: ножеви, виљушке, кашике итд.
- производњу различитих предмета за сјечење:
  - сикирице (сатаре) и машине за сјечење
  - бријачи и ножићи за бријање (жилети)
  - маказе и прибор за шишање косе
- производњу сабљи, мачева и бајонета итд.

Овај разред искључује:

- производњу посуђа (лонци, котлови, чиније, пладњеви, тањира, тањирећи итд.), види 25.99
- производњу прибора за јело и посуђа од племенитих метала, види 32.12

25.72 Производња брава и окова

Овај разред укључује:

- производњу катанца, брава, кључева, окова и других металних предмета за зграде, намјештај, возила итд.

25.73 Производња алата

Овај разред укључује:

- производњу ножева и листова за сјечење за машине или за механичке апарате
- производњу ручног алата као што су клијешта, одвијачи итд.
- производњу неелектричног ручног алата за пољопривреду
- производњу тестера и металних сјечива за тестере, укључујући и сјечива за кружне и ланчане тестере
- производњу замјењивих дијелова (алата) за ручне алате без обзира на то да ли су електрични или нису или за замјењиве дијелове алатних машина: сврдла (бургије), бушилице, ножеви за глодалице итд.
- производњу алата за пресовање (преса)
- производњу ковачког алата: чекићи, наковњи итд.
- производњу кутија за моделовање и калупа (осим металних блокова за моделовање)
- производњу менгела и стега (алата за учвршћивање)

Овај разред искључује:

- производњу ручног алата на електрични погон, види 28.24

- производњу калупа за металне комаде, види 28.91

25.9 Производња осталих готових производа од метала

Ова грана обухвата производњу различитих металних производа као што су конзерве и ведре; ексери, вијци, метални предмети за домаћинство, метални причвршћивачи, бродски пропелери и сидра, причвршћивачи који служе за састављање жељезничког колосјека (спојно-причврсни прибор) итд., за разноврсну употребу у домаћинству и индустрији.

25.91 Производња челичних буради и сличних посуда од челика

Овај разред укључује:

- производњу чаброва, канти, бачви, кутија

Овај разред искључује:

- производњу цистерни и резервоара, види 25.2

25.92 Производња амбалаже од лакних метала

Овај разред укључује:

- производњу лименки и конзерви за паковање прехранбених производа, туба и кутија
- производњу металних затварача за боце

25.93 Производња производа од жице, ланаца и опруга

Овај разред укључује:

- производњу металних каблова, плетених трака и сличних производа
- производњу неизолованих каблова од метала или изолованих каблова који се не могу користити за провођење електричне енергије
- производњу обложене и пуњене жице
- производњу производа од жице: бодљикава жица, жичана ограда, решетке, мреже, плетива, платна од жице итд.
- обложене електроде за електрично варење у луку
- производњу ексера и клинова
- производњу опруга (осим опруга за сатове):
  - лиснате опруге, спиралне опруге и опруге са торзионом полугом
  - листићи за опруге
- производњу ланаца, (осим ланаца за пренос енергије)

Овај разред искључује:

- производњу опруга за часовнике и сатове, види 26.52
- производњу жица и каблова за пренос електричне енергије, види 27.32
- производњу ланаца за пренос енергије, види 28.15

25.94 Производња везаних елемената и вијчаних машинских производа

Овај разред укључује:

- производњу заковица, подлошки и сличних производа без навоја
- производњу вијчаних машинских производа
- производњу завртња, шарафа, навртња и сличних производа са навојем

25.99 Производња осталих готових производа од метала, д. н.

Овај разред укључује:

- производњу металних производа за домаћинство:
  - равно посуђе: тањери, тањирџи итд.
  - удубљено посуђе: шерпе, котлови итд.
  - посуђа за главни оброк: чиније, пладњеве
  - шерпе за динстање, таве за печење и друго стоно или кухињско неелектрично посуђе
  - мали кухињски ручни апарати и прибор
  - метални сунђери за рибање (чишћење)
- производњу уградних елемената од цинка: олуци, кровни покривачи, каде, судопери, туш-кабине и слични производи
- производњу металних производа за канцеларијске сврхе, осим намјештаја
- производњу сефова, ормара и каса, оклопних врата итд
- производњу разних металних производа:
  - пропелери за бродове и њихове оштрице
  - сидра
  - звона
  - причвршћивачи за састављање жељезничких колосијека (спојнопричврсни прибор)
  - споне, копче, куке
  - металне мердевине
  - металне табле за обиљежавање, укључујући саобраћајне знаке
- производњу металних кеса
- производњу трајних металних магнета
- производњу металних вакуумских бокала и флаша
- производњу металних значака и војних металних симбола
- производњу металних увијача за косу, металних дршки за кишобране и оквире, чешљева

Овај разред искључује:

- производњу мачева и бајонета, види 25.71
- производњу колица за куповину, види 30.99
- производњу намјештаја од метала, види 31.01, 31.02, 31.09
- производњу спортске опреме, види 32.30
- производњу игара и играчака, види 32.40

26 Производња рачунара, електронских и оптичких производа

Област 26 обухвата производњу рачунара, периферне и комуникационе рачунарске опреме и сличних електронских производа, као и производњу компоненти за такве производе. Производни процес карактерише изглед и употреба интегрисаног склопа и примјена високо специјализоване и минијатурне технологије.

Ова област исто тако обухвата производњу електронике за потрошаче, опреме за мјерење, опреме за тестирање и навигацију, опреме за зрачење, електромедицинске и електротерапеутске опреме, оптичких инструмената и опреме, као и производњу магнетних и оптичких медија.

26.1 Производња електронских компоненти и плоча

26.11 Производња електронских компоненти

Овај разред обухвата производњу полупроводника и осталих компоненти за примјену у електроници.

Овај разред укључује:

- производњу електронских кондензатора
- производњу електронских отпорника
- производњу микропроцесора
- производњу електронских цијеви
- производњу електронских конектора
- производњу празних плоча штампаних кола
- производњу интегрисаних кола (аналогних, дигиталних или хибридних)
- производњу диода, транзистора и посебно повезаних уређаја
- производњу индуктора (нпр. "чокови", спирале, трансформатори) и различитих електронских компоненти
- производњу електронских кристала и кристалних склопова
- производњу калемова, прекидача и мјерних претварача за електронску употребу
- производњу танких коцкица или плочица, прекидача и полупроводника, готових или полуготових
- производњу компоненти заслона (плазме, полимери, LCD)
- производњу диода са свјетлосном емисијом (LEDдиода)

Овај разред такође укључује:

- производњу каблова за штампаче, мониторе, USB каблова, конектора итд.

Овај разред искључује:

- штампање паметних картица, види 18.12
- производњу рачунарских и телевизијских заслона, види 26.20, 26.40
- производњу модема (носеће опреме), види 26.30
- производњу рендгенских цијеви и сличних уређаја за зрачење, види 26.60
- производњу оптичке опреме и инструмената, види 26.70
- производњу сличних уређаја за електронску употребу, види област 27
- производњу флуоресцентних баласта, види 27.11
- производњу електричних релеја, види 27.12
- производњу електричних жичаних уређаја, види 27.33
- производњу производа састављених из електронских компоненти разврстава се према врсти коначног или финалног производа

26.12 Производња пуних електронских плоча

Овај разред укључује:

- производњу пуњених плоча штампаних кола
- пуњење компоненти на плочу штампаних кола
- производњу интерфејса картица (нпр. звук, видео, регулатори, мреже, модеми)

Овај разред искључује:

- штампање паметних картица, види 18.12
- производњу празних плочица штампаних кола, види 26.11

26.2 Производња рачунара и периферне опреме

26.20 Производња рачунара и периферне опреме

Овај разред обухвата производњу и/или склапање електронских рачунара као што су главни рачунари (централна јединица), стони рачунари, лаптопи и сервери рачунара; периферне опреме за рачунаре као што су уређаји за складиштење података и улазно/излазни уређаји (штампачи, монитори,

тастатуре). Рачунари могу бити аналогни, дигитални или хибридни. Дигитални рачунари, као најзаступљенији, су уређаји који раде следеће: (1) смјештају програме обраде или програме и податке неопходне за извршење програма; (2) могу се слободно програмирати у зависности од захтјева корисника; (3) изводе аритметичка израчунавања специфицирана од корисника; (4) извршавају без интервенције човјека, обраде програма који захтијева од рачунара да модификује логичком одлуком његово извршење, у току процеса. Аналогни рачунари способни су да истовремено изводе математичке моделе и обухвате најмање једну аналогну контролу и програмске елементе.

Овај разред укључује:

- производњу стоних рачунара
- производњу лаптоп рачунара
- производњу главног рачунара (централне јединице)
- производњу ручних рачунара „hand-held“ (нпр. PDA)
- производњу магнетних диск уређаја, меморијских стикова (flash drive уређаји) и остали уређаји за смјештање података
- производњу уређаја за оптичке медије (CD-RW, CD-ROM, DVD-ROM, DVD-RW)
- производњу штампача
- производњу монитора
- производњу тастатура
- производњу свих врста мишева, палица за игру, покретних кугли
- производњу рачунарских терминала за специјалне намјене
- производњу рачунарских сервера
- производњу скенера, обухватајући скенер бар кода
- производњу читача паметних картица
- производњу кацига за виртуелну стварност
- производњу рачунарских пројектора (видео пројектора)

Овај разред такође укључује:

- производњу рачунарских терминала као што су банкомати, аутоматске машине за бројање новца (ATM`s), уређаји намијењени за електронско плаћање роба и услуга на продајном мјесту (POS терминали), којима се не управља
- производњу мултифункционалне канцеларијске опреме помоћу које се могу направити двије или више радњи и то: штампање, скенирање, копирање, факсирање итд.

Овај разред искључује:

- умножавање (репродукција) снимљених записа (рачунарских медија, звука, видеа, итд.), види 18.20
- производњу електронских компоненти и електронских склопова који се користе у рачунарима и периферним уређајима, види 26.1
- производњу унутрашњих/спољашњих рачунарских модема, види 26.12
- производњу интерфејса картица, модула и склопова, види 26.12
- производњу модема, носеће опреме, види 26.30
- производњу дигиталних комуникационих склопки, опреме за комуникацију подацима (нпр. премосници, усмјеривачи, приступници итд.), види 26.30
- производњу електронских уређаја за широку потрошњу као што су CD и DVD-уређаји, види 26.40
- производњу телевизијских монитора и заслона, види 26.40
- производњу конзола за видео игрице, види 26.40
- производњу празних оптичких и магнетних медија који се користе са рачунарима или осталим уређајима, види 26.80

26.3 Производња комуникационе опреме

26.30 Производња комуникационе опреме

Овај разред обухвата производњу телефона и опреме за пренос комуникационих података која се употребљава за електронски пренос сигнала путем жице или кроз ваздух, као што су радијско и телевизијско емитовање и производња опреме за бежични пренос података.

Овај разред укључује:

- производњу уређаја за преспјање телефонских централа
- производњу безжичних телефона
- производњу опреме за приватне телефонске подручне централе (подцентрале) (PBX)
- производњу телефонске и телефаксне опреме, обухватајући аутоматску телефонску секретарицу
- производњу опреме за пренос података, као што су премосници, усмјеривачи, приступници
- производњу антена одашиљача и пријемника сигнала
- производњу каблова за телевизију
- производњу пејџера
- производњу мобилних телефона
- производњу опреме за мобилну комуникацију
- производњу опреме за радијски и телевизијски студио и опреме за емитовање, обухватајући телевизијске камере
- производњу модема и опреме за пренос података
- производњу алармних система против пожара или против пљачке, као и слање сигнала контролној станици
- производњу радијских и телевизијских одашиљача
- производњу комуникационих уређаја који користе инфрацрвене сигнале (нпр. за даљинско управљање)

Овај разред искључује:

- производњу електронских компоненти и подсклопова који се користе у комуникационим уређајима, укључујући унутрашње/спољашње рачунарске модеме (PC-типа), види 26.1
- производњу учитаних електронских плоча, види 26.12
- производњу рачунара и периферне опреме за рачунаре, види 26.20
- производњу аудио и видео опреме намијењене потрошачима, види 26.40
- производњу GPS уређаја, види 26.51
- производњу електронских семафора на којима се биљежи резултат на утакмицама, види 27.90
- производњу семафора за саобраћај, види 27.90

26.4 Производња електронских уређаја за широку потрошњу

26.40 Производња електронских уређаја за широку потрошњу

Овај разред обухвата производњу електронске аудио и видео опреме за кућну забаву, моторна возила, система јавних адреса и појачала за музичке инструменте.

Овај разред укључује:

- производњу видео уређаја и опреме за умножавање
- производњу телевизора
- производњу телевизијских монитора и заслона
- производњу аудио рекордера и система за умножавање

- производњу стерео опреме
- производњу радио пријемника
- производњу система звучника
- производњу кућних видео камера
- производњу музичких аутомата
- производњу појачала за музичке инструменте и система јавних адреса
- производњу микрофона
- производњу CD и DVD-уређаја
- производњу караоке-уређаја
- производњу слушалица (нпр. радио, стерео, рачунари)
- производњу конзола за видеоигре

Овај разред искључује:

- умножавање снимљених записа (рачунарских медија, звука, видео, итд.), види 18.2
- производњу периферних уређаја и монитора за рачунаре, види 26.20
- производњу телефонских секретарица, види 26.30
- производњу пејџер опреме, види 26.30
- производњу уређаја за даљинско управљање (радијско и инфрацрвено), види 26.30
- производњу опреме за студијско емитовање као што су опрема за снимање, антене - одашиљачи и пријемници, комерцијалне видео камере, види 26.30
- производњу антена, види 26.30
- производњу дигиталних камера, види 26.70
- производњу електронских игрица са фиксним (незамјењивим) софтвером, види 32.40

26.5 Производња инструмената и апарата за мјерење, испитивање и навигацију; производња сатова

Ова грана обухвата производњу опреме за мјерење, испитивање и навигацију у различитим индустријским и неиндустријским процесима, обухватајући уређаје који се заснивају на мјерењу времена као што су сатови и припадајући уређаји.

26.51 Производња инструмената и апарата за мјерење, испитивање и навигацију

Овај разред обухвата производњу система и инструмената за истраживање, проналажење, навигацију, вођење, ваздухопловство и наутику; програме и уређаје за аутоматско управљање и регулисање као што су гријање, климатизација, хлађење; инструменте и уређаје за мјерење, приказивање, индицирање, биљежење, емитовање и контролисање температуре, влажности, притиска, вакуума, горења, протока, степени, вискозности, густине, киселости, концетрације и ротације; уређаји за сумирање (регистровање) мјерења течности и уређаји за рачунање; инструменти за мјерење и испитивање карактеристика електричне енергије и електричних сигнала; инструменти и систем за мјерење приликом лабораторијске анализе хемијских или физичких једињења или концентрацију узорака чврстих, течних, гасовитих или сложених једињења; остала мјерења, мјерни инструменти и њихови дијелови.

Овдје је обухваћена и производња неелектричне опреме за мјерење, тестирање и навигацију (осим једноставних електричних алата).

Овај разред укључује:

- производњу инструмената за авионске моторе
- производњу опреме за тестирање аутомобилских издувних гасова
- производњу инструмената за метеорологију
- производњу опреме за тестирање физичких особина и опреме за инспекције
- производњу полиграфских уређаја
- производњу инструмената за откривање и праћење радијације

- производњу геодетских инструмената
- производњу термометара на бази течности у стаклу и термометара биметалног типа (осим медицинских)
- производњу уређаја за мјерење влажности у ваздуху
- производњу хидроничког контролора лимита (граница)
- производњу контролора ватре и горионика
- производњу спектрометра
- производњу уређаја за баждарење гумених точкова
- производњу потрошачких бројача (нпр. воде, гаса, струје)
- производњу мјерача протока и уређаја за рачунање
- производњу телебројача
- производњу детектора за мине, сигналних генератора, детектора за метал
- производњу опреме за истраживање, проналажење, навигацију, ваздухопловну и наутичку опрему, укључујући соно-пловке
- производњу радарске опреме
- производњу GPS уређаја
- производњу апарата за контролу заштите животне средине и аутоматску контролу апарата
- производњу опреме за мјерење и биљежење (нпр. биљежење летова)
- производњу уређаја за детектовање (регистровање) покрета
- производњу радара
- производњу инструмената за лабораторијске анализе (нпр. опреме за анализу крви)
- производњу лабораторијских мјерача, вага, инкубатора и различитих лабораторијских апарата за мјерење, испитивање итд.

Овај разред искључује:

- производњу телефонских аутоматских секретарица, види 26.30
- производњу опреме за зрачење, види 26.60
- производњу опреме за оптичко позиционирање, види 26.70
- производњу диктафона, види 28.23
- производњу уређаја за мјерење тежине (осим лабораторијских вага), либела, кројачких метара итд., види 28.29
- производњу медицинских топлотних мјерача, види 32.50
- инсталацију индустријских машина и постројења, види 33.20
- производњу једноставних механичких алата за мјерење (нпр. траке за мјерење, мјерачи промјера), види разред прерађивачке индустрије према употреби главне сировине

26.52 Производња сатова

Овај разред обухвата производњу сатова и временских уређаја и њихових дијелова.

Овај разред укључује:

- производњу сатова свих врста, укључујући сатове за инструмент-плоче
- производњу кућишта за сатове, укључујући и она од племенитих метала
- производњу опреме за биљежење времена и опреме за мјерење, биљежење и оне са другачијим приказивањем временских интервала са сатним механизмом или са синхронизованим мотором као што су:
  - мјерачи времена за паркирање
  - сатови за мјерење времена
  - уређаји за утискивање времена и датума
  - процесни тајмери
- производњу временских прекидача и других направа са сатним механизмом или синхронизованим мотором:
  - браве са уграђеним сатним механизмом

- производњу дијелова за сатове:
  - механизме за све врсте сатова
  - опруге, лежајеви за осовине, бројчаници, казаљке, плоче, мостови и други дијелови
  - сатних кућишта и футрола од свих материјала

Овај разред искључује:

- производњу каишева за сатове од неметала (текстил, кожа, пластика), види 15.12
- производњу каишева за сатове од племенитих метала, види 32.12
- производњу каишева за сатове од неплеменитих метала, види 32.13

26.6 Производња опреме за зрачење, електромедицинске и електротерапеутске опреме

26.60 Производња опреме за зрачење, електромедицинске и електротерапеутске опреме

Овај разред укључује:

- производњу апарата и цијеви за зрачење (нпр.индустријских, медицинско-дијагностичких, медицинско-терапеутских, истраживачких, научних)
- производња опрема за бета, гама, X-зрачење и друга опрема за зрачење
- производњу СТ- скенера
- производњу PET-скенера
- производњу опреме за снимање магнетном резонанцом (MRI)
- производњу медицинске опреме за ултразвук
- производњу електрокардиографске опреме
- производњу електромедицинске ендоскопске опреме
- производњу медицинске ласерске опреме
- производњу пејсмејкера
- производњу помоћних слушних апарата

Овај разред такође укључује:

- производњу опреме за стерилизацију млијека и хране зрачењем

Овај разред искључује:

- производњу кревета за сунчање (соларијума), види 28.99

26.7 Производња оптичких инструмената и фотографске опреме

26.70 Производња оптичких инструмената и фотографске опреме

Овај разред обухвата производњу оптичких инструмената и сочива као што су двогледи, микроскопи (осим електрона, протона), телескопа, призми и сочива (осим офтамолошких); премазивање или полирање сочива (осим офтамолошких), уграђивање сочива (осим офтамолошких) и производњу фотографске опреме као што су камере и мјерачи свијетла.

Овај разред укључује:

- производњу оптичких огледала
- производњу оптичке опреме за нишањење
- производњу оптичке позиционе опреме
- производњу инструмената са оптичким увећавањем
- производњу оптичких уређаја са прецизним алатима
- производњу оптичких компаратора
- производњу камера (оптичких и дигиталних)

- производњу пројектора за приказивање филмова и слајдова
- производњу графоскопа
- производњу мјерних оптичких и безбиједоносних уређаја и инструмената (нпр. противпожарни уређаји, фотографски мјерачи свјетла, даљински детектори)
- производњу сочива, оптичких микроскопа, двогледа и телескопа
- производњу склопова за ласере

Овај разред искључује:

- производњу пројектора за рачунаре, види 26.20
- производњу комерцијалних телевизора и видео камера, види 26.30
- производњу видео камера за кућну употребу, види 26.40
- производњу комплетне опреме која се користи ласерским компонентама, види разред прерађивачке индустрије према врсти машина (нпр. медицинска ласерска опрема, види 26.60)
- производњу уређаја за фотокопирање, види 28.23
- производњу офтамолошких производа, види 32.50

26.8 Производња магнетних и оптичких медија

26.80 Производња магнетних и оптичких медија

Овај разред обухвата производњу магнетних и оптичких медија за снимање.

Овај разред укључује:

- производњу празних магнетних аудио и видео трака
- производњу празних магнетних аудио и видео касета
- производњу празних дискета
- производњу празних оптичких дискова
- производњу hard drive медија (медија чврстог погона)

Овај разред искључује:

- умножавање снимљених записа(рачунарски медиј, звук, видео итд.), види 18.2

27 Производња електричне опреме

Ова област обухвата производњу производа који генеришу, дистрибуишу и употребљавају електричну енергију. Исто тако обухвата производњу електричне расвјете, сигналне опреме и електричних уређаја за домаћинство. Ова област искључује производњу електронских производа (види област 26).

27.1 Производња електромотора, генератора, трансформатора и уређаја за дистрибуцију и контролу електричне енергије

Ова грана обухвата производњу и дистрибуцију енергије и посебних трансформатора, електромотора, генератора и моторних генератора.

27.11 Производња електромотора, генератора и трансформатора

Овај разред обухвата производњу свих електричних мотора и трансформатора: AC, DC и AC/DC.

Овај разред укључује:

- производњу електричних мотора (осим стартних мотора са унутрашњим сагорјевањем)
- производњу електричних дистрибуционих трансформатора
- производњу електролучних трансформатора

- производњу флуоресцентних баласта (тј. трансформатора)
- производњу наизмјеничних трансформатора за дистрибуцију електричне енергије
- производњу регулатора за пренос и дистрибуцију напона
- производњу генератора снаге (осим батерија које пуне алтернаторе за моторе са унутрашњим сагоријевањем)
- производњу генераторских сетова мотора (осим јединица генераторских сетова турбина)
- премотавање творничке арматуре

Овај разред искључује:

- производњу електронских компоненти - врсте трансформатора и прекидача, види 26.11
- производњу опреме за електроварење и лемљење, види 27.90
- производњу чврстих инвертера, исправљача и конвертера, види 27.90
- производњу турбина генераторских сетова, види 28.11
- производњу стартних мотора и генератора са унутрашњим сагоријевањем, види 29.31

27.12 Производња уређаја за дистрибуцију и контролу електричне енергије

Овај разред укључује:

- производњу погонских кружних (склопних) прекидача
- производњу таласастог супресора (за дистрибуцију напонског нивоа)
- производњу контролних плоча за дистрибуцију електричне енергије
- производњу електричних релеја
- производњу водова за електричне плоче са склопом
- производњу електричних осигурача
- производњу опреме за прекидаче електричне енергије
- производњу прекидача на електрични погон (осим типке за покретање механизма, завојница, пребацивача)
- производњу генераторског сета главног покретача

Овај разред искључује:

- производњу инструмената за контролу животне средине и индустријских процеса, види 26.51
- производњу прекидача за електрично струјно коло као што су прекидачи и склопке, види 27.33

27.2 Производња батерија и акумулатора

27.20 Производња батерија и акумулатора

Овај разред обухвата производњу непуњивих и пуњивих батерија.

Овај разред укључује:

- производњу примарних ћелија и примарних батерија:
  - ћелије које садрже манган диоксид, живин диоксид, сребрни оксид итд.
- производњу електричних акумулатора и њихових дијелова:
  - сепаратора, спремника, поклопаца
- производњу оловних батерија
- производњу NiCad батерија
- производњу NiMH батерија
- производњу литијумских батерија
- производњу батерија сувих ћелија
- производњу батерија влажних ћелија

27.3 Производња жице и електроинсталационог материјала

Ова грана обухвата производњу уређаја од жице за струју и уређаја од жице који нису за струју, а употребљавају се за водове електричних кола без обзира на материјал.

Исто тако обухвата изолацију жица и производњу влакнастих оптичких каблова.

27.31 Производња каблова од оптичких влакана

Овај разред укључује:

- производњу каблова од оптичких влакана за пренос података или пренос слике уживо

Овај разред искључује:

- производњу влакана или нити од стакла, види 23.14
- производњу гарнитура оптичких каблова или склопова са конекторима или осталим прикључцима, види у зависности од употребе, нпр. 26.11

27.32 Производња осталих електронских и електричних жица и каблова

Овај разред укључује:

- производњу изолованих жица и каблова израђених од челика, бакра, алуминијума

Овај разред искључује:

- производњу (вучење) жице, види 24.34, 24.41, 24.42, 24.43, 24.44 и 24.45
- производњу каблова за рачунаре, каблова за принтере, USB каблове и сличне кабловске сетове или склопове, види 26.11
- производњу електричних каблова са изолованим жицама и конекторима, види 27.90
- производњу кабловских сетова, опреме од жице и сличних кабловских сетова или склопова за примјену у машинама на сопствени погон, види 29.31

27.33 Производња електроинсталационог материјала

Овај разред обухвата производњу уређаја на струју и уређаја који нису на струју од жице, а употребљавају се за електрична кола независно од врсте материјала.

Овај разред укључује:

- производњу сабирних шипки и електричних водича (осим врста подесивача прекидача)
- производњу GFCI (прекидача за управљање прекидима струјног кола)
- производњу држача за свјетилке
- производњу осигурача и завојница за расвјету
- производњу прекидача за електричне инсталације (нпр. притиска, дугмета за покретање механизма, завојница, пребацивача)
- производњу електричних излаза и утичница
- производњу кутија за електричне жице (нпр. спојница, излаза, кутија за прекидаче)
- производњу електричних водова и прибора
- производњу трансмисијских стубова и линијских склопова
- производњу пластичних уређаја од жице који нису на струју, обухватајући пластичне електричне изолационе цијеви и прибор, пластичне спојне кутије, површинске плоче и сличну пластичну инсталациону опрему и покриваче прекидача

Овај разред искључује:

- производњу изолатора од керамике, види 23.43
- производњу електронских компоненти као што су конектори, утичнице и прекидачи, види 26.11

27.4 Производња електричне опреме за расвјету

27.40 Производња електричне опреме за расвјету

Овај разред обухвата производњу електричних сијалица, цијеви и њихових дијелова и компоненти (осим стакла за електричне сијалице), електричне расвјетне опреме и расвјетних компоненти за уградњу (осим струјних уређаја од жице).

Овај разред укључује:

- производњу свјетиљки, прибора, сијалица са пражњењем и нити сијалице, флуоресцентних, ултраљубичастих, инфрацрвених сијалица, лампи (свјетиљки), расвјете итд.
- производњу плафоњерки
- производњу лустера
- производњу стоних свјетиљки (лампи)
- производњу расвјетне опреме која се користи за божићне јелке
- производњу електричних камина
- производњу ручних лампи на батерије
- производњу електричних свјетиљки за хватање инсеката
- производњу фењера/лампи (нпр. карбидних, електричних, на гас, бензин, керозин)
- производњу рефлектора
- производњу уличне расвјете (осим саобраћајне сигнализације)
- производњу расвјетне опреме као дијела транспортне опреме (нпр. за моторна возила и авионе)

Овај разред такође укључује:

- производњу неелектричне расвјетне опреме

Овај разред искључује:

- производњу стакленог посуђа и стаклених дијелова за расвјетну опрему, види 23.19
- производњу струјних уређаја од жице за расвјетне инсталације, види 27.33
- производњу вентилатора на стропу или у купатилу са расвјетном опремом, види 27.51
- производњу електричне сигналне опреме као што је саобраћајна и пјешачка сигнализација, види 27.90
- производњу електричних знакова, види 27.90

27.5 Производњаaparата за домаћинство

Ова грана обухвата производњу малих електричнихaparата и електричних уређаја, вентилатора за домаћинство, усисивача за домаћинство, електричних уређаја за чишћење подова, уређаја за кухање, машина за веш, фрижидера за домаћинство, замрзивача и осталих електричних и неелектричних уређаја за домаћинство као што су машине за посуђе, електрични гријачи воде и уређаји за збрињавање отпада. Ова грана обухвата производњу уређаја која се као погонским горивом користе струјом, гасом и сл.

27.51 Производња електричнихaparата за домаћинство

Овај разред укључује:

- производњу електричних уређаја за домаћинство:
  - фрижидери
  - замрзивачи
  - машине за посуђе
  - машине за прање и сушење
  - усисивачи

- апарати за чишћење подова
- уређаји за збрињавање отпада
- млинови за мљење, миксери, соковници
- отварачи конзерви
- електрични апарати за бријање, електричне четкице за зубе и остали лични уређаји за његу
- брусеве за оштрење ножева
- напа за вентилацију и обнављање ваздуха
- производњу електротермичких апарата за домаћинство:
  - електрични гријачи воде
  - електрични покривачи
  - електрични апарати за сушење косе, чешљеви, четке, увијачи
  - електричне пегле
  - покретне гријалице за просторије и вентилатори
  - електричне пећнице
  - микровалне пећнице
  - електрични шпорети, кухала (решои)
  - тостери
  - апарати за кафу и чај
  - фритезе, роштиљи, пећнице, напе
  - електрична гријаћа тијела итд.

Овај разред искључује:

- производњу комерцијалних и индустријских фрижидера и замрзивача, уређаја за климатизацију, антенских вентилатора, вентилатора за поткровља, трајно монтираних гријалица у просторијама, комерцијалних вентилатора, издувних вентилатора, комерцијалне опреме за кување, комерцијалне машине за веш, машине за прање и сушење, опрему за пеглање, комерцијални, индустријски и институционални усисивачи, види област 28
- производњу машина за шивење за домаћинство, види 28.94
- инсталацију централног система за усисавање, види 43.29

27.52 Производња неелектричних апарата за домаћинство

Овај разред укључује:

- производњу неелектричних кувала и опреме за гријање:
  - неелектричне гријалице просторија, површине за кување, камини, пећи, гријачи воде, уређаји за кување, металне плоче за гријање

27.9 Производња остале електричне опреме

27.90 Производња остале електричне опреме

Овај разред обухвата производњу различите електричне опреме, осим мотора, генератора и трансформатора, батерија и акумулатора, жица и уређаја од жице, опреме за расвјету или уређаја за домаћинство.

Овај разред укључује:

- производњу фиксних пуњача за батерије, полупроводничких компоненти (нпр. транзистори)
- производњу електричних уређаја за отварање и затварање врата
- производњу електричних звона
- производњу продужних каблова који су направљени од купљене изоловане жице
- производњу ултразвучних уређаја за чишћење (осим лабораторијских и зубарских)
- производњу инвертера у чврстом стању, апарата за исправљање, ћелија за гориво,

- регулисаног или нерегулисаног прибора за напајање
- производњу прибора за непрекидно напајање (UPS)
- производњу таласастих супресора (осим за дистрибуцију напонског нивоа)
- производњу каблова за уређаје, продужних каблова и осталих електричних каблова са изолованом жицом и прикључницима
- производњу електрода од карбона и графита, спојница и осталих електричних производа од карбона и графита
- производњу дијелова акцелератора
- производњу електричних кондензатора, отпорника, справа за згушњавање, акцелератора и сличних компоненти
- производњу електромагнета
- производњу сирена
- производњу електронских семафора (нпр. за биљежење резултата утакмице)
- производњу електронских знакова
- производњу електронске сигналне опреме као што је саобраћајна и пјешачка сигнализација
- производњу електричних изолатора (осим стакла и порцелана), изолованих цијеви и опреме од неплеменитих метала
- производњу електричне опреме за варење и лемљење, укључујући ручне лемилце

Овај разред искључује:

- производњу изолатора од керамике, види 23.43
- производњу влакана и производа од карбона и графита (осим електрода и оних за примјену у електричне сврхе), види 23.99
- производњу електронских компоненти за исправљаче, регулаторе напона интегрисаних кола, конвертора (претварача) струје интегрисаних кола, електронски кондензатори, електронски отпорници и слични уређаји, види 26.11
- производњу трансформатора, мотора, генератора, прекидача, преносника и индустријских регулатора, види 27.1
- производњу батерија, види 27.20
- производњу комуникационих и енергетских жица, струјних и неструјних уређаја од жице, види 27.3
- производњу расвјетне опреме, види 27.40
- производњу уређаја за примјену у домаћинству, види 27.5
- производњу неелектричне опреме за варење и лемљење, види 28.29
- производњу електричне опреме за моторна возила као што су генератори, алтернатори, свијећице, каблови за паљење, електрични системи за прозоре и врата, регулатори напона, види 29.31

28 Производња машина и опреме, д. н.

Ова област обухвата производњу машина и опреме који самостално дјелују на материјале, било механички, топлотно или изводе операције на материјалима (као што је руковање, распршивање, вагање или паковање), обухватајући њихове механичке компоненте које производе или примјењују силу и било које специјално произведене примарне дијелове. Ова област укључује фиксне, мобилне или ручне (преносиве) уређаје, без обзира да ли се употребљавају у индустрији, грађевинарству, пољопривреди или у домаћинству. Ова област исто тако обухвата производњу специјалне опреме за превоз путника или терета унутар унапријед одређеног разграничења.

Ова област разликује производњу машина за специјалне намјене тј. машина које се искључиво користе у прерађивачкој индустрији ове Класификације индустрије или малим групама индустрије ове Класификације дјелатности и машина опште намјене тј. које се користе у најразличитијим индустријама ове Класификације дјелатности.

Ова област исто тако обухвата остале машине за специјалне намјене, које нису обухваћене нигдје у

класификацији без обзира користе ли се или не у производним процесима као што су справе за забаву на отвореном (лунапарк и сл.), опреме за аутоматизоване куглане итд.

Ова област искључује производњу металних производа за опште намјене (област 25), придружене контролне уређаје, рачунарску опрему, уређаје за мјерење и тестирање, апарате за дистрибуцију и контролу електричне енергије (област 26 и 27) и моторна возила опште намјене (област 29 и 30).

28.1 Производња машина за општу намјену

28.11 Производња мотора и турбина, осим мотора за авионе и моторна возила

Овај разред укључује:

- производњу клипних мотора са унутрашњим сагоријевањем, осим мотора за моторна возила, авионе и мотоцикле:
  - мотори за бродове
  - мотори за жељезницу (локомотиве)
- производњу клипова, клипних прстенова, карбуратора и сл. за све моторе са унутрашњим сагоријевањем, дизелске моторе и сл.
- производњу усисних и издувних вентила за моторе са унутрашњим сагоријевањем
- производњу турбина и њихових дијелова:
  - турбине на водену пару и остале парне турбине
  - хидрауличне турбине, водена кола и њихови регулатори
  - турбине на вјетар
  - турбине на гас, осим турбомлазних и турбопропелерских за погон авиона
- производњу комплета за котао турбина
- производњу генераторских комплета турбина
- производњу мотора за примјену у индустрији

Овај разред искључује:

- производњу електричних генератора (осим, генераторског комплета турбина) види 27.11
- производњу генераторских комплета примарних покретача (осим генераторског комплета турбина), види 27.11
- производњу електричне опреме и дијелова мотора са унутрашњим сагоријевањем, види 29.31
- производњу мотора за возила, авионе или мотоцикле, види 29.10, 30.30, 30.91
- производњу турбомлазних авиона и турбопропелера, види 30.30

28.12 Производња хидрауличних погонских уређаја

Овај разред укључује:

- производњу хидрауличних и пнеуматских дијелова (укључујући хидрауличне пумпе, хидрауличне моторе, хидрауличне и пнеуматске цилиндри, хидрауличне и пнеуматске вентиле, хидрауличне и пнеуматске цијеви и опрему)
- производњу ваздушне опреме за кориштење у пнеуматским системима
- производњу флуидног погонског система
- производњу хидрауличних погонских система
- производњу хидростатичних преносних уређаја

Овај разред искључује:

- производњу компресора, види 28.13
- производњу пумпи које нису за хидрауличну употребу, види 28.13
- производњу вентила који нису за хидрауличну употребу, види 28.14
- производњу механичких преносних уређаја, види 28.15

28.13 Производња осталих пумпи и компресора

Овај разред укључује:

- производњу ваздушних и вакуумских пумпи, ваздушних и других гасних компресора
- производњу пумпи за течности било да су опремљене или нису мијерним уређајима
- производњу пумпи дизајнираних за подешавање на моторе са унутрашњим сагоријевањем, пумпи на нафту, воду и гориво за моторна возила итд.

Овај разред такође укључује:

- производњу ручних пумпи

Овај разред искључује:

- производњу хидрауличне и пнеуматске опреме, види 28.12

28.14 Производња осталих славина и вентила

Овај разред укључује:

- производњу славина и вентила за индустрију, обухватајући регулационе вентиле и славине за доток
- производњу славина и вентила за санитарне потребе
- производњу славина и вентила за гријање

Овај разред искључује:

- производњу вентила од нестврднуге вулканизоване гуме, стакла или керамичког материјала, види 22.19, 23.19 и 23.44
- производњу усисних и издувних вентила за моторе са унутрашњим сагоријевањем, види 28.11
- производњу хидрауличних и пнеуматских вентила и припрема ваздушне опреме која се користи у пнеуматским системима, види 28.12

28.15 Производња лежајева, преносника, преносних и погонских елемената

Овај разред укључује:

- производњу кугличних и ваљкастих лежајева и њихових дијелова
- производњу механичких погонских преносних уређаја:
  - преносних осовина и кољена: брегасте осовине, кољенасте осовине, погонске ручице итд.
  - клизни лежајеви и њихова кућишта
- производњу зупчаника, зупчаних преносника и преносних кутија за мјењаче и осталих мјењача брзине
- производњу квачила и спојева за вратила
- производњу замајаца и каишника
- производњу преносних зглобних ланаца
- производњу преносних погонских ланаца

Овај разред искључује:

- производњу осталих ланаца, види 25.93
- производњу хидрауличне преносне опреме, види 28.12
- производњу хидростатичких преносника, види 28.12
- производњу (електромагнетних) спојница, види 29.31
- производњу полусастављених погонских уређаја који се могу препознати као дијелови возила или авиона, види области 29 и 30

28.2 Производња осталих машина за општу намјену

28.21 Производња индустријских пећи, ложишта и горионика

Овај разред укључује:

- производњу електричних и других индустријских и лабораторијских ложишта и пећи, укључујући пећи за спаљивање
- производњу горионика
- производњу трајних високих гријача простора, електричних гријача за базене и за купање
- производњу опреме за трајно високо неелектрично гријање за домаћинство као што је соларно гријање, гријање на пару, гријање на нафту и сличних пећи и опреме за гријање
- производњу електричних пећи за домаћинство (електричних пећи за загријавање ваздуха, пумпи за гријање итд.) и неелектричних пећи за загријавање ваздуха за домаћинство

Овај разред такође укључује:

- производњу механичких уређаја за ложење, чишћење ложишта, решетки и избацивање пепела итд.

Овај разред искључује:

- производњу пећи за домаћинство, види 27.51
- производњу сушара за пољопривреду, види 28.93
- производњу пећи за пекаре, види 28.93
- производњу сушара за дрво, папирну пулпу, папир и картон, види 28.99
- производњу медицинских, хируршких и лабораторијских стерилизатора, види 32.50
- производњу стоматолошких лабораторијских пећи, види 32.50

28.22 Производња уређаја за дизање и преношење

Овај разред укључује:

- производњу уређаја на ручни или механички погон, машина за подизање, преношење, утовар и истовар:
  - котураче и дизалице, чекрци, бродски чекрци и дизалице за аутомобиле
  - дизалице, кранови, покретне платформе за подизање, кружни транспортери итд.
  - виљушкар са опремом или без опреме за подизање или преношење са сопственим погоном или без сопственог погона за коришћење у фабрикама (укључујући ручна колица и тачке)
  - механички манипулатори и индустријски работи специјално дизајнирани за подизање, преношење, утовар или истовар
- производњу покретних трака, жичара
- производњу лифтова, покретних степеница и стаза за ходање
- производњу специјализованих дијелова за уређаје за дизање и преношење

Овај разред искључује:

- производњу индустријских робота за вишеструке намјене, види 28.99
- производњу бесконачних елеватора и покретних трака за рад под земљом, види 28.92
- производњу механичких кашикара, копачица и утоваривача, види 28.92
- производњу пловних дизалица, жељезничких дизалица и камиона дизалица, види 30.11, 30.20
- монтажу лифтова и покретних степеница, види 43.29

28.23 Производња канцеларијских машина и опреме (осим производње рачунара и периферне опреме)

Овај разред укључује:

- производњу рачунских машина
- производњу машина за сабирање, регистаркаса
- производњу електронских или неелектронских калкулатора
- производњу машина за франковање поште, машина за обраду поште (машина за попуњавање омотница, печатање и адресирање; отварање, сортирање, прегледање) уређаја за разврставање
- производњу писаћих машина
- производњу машина за стенографију
- производњу опреме за повезивање канцеларијског типа (пластичних или у облику повеза)
- производњу машина за исписивање чекова
- производњу машина за бројање и замотавање металног новца
- производњу машине за оштрење оловака
- производњу кламерица и справа за уклањање спајалица
- производњу уређаја за гласање
- производњу сталака за самољепљиве траке
- производњу бушача
- производњу механичких регистар каса
- производњу фотокопир уређаја
- производњу патрона (кетрица) за тонер
- производњу школских табли, бијелих табли и табли за обиљежавање
- производњу диктафона

Овај разред искључује:

- производњу рачунара и периферне опреме, види 26.20

28.24 Производња ручних преносивих алата са сопственим погоном

Овај разред укључује:

- производњу ручних алата, са електричним или неелектричним мотором или на пнеуматски погон, као што су :
  - кружна машина за тестерисање са повратним кретањем (циркулар)
  - тестера са ланцем
  - бушилице и чекићи за бушење
  - ручни брусев
  - пнеуматски уређаји за стављање ексера
  - бафери
  - показивачи
  - брусев
  - хефталице (хефт машине)
  - пнеуматски пиштољи за причвршћивање
  - рендисаљка
  - алати за гуљење и глодање
  - ударни одвијачи за одвртање и завртање
  - механички уређаји за закуцавање ексера

Овај разред искључује:

- производњу замјењивих алата за ручне алате, види 25.73
- производњу електричне опреме за варење и лемљење, укључујући лемилице које се држе ручно, види 27.90

28.25 Производња раскладне и вентилационе опреме, осим оне за домаћинство

Овај разред укључује:

- производњу индустријске опреме за хлађење и замрзавање, укључујући дијелове за главне компоненте
- производњу уређаја за климатизацију, обухватајући оне за моторна возила
- производњу вентилатора, осим за домаћинство
- производњу измјењивача топлоте
- производњу машина за утечњавање ваздуха и гаса
- производњу вентилатора за таванске просторе (нпр. забатни вентилатори, вентилатори за поткровље итд.)

Овај разред искључује:

- производњу уређаја за хлађење и замрзавање у домаћинству, види 27.51
- производњу вентилатора за домаћинство, види 27.51

28.29 Производња осталих машина за општу намјену, д. н.

Овај разред укључује:

- производњу уређаја за мјерење тежине (осим прецизних лабораторијских вага):
  - ваге за домаћинство и трговину, платформске ваге, ваге за континуирано мјерење, мостне ваге, утези итд.
- производњу машина и апарата за филтрирање и пречишћавање течности
- производњу опреме за избацавање, распршивање и прскање течности или праха:
  - пиштољи за распршивање, апарати за гашење пожара, машине за чишћење течности или праха пјешчаном млазом, машине за чишћење паром итд.
- производњу машина за паковање и замотавање:
  - машине за пуњење, затварање, заптивање, капсулирање, етикетирање итд.
- производњу машина за прање или сушење боца и за газирање пића
- производњу постројења за дестилацију или ректификацију у рафинеријама нафте, хемијској индустрији, индустрији пића итд.
- производњу гасних генератора
- производњу каландера и других машина за ваљање и њихових цилиндара (ваљака) (осим за метал и стакло)
- производњу центрифуга (осим машина за сепарацију павлаке и центрифуга за сушење веша)
- производњу заптивача и сличних спојева од комбинованог материјала или слојева истог материјала
- производњу аутомата за продају готове робе
- производњу линијара, мјерних трака и сличних ручних алата, прецизних алата за механичаре (осим оптичких)
- производњу неелектричне опреме за варење и лемљење
- производњу раскладних торњева и сл. за директно хлађење помоћу рециркулирајуће воде

Овај разред искључује:

- производњу прецизних (лабораторијских) вага, види 26.51
- производњу опреме за фрижидере и замрзиваче који се употребљавају у домаћинству, види 27.51
- производњу вентилатора за домаћинство, види 27.51
- производњу електричне опреме за варење и лемљење, види 27.90
- производњу пољопривредних машина за прскање (прскалице), види 28.30
- производњу машина за ваљање метала или стакла и њихових ваљака, види 28.91, 28.99
- производњу сушара за пољопривреду, види 28.93

- производњу машина за филтерисање и пречишћавање, види 28.93
- производњу сепаратора за павлаку, види 28.93
- производњу индустријских сушилица за одјећу, види 28.94
- производњу машина за бојење текстила, види 28.94

28.3 Производња машина за пољопривреду и шумарство

28.30 Производња машина за пољопривреду и шумарство

Овај разред укључује:

- производњу трактора који се користе у пољопривреди и шумарству
- производњу мотокултиватора
- производњу косачица, обухватајући косачице за траву
- производњу пољопривредних самоутоварних и самоистоварних приколица и полуприколица
- производњу пољопривредних машина за припрему земљишта, сјетву или ђубрење:
  - плугови, растурачи ђубрива, сијачице, дрљаче итд.
- производњу машина за жетву и вршидбу:
  - жетелице, вршилице, сортирке итд.
- производњу машина за мужу
- производњу машина за прскање (прскалице) које се употребљавају у пољопривреди
- производњу разноврсне пољопривредне опреме:
  - машина за узгој перади и пчела, машина за припрему сточне хране итд.
  - машина за чишћење, сортирање и класирање јаја, воћа итд.

Овај разред искључује:

- производњу непогонских ручних алата за пољопривреду, види 25.73
- производњу покретних трака за употребу на пољопривредним газдинствима, види 28.22
- производњу погонских ручних алата, види 28.24
- производњу сепаратора за павлаку, види 28.93
- производњу машина за чишћење, сортирање и гуљење сјемена, зрнастог или сувог махунастог поврћа, види 28.93
- производњу друмских трактора за полуприколице, види 29.10
- производњу приколица и полуприколица, види 29.20

28.4 Производња машина за обраду метала и алатних машина

Ова грана обухвата производњу машина за обраду метала и алатних машина нпр. производњу алатних машина за обраду метала и осталих материјала (дрво, кост, камен, тврда гума, тврда пластика, хладно стакло), обухватајући и оне који се користе ласерским зрацима, ултразвучним таласима, млазом плазме, магнетским пулсом итд.

28.41 Производња машина за обраду метала

Овај разред укључује:

- производњу алатних машина за обраду метала, обухватајући оне који се користе ласерским зрацима, ултразвучним таласима, млазом плазме, магнетним пулсом итд.
- производњу алатних машина за токарење, бургија, глодалица, машина за обликовање, машина за рендисање, бушилица, брусилица итд.
- производњу алатних машина за отискивање и пресовање
- производњу преса за пресијецање, хидрауличних преса, хидрауличних ручица, чекића за обликовање, машина за ковање итд.

- производњу машина за вучу метала, ваљака за жице или машина за обраду жице

Овај разред искључује:

- производњу замјењивих алата за ручне алате, види 25.73
- производњу машина за електрично варење и лемљење, види 27.90

28.49 Производња осталих алатних машина

Овај разред укључује:

- производњу алатних машина за обраду дрвета, кости, камена, тврде гуме, тврде пластике, хладног стакла итд., обухватајући оне које се користе ласерским зрацима, ултразвучним таласима, млазом плазме, магнетним пулсом итд.
- производњу држача за алатне машине
- производњу раздјелних глава и других специјалних додатака за алатне машине
- производњу стационарних машина за укуцавање ексера, спајање, лијепљење и друго за састављање дрвета, плута, кости, тврде гуме или пластике итд.
- производњу статичних ротационих или ротационих ударних бушилица, машине за пуњење, причвршћивачи, машине за сјечење метала итд.
- производњу преса, појединачних дасака и слично
- производњу машина за галванизацију

Овај разред такође укључује:

- производњу дијелова и прибора за већ поменуте алатне машине

Овај разред искључује:

- производњу промјењивих дијелова алата за алатне машине (бушилице, клијешта, калупи за ливење, прикључци, глодалице, машине за стругање, тестере, ножеви за сјечење итд.), види 25.73
- производњу електричних ручних лемилица, види 27.90
- производњу ручних алата на сопствени погон, види 28.24
- производњу машина које се употребљавају у погонима метала и ливницама, види 28.91
- производњу машина за вађење руде и камена, види 28.92

28.9 Производња осталих машина за посебну намјену

Ова грана обухвата производњу машина за посебну сврху тј. машине које се искључиво користе у индустријским дјелатностима или у мањим гранама ове Класификације дјелатности прерађивачке индустрије.

Док се већина употребљава у производним процесима као што су производња хране и текстила, ова грана исто тако обухвата производњу машина које су карактеристичне за остале непроизводне индустрије као што је опрема за покретање авиона или опрема за забавне паркове.

28.91 Производња машина за металургију

Овај разред укључује:

- производњу машина и опреме за руковање врућим металима:
  - конвертери, калупи за инготе (металне комаде), казани за ливење, машина за ливење
- производњу линија за ваљање метала и ваљака за ове линије

Овај разред искључује:

- производњу машина за вучу метала види 28.41
- производњу кутија и калупа за ливење (осим, калупа за инготе (металне комаде)) види 25.73
- производњу машина за обликовање калупа у ливницама види 28.99

28.92 Производња машина за руднике, каменоломе и грађевинарство

Овај разред укључује:

- производњу бесконачних покретних трака и транспортера (преносних трака) за рад под земљом
- производњу машина за бушење, сјечење, ископавање и прокопавање тунела (без обзира на то да ли су за употребу под земљом или не)
- производњу машина за просијавање, сортирање, сепарацију, прање, дробљење итд. којим се обрађују минерали
- производњу мјешача за бетон и малтер
- производњу машина за земљане радове:
  - булдожери, англадозери (копачице), машине за равнање земљишта (гредери), машине за стругање и згртање (грталице), нивелирке, механичке копачице (багери, ровокопачи, кашикаре), утоваривачи итд.
- производњу машина за натрпавање и вађење јамске грађе, машина за наношење површинских слојева малтера, битумена, бетона итд.
- производњу трактора гусјеничара и других врста трактора који се употребљавају у грађевинарству и рударству
- производњу лопата за булдожере и англадозере (копачице)
- производњу камиона дампера за превоз терета изван путева

Овај разред искључује:

- производњу опреме за дизање и преношење, види 28.22
- производњу осталих трактора, види 28.30, 29.10
- производњу алатних машина за обраду камена, обухватајући машине за цијепање или грубу обраду камена, види 28.49
- производњу камиона за мијешање бетона, види 29.10

28.93 Производња машина за индустрију хране, пића и дувана

Овај разред укључује:

- производњу сушара за пољопривреду
- производњу машина за мљекарску индустрију
  - сепаратори млијека
  - машине за обраду млијека (нпр. хомогенизатори)
  - машине за прераду млијека (бућкалице, машине за обраду и обликовање путера)
  - машине за израду сира (хомогенизатори, калупи, пресе итд.)
- производњу машина за млинску индустрију:
  - машине за чишћење, сортирање и градацију сјемена, зрна или сушеног махунастог поврћа (вијачи, сита, сепаратори, машине за чишћење зрна итд.)
  - машине за производњу брашна и прекрупне (млински ваљци, дозери сировина, сита, сепаратори мекиња за чишћење, мјешачи, љуштилице за пиринач, махунарке)
- производњу преса и машина за гњечење итд. које се употребљавају у производњи вина, јабуковаче, воћних сокова итд.
- производњу машина за пекарску индустрију и израду макарона, шпагета и сличних производа:
  - пекарске пећи, уређаји за мијешање, дијељење, обликовање и резање тијеста, машине за слагање кекса итд.

- производњу машина и опреме за прераду разноврсне хране:
  - машине за производњу производа од шећера (слаткиша), какаоа или чоколаде, за производњу шећера и пива, за обраду и прераду меса или меса перади, за припремање воћа, ораха и поврћа, за прераду рибе, шкољки и друге морске хране
  - машине за филтерисање и пречишћавање
  - остале машине за индустријску припрему или производњу хране или пића
- производњу машина за вађење и прераду животињских и биљних масти и уља
- производњу машина за прераду дувана и израду цигарета, цигара, дувана за лулу, дувана за жвакање и шмркање
- производњу машина за припрему хране у хотелима и ресторанима

Овај разред искључује:

- производњу опреме за зрачење хране и млијека, види 26.60
- производњу машина за паковање, замотавање и вагање, види 28.29
- производњу машина за чишћење, сортирање или класирање јаја, воћа и осталих усијева (осим сјемена, зрнастог или сувог махунастог поврћа), види 28.30

28.94 Производња машина за индустрију текстила, одјеће и коже

Овај разред укључује:

- производњу машина за индустрију текстила:
  - машине за припрему, производњу, извлачење (екструдирање), вучење, текстурисање и сјечење вјештачких или синтетичких влакана, материјала или предива
  - машине за припрему текстилних влакана: чишћење памука од сјемена, раскидање бала, сакупљање и растресање памука, прање и карбонизацију вуне, чешљање, гребенање и намотавање вуне на рамове итд.
  - машине за предење
  - машине за припрему текстилног предива: за намотавање, израду потки и други припадајућих машина
  - ткачки разбоји, обухватајући ручне разбоје
  - машине за плетење
  - машине за израду чворованих мрежа, тила, чипки, плетеница итд.
- производњу помоћних машина и опреме за текстилне машине:
  - доби-машине, жакард-машине, механизми за аутоматско заустављање кретања, механизми за замјењивање ткачких чунака, вретена и лептирњача за вретена итд.
- производњу машина за штампање текстила
- производњу машина за обраду тканина:
  - машине за прање, бијељење, декорисање, финалну дорату, премазивање или импрегнацију тканина
  - машине за намотавање, одмотавање, превијање, сјечење и перфорисање текстилних влакана
- производњу машина за прање и машина за пеглање:
  - машине за прање и машине за пеглање, обухватајући и топле пресе
  - машине за прање и сушење перионичког типа
  - машине за хемијско чишћење
- производњу шиваћих машина, глава и игала за шиваће машине (без обзира на то да ли се употребљавају у домаћинству или не)
- производњу машина за израду или довршавање филца или нетканог текстила
- производњу машина за индустрију коже:
  - за припрему, штављење или обраду сирових кожа, крзна или штављених кожа
  - машине за израду и поправку обуће и других производа од крзна, сирове коже и обрађене коже

Овај разред искључује:

- производњу картица од папира и картона за употребу на жакард машинама, види 17.29
- производњу машина за прање и сушење у домаћинству, види 27.51
- производњу каландер машина, види 28.29
- производњу машина које се употребљавају у књиговезачким радовима (повезивање књига), види 28.99

28.95 Производња машина за индустрију папира и картона

Овај разред укључује:

- производњу машина за израду пулпе (целулозног папира)
- производњу машина за израду папира и картона
- производњу машина за израду предмета од папира и картона

28.96 Производња машина за пластичне масе и гуму

Овај разред укључује:

- производњу машина за обраду меке гуме или пластичне масе и машина за израду производа од тих материјала:
  - екструдера, калупа, машина за израду пнеуматике и протектовање гума и других машина за израду посебних врста производа од гуме и пластичних маса

28.99 Производња осталих машина за специјалну намјену, д. н.

Овај разред обухвата производњу машина за специјалну намјену које нису разврстане на другом мјесту.

Овај разред укључује:

- производњу сушара за дрво, папирну пулпу (целулозни папир), папир или картон и друге материјале (осим за пољопривредне производе и текстил)
- производњу штампарских машина, књиговезачких машина и машина за дјелатности које подржавају штампање на разноврсним материјалима
- производњу машина за израду цријепа, цигли и опеке, обликовање керамичких производа, цијеви, графитних електрода, креде за писање, калупа у ливницама итд.
- производњу машина за производњу полупроводника
- производњу индустријских робота за извођење вишенамјенских специјалних задатака
- производњу различитих специјалних машина и опреме:
  - машине за састављање електричних и електронских свјетилки (лампи), цијеви и расвјете;
  - машине за израду или топлу обраду стакла или стаклене робе, стаклених влакана или предива;
  - машине и апарати за сепарацију изотопа;
- производњу уређаја за центрирање и балансирање гума; опрема за балансирање (осим балансирања точкова)
- производњу средишњег система за подмазивање
- производњу опреме за лансирање авиона, опреме за лансирање катапултом на носачу авиона и припадајуће опреме
- производњу кревета за сунчање (соларијума)
- производњу опреме за аутоматизоване куглане (нпр. подизач чуњева)
- производњу вртешки, љуљачки, стрељана и других уређаја за забаву

Овај разред искључује:

- производњу уређаја за домаћинство, види 27.5

- производњу фотокопир уређаја итд., види 28.23
- производњу уређаја или опреме за рад са тврдом гумом, тврдим пластичним масама или хладним стаклом, види 28.49
- производњу калупа за комаде метала(инготе), види 28.91

29 Производња моторних возила, приколица и полуприколица

Ова област обухвата производњу моторних возила за превоз путника или робе. Овдје је разврстана производња различитих дијелова и прибора, као и производња приколица и полуприколица. Одржавање и поправка возила произведених у овој области разврстани су у 45.20.

29.1 Производња моторних возила

29.10 Производња моторних возила

Овај разред укључује:

- производњу путничких возила
- производњу комерцијалних возила:
  - ципови, камиони и камионети, теретњаци, друмски трактори са полуприколицама итд.
- производњу аутобуса, тролејбуса и кочија
- производњу мотора за моторна возила
- производњу шасија, са уграђеним мотором, за моторна возила
- производњу осталих моторних возила:
  - возила конструисана за вожњу по снијегу, специјална возила за превоз путника на теренима за голф, амфибијских возила итд.
  - ватрогасна возила, моторна возила за чишћење улица, путујуће библиотеке, оклопна возила итд.
  - камиони за мијешање бетона
- аутоматска трансферна возила - ATV (мотоцикла), гокарте и слично, укључујући возила за трке

Овај разред такође укључује:

- фабричко побољшавање карактеристика мотора моторних возила

Овај разред искључује:

- производњу електричних мотора (осим стартних мотора), види 27.11
- производњу расвјетне опреме за моторна возила, види 27.40
- производњу клипова, клипних прстенова и карбуратора, види 28.11
- производњу трактора за пољопривреду, види 28.30
- производњу трактора који се користе у грађевинарству и рударству, види 28.92
- производњу камиона за истовар, види 28.92
- производњу каросерија за моторна возила, види 29.20
- производњу електричних дијелова за моторна возила, види 29.31
- производњу дијелова и прибора за моторна возила, види 29.32
- производњу тенкова и осталих војних борбених возила, види 30.40
- одржавање и поправку моторних возила, види 45.20

29.2 Производња каросерија за моторна возила; производња приколица и полуприколица

29.20 Производња каросерија за моторна возила; производња приколица и полуприколица

Овај разред укључује:

- производњу каросерија, укључујући и кабине за моторна возила
- производњу опреме за све врсте возила, приколица и полуприколица
- производњу приколица и полуприколица
  - цистерне, приколице за селидбе итд.
  - камп-приколице итд.
- производњу контејнера намијењених за један или више начина транспорта

Овај разред искључује:

- производњу приколица и полуприколица посебно намијењених за употребу у пољопривреди, види 28.30
- производњу дијелова и прибора за каросерије моторних возила, види 29.32
- производњу возила које вуку животиње, види 30.99

29.3 Производња дијелова и прибора за моторна возила

29.31 Производња електричне и електронске опреме за моторна возила

Овај разред укључује:

- производњу електричне и електронске опреме за моторна возила као што су генератори, алтернатори, свијећнице, жице за иницијално покретање возила, опреме за дизање и спуштање прозора, отварање и затварање врата, мјерачи склопљени у панел инструментну справу, регулатори напона, електромагнетне спојнице итд.

Овај разред искључује:

- производњу батерија за возила, види 27.20
- производњу расвјетне опреме за моторна возила, види 27.40
- производњу пумпи за моторна возила и моторе, види 28.13

29.32 Производња осталих дијелова и прибора за моторна возила

Овај разред укључује:

- производњу различитих дијелова и прибора за моторна возила:
  - кочнице, мијењачке кутије, осовине, точкови, амортизери, хладњаци, пригушивачи, издувне цијеви, катализатори, квачила, волани, управљачки стубови и управљачке кутије
- производњу дијелова и прибора за каросерије моторних возила:
  - безбиједносни појасеви, ваздушни јастуци, врата, браници
- производњу аутомобилских сједишта

Овај разред искључује:

- производњу спољашњих и унутрашњих гума за возила, види 22.11
- производњу гумених цијеви, појасева и осталих производа од гуме, види 22.19
- производњу клипова, клипних прстенова и карбуратора, види 28.11
- одржавање, поправку и алтернацију моторних возила, види 45.20

30 Производња осталих саобраћајних средстава

Ова област обухвата производњу саобраћајних средстава као што је изградња бродова и чамаца, производњу шинских возила и локомотива, авиона и васионских летјелица и производњу њихових дијелова.

30.1 Изградња бродова и чамаца

Ова грана обухвата изградњу бродова, чамаца и осталих пловних објеката за потребе превоза и остале комерцијалне сврхе, као и за потребе спорта и рекреације.

30.11 Изградња бродова и пловних конструкција

Овај разред обухвата изградњу бродова и пловних објеката, осим пловних објеката за спорт и рекреацију.

Овај разред укључује:

- изградњу комерцијалних бродова:
  - путнички бродови, трајекти, бродови за превоз терета, танкери, тегљачи итд.
- изградњу ратних бродова
- изградњу рибарских бродова и фабрика на бродовима за прераду рибе

Овај разред такође укључује:

- изградњу хидрокрилних бродова (глисери), осим глисера за рекреацију
- изградњу платформи за бушење, пловних или уроњених
- изградњу пловних објеката:
  - пловни докови, понтони, кесони, пловна пристаништа, плутаче, пловни спремници, тегленице, свјетионици, пловне дизалице, гумени чамци на надувавање који се не користе у рекреацијске сврхе итд.
- производњу елемената за бродове и пловне објекте

Овај разред искључује:

- производњу дијелова за бродове који не чине главне дијелове трупа:
  - производњу једара, види 13.92
  - производњу бродских пропелера, види 25.99
  - производњу сидара од гвожђа и челика, види 25.99
  - производњу бродских мотора, види 28.11
- производњу навигацијских инструмената, види 26.51
- производњу свјетлосне опреме за бродове, види 27.40
- производњу амфибијских моторних возила, види 29.10
- производњу бродова и чамаца на надувавање који се користе за рекреацију, види 30.12
- специјализовани поправци и одржавање бродова и пловних објеката, види 33.15
- ломљење бродова, види 38.31
- унутрашње инсталације бродова, види 43.3

30.12 Изградња чамаца за разоноду и спортских чамаца

Овај разред укључује:

- производњу бродова и чамаца на надувавање
- изградњу једрилица са помоћним мотором или без њега
- изградњу моторних чамаца
- изградњу хидрауличких бродова (глисера) за разоноду и спорт
- производњу личних скутера
- производњу осталих чамаца за разоноду и спорт:

- кану, кајак, чамци за веслање, скифови (лаки чамци)

Овај разред искључује:

- производњу дијелова чамаца за разоноду и спорт:
  - производњу једара, види 13.92
  - производњу сидара од гвожђа и челика, види 25.99
  - производњу бродских мотора, види 28.11
- производњу дасака за једрење и сурфање, види 32.30
- одржавање и поправку бродова за разоноду, види 33.15

30.2 Производња жељезничких локомотива и шинских возила

30.20 Производња жељезничких локомотива и шинских возила

Овај разред укључује:

- производњу електричних, дизел, парних и других жељезничких локомотива
- производњу самоходних жељезничких и трамвајских вагона, приколица и теретних вагона, возила за одржавање и сервисирање
- производњу жељезничких и трамвајских вагона без сопственог погона:
  - путнички вагони, теретни вагони, вагони-цистерне, вагони са аутоматским истоваром, вагони-радионице, вагони-дизалице, тендери итд.
- производњу специјализованих дијелова жељезничких и трамвајских локомотива и (шинских) вагона:
  - доњи дијелови вагона (подвозје), осовине и точкови, кочнице и њихови дијелови, кукe и цијевне спојнице вагона, одбојници вагона и њихови дијелови, амортизери, костури вагона и локомотива, каросерија (труп), спојеви (платформе) за пролаз између вагона итд.

Овај разред такође укључује:

- производњу локомотива и шинских возила за руднике
- производњу механичке и електромеханичке опреме за сигнализацију, опрему за безбиједност и контролу жељезничког, трамвајског, друмског саобраћаја, саобраћаја на унутрашњим воденим путевима, у паркинг објектима или авионским узлетиштима итд.
- производњу сједишта за жељезничка возила

Овај разред искључује:

- производњу несастављених шина, види 24.10
- производњу причвршћивача за састављање жељезничког колосијека, види 25.99
- производњу електромотора, види 27.11
- производњу опреме за електричну сигнализацију, опреме за безбиједност и контролу саобраћаја, види 27.90
- производњу мотора и турбина, види 28.11

30.3 Производња ваздухопловних и васионских летјелица и припадајућих превозних средстава и опреме

30.30 Производња ваздухопловних и васионских летјелица и припадајућих превозних средстава и опреме

Овај разред укључује:

- производњу авиона за превоз робе и путника за потребе одбрамбених снага, за спорт и друге сврхе
- производњу хеликоптера

- производњу ваздухопловних једрилица и змајева којима се управља
- производњу дирижабла и балона
- производњу дијелова и прибора за авионе овог разреда:
  - главних дијелова као што су трупови авиона, крила, врата, контролне површине, уређаји за спуштање, резервоари за гориво, пилотске кабине итд.
  - елисе, ротори и лопатице ротора за хеликоптере
  - мотори и машине општег типа који се користе за ваздухопловне летјелице
  - дијелови турбомлазних и турбопропелерских мотора
- производњу уређаја за обуку летења на земљи (тренажера)
- производњу васионских летјелица и лансирних возила, сателита, међупланетарних сонди, орбиталних станица, васионских бродова итд.
- производњу интерконтиненталних балистичких пројектила (ICBM)

Овај разред такође укључује:

- сервисирање и замјену авиона и авионских мотора
- производњу сједишта за авионе (ваздухопловне летјелице)

Овај разред искључује:

- производњу падобрана, види 13.92
- производњу уобичајног војног оружја и муниције, види 25.40
- производњу телекомуникационе опреме за сателите, види 26.30
- производњу контролномјерних инструмената за летјелице и авионе, види 26.51
- производњу система за ваздушну навигацију, види 26.51
- производњу свјетлосне опреме за авионе и друге летјелице, види 27.40
- производњу дијелова за покретање летјелица и других електричних дијелова за моторе са унутрашњим сагоријевањем, види 27.90
- производњу клипова, клипних прстенова и карбуратора, види 28.11
- производњу уређаја за полијетање авиона (ваздухопловних летјелица), ваздухопловних избацивача катапулта и припадајуће опреме, види 28.99

30.4 Производња војних борбених возила

30.40 Производња војних борбених возила

Овај разред укључује:

- производњу тенкова
- производњу наоружаних војних амфибијских возила
- производњу осталих војних борбених возила

Овај разред искључује:

- производњу оружја и муниције, види 25.40

30.9 Производња саобраћајних средстава, д. н.

Ова грана обухвата производњу других саобраћајних средстава, осим моторних возила и жељезнице, водених, ваздушних и васионских превозних средстава и војних возила.

30.91 Производња мотоцикала

Овај разред укључује:

- производњу мотоцикала, мопеда и бицикала са помоћним мотором
- производњу мотора за мотоцикле

- производњу бочних приколица за мотоцикле
- производњу дијелова и прибора за мотоцикле

Овај разред искључује:

- производњу бицикала, види 30.92
- производњу инвалидских колица, види 30.92

30.92 Производња бицикала и инвалидских колица

Овај разред укључује:

- производњу бицикала без мотора и осталих бицикала, обухватајући трицикле са уградном кутијом за транспорт (достављање) робе, двоцикле, дјечје бицикле, трицикле
- производњу дијелова и прибора за бицикле
- производњу инвалидских колица са или без мотора
- производњу дијелова и прибора за инвалидска колица
- производњу дјечијих колица

Овај разред искључује:

- производњу бицикала са помоћним мотором, види 30.91
- производњу играчака на точкове намијењених возњи, обухватајући бицикле и трицикле од пластичних маса, види 32.40

30.99 Производња осталих саобраћајних средстава, д. н.

Овај разред укључује:

- производњу возила на ручно управљање: колица за превоз пртљага, ручних колица, санки, колица за куповину итд
- производњу возила која вуку животиње (запрежних возила) као што су кочије на два точка (једносјед), кочије које вуку магарци, катафалк итд.

Овај разред искључује:

- радне камионете, независно о томе јесу ли опремљени опремом за подизање и руковање, на сопствени погон или не, која се користе у фабрикама (обухватајући ручна колица и тачке), види 28.22
- декоративна колица за потребе ресторана као што су колица за десерт, јела и др., види 31.01

31 Производња намјештаја

Ова област обухвата производњу намјештаја и припадајућих производа од било ког материјала осим камена, бетона и керамике. Процеси који се користе у производњи намјештаја су стандардне методе обликовања материјала и спајање компоненти, укључујући исјецање, моделовање и ламинисање. Дизајн производа, естетски и функционални квалитет, важан су аспект производног процеса.

Неки процеси који се употребљавају у производњи намјештаја слични су процесима у осталим сегментима производње. На примјер, исјецање и састављање појављују се у производњи дрвене грађе, која је разврстана у области 16 (Прерада дрвета и производа од дрвета). Ипак, вишеструким процесима разликује се производња намјештаја од дрвета од производње производа од дрвета. Слично, у производњи намјештаја од метала употребљавају се технике као што су оне у производњи кружно обликованих производа који су класификовани у области 25 (Производња производа од метала). Процес обликовања намјештаја од пластичних маса сличан је обликовању осталих производа од пластичних маса. Међутим производња намјештаја од пластичних маса има тенденцију да постане специјализована дјелатност.

31.0 Производња намјештаја

31.01 Производња намјештаја за пословне и продајне просторе

Овај разред обухвата производњу намјештаја било које врсте, од било ког материјала (осим камена, бетона или керамике) за било које мјесто и било које сврхе.

Овај разред укључује:

- производњу столица и сједишта за канцеларије, радне собе, хотеле, ресторане, јавне потребе и потребе у домаћинству
- производњу столица и сједишта за позоришта, кина и слично
- производњу специјалног намјештаја за продавнице: тезге, изложбене полице и ормари, сталаже итд.
- производњу канцеларијског намјештаја
- производњу лабораторијских клупа, столица (без наслона) и осталих лабораторијских сједишта и лабораторијског намјештаја (нпр. кабинета и столова)
- производњу намјештаја за цркве, школе и ресторане

Овај разред такође укључује:

- декоративна колица за потребе ресторана као што су колица за десерте, јела итд.

Овај разред искључује:

- школске табле, види 28.23
- производњу сједишта за аутомобиле, види 29.32
- производњу сједишта за возове, види 30.20
- производњу сједишта за авионе, види 30.30
- производњу медицинског, хируршког, зубарског или ветеринарског намјештаја, види 32.50
- уградњу и постављање придруженог намјештаја, постављање помичних преграда, монтирање лабораторијског намјештаја, види 43.32

31.02 Производња кухињског намјештаја

Овај разред укључује:

- производњу кухињског намјештаја

31.03 Производња мадраца

Овај разред укључује:

- производњу мадраца:
  - мадраци пуњени са опругама или изнутра опремљени носећим материјалима
  - непресвучени мадраци од пјенасте гуме или пластичних маса
- производњу носача за мадраце

Овај разред искључује:

- производњу мадраца за надувавање од гуме, види 22.19
- производњу водених кревета од гуме, види 22.19

31.09 Производња осталог намјештаја

Овај разред укључује:

- производњу софа, софа кревета и софа гарнитура
- производњу столица и сједишта за баште
- производњу намјештаја за спаваће собе, дневне боравке, баште итд.
- производњу ормарића за шивеће машине, телевизоре итд.

Овај разред такође укључује:

- довршавање намјештаја као што је тапацирање столица и сједишта
- довршавање намјештаја као што је прскање, бојење, француско полирање, тапацирање

Овај разред искључује:

- производњу јастука, јастучића, покривача и перина, види 13.92
- производњу намјештаја од керамике, бетона или камена, види 23.42, 23.69, 23.70
- производњу свјетилки и прибора за расвјету, види 27.40
- производњу сједишта за аутомобиле, види 29.32
- производњу сједишта за возове, види 30.20
- производњу сједишта за ваздухопловне летјелице, види 30.30
- поновно тапецирање и рестаурисање намјештаја, види 95.24

32 Остала прерађивачка индустрија

Ова област обухвата производњу различитих производа који нису укључени у осталим дијеловима класификације. С обзиром да је ово резидуална област, производни процеси, улазни материјали и употреба произведених производа могу имати врло широке и уобичајне критеријуме који се не могу овдје примијенити за груписање разреда у области.

32.1 Производња накита, бижутерије и припадајућих производа

Ова грана обухвата производњу накита и бижутерије (имитације накита).

32.11 Производња кованог новца

Овај разред укључује:

- производњу кованог новца, обухватајући и новац који је законско средство плаћања без обзира на то да ли је од племенитог метала или није

32.12 Производња накита и припадајућих производа

Овај разред укључује:

- производњу обрађених бисера
- производњу обрађеног драгог и полудрагог камена, обухватајући и обраду камена индустријског квалитета као и синтетичког и реконструисаног драгог и полудрагог камена
- обраду дијаманата
- производњу накита од племенитих метала или базних метала пресвучених племенитим металима од драгог или полудрагог камена, или у комбинацији племенитих метала и драгог и полудрагог камена или од других материјала
- производњу златарских предмета од племенитих метала или базних метала пресвучених племенитим металима:
  - прибор за јело, посуђе (плитко и дубоко), предмети за тоалетну употребу, канцеларијски предмети, производи који се користе за религијске сврхе итд.
- производњу техничких и лабораторијских предмета од племенитих метала (осим инструмената и њихових дијелова): лончића за таљење, шпатула, електроплатинираних анода итд.
- производњу каишева за сатове од племенитих метала, зглобних наруквица, обичних наруквица за сатове и кутија за цигарете (табакере)

Овај разред такође укључује:

- гравирање личних предмета од племенитих и неплеменитих метала

Овај разред искључује:

- производњу каишева за сатове од неметалних материјала (тканина, кожа, пластика итд.), види 15.12
- производњу предмета од основних метала пресвучених племенитим металима (осим имитације накита), види област 25
- производњу кућишта за сатове, види 26.52
- производњу каишева за сатове од метала(неплеменитих), види 32.13
- производњу бижутерије (имитације накита), види 32.13
- поправку накита, види 95.25

32.13 Производња бижутерије и припадајућих производа

Овај разред укључује:

- производњу вјештачког накита или имитације накита:
  - прстење, наруквице, огрлице и сличних предмета направљених од основних метала пресвучених са племенитим металима
  - накит који садржи имитацију драгог камена као што је имитација драгуља, имитација дијаманата и слично
- производњу каишева за сатове од метала (осим од племенитих метала)

Овај разред искључује:

- производњу накита од племенитих метала или пресвучених племенитим металима, види 32.12
- производњу накита који садрже прави драги камен, види 32.12
- производњу каишева за сатове од племенитих метала, види 32.12

32.2 Производња музичких инструмената

32.20 Производња музичких инструмената

Овај разред укључује:

- производњу инструмената са жицом
- производњу клавијатурних инструмената са жицом, обухватајући аутоматски клавир (пиано)
- производњу оргуља са цијевима и типкама, обухватајући хармоније и сличне клавијатурне инструменте са слободним металним писковима
- производњу хармоника и сличних инструмената, обухватајући и усне хармонике
- производњу дувачких инструмената
- производњу музичких инструмената као што су удараљке
- производњу музичких инструмената чији се звук електронски производи
- производњу музичких кутија, оргуљица и вашарских оргуљица, калиопа итд.
- производњу дијелова и прибора за инструменте:
  - метрономи, тонске виљушке, пиштаљке за давање висине тона пјевачима, жица, дискова и ваљака за аутоматске механичке инструменте итд.

Овај разред такође укључује:

- производњу пиштаљки, позивних труба и осталих дувачких инструмената за звучне сигнале

Овај разред искључује:

- умножавање преснимљених аудио и видео трака и дискова, види 18.2
- производњу микрофона, појачала, звучника, слушалица и сличних компоненти, види 26.40
- производњу грамофона, магнетофона и слично, види 26.40
- производњу музичких инструмената играчки, види 32.40
- рестаурацију оргуља и других историјских музичких инструмената, види 33.19

- издавање преснимљених аудио и видео трака и дискова, види 59.20
- подешавање (штивање) клавира, види 95.29

32.3 Производња спортске опреме

32.30 Производња спортске опреме

Овај разред обухвата производњу спортске и атлетске опреме (осим одјеће и обуће).

Овај разред укључује:

- производњу предмета и опреме за спорт, игре на отвореном и у затвореном простору, од било ког материјала:
  - тврдох, меких лопти и лопти на надувавање
  - рекети, батине, палице за голф
  - скије, везови и штапови
  - скијашке ципеле (панцерице)
  - даске за једрење и сурфање
  - реквизити за спортски риболов, обухватајући мреже
  - реквизити за лов, алпинизам итд.
  - спортске рукавице од коже и спортске наглавне гарнитуре
  - базени за пливање, дјечији базени (на пуњење) итд.
  - клизаљке, котураљке итд.
  - лукови и стријеле
  - гимнастичка опрема, опрема за фитнесцентре и атлетска опрема

Овај разред искључује:

- производњу једара за чамце, види 13.92
- производњу спортске одјеће, види 14.19
- производњу седларских и сарачких производа, види 15.12
- производњу бичева (корбача) и штапова за јахање, види 15.12
- производњу спортске обуће, види 15.20
- производњу спортског оружја и муниције, види 25.40
- производњу металних утега који се користе за дизање у спорту, види 25.99
- производњу спортских возила, осим тобогана и слично, види области 29 и 30
- производњу чамаца, види 30.12
- производњу столова за билијар, види 32.40
- производњу чепова за уши и нос (нпр. за пливање и за заштиту од буке), види 32.99
- поправку спортске опреме, види 95.29

32.4 Производња игара и играчака

32.40 Производња игара и играчака

Овај разред обухвата производњу лутака, играчака и игара (укључујући електронске игре), кутија са прибором за хоби и дјечија возила (осим металних бицикала и трицикала).

Овај разред укључује:

- производњу лутака, одјеће и прибора за лутке
- производњу акцијских играчака
- производњу играчака са животињским ликовима
- производњу музичких инструмената играчака
- производњу карата за игру
- производњу игара на плочама и сличних врста игара

- производњу електронских игара: шаха итд.
- производњу умањених модела (макета) и сличних модела за забаву, електричних возова, сетова за састављање
- производњу забавних аутомата, игара на аутоматима који се у рад пуштају кованицама, билијара, специјалних столова за касино игре итд.
- производњу предмета за лунапаркове, стоне и собне игре
- производњу играчака са точковима за возњу, обухватајући пластичне бицикле и трицикле
- производњу слагалица и сличних предмета итд.

Овај разред искључује:

- производњу конзола за видео игре, види 26.40
- производњу бицикала, види 30.92
- производњу реквизита за шале и трикове, види 32.99
- писање и издавање софтвера за рачунарске игре, види 58.21, 62.01

32.5 Производња медицинских и стоматолошких инструмената и прибора

32.50 Производња медицинских и стоматолошких инструмената и прибора

Овај разред обухвата производњу лабораторијских апарата, хируршких и медицинских инструмената, стоматолошке опреме и помагала, ортодонтских помагала, зубала и ортодонтског прибора. Обухваћена је производња медицинског, стоматолошког и сличног намјештаја, при чему допунске функције детерминишу сврху производа, нпр. зубарска столица израђена са хидрауличним функцијама.

Овај разред укључује:

- производњу хируршких огртача, гумених рукавица (медицинских), стерилних трака и тканина
- производњу стоматолошког пуњења и цемента (осим стоматолошког љепила), стоматолошког воска и осталих стоматолошких препарата од гипса
- производњу цемента за реконструкцију костију
- производњу стоматолошких лабораторијских пећи
- производњу лабораторијских ултразвучних уређаја за чишћење
- производњу лабораторијских стерилизатора
- производњу лабораторијских апарата за дестилацију, лабораторијских центрифуга
- производњу медицинског, хируршког, стоматолошког и ветеринарског намјештаја као што су:
  - столови за операције
  - столови за преглед
  - болнички кревети са механичким подешавањима
  - зубарске столице
- производњу плочица и шарафа који се уграђују у случају прелома кости, шприца за ињекције, игала, катетера, канила итд.
- производњу стоматолошких инструмената (обухватајући зубарске столице као дио зубарске опреме)
- производњу вјештачких зуба, мостова итд., израђених у зуботехничким лабораторијама
- производњу ортопедских и протетичких направа
- производњу стаклених очију
- производњу медицинских термометара
- производњу офтамолошких производа, наочара, сунчаних наочара, сочива израђених по рецепту, контактних сочива, наочара за заштиту

Овај разред искључује:

- производњу љепила за зубне протезе, види 20.42
- производњу медицински импрегнисане вате, газе, завоја итд., види 21.20
- производњу електромедицинске и електротерапеутске опреме, види 26.60
- производњу инвалидских колиџа, види 30.92
- дјелатности оптичара, види 47.78

32.9 Прерађивачка индустрија, д. н.

32.91 Производња метли и четки

Овај разред укључује:

- производњу метли и четки, обухватајући оне које чине саставни дио машина, ручних механичких апарата за чишћење подова, четки са ресама, метлице и пајалице, четке и уложци за бојење, ваљци за бојење, брисачи са спужвом за прање подова и других четки, метли итд.
- производњу четки за обућу и одјећу

32.99 Остала прерађивачка индустрија, д. н.

Овај разред укључује:

- производњу заштитне безбиједносне опреме:
  - производњу ватроотпорне и заштитне безбиједносне одјеће
  - производњу безбиједносних појасева за потребе спорта и радног мјеста
  - производњу појасева за спашавање
  - производњу наглавних гарнитура од пластичних маса и остале безбиједносне опреме од пластике (нпр. кацига за атлетичаре)
  - производњу заштитних одијела за ватрогасце
  - производњу безбиједносних наглавних гарнитура (кацига) и остале заштитне опреме за личну безбиједност од метала
  - производњу чепова за уши и нос (за пливање и заштиту од буке)
  - производњу гас маске
- производњу пера и оловака свих врста без обзира да ли су механичке или нису
- производњу уметака за оловке
- производњу жигова за датирање, печатирање или нумерисање, ручних апарата за отискивање натписа, гарнитура за ручно штампање, трака за писаће машине и јастучиће за жигове
- производњу глобуса
- производњу кишобрана, сунцобрана, штапова за шетњу, ногу за столице
- производњу дугмади, копчи (дрикери), патентних затварача, нитни, великих копчи
- производњу упаљача за цигарете
- производњу предмета за личну употребу: луле за пушење, мирисни украси, термосбоце и друге термо посуде за личну употребу или за домаћинство, перике, вјештачке браде, трепавице
- производњу разноврсних предмета: свијећа, воштаница и слично, вјештачког цвијећа, воћа и грана са лишћем, украса, ручних сита и решета, кројачких лутака, мртвачких сандука итд.
- производњу корпи за цвијеће, букете, вијенце и сличних производа
- дјелатности препарирања

Овај разред искључује:

- производњу фитиља за упаљаче, види 13.96
- производњу радних одијела и радне одјеће (нпр. лабораторијских мантила, одијела, униформи), види 14.12

- производњу новитета од папира, види 17.29

33 Поправка и инсталација машина и опреме

Ова област обухвата специјализоване поправке производа произведених у производном сектору да би се машине, опрема и други производи вратили у радно стање. Обухваћено је редовно и рутинско одржавање (тј. сервисирање) да би се осигурала ефикасност машина и превентивно спријечили могући кварови.

Ова област обухвата само специјализоване поправке и дјелатности одржавања. Већи дио поправки обављају сами произвођачи машина, опреме и осталих производа, тиме ће се класификовање јединица које обављају дјелатности производње и поправки вршити према принципу додате вриједности, а јединице које обављају обе дјелатности разврстаће се у производњу добара односно подручје прерађивачке индустрије. Исти принцип се примјењује у случају када се комбинују дјелатности трговине и поправки.

Реконструкција или даља израда (производња) машина и опреме исто тако се сматра као дјелатност прерађивачке индустрије, а укључена је у осталим областима овог подручја.

Поправка и одржавање предмета који се употребљавају као капитална добра и они који се употребљавају као потрошачка добра разврставају се у поправку и одржавање добара за домаћинство (нпр. поправка канцеларијског намјештаја и намјештаја за домаћинство, види 95.24).

У овој области исто тако је обухваћена специјализована инсталација машина. Инсталација опреме која чини саставни дио објеката или сличних структура као што је инсталација електричних жица, инсталација покретних степеница или инсталација система за климатизацију, разврстава се у грађевинарству.

Ова област искључује:

- чишћење индустријских машина, види 81.22
- поправку и одржавање рачунара и комуникационе опреме, види 95.1
- поправку и одржавање производа за домаћинство, види 95.2

33.1 Поправка производа од метала, машина и опреме

Ова грана укључује специјализоване поправке производа израђених у производном сектору с циљем довођења тих металних предмета, машина, опреме и других производа у радно стање. Овдје је обухваћено редовно и рутинско одржавање тих машина (тј. сервисирање) како би се осигурала ефикасност и превентивно спријечили могући кварови и непотребни поправци.

Ова грана искључује:

- реконструкцију или даљу израду (производњу) машина и опреме, види одговарајући разред у областима 25-30
- чишћење индустријских машина, види 81.22
- поправку и одржавање рачунара и комуникационе опреме, види 95.1
- поправку и одржавање предмета за домаћинство, види 95.2

33.11 Поправка готових производа од метала

Овај разред обухвата поправку и одржавање производа од метала из области 25.

Овај разред укључује:

- поправку металних цистерни, резервоара и контејнера
- поправку и одржавање цијеви и цјевовода
- поправку мобилних уређаја за варење

- поправку челичних бродских бачви
- поправку и одржавање парних котлова и других генератора паре
- поправку и одржавање помоћне опреме која се употребљава са парним генераторима:
  - кондензатори, економизери, супергријачи, сакупљачи паре и акумулатори
- поправку и одржавање нуклеарних реактора, осим сепаратора изотопа
- поправку и одржавање дијелова бродских или других котлова
- поправку галванизацијом котлова за централно гријање и радијатора
- поправку и одржавање ватреног оружја и муниције (укључујући поправку спортских пиштоља и пиштоља за рекреацију)
- поправку и одржавање колица за куповину

Овај разред искључује:

- оштрење ножева и тестера, види 33.12
- поправку система за централно гријање итд., види 43.22
- поправку механичких уређаја за закључавање, сефова итд., види 80.20

33.12 Поправка машина

Овај разред обухвата поправке и одржавање индустријских машина и опреме као што су оштрење и инсталације комерцијалних и индустријских машинских сјечива (лопатица) и тестера; обављање услуга поправка машина за варење и уређаја за варење-лемилица (нпр. аутоматизованих, обичних); поправка пољопривредних и осталих тешких и индустријских машина и опреме (нпр. виљушкара и остале опреме за руковање материјалима, алатним машинама, комерцијалне и индустријске опреме за расхлађивање, опреме за грађевинарство и рударске машине), обухватајући машине и опрему из области 28.

Овај разред укључује:

- поправку и одржавање неаутоматизованих мотора
- поправку и одржавање пумпи, компресора и припадајуће опреме
- поправку и одржавање хидрауличних машина
- поправку вентила
- поправку зупчаника и дијелова за вожњу
- поправку и одржавање индустријских пећи који се употребљавају за обраду
- поправку и одржавање опреме за руковање и подизање
- поправку и одржавање комерцијалне и индустријске опреме за расхлађивање и опреме за пречишћавање ваздуха
- поправку и одржавање машина опште намјене комерцијалног типа
- поправку осталих ручних алата на електрични погон
- поправку и одржавање машинских алата и прибора за сјечење и обликовање метала
- поправку и одржавање осталих машинских алата
- поправку и одржавање пољопривредних трактора
- поправку и одржавање пољопривредних машина, машина за шумарство и сјечу дрвета
- поправку и одржавање машина за металургију
- поправку и одржавање машина за руднике, за грађевинарство, за нафтна и гасна поља
- поправку и одржавање машина за прераду хране, пића и дувана
- поправку и одржавање машина за производњу текстила, текстилне одјеће и коже
- поправку и одржавање машина за производњу папира
- поправку и одржавање машина за производњу пластичних маса и гуме
- поправку и одржавање осталих машина за специјалне намјене из области 28
- поправку и одржавање опреме за вагање
- поправку и одржавање апарата за самопослуживање (аутомата за продају робе)
- поправку и одржавање регистар благајни

- поправку и одржавање фотокопир уређаја
- поправку калкулатора, електронских или неелектронских
- поправку писаћих машина

Овај разред искључује:

- инсталацију, поправку и одржавање пећи и остале опреме за гријање, види 43.22
- инсталацију, поправку и одржавање лифтова и покретних степеница, види 43.29
- поправку рачунара, види 95.11

33.13 Поправка електронске и оптичке опреме

Овај разред обухвата поправку и одржавање производа произведених у гранама 26.5, 26.6 и 26.7, осим оних који се сматрају производима за домаћинство.

Овај разред укључује:

- поправку и одржавање опреме за мјерење, испитивање, навигацију и контролу, гране 26.5 као што су:
  - ваздухопловни инструменти
  - опрема за тестирање аутомобилских издувних гасова
  - метеоролошки инструменти
  - опрема за тестирање и испитивање физичких, електричних и хемијских особина
  - геодетски инструменти
  - радијацијски детектори и надзорни инструменти
- поправку и одржавање уређаја за иридацију, електромедицинске и електротерапеутске опреме из разреда 26.60 као што су:
  - опрема за снимање магнетном резонанцом
  - медицинска опрема за ултразвук
  - пејсмејкери
  - помоћни слушни апарати
  - електрокардиографи
  - електромедицинска ендоскопска опрема
  - апарати за иридацију
- поправку и одржавање оптичких инструмената и опреме из разреда 26.70, ако се углавном употребљава у комерцијалне сврхе као што су:
  - двогледи
  - микроскопи (осим електронских и протонских микроскопа)
  - телескопи
  - призме и сочива (осим офтамолошких)
  - фотографска опрема

Овај разред искључује:

- поправку и одржавање фотокопир уређаја, види 33.12
- поправку и одржавање рачунара и периферне опреме, види 95.11
- поправку и одржавање рачунарских пројектора, види 95.11
- поправку и одржавање комуникационе опреме, види 95.12
- поправку и одржавање комерцијалних телевизора и видео камера, види 95.12
- поправку видео камера за домаћинство, види 95.21
- поправку сатова, види 95.25

33.14 Поправка електричне опреме

Овај разред обухвата поправку, редовну контролу и одржавање производа из области 27, осим оних из разреда гране 27.5, који се употребљавају у домаћинству.

Овај разред укључује:

- поправку, редовну контролу и одржавање трансформатора за електричну енергију, дистрибуцију и специјалних трансформатора
- поправку, редовну контролу и одржавање електричних мотора, генератора и генераторских сетова мотора
- поправку, редовну контролу и одржавање командних уређаја (расклопних прекидача и плоча) и расклопно-разводних постројења
- поправку, редовну контролу и одржавање релеја и апарата за индустријску контролу
- поправку, редовну контролу и одржавање примарних батерија и акумулатора
- поправку, редовну контролу и одржавање електричне расвјетне опреме
- поправку, редовну контролу и одржавање уређаја од жице за струју и уређаја од жице који нису за струју, а употребљавају се за водове електричних кола
- поправку, редовну контролу и одржавање мреже и водова са припадајућом електроенергетском опремом
- поправку, редовну контролу и одржавање громобрана и система уземљења
- поправку, редовну контролу и одржавање осталих електричних инсталација (ниског напона)

Овај разред искључује:

- поправку и одржавање рачунара и периферне опреме за рачунаре, види 95.11
- поправку и одржавање телекомуникационе опреме, види 95.12
- поправку и одржавање електронике за широку потрошњу, види 95.21
- поправку сатова, види 95.25

33.15 Поправка и одржавање бродова и чамаца

Овај разред обухвата поправку и одржавање чамаца и бродова. Фабричка реконструкција и сервис бродова разврстани су у област 30.

Овај разред укључује:

- поправку и редовно одржавање бродова
- поправку и одржавање чамаца за разоноду

Овај разред искључује:

- фабричку реконструкцију бродова, види 30.1
- поправку мотора бродова и чамаца, види 33.12
- исијецање бродова на комаде, демонтажа, види 38.31

33.16 Поправка и одржавање авиона и васионских летјелица

Овај разред обухвата поправку и одржавање авиона и васионских летјелица.

Овај разред укључује:

- поправку и одржавање авиона (осим фабричких конверзија, фабричког сервиса, фабричке реконструкције)
- поправку и одржавање авионских мотора

Овај разред искључује:

- фабрички преглед и реконструкцију авиона, види 30.30

33.17 Поправка и одржавање осталих саобраћајних средстава

Овај разред обухвата поправку и одржавање остале саобраћајне опреме из области 30, осим мотоцикала и бицикала.

Овај разред укључује:

- поправку и одржавање локомотива и шинских возила (осим фабричких реконструкција и фабричких конверзија)
- поправку кола и вагона које вуку животиње

Овај разред искључује:

- фабрички преглед и реконструкцију локомотива и шинских возила, види 30.20
- поправку и одржавање војних борбених возила, види 30.40
- поправку и одржавање колиџа за куповину, види 33.11
- поправку и одржавање мотора за возове, види 33.12
- поправку и одржавање мотоцикала, види 45.40
- поправку бицикала, види 95.29

33.19 Поправка остале опреме

Овај разред обухвата поправку и одржавање опреме која није покривена у осталим гранама ове области.

Овај разред укључује:

- поправку рибарских мрежа, укључујући крпљење
- поправку ужади, бродског прибора, платна за једрење и непропусних церада
- поправку врећа у којима се чува вјештачко ђубриво и хемикалије
- поправку или обнављање дрвених палета, бродских бачви или буради и сличне амбалаже од дрвета за утовар
- поправку флипера и осталих апарата за игру који се покрећу кованицама
- рестаурацију оргуља и осталих историјских музичких инструмената

Овај разред искључује:

- поправку намјештаја за домаћинство и канцеларије, рестаурацију намјештаја, види 95.24
- поправку бицикала, види 95.29
- поправку и промјену намјене одјеће, види 95.29

33.2 Инсталација индустријских машина и опреме

33.20 Инсталација индустријских машина и опреме

Овај разред обухвата специјализоване инсталације машина. Међутим, инсталација опреме која чини саставни дио зграда и сличних грађевинских структура као што је инсталација покретних степеница, електричних жица, алармног система против крађе или климатизационих система, разврстана је у грађевинарству.

Овај разред укључује:

- инсталацију индустријских машина и постројења, као и енергетских постројења и опреме
- састављање контролне опреме за индустријске процесе
- инсталацију остале индустријске опреме, нпр.:
  - комуникационе опреме
  - главних и сличних рачунара
  - ирадијационе и електроmedicineске опреме итд.
- демонтажу великих машина и опреме
- дјелатности изградње воденица
- монтажу (постављање) машина
- инсталацију опреме за куглане

Структура КД БиХ 2010 са објашњењима

Овај разред искључује:

- постављање лифтова, покретних степеница, аутоматских врата, система за централно усисавање итд., види 43.29
- постављање врата, степеница, опреме за продавнице, намјештаја итд., види 43.32
- инсталацију (постављање) личних рачунара, види 62.09

ПОДРУЧЈЕ D – ПРОИЗВОДЊА И СНАБДИЈЕВАЊЕ ЕЛЕКТРИЧНОМ ЕНЕРГИЈОМ, ГАСОМ, ПАРОМ И КЛИМАТИЗАЦИЈА

Ово подручје обухвата дјелатности снабдијевања електричном енергијом, природним гасом, паром и топлим водом кроз сталну инфраструктурну мрежу, састављену од водова и цијеви. Величина мреже није пресудна. Исто тако обухвата снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и топлим водом и сличним енергентима у индустријским зонама или стамбеним блоковима.

Ово подручје према томе обухвата и рад електричних и гасовитих предузећа који производе, контролишу и дистрибуишу електричну енергију или гас.

Исто тако обухвата услуге снабдијевања паром и климатизацију.

Ово подручје искључује предузећа за прикупљање, прераду и снабдијевање водом и уклањање отпадних вода, види 36 и 37. Ово подручје исто тако искључује (обично код великих удаљености) транспорт гаса кроз цјевовод.

35 Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација

35.1 Производња, пренос и дистрибуција електричне енергије

Ова грана обухвата производњу електричне енергије високог напона, пренос електричне енергије од постројења за производњу до центара за дистрибуцију, као и дистрибуцију крајњим корисницима.

35.11 Производња електричне енергије

Овај разред укључује:

- рад постројења који производе електричну енергију укључујући термоелектране, нуклеарне електране, хидроелектране, турбине на гас и дизел гориво и друге обновљиве енергетске изворе

Овај разред искључује:

- производњу електричне енергије спаљивањем отпада, види 38.21

35.12 Пренос електричне енергије

Овај разред укључује:

- рад преносног система којим се преноси електрична енергија од постројења за производњу према систему дистрибуције

35.13 Дистрибуција електричне енергије

Овај разред укључује:

- рад система дистрибуције (који се састоји од линија, стубова, мјерача и жица) који преносе електричну енергију примљену од постројења за производњу или система преноса до крајњег потрошача

35.14 Трговина електричном енергијом

Овај разред укључује:

- продају електричне енергије корисницима
- дјелатности посредника (брокера) за електричну енергију и агената који уговарају продају електричне енергије преко система дистрибуције којим управљају други
- рад капацитета електричне енергије и преноса за размјену електричне енергије

35.2 Производња гаса; дистрибуција гасовитих горива цјевоводима

Ова грана обухвата производњу гаса и дистрибуцију природног и синтетичког гаса потрошачима, системом цјевовода. Обухваћени су трговци гасом и посредници (брокери), који уговарају продају природног гаса преко система дистрибуције којим управљају други.

Одвојен рад гасовода, типичан за велике удаљености, који повезује произвођача са дистрибутерима гаса или између градских центара, искључен је из ове гране и разврстан у остале дјелатности превоза цјевоводом.

35.21 Производња гаса

Овај разред укључује:

- производњу гаса карбонизацијом угља од нуспроизвода пољопривреде или из отпада, у циљу снабдијевања гасом
- производњу гасовитих горива одређене калоричне вриједности чишћењем, мијешањем или другим процесима из различитих врста гасова укључујући и природни гас

Овај разред искључује:

- производњу сировог природног гаса, види 06.20
- рад кокских пећи, види 19.10
- производњу рафинисаних нафтних производа, види 19.20
- производњу индустријских гасова, види 20.11

35.22 Дистрибуција гасовитих горива цјевоводима

Овај разред укључује:

- дистрибуцију и снабдијевање гасовитим горивима свих врста кроз систем цијеви

Овај разред искључује:

- превоз гаса цјевоводима (на велике удаљености), види 49.50

35.23 Трговина гасом цјевоводима

Овај разред укључује:

- продају гаса корисницима цјевовода
- дјелатности посредника (брокера) за гас и агената који уговарају продају гаса преко дистрибутивног система којим управљају други
- робни и транспортни капацитет размјене за гасовита горива

Овај разред искључује:

- трговину на велико гасовитим горивима, види 46.71
- трговину на мало гасом у боцама, види 47.78
- директну продају горива, види 47.99

35.3 Производња и снабдијевање паром и климатизација

35.30 Производња и снабдијевање паром и климатизација

Овај разред укључује:

- производњу, прикупљање и дистрибуцију паре и топле воде за гријање, погонске и друге намјене
- производњу и дистрибуцију расхлађеног ваздуха
- производњу и дистрибуцију хладне воде која је намијењена хлађењу
- производњу леда, који је намијењен за хлађење хране или за друге сврхе

ПОДРУЧЈЕ Е – СНАБДИЈЕВАЊЕ ВОДОМ; КАНАЛИЗАЦИЈА, УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ И ДЈЕЛАТНОСТИ САНАЦИЈЕ (РЕМЕДИЈАЦИЈЕ) ЖИВПТНЕ СРЕДИНЕ

Ово подручје обухвата дјелатности које се односе на управљање различитим облицима отпада (укључујући прикупљање, обраду и одлагање отпада), као што је индустријски отпад од чврстог или неког другог материјала или отпад из домаћинства, као и контаминирана мјеста. Обработом отпада или отпадне, загађене, воде може се добити сировина за даљи процес производње или обрађени отпад. Дјелатности снабдијевања водом се исто тако могу груписати у овом подручју, јер се често обављају заједно са тим јединицама или су повезане са тим јединицама које су укључене у обраду отпадних, загађених, вода.

36 Прикупљање, пречишћавање и снабдијевање водом

Ова област обухвата прикупљање, пречишћавање и снабдијевање водом за потребе домаћинства и индустрије. Обухваћено је прикупљање воде из разних извора, као и дистрибуција воде разним средствима.

36.0 Прикупљање, пречишћавање и снабдијевање водом

36.00 Прикупљање, пречишћавање и снабдијевање водом

Овај разред обухвата прикупљање, пречишћавање и снабдијевање водом за потребе домаћинства, индустрије, пољопривреде, шумарства, риболова, као и за остале дјелатности. Обухваћено је прикупљање воде из разних извора, као и дистрибуција воде разним средствима.

Исто тако обухваћен је рад иригационих канала тј. канала за наводњавање; иако није обухваћено пружање иригационих услуга (услуга наводњавања) путем распрскивача (прскалица) и сличне помоћне услуге у пољопривреди.

Овај разред укључује:

- прикупљање термалних и термоминералних подземних вода
- прикупљање воде из ријека, језера, извора итд.
- прикупљање кишнице
- пречишћавање воде за потребе водоснабдијевања
- пречишћавање воде за индустријске и остале потребе
- десалинизација морске воде или подземних вода за потребе производње воде као производа од највећег интереса
- дистрибуција воде главним цјевоводима, камионима или другим средствима
- рад иригационих канала (канала за наводњавање)

Овај разред искључује:

- рад иригационе опреме за потребе пољопривреде, види 01.61
- пречишћавање отпадних вода ради превентивног спречавања загађивања, види 37.00
- транспорт воде цјевоводима (на велике удаљености), види 49.50

37 Канализација

Ова област обухвата рад канализационих система или уређаја за пречишћавање отпадних, загађених, вода који омогућавају прикупљање, пречишћавање и испуштање отпадне, загађене, воде.

37.0 Канализација

37.00 Канализација

Овај разред укључује:

- рад канализационог система или уређаја за пречишћавање канализације и одводних канала отпадних, загађених, вода
- прикупљање и транспорт отпадних вода из домаћинства, индустрије, пољопривреде, шумарства, риболова, као и из осталих дјелатности, од једног или неколико корисника, као и кишнице, средствима као што су: канализациона мрежа, колектори, цистерне или друга превозна средства (комунална возила итд.)
- пражњење и чишћење септичких јама и танкова, одвода и јама од отпадних вода, сервисирање хемијских клозета
- пречишћавање отпадних вода (обухватајући отпадне воде из домаћинства, индустрије, пољопривреде, шумарства, риболова и осталих дјелатности, као и воде из базена) физичким, хемијским и биолошким процесима као што су разрјеђивање, пребирање, процјеђивање, таложење итд.
- одржавање и чишћење одводних канала и дренажних цијеви, укључујући деблокирање одводних канала провлачењем зглавкастог штапа

Овај разред искључује:

- деконтаминацију површинских и подземних вода на мјесту загађивања, види 39.00
- чишћење и одчепљавање канализационих, одводних, цијеви у зградама, види 43.2238

38 Прикупљање отпада, дјелатности обраде и одлагања отпада; рециклажа материјала

Ова област обухвата прикупљање отпада, обраду и одлагање отпада.

Исто тако обухвата локални превоз отпадног материјала и рад уређаја за рециклажу материјала (тј. оних материјала који су погодни за рециклажу, обнављање, из отпадних токова).

38.1 Прикупљање отпада

Ова грана обухвата прикупљање отпада из домаћинства и пословних објеката средствима као што су канте за смеће, канте за смеће на точковима, контејнери итд. Обухвата прикупљање опасног и неопасног отпада нпр. отпада из домаћинства, искориштених батерија, искориштеног уља и масти од кувања, отпадног уља са бродова или искориштеног уља из гаража, као и грађевинског отпада и отпада од рушења.

38.11 Прикупљање неопасног отпада

Овај разред укључује:

- прикупљање неопасног чврстог отпада (тј. смећа) унутар локалног подручја, као што је прикупљање отпада из домаћинства и пословних објеката средствима као што су канте за смеће, канте за смеће на точковима, контејнери итд. Може укључивати мјешавину материјала који се могу рециклирати, тј. обновити
- прикупљање предмета за рециклажу
- прикупљање отпада из канти за смеће на јавним мјестима

Овај разред такође укључује:

- прикупљање грађевинског отпада и отпада од рушења
- прикупљање и уклањање наноса као што су грање и шљунак
- прикупљање излазног отпада из текстилних фабрика

- рад објеката за одвожење отпада који се бави неопасним отпадом

Овај разред искључује:

- прикупљање опасног отпада, види 38.12
- рад депонија за одлагање неопасног отпада, види 38.21
- рад објеката за рециклажу гдје су смјештени обновљиви материјали као што су папир, пластичне масе итд. који се разврставају у одвојене категорије, види 38.32

38.12 Прикупљање опасног отпада

Овај разред обухвата прикупљање чврстог и осталог опасног отпада тј. експлозивног, оксидирајућег, запаљивог, отровног, иритирајућег, канцерогеног, корозивног, инфективног отпада или осталих супстанци и препарата штетних за људско здравље и животну средину. Подразумијева идентификацију, обраду, паковање и етикетирање отпада у сврху превоза.

Овај разред укључује:

- прикупљање опасног отпада као што су:
  - искориштена уља са бродова или из гаража
  - биоопасни отпад
  - нуклеарни отпад
  - искориштене батерије итд.
- рад рециклажних дворишта за прикупљање опасног отпада

Овај разред искључује:

- санацију (ремедијацију) и чишћење контаминираних објеката, рудника, земљишта, подземних вода, нпр. уклањање азбеста, види 39.00

38.2 Обрада и одлагање отпада

Ова грана обухвата одлагање и обраду отпада, прије одлагања отпада, разних облика различитим средствима, као што је обрада органског отпада са циљем одлагања; обрада и одлагање отровних живих или мртвих животиња и другог контаминираних отпада; обрада и одлагање прелазног радиоактивног отпада из болница, итд.; избацивање смећа на земљи или у води; уковавање и заоравање смећа; одлагање дотрајалих производа као што су фрижидери, како би се елиминисао штетни утицај отпада; одлагање отпада спаљивањем или сагоријевањем. Исто тако је укључено обнављање енергије која настаје у поступку спаљивања отпада.

Ова грана искључује:

- обраду и уклањање отпадних вода, види разред 37.00
- рециклажу материјала, види 38.3

38.21 Обрада и одлагање неопасног отпада

Овај разред обухвата одлагања и обраду отпада прије одлагање чврстог и другог неопасног отпада.

Овај разред укључује:

- рад депонија за одлагање неопасног отпада
- одлагање неопасног отпада спаљивањем, сагоријевањем или неком другом методом, у којој је резултат, или није, производња електричне енергије или паре, ђубриво (компост), замјенско гориво, биогас, пепео или неки други облик нуспроизвода за даљу употребу итд.
- обраду органског отпада за одлагање

Овај разред искључује:

- спаљивање и сагорјевање опасног отпада, види 38.22
- рад објеката за рециклажу гдје су смјештени обновљиви материјали као што су папир,

пластичне масе, употребљене конзерве од пића и метали који се разврставају у одвојене категорије, види 38.32

- деконтаминацију, чишћење земље и водене површине; смањивање отровних материјала, види 39.00

38.22 Обрада и одлагање опасног отпада

Овај разред обухвата одлагање и обраду чврстог или осталог опасног отпада прије одлагања, нпр. експлозивног, оксидирајућег, запаљивог, отровног, иритирајућег, канцерогеног, корозивног, инфективног отпада или осталих супстанци и препарата штетних за људско здравље и животну средину.

Овај разред укључује:

- рад уређаја за обраду опасног отпада
- обраду и одлагање отровних живих или мртвих животиња и другог контаминираниог отпада
- спаљивање опасног отпада
- одлагање искориштених производа као што су фрижидери да би се елиминисао штетни отпад
- обраду, одлагање и складиштење радиоактивног нуклеарног отпада обухватајући:
  - обраду и одлагање прелазног радиоактивног отпада тј. радиоактивни отпад који се распада у периоду транспорта из болница
  - енкапсулацију, припремање и осталу обраду нуклеарног отпада за складиштење

Овај разред искључује:

- поновну прераду нуклеарног горива, види 20.13
- спаљивање неопасног отпада, види 38.21
- деконтаминацију, чишћење земље и воде; смањивање отровних материјала, види 39.00

38.3 Рециклажа (прерада) материјала

38.31 Растављање олупина

Овај разред обухвата растављање олупина било које врсте (аутомобила, бродова, рачунара, телевизора и остале опреме) ради рециклаже обновљивог материјала.

Овај разред искључује:

- одлагање искориштених производа као што су фрижидери да би се елиминисао штетни отпад, види 38.22
- растављање аутомобила, бродова, рачунара, телевизора и друге опреме да би се добили употребљиви дијелови који се могу поново продавати, види подручје G

38.32 Рециклажа (прерада) разврстаних материјала

Овај разред обухвата прераду металног и неметалног отпада, остатака и предмета у секундарне сировине, обухватајући механичке или хемијске трансформационе процесе.

Исто тако је обухваћена рециклажа материјала из отпадног тока у облику (1) издвајања и сортирања обновљивих материјала из неопасних отпадних токова (нпр. смећа) или (2) издвајања и сортирања измјешаних обновљивих материјала у одвојене категорије као што су папир, пластичне масе, употребљене конзерве од пића и метали.

Примјери механичких или хемијских трансформационих процеса који се предузимају наведени су у опису.

Овај разред укључује:

- механичко дробљење металног отпада као што су искоришћена возила, машине за прање веша, бицикала итд.
- механичку редукцију великих комада гвожђа као што су жељезнички вагони
- исјецање металног отпада, старих возила итд.
- остале методе механичке обраде, нпр. сјечење и пресовање како би се умањило обим
- добијање метала из фотографског отпада, нпр. фиксиротопине, фотографски филмови и папир
- добијање гуме из искоришћених спољашњих гума за производњу секундарних сировина
- сортирање и пресовање пластичних маса за производњу секундарних сировина за цијеви, тегле за цвијеће, палете и слично
- прераду (чишћење, отапање, мљевање) отпада од пластичних маса или гума у грануле
- дробљење, чишћење и сортирање стакла
- дробљење, чишћење и сортирање осталог отпада, нпр. остатака од рушења за добијање секундарних сировина
- прераду искоришћених уља и масти за кување у секундарне сировине
- прераду осталог отпада од хране, пића и дувана и резидуалних супстанци у секундарне сировине

Овај разред искључује:

- производњу нових, готових, производа из секундарних сировина (било да су или нису производи из сопствене производње), нпр. предење влакана од отпада предива, производња папира од старог папира, протектовање гуме или производња метала од отпада метала,; види одговарајуће разреде у подручју С (Прерађивачка индустрија)
- поновну прераду нуклеарног горива, види 20.13
- топљење отпада и остатака од гвожђа, види 24.10
- обнављање материјала у току сагоријевања отпада или током процеса спаљивања, види 38.2
- обраду и одлагање неопасног отпада, види 38.21
- обраду органског отпада за одлагање, обухватајући производњу ђубрива, види 38.21
- обнављање енергије у току процеса спаљивања неопасног отпада, види 38.21
- обраду и одлагање прелазног радиоактивног отпада из болница итд., види 38.22
- обраду и одлагање отровног, контаминираног, отпада, види 38.22
- трговину на велико обновљивим материјалима, види 46.77

39 Дјелатности санације (ремедијације) животне средине и остале услуге управљања отпадом

Ова област обухвата пружање услуга санације (ремедијације) животне средине, нпр. чишћење контаминираних, зграда и мјеста, земљишта, површинских или подземних вода.

39.0 Дјелатности санације (ремедијације) животне средине и остале услуге управљања отпадом

39.00 Дјелатности санације (ремедијације) животне средине и остале услуге управљања отпадом

Овај разред укључује:

- деконтаминацију земљишта и подземних вода на мјесту загађења или изван њега, употребом нпр. механичких, хемијских или биолошких метода
- деконтаминацију индустријских постројења или мјеста укључујући нуклеарна постројења и мјеста
- деконтаминацију и чишћење површинских вода након загађења које је изазвано несрећом,

Структура КД БиХ 2010 са објашњењима

- тј. сабирањем загађивача на једно мјесто или примјеном хемикалија
- чишћење нафтних мрља и других нечистоћа на земљишту, на површинским водама, у океанима и морима, обухватајући приобално подручје
  - смањивање азбеста, боја и осталих отровних материјала
  - остале специјализоване дјелатности у вези са контролом загађења

Овај разред искључује:

- контролу штеточина у пољопривреди, види 01.61
- пречишћавање вода у циљу водоснабдијевања, види 36.00
- обраду и одлагање неопасног отпада, види 38.21
- обраду и одлагање опасног отпада, види 38.22
- чишћење и прање улица, види 81.29

ПОДРУЧЈЕ F - ГРАЂЕВИНАРСТВО

Ово подручје обухвата опште и специјализоване грађевинске радове на изградњи објеката високоградње и објеката нискоградње. Обухвата радове на новим грађевинама, поправке, доградњу и преправке, подизање монтажних објеката на градилишту или других објеката од претходно израђених дијелова и изградњу привремених објеката.

Опште грађевинске дјелатности укључују изградњу стамбених и пословних зграда, продавница, комуналних и осталих јавних објеката и објеката опште намјене, пољопривредних објеката итд., или радове на изградњи објеката нискоградње, као што су аутопутеви, улице, мостови, тунели, жељезничке пруге, аеродромске стазе, поморске и друге луке, системи за наводњавање и остали хидрограђевински објекти, канализациони системи, индустријски објекти, цјевоводи и електрични водови, спортски објекти итд.

Ови се радови могу обављати на сопствени рачун, уз наплату или на основу уговора за рачун других. Дио радова, а понекад и цијелокупни радови, могу се дати на извођење подуговарачима. Пословни субјекат који преузима одговорност за цијелокупни грађевински пројекат разврстава се у подручје грађевинарства.

Овдје је исто тако обухваћена поправка и одржавање објеката високоградње и објеката нискоградње.

Ово подручје обухвата комплетну изградњу објеката високоградње (област 41), објеката нискоградње (област 42), као и специјализоване грађевинске дјелатности, ако се обављају само као дио грађевинског процеса (област 43).

Изнајмљивање грађевинске опреме са извођачем се разврстава према грађевинској дјелатности која се обавља уз помоћ те опреме.

Ово подручје исто тако обухвата организацију извођења грађевинских пројеката за објекте високоградње или објекте нискоградње окупљањем финансијских, техничких и физичких средстава за реализацију грађевинских пројеката у циљу касније продаје објеката. Ако се организација извођења грађевинског пројекта не обавља ради касније продаје неког објекта, него за потребе сопственог пословања (тј. за изнајмљивање простора у таквим објектима, за обављање производне дјелатности у изграђеној фабрици), онда се пословни субјекат који је организовао извођење грађевинског пројекта не разврстава у грађевинску дјелатност, него према дјелатности коју стварно обавља, нпр. изнајмљивање некретнина, прерађивачка индустрија итд.

41 Изградња објеката високоградње

Ова област обухвата изградњу свих врста објеката као што су стамбене и пословне зграде, продавнице, комунални и други јавни објекти и објекти опште намјене, пољопривредни објекти итд.

Обухвата радове на новим грађевинама, поправке, доградњу, надоградњу и преправке, подизање монтажних објеката на градилишту од претходно израђених дијелова и исто тако изградњу привремених објеката.

41.1 Организација извођења пројеката за зграде

41.10 Организација извођења пројеката за зграде

Овај разред укључује:

- организацију извођења пројеката за стамбене и нестамбене зграде прикупљањем финансијских, техничких и физичких средстава за реализацију пројеката у циљу касније продаје грађевина

Овај разред искључује:

- изградњу зграда високоградње, види 41.20
- архитектонске и инжењерске дјелатности(просторно планирање, урбанистичко планирање, пројектовање објеката и др.), види 71.1
- услуге вођења и стручни надзор у току изградње објекта тј. извођења грађевинских пројеката, види 71.1

41.2 Изградња стамбених и нестамбених зграда

Ова грана обухвата изградњу стамбених и нестамбених зграда, за сопствени рачун у циљу касније продаје, уз наплату или на основу уговора за рачун других. Дио изградње или чак цијелокупна изградња може се дати на извођење другим извођачима. Ако се изводе само специјализовани радови грађевинског процеса, оваква дјелатност се разврстава у област 43.

41.20 Изградња стамбених и нестамбених зграда

Овај разред укључује:

- изградњу свих врста стамбених зграда:
  - породичних (индивидуалних) кућа
  - више-стамбених зграда, укључујући небодере
- изградњу свих врста нестамбених зграда:
  - зграде за индустријску производњу, нпр. фабрике, радионице, монтажне производне хале итд.
  - болнице, школе, пословне зграде
  - хотели, продавнице, трговачки (тржни) центри, ресторани
  - аеродромске зграде
  - спортске дворане
  - гараже за паркирање, обухватајући надземне и подземне гараже
  - складишта
  - зграде за вјерске обреде
- састављање и подизање монтажних објеката на градилишту од претходно израђених дијелова

Овај разред такође укључује:

- преграђивање или реновирање постојећих стамбених објеката

Овај разред искључује:

- изградњу индустријских постројења осим зграда, види 42.99
- архитектонске и инжењерске услуге(просторно планирање, урбанистичко планирање, пројектовање објеката и др.), види 71.1
- услуге вођења и стручног надзора у току изградње објеката тј. извођења грађевинских пројеката, види 71.1

42 Изградња објеката нискоградње

Ова област обухвата опште радове на објектима нискоградње. Обухвата изградњу нових грађевина тј. радове на новим грађевинама, поправке, доградњу и преправке, изградњу објеката нискоградње од претходно израђених дијелова и изградњу привремених објеката нискоградње.

Обухваћена је изградња масивних грађевина тј. инфраструктуре као што су аутопутеви, улице, мостови, тунели, жељезничке пруге, аеродромске стазе, поморске и друге луке, системи за наводњавање и остали хидрограђевински објекти, канализациони системи, индустријске грађевине (објекти), цјевоводи и електрични водови, спортски објекти итд. Ови се радови могу обављати на сопствени рачун или уз наплату на основу уговора за рачун других. Дио радова, а понекад и цијелокупни радови, могу се дати на извођење подизвођачима.

42.1 Изградња путева и жељезничких пруга

42.11 Изградња путева и аутопутева

Овај разред укључује:

- изградњу аутопутева, улица, путева и осталих саобраћајница, бицикличких и пјешачких стаза
- радове на изградњи површинског слоја улица, путева, аутопутева, мостова и тунела:
  - асфалтирање тротоара на путевима
  - бојење и остало означавање путева
  - постављање заштитних ограда, саобраћајних знакова и слично
- изградњу аеродромских стаза (узлетишта)

Овај разред искључује:

- постављање (инсталацију) уличне расвјете и електричне сигнализације, види 43.21
- архитектонске и инжењерске услуге (просторно планирање, урбанистичко планирање, пројектовање објеката и др.), види 71.1
- услуге вођења и стручног надзора у току изградње објеката тј. извођења грађевинских пројеката, види 71.1

42.12 Изградња жељезничких пруга и подземних жељезница

Овај разред укључује:

- изградњу жељезничких пруга и подземних жељезница

Овај разред искључује:

- постављање (инсталацију) расвјете и електричне сигнализације, види 43.21
- архитектонске и инжењерске услуге (просторно планирање, урбанистичко планирање, пројектовање објеката и др.), види 71.1
- услуге вођења и стручног надзора у току изградње објеката тј. извођења грађевинских пројеката, види 71.1

42.13 Изградња мостова и тунела

Овај разред укључује:

- изградњу мостова, укључујући вијадукте и уздигнуте аутопутеве (на стубовима)
- изградњу тунела

Овај разред искључује:

- постављање (инсталацију) расвјете и електричне сигнализације, види 43.21
- архитектонске и инжењерске услуге (просторно планирање, урбанистичко планирање, пројектовање објеката и др.), види 71.1
- услуге вођења и стручног надзора у току изградње објеката тј. извођења грађевинских пројеката, види 71.1

42.2 Изградња цјевовода, водова за електричну струју и телекомуникације

42.21 Изградња цјевовода за течности и гасове

Овај разред обухвата изградњу дистрибуционе мреже за транспорт течности и гасова и припадајућих објеката и других грађевина које су саставни дио ових система.

Овај разред укључује:

- изградњу објеката нискоградње:
  - међуградских цјевовода (цјевовода на велике удаљености) и градских цјевовода
  - водовода
  - система за наводњавање (канала) (иригациони системи)
  - резервоара
- изградњу:
  - канализацијских (одводних) система, укључујући поправљање објеката за одлагање и пречишћавање отпадних вода
  - пумпних и мјерних станица
- бушење извора (налазишта) воде

Овај разред искључује:

- услуге вођења и стручног надзора у току изградње објеката тј. извођења грађевинских пројеката који припадају радовима изградње објеката нискоградње, види 71.12

42.22 Изградња водова за електричну струју и телекомуникације

Овај разред обухвата изградњу водова за дистрибуцију електричне струје и телекомуникације и припадајућих објеката и других грађевина које су саставни дио ових система.

Овај разред укључује:

- изградњу објеката нискоградње:
  - међуградских комуникација (комуникација на велике удаљености), градских комуникација и електроенергетских водова-електрана

Овај разред искључује:

- услуге вођења и стручног надзора у току изградње објеката тј. извођења грађевинских пројеката који припадају радовима изградње објеката нискоградње, види 71.12

42.9 Изградња осталих објеката нискоградње

42.91 Изградња хидрограђевинских објеката

Овај разред укључује:

- изградњу:
  - пловних канала, лука тј. оперативних обала и хидрограђевинских објеката за осигурање обала у лукама и пристаништима, лука за наутички туризам (марина), хидрограђевинских објеката за регулацију саобраћаја на ријекама, устава итд.
  - брана и насипа
- чишћење земље из пловних канала (јаружање)

Овај разред искључује:

- услуге вођења и стручног надзора у току изградње објеката тј. извођења грађевинских пројеката који припадају радовима изградње објеката нискоградње, види 71.12

42.99 Изградња осталих објеката нискоградње д. н.

Овај разред укључује:

- изградњу индустријских објеката, осим зграда, као што су:
  - рафинерије
  - хемијска постројења
- грађевинске радове на изградњи других објеката као што су:
  - објекти за спортове који се одржавају на отвореном простору

Овај разред такође укључује:

- парцелизацију земљишта и опремање земљишта потребном инфраструктуром (нпр. изградња прилазних путева, комунална инфраструктура итд.)

Овај разред искључује:

- инсталацију индустријских машина и опреме, види 33.20
- парцелизацију земљишта без опремања земљишта потребном инфраструктуром, види 68.10
- услуге вођења и стручног надзора у току изградње објеката тј. извођења грађевинских пројеката који припадају радовима изградње објеката нискоградње, види 71.12

43 Специјализоване грађевинске дјелатности

Ова област обухвата специјализоване грађевинске дјелатности тј. изградњу дијелова објеката и објеката нискоградње или припремне радове у ту сврху. Ради се о специјализованим радовима који се могу обављати на различитим врстама грађевинских конструкција, а захтијевају специјалистичке стручне вјештине или опрему, као што су забијање стубова (шипова), рад на изради темеља грађевине, постављање носећих грађевинских конструкција, бетонски радови, зидање, поплочавање каменом, постављање скела, покривање кровова итд. Обухваћена је монтажа (постављање) конструкција од челика под условом да дијелове конструкције није произвео исти пословни субјекат (пословна јединица) који их и монтира. Специјализоване грађевинске дјелатности углавном се обављају на основу подуговора, али се посебно у случајевима поправке грађевинских објеката радови обављају директно за власника објекта.

Ова област обухвата исто тако инсталационе и завршне радове на грађевинама.

Инсталациони радови обухватају увођење инсталација свих врста које омогућавају несметано функционисање грађевинског објекта. Те се дјелатности већином изводе на градилишту, мада дио припремних радова може да се обави и у радници. Обухваћене су дјелатности као што је увођење инсталација за воду, канализацију и гас, инсталацију система гријања и система за климатизацију ваздуха, антена, алармних система и остали електрични радови, инсталација аутоматских система за гашење пожара (тзв. спринклер системи), монтажа лифтова и покретних степеница итд. Исто тако су обухваћени изолациони радови (заштита од воде, топлоте, звука), лимарски радови, инсталација комерцијалних расхладних система, постављање расвјете и сигналних система на путевима, жељезници, аеродромима, пристаништима, лукама итд. Исто тако су обухваћени послови поправки који су везани за наведене дјелатности.

Завршни грађевински радови обухватају дјелатности које доприносе потпуном завршавању грађевина као што су стакларски, фасадни и штукатурни, молерски и декоративни радови, постављање подних и зидних плочица или других облога као што су паркетни, таписони, тапете итд., брушење (пјескарење) подова, завршни тесарски радови, акустични радови, спољашње чишћење грађевинских објеката итд. Послови поправки везани за наведене дјелатности исто тако су обухваћени.

Изнајмљивање опреме са руковоцем се разврстава у ону грађевинску дјелатност која се обавља помоћу те опреме.

43.1 Уклањање објеката и припремни радови на градилишту

Ова грана обухвата дјелатности припреме градилишта за каснију изградњу објеката, обухватајући уклањање постојећих објеката.

43.11 Уклањање објеката

Овај разред укључује:

- рушење или демонтажу зграда и осталих грађевина

43.12 Припремни радови на градилишту

Овај разред укључује:

- чишћење (крчење) градилишта
- земљане радове: ископавање, насипање, равнање терена (нивелација), градација тј. категоризација градилишта, прокопавање канала, уклањање стијена, минирање итд.
- припрему земљишта за вађење руда:
  - уклањање ископина, земљани и други радови на приреми минералних налазишта и градилишта, осим налазишта нафте и гаса

Овај разред такође укључује:

- дренажне радове на градилишту
- дренажне радове на пољопривредном или шумском земљишту

Овај разред искључује:

- бушење (експлоатација) налазишта нафте или гаса, види 06.10, 06.20
- деконтаминацију земљишта, види 39.00
- бушење изворишта воде, види 42.21
- јамско копање (окновско копање), види 43.99

43.13 Испитивање терена за градњу бушењем и сондирањем

Овај разред укључује:

- испитивање терена бушењем, сондирањем и узимањем узорка за грађевинске, геофизичке, геолошке или сличне намјене

Овај разред искључује:

- бушење, експлоатацију, налазишта нафте или гаса, види 06.10, 06.20
- испитивање терена бушењем и сондирањем као помоћне услуге у току дјелатности вађења руда, види 09.90
- бушење изворишта воде, види 42.21
- јамско копање (окновско копање), види 43.99
- истраживање нафте и гаса, геофизичко, геолошко и сеизмичко истраживање, види 71.12

43.2 Електроинсталациони радови, увођење инсталација водовода, канализације, гаса и остали грађевински инсталациони радови

Ова грана обухвата инсталационе радове који омогућују несметану употребу грађевина, обухватајући увођење електричних инсталација, инсталација водовода, канализације и гаса, система за гријање и климатизацију, постављање лифтова, покретних степеница итд.

43.21 Електроинсталациони радови

Овај разред обухвата увођење електричних инсталација у свим врстама објеката високоградње и објеката нискоградње.

Овај разред укључује:

- постављање (инсталацију):
  - електричних водова и опреме
  - телекомуникационих водова
  - водова за рачунарско умрежавање и кабловску телевизију, укључујући оптичке каблове
  - сателитских антена
  - система расвјете
  - противпожарних аларма

- аларма и система заштите против провала
- уличне расвјете и електричне сигнализације
- расвјете на аеродромским пистама (узлетишима)
- електричних колектора за соларну енергију

Овај разред такође укључује:

- прикључивање електричних апарата и опреме за домаћинство, укључујући подно гријање

Овај разред искључује:

- изградњу комуникационих и електроенергетских дистрибуционих водова, види 42.22
- постављање (инсталацију), одржавање и надзор, обухватајући даљински надзор, електронских безбиједносних система, као што су аларми против провала и пожара, види 80.20

43.22 Увођење инсталација водовода, канализације, гаса и инсталација за гријање и климатизацију

Овај разред обухвата увођење инсталација водовода, канализације и гаса, система за гријање и климатизацију, обухватајући доградњу, преправке, одржавање и поправку.

Овај разред укључује:

- постављање инсталација у зградама или другим објектима.
  - система за гријање (на струју, гас или нафту)
  - пећи за производњу топлоте (нпр. котловнице, високе пећи у индустрији), уређаји за хлађење воде (тзв. расхладни торњеви у индустрији)
  - неелектричних колектора сунчеве енергије
  - инсталације водовода, канализације и гаса и санитарне опреме
  - опреме и водова за вентилацију и климатизацију
  - инсталација за гас
  - цијеви за пару
  - аутоматских система против пожара (тзв. спринклер системи)
  - системи за распршивање воде на травњацима (прскалице)
- постављање цијеви за пролаз ваздуха, течности или каблова

Овај разред искључује:

- постављање електричног подног гријања, види 43.21

43.29 Остали грађевински инсталациони радови

Овај разред обухвата постављање остале опреме у објектима високоградње и објектима нискоградње, осим увођења електричних инсталација, инсталација водовода, канализације и гаса, система за гријање и климатизацију или инсталацију индустријских машина и опреме.

Овај разред укључује:

- постављање (инсталацију) у зградама или другим грађевинама:
  - лифтова и покретних степеница, обухватајући поправку и одржавање
  - аутоматских врата и врата на сензор
  - громобрана
  - система за централно усисавање
  - топлотне, звучне и вибрацијске изолације

Овај разред искључује:

- инсталацију индустријских машина и опреме, види 33.20

43.3 Завршни грађевински радови

43.31 Фасадни и штукатурни радови

Овај разред укључује:

- малтерисање (постављање фасаде) унутрашњих и спољашњих површина зграда и других објеката и украсне штукорадове, обухватајући постављање подлоге од дрвених летвица

43.32 Уградња столарије

Овај разред укључује:

- уградњу врата (осим аутоматских врата и врата на сензоре), прозора, оквира за врата и прозоре, од дрвета или другог материјала
- уградњу кухињских елемената, регала, степеница, опреме за продавнице и сл.
- унутрашње завршне радове као што су радови на постављању стропова, помичних преграда итд.

Овај разред искључује:

- уградњу аутоматских врата и врата на сензоре, види 43.29

43.33 Постављање подних и зидних облога

Овај разред укључује:

- постављање, поплочавање (постављање), вјешање, монтажу у зградама или другим грађевинама:
  - зидних или подних плочица од керамике, бетона или камена, монтажу пећи од керамике
  - паркета и других подних облога од дрвета, зиданих облога тј. ламперије
  - теписона и линолеума, обухватајући подне подлоге од гуме или пластичних маса
  - подних и зидних облога од тераце, мрамора, гранита или шкриљаца
  - зидних тапета

43.34 Фарбарски и стакларски радови

Овај разред укључује:

- унутрашње и спољашње бојење зграда
- бојење објеката нискоградње
- постављање стакла, огледала итд.

Овај разред искључује:

- уградњу прозора, види 43.32

43.39 Остали завршни грађевински радови

Овај разред укључује:

- чишћење нових зграда након завршетка изградње
- остали завршни грађевински радови, д.н.

Овај разред искључује:

- дјелатности дизајнера унутрашњих декорација, види 74.10
- унутрашње чишћење зграда и других грађевина, види 81.21
- специјализовано унутрашње и спољашње чишћење зграда, види 81.22

43.9 Остале специјализоване грађевинске дјелатности

43.91 Постављање кровних конструкција и покривање кровова

Овај разред укључује:

- подизање кровних конструкција
- покривање кровова

Овај разред искључује:

- изнајмљивање грађевинских машина и опреме без руковаоца, види 77.32

43.99 Остале специјализоване грађевинске дјелатности, д.н.

Овај разред укључује:

- специјалне грађевинске дјелатности које се обављају на различитим врстама грађевина, а захтијевају специјализовано извођење или опрему:
  - фундарање, обухватајући и забијање стубова (шипова)
  - радове на заштити од влаге и воде (хидроизолациони радови)
  - уклањање влаге из зграда
  - јамско копање (окновско копање)
  - монтажу елемената од челика
  - армиране радове
  - зидање и поплочавање каменом
  - монтажу и демонтажу скела и радних платформи, искључујући изнајмљивање скела и радних платформи
  - изградњу димњака и индустријских пећи
  - радове који захтијевају специјализован приступ и за које су неопходне пењачке вјештине и употреба одговарајуће опреме, нпр. висински радови на високим грађевинама
- подводне радове
- изградњу спољашњих базена за пливање
- чишћење паром, пјешчаном млазом и сличне радове на спољашњим дијеловима зграде
- изнајмљивање кранова и остале опреме за изградњу, која се не може разврстати под поједине врсте грађевинских радова, са руковаоцем

Овај разред искључује:

- изнајмљивање грађевинских машина и опреме без руковаоца, види 77.32

ПОДРУЧЈЕ G – ТРГОВИНА НА ВЕЛИКО И НА МАЛО; ПОПРАВКА МОТОРНИХ ВОЗИЛА И МОТОЦИКАЛА

Ово подручје обухвата трговину на велико и мало (продају без прераде тј. без трансформације производа) било којом врстом робе и пружање услуге у вези са продајом робе. Трговина на велико и мало представља посљедњу фазу у дистрибуцији робе. Ово подручје исто тако обухвата поправку моторних возила и мотоцикала.

Сматра се да продаја без прераде обухвата уобичајне радње (или дјелатности) повезане са трговином, нпр. сортирање, раздвајање и прикупљање робе, мијешање робе (нпр. пијеска), пуњење у боце (са претходним чишћењем боца или без њега), паковање, подјелу ринфузне робе у мање количине, препакивање за дистрибуцију у мањим паковањима, складиштење робе (без обзира на то да ли је замрзнута или хлађена).

Област 45 обухвата све дјелатности које су повезане са продајом и поправком моторних возила и мотоцикала док области 46 и 47 обухватају све остале дјелатности у подручју трговине. Разлика између области 46 (трговина на велико) и области 47 (трговина на мало) је одређена према претежној врсти купца.

Трговина на велико је препродаја (продаја без прераде) нове и половне робе трговцима на мало, индустријским, трговачким установама или професионалним корисницима или другим трговцима на велико, обухватајући дјелатност посредовања у куповини, тј. продаји робе за трећа лица или компаније. Карактеристични трговци на велико су они који полажу право на робу коју продају, као што су дистрибутери индустријских производа, извозници, увозници, трговачке задруге, трговачке подружнице и пословнице (али не малопродајне продавнице) којима управљају производне или рударске јединице издвојене од фабрика или рудника ради пласирања својих производа и које не преузимају само оне наруџбе које се извршавају директним испорукама из фабрика или рудника. Исто тако су обухваћене дјелатности разних посредника за трговачку робу и производе, агената и задружних организација, купаца и кооперацијских друштава који су ангажовани за пласирање пољопривредних производа.

Трговци на велико често сами прикупљају, сортирају и распоређују робу у велике количине, препакују и дијеле робу у мање количине (нпр. у фармацији), обављају дјелатности складиштења, хлађења, испоруке и инсталације робе и дјелатности у вези са унапређењем продаје за своје купце и дизајном наљепница (етикета).

Трговина на мало је препродаја (продаја без прераде) нових и кориштених предмета претежно становништву за личну потрошњу или употребу у домаћинству, у продавницама, робним кућама, на штандовима, преко поште и Интернета, уличних продавача, трговачких путника, потрошачких задруга, аукцијских кућа итд. Већина трговаца на мало полаже право на робу коју продаје, али неки дјелују као посредници у име власника робе и обављају продају на основу консигнације или провизије.

45 Трговина на велико и на мало моторним возилима и мотоциклима; поправка моторних возила и мотоцикала

Ова област обухвата све дјелатности (осим производње и изнајмљивања) повезане са моторним возилима и мотоциклима, обухватајући камионе и теретњаке као што су трговина на велико и на мало, новим и половним возилима, поправка и одржавање возила и трговина на велико и на мало дијеловима и прибором за моторна возила и мотоцикле. Исто тако су обухваћене и дјелатности посредовања тј. посредника у трговини на велико и на мало возилима.

Ова област исто тако обухвата дјелатности као што су прање и полирање возила итд.

Ова област искључује трговину на мало моторним горивима, мазивима или производима за хлађење и изнајмљивање моторних возила или мотоцикала.

45.1 Трговина моторним возилима

45.11 Трговина аутомобилима и моторним возилима лаке категорије

Овај разред укључује:

- трговину на велико и на мало новим и половним (кориштеним) возилима:
  - путничким моторним возилима, обухватајући специјализована путничка моторна возила као што су возила хитне медицинске помоћи, минибуси итд. (носивости мање од 3,5 тоне)

Овај разред такође укључује:

- трговину на велико и на мало теренским моторним возилима као што су џипови (носивости мање од 3,5 тоне)
- трговина на велико и мало аутомобилима и моторним возилима лаке категорије преко посредника

Овај разред искључује:

- трговину на велико и на мало дијеловима и прибором за моторна возила, види 45.3
- изнајмљивање моторних возила са возачем, види 49.3
- изнајмљивање моторних возила без возача, види 77.1

45.19 Трговина осталим моторним возилима

Овај разред укључује:

- трговину на велико и на мало новим и половним возилима:
  - камиони, приколице и полуприколице
  - возила за камповање како што су камп-приколице, "мото-куће" и др.

Овај разред такође укључује:

- трговину на велико и на мало теренским моторним возилима као што су џипови (носивости веће од 3.5 тоне)
- трговину на велико и мало осталим моторним возилима преко посредника

Овај разред искључује:

- трговину на велико и на мало дијеловима и прибором за моторна возила, види 45.3
- изнајмљивање камиона са возачем, види 49.41
- изнајмљивање камиона без возача, види 77.12

45.2 Одржавање и поправка моторних возила

45.20 Одржавање и поправка моторних возила

Овај разред укључује:

- одржавање и поправку моторних возила:
  - механичке поправке
  - електричне поправке
  - поправке електронских система, убризгавања
  - редовно сервисирање
  - поправке каросерије
  - поправке дијелова моторних возила
  - прање, полирање итд.
  - прскање и бојење
  - поправке вјетробрана и прозора
  - поправке сједишта моторних возила

- поправку спољашњих и унутрашњих гума, подешавање и замјену гума
- заштиту од корозије
- уграђивање дијелова и прибора (који нису дио процеса производње)

Овај разред искључује:

- протектовање и репроизводњу гума, види 22.11

45.3 Трговина дијеловима и прибором за моторна возила

Ова грана обухвата трговину на велико и на мало свим врстама дијелова, компоненти, прибора, алата и опреме за моторна возила, као што су:

- спољашње и унутрашње гуме
- свјећице, батерије, расвјетна опрема и електрични дијелови.

45.31 Трговина на велико дијеловима и прибором за моторна возила

Овај разред укључује:

- посредовање у трговини на велико дијеловима и прибором за моторна возила

45.32 Трговина на мало дијеловима и прибором за моторна возила

Овај разред укључује:

- посредовање у трговини на мало дијеловима и прибором за моторна возила

Овај разред искључује:

- трговину на мало горивом за моторе, види 47.30

45.4 Трговина, одржавање и поправка мотоцикала, дијелова и прибора за мотоцикле

45.40 Трговина, одржавање и поправка мотоцикала, дијелова и прибора за мотоцикле

Овај разред укључује:

- трговину на велико и на мало мотоциклима, укључујући мопеде
- трговину на велико и на мало дијеловима и прибором за мотоцикле (обухватајући трговину преко посредника или поштом)
- одржавање и поправку мотоцикала

Овај разред искључује:

- трговину на велико бициклима и њиховим дијеловима и прибором, види 46.49
- трговину на мало бициклима и њиховим дијеловима и прибором, види 47.64
- изнајмљивање мотоцикала, види 77.39
- поправку и одржавање бицикала, види 95.29

46 Трговина на велико, осим трговине моторним возилима и мотоциклима

Ова област обухвата трговину на велико за сопствени рачун или уз наплату или на основу уговора (посредовање), а односи се на трговину на велико на домаћем тржишту, као и на међународну трговину на велико (увоз/извоз).

Ова област искључује:

- трговину на велико моторним возилима, камприколицама и мотоциклима, види 45.1, 45.4
- трговину на велико прибором за моторна возила и мотоцикле, види 45.31, 45.40

- изнајмљивање и давање робе у закуп (лизинг), види област 77
- паковање чврсте робе и пуњење течности или гасовите робе у боце, укључујући мијешање и филтрирање за трећа лица, види 82.92

46.1 Трговина на велико уз наплату или на основу уговора

Ова грана обухвата:

- дјелатности трговачких агената, посредника и свих других трговаца на велико који тргују у име или за рачун других
- дјелатности оних који су укључени у повезивање продавача са купцима или предузимају трговачке трансакције у име власника робе, укључујући интернетом

Овај разред исто тако обухвата:

- дјелатности аукцијских кућа у вези са трговином на велико, укључујући и аукције преко Интернета

46.11 Посредовање у трговини пољопривредним сировинама, живим животињама, текстилним сировинама и полупроизводима

Овај разред искључује:

- трговину на велико за сопствени рачун, види 46.2 до 46.9
- трговину на мало преко посредника, види 47.99

46.12 Посредовање у трговини горивима, рудама, металима и индустријским хемикалијама

Овај разред укључује:

- посредовање агената (посредника) у трговини:
  - горивима, рудама, металима и индустријским хемијским производима, обухватајући вјештачка ђубрива

Овај разред искључује:

- трговину на велико за сопствени рачун, види 46.2 до 46.9
- трговину на мало преко посредника (агената), види 47.99

46.13 Посредовање у трговини дрвеном грађом и грађевинским материјалом

Овај разред искључује:

- трговину на велико за сопствени рачун, види 46.2 до 46.9
- трговину на мало преко посредника, види 47.99

46.14 Посредовање у трговини машинама, опремом за индустрију, бродовима и авионима

Овај разред укључује:

- посредовање агената (посредника) у трговини:
  - машинама, обухватајући машине и рачунаре за канцеларије, опрему за индустрију, бродове и авионе

Овај разред искључује:

- дјелатности посредовања агената (посредника) у трговини моторним возилима, види 45.1
- аукције моторних возила, види 45.1
- трговину на велико за сопствени рачун, види 46.2 до 46.9

- трговину на мало преко посредника(агената), види 47.99

46.15 Посредовање у трговини намјештајем, робом за домаћинство и робом од метала и гвожђа

Овај разред искључује:

- трговину на велико за сопствени рачун, види 46.2 до 46.9
- трговину на мало преко посредника(агената), види 47.99

46.16 Посредовање у трговини текстилом, одјећом, крзном, обућом и производима од коже

Овај разред искључује:

- трговину на велико за сопствени рачун, види 46.2 до 46.9
- трговину на мало преко посредника(агената), види 47.99

46.17 Посредовање у трговини храном, пићима и дуваном

Овај разред искључује:

- трговину на велико за сопствени рачун, види 46.2 до 46.9
- трговину на мало преко посредника(агената), види 47.99

46.18 Посредовање у трговини специјализованој за одређене производе или групе осталих производа

Овај разред искључује:

- трговину на велико за сопствени рачун, види 46.2 до 46.9
- трговину на мало преко посредника(агената), види 47.99
- дјелатности агената осигурања, види 66.22
- дјелатности агената за некретнине, види 68.31

46.19 Посредовање у трговини разноврсним производима

Овај разред искључује:

- трговину на велико за сопствени рачун, види 46.2 до 46.9
- трговину на мало преко посредника(агената), види 47.99

46.2 Трговина на велико пољопривредним сировинама и живим животињама

46.21 Трговина на велико житарицама, сировим дуваном, сјемењем и храном за животиње

Овај разред укључује:

- трговину на велико житарицама и сјемењем
- трговину на велико уљаним плодовима
- трговину на велико сировим дуваном
- трговину на велико храном за животиње и пољопривредним сировинама, д.н.

Овај разред искључује:

- трговину на велико текстилним влакнима, види 46.76

46.22 Трговина на велико цвијећем и садницама (растињем)

Овај разред укључује:

- трговину на велико цвијећем, садницама (растињем) и луковицама

46.23 Трговина на велико живим животињама

46.24 Трговина на велико сировом, недовршеном и довршеном кожом

46.3 Трговина на велико храном, пићима и дуваном

46.31 Трговина на велико воћем и поврћем

Овај разред укључује:

- трговину на велико свјежим воћем и поврћем
- трговину на велико конзервисаним воћем и поврћем

46.32 Трговина на велико месом и производима од меса

46.33 Трговина на велико млијеком, млијечним производима, јајима, јестивим уљима и мастима

Овај разред укључује:

- трговину на велико млијечним производима
- трговину на велико јајима и производима од јаја
- трговину на велико јестивим уљима и масноћама животињског или биљног поријекла

46.34 Трговина на велико пићима

Овај разред укључује:

- трговину на велико алкохолним пићима
- трговину на велико безалкохолним пићима
- куповину вина без амбалаже (у ринфузи) и пуњење у флаше без претходне дораде

Овај разред искључује:

- мијешање вина или дестилованих алкохолних пића, види 11.01 и 11.02

46.35 Трговина на велико дуванским производима

46.36 Трговина на велико шећером, чоколадом и производима од шећера

Овај разред укључује:

- трговину на велико шећером, чоколадом и бомбонима
- трговину на велико пекарским производима

46.37 Трговина на велико кафом, чајем, какаом и зачинима

46.38 Трговина на велико осталом храном обухватајући рибе, љускаре и мекушце

Овај разред укључује:

- трговину на велико храном за кућне љубимце

46.39 Неспецијализована трговина на велико храном, пићима и дуваном

46.4 Трговина на велико производима за домаћинство

Ова грана обухвата трговину на велико производима за домаћинство, обухватајући текстил.

46.41 Трговина на велико текстилом

Овај разред укључује:

- трговину на велико предивом
- трговину на велико тканинама
- трговину на велико платном за домаћинство итд.
- трговину на велико позамантеријом и прибором: иглама, концима за шивање итд.

Овај разред искључује:

- трговину на велико текстилним влакнима, види 46.76

46.42 Трговина на велико одјећом и обућом

Овај разред укључује:

- трговину на велико одјећом, обухватајући спортску одјећу
- трговину на велико прибором за одјећу као што су рукавице, кравате и нарамнице за хлаче
- трговину на велико обућом
- трговину на велико производима од крзна
- трговину на велико кишобранима

Овај разред искључује:

- трговину на велико накитом, види 46.48
- трговину на велико производима од коже, види 46.49
- трговину на велико специјалном спортском обућом као што су скијашке ципеле (панцерице), види 46.49

46.43 Трговина на велико електричним апаратима за домаћинство

Овај разред укључује:

- трговину на велико електричним апаратима за домаћинство
- трговину на велико радио и телевизијском опремом
- трговину на велико фотографским и оптичким производима
- трговину на велико електричним уређајима за гријање
- трговину на велико снимљеним аудио и видео тракама, CD-има, DVD-има

Овај разред искључује:

- трговину на велико празним аудио и видео тракама, CD-има, DVD-има, види 46.52
- трговину на велико машинама за шивење, види 46.64

46.44 Трговина на велико порцеланом, стакларијом и средствима за чишћење

Овај разред укључује:

- трговину на велико порцеланом и стаклом
- трговину на велико средствима за чишћење

46.45 Трговина на велико парфимеријским и козметичким производима

Овај разред укључује:

- трговину на велико парфемима, козметиком и сапунима

46.46 Трговина на велико фармацеутским производима

Овај разред укључује:

- трговину на велико ортопедским помагалима
- трговину на велико фармацеутским и медицинским производима

46.47 Трговина на велико намјештајем, теписима и опремом за расвјету

Овај разред укључује:

- трговину на велико намјештајем за домаћинство
- трговину на велико теписима и др. подним покривачима
- трговину на велико опремом за расвјету

Овај разред искључује:

- трговину на велико намјештајем за канцеларије, види 46.65

46.48 Трговина на велико сатовима и накитом

46.49 Трговина на велико осталом робом за домаћинство

Овај разред укључује:

- трговину на велико дрвеним, плетарским и плутеним производима итд.
- трговину на велико бициклима и њиховим дијеловима и прибором
- трговину на велико производима од папира, књигама, часописима и новинама
- трговину на велико производима од коже и прибором за путовање
- трговину на велико музичким инструментима
- трговину на велико играма и играчкама
- трговину на велико спортском опремом, обухватајући специјалну спортску обућу као што су скијашке ципеле (панцерице)

46.5 Трговина на велико информационом и комуникационом опремом

Ова грана обухвата трговину на велико опремом информационе и комуникационе технологије (ICT) тј. рачунарима, телекомуникационом опремом и дијеловима.

46.51 Трговина на велико рачунарима, периферном опремом и софтвером

Овај разред укључује:

- трговину на велико рачунарима и рачунарском периферном опремом
- трговину на велико софтвером

Овај разред искључује:

- трговину на велико електричним дијеловима, види 46.52
- трговину на велико машинама и опремом за канцеларије (осим рачунара и периферне опреме), види 46.66

46.52 Трговина на велико електронским и телекомуникационим дијеловима и опремом

Овај разред укључује:

- трговину на велико електронским цијевима
- трговину на велико полупроводничким елементима
- трговину на велико микрочиповима и интегрисаним колима
- трговину на велико штампарским колима
- трговину на велико празним аудио и видео тракама и дискетама, магнетним и оптичким дисковима (CD-и, DVD-и)
- трговину на велико телефонима и комуникационом опремом

Овај разред искључује:

- трговину на велико снимљеним аудио и видео тракама, CD-има, DVD-има, види 46.43
- трговину на велико рачунарима и рачунарском периферном опремом, види 46.51

46.6 Трговина на велико осталим машинама, опремом и прибором

Ова грана обухвата трговину на велико специјализованим машинама, опремом и прибором за све врсте индустрије и машина опште намјене.

46.61 Трговина на велико пољопривредним машинама, опремом и прибором

Овај разред укључује:

- трговину на велико пољопривредним машинама и опремом:
  - плугови, расипачи гноја, сијачице
  - жетелице
  - вршилице
  - стројеви за мужу
  - опрема за узгој перади, опрема за узгој пчела
  - трактори који се употребљавају у пољопривреди и шумарству
- трговину на велико косачицама за траву

46.62 Трговина на велико алатним машинама

Овај разред укључује:

- трговину на велико разноврсним алатним машинама за обраду свих врста материјала
- трговину на велико алатним машинама којима управљају рачунари

46.63 Трговина на велико машинама за рударство и грађевинарство

46.64 Трговина на велико машинама за индустрију текстила и машинама за шивење и плетење

Овај разред укључује:

- трговину на велико машинама којима управљају рачунари за индустрију текстила и машинама којима управљају рачунари за шивење и плетење

46.65 Трговина на велико намјештајем за канцеларије

Овај разред укључује:

- услуге трговине на велико производима разврстаним у разред 31.01 (Производња намјештаја за канцеларије и продајне просторе)

46.66 Трговина на велико осталим канцеларијским машинама и опремом

Овај разред укључује:

- трговину на велико машинама и опремом за канцеларије, осим рачунара и рачунарске периферне опреме

Овај разред искључује:

- трговину на велико рачунарима и периферном опремом, види 46.51
- трговину на велико електронским дијеловима, телефонима и комуникационом опремом, види 46.52

46.69 Трговина на велико осталим машинама и опремом

Овај разред укључује:

- трговину на велико превозном опремом, осим моторним возилима, мотоциклима и бициклима
- трговину на велико аутоматизованим производним линијама (роботима)
- трговину на велико жицом, прекидачима и другим инсталационим материјалом (опремом) који се употребљава у индустрији
- трговину на велико осталим електроматеријалом као што су електромотори, трансформатори
- трговину на велико осталим машинама, д.н., које се употребљавају у индустрији (осим за руднике, грађевинарство и текстилну индустрију), трговини, навигацији и другим услужним дјелатностима

Овај разред такође укључује:

- трговину на велико мјерним инструментима и опремом

Овај разред искључује:

- трговину на велико моторним возилима, приколицама и камприколицама, види 45.1
- трговину на велико дијеловима за моторна возила, види 45.31
- трговину на велико мотоциклима, види 45.40
- трговину на велико бициклима, види 46.49

46.7 Остала специјализована трговина на велико

Ова грана обухвата дјелатности остале специјализоване трговине на велико које нису разврстане у осталим гранама ове области. Обухвата трговину на велико полупроизводима, осим пољопривредним, који се у правилу не употребљавају за домаћинство.

46.71 Трговина на велико чврстим, течним и гасовитим горивима и сличним производима

Овај разред укључује:

- трговину на велико горивима, мазивима, уљима као што су:
  - дрвени угаљ, камени угаљ, кокс, дрво за огрев, нафта
  - сирово нафта, сирово уље, дизел гориво, газолин, погонско гориво, ложуље, уље за гријање, керозин
  - течни гас, бутан и пропан
  - уље за подмазивање и мазиво, деривати нафте (рафинисани производи нафте)

46.72 Трговина на велико металима и металним рудама

Овај разред укључује:

- трговину на велико рудом гвожђа и обојеним металима
- трговину на велико примарним прерађевинама од гвожђа и обојених метала
- трговину на велико полупроизводима од гвожђа и обојених метала, д.н.
- трговину на велико златом и осталим племенитим металима

Овај разред искључује:

- трговину на велико металним отпадом, види 46.77

46.73 Трговина на велико дрветом, грађевинским материјалом и санитарном опремом

Овај разред укључује:

- трговину на велико необрађеним дрветом
- трговину на велико производима примарне прераде дрвета
- трговину на велико бојама и лаковима
- трговину на велико грађевинским материјалом:
  - пијеском, шљунком
  - столаријом од свих врста материјала
- трговину на велико зидним тапетама и подним покривачима
- трговину на велико равним стаклом
- трговину на велико санитарном опремом:
  - каде, умиваоници, WC шкољке и остала санитарна керамика
- трговину на велико монтажним кућама

46.74 Трговина на велико робом од метала, инсталационим материјалом, уређајима и опремом за водовод и гријање

Овај разред укључује:

- трговину на велико робом од метала и бравама
- трговину на велико инсталационим материјалом
- трговину на велико гријачима за топлу воду
- трговину на велико санитарном инсталационом опремом:
  - цијеви, цријева, фитинзи, славине, Т-дијелови, спојеви, гумене цијеви итд.
- трговину на велико алатима као што су чекићи, тестере, одвијачи и остали ручни алати итд.

46.75 Трговина на велико хемијским производима

Овај разред укључује:

- трговину на велико индустријским хемикалијама:
  - анилином, штампарским бојама, етеричним уљима, индустријским гасовима, хемијским љепилима, бојама, синтетичком смолом, метанолом, парафином, мирисима и аромама, содом, индустријском соли, киселинама и сумпорним спојевима, дериватима скроба итд.
- трговину на велико ђубривима и агрохемијским производима

46.76 Трговина на велико осталим полупроизводима

Овај разред укључује:

- трговину на велико примарним прерађевинама од пластичних материјала
- трговину на велико гумом

- трговину на велико текстилним влакнима итд.
- трговину на велико папиром у великим количинама тј. "неупакованом" (неконфенционисаном)
- трговину на велико драгим камењем

46.77 Трговина на велико отпадом и остацима

Овај разред укључује:

- трговину на велико металним и неметалним остацима и отпадом и материјалом за рециклажу, обухватајући прикупљање, сортирање, одвајање, растављање половних предмета, нпр. аутомобила, ради издвајања дијелова који се могу поново употријебити, паковање и препакивање, складиштење и испоруку, али без трансформационог процеса, при чему купљени и продати отпад задржава преосталу вриједност.

Овај разред такође укључује:

- растављање аутомобила, рачунара, телевизора и остале опреме како би се добили употребљиви дијелови погодни за поновну продају

Овај разред искључује:

- прикупљање кућног и индустријског отпада, види 38.1
- прераду отпада, који није за даљу употребу у прерађивачкој индустрији, у циљу одлагања, види 38.2
- прераду остатака и отпада у секундарну сировину који захтјева стварни трансформациони процес (секундарна сировина погодна је за директну употребу у индустријском процесу, а не ради се о готовом производу), види 38.3
- растављање аутомобила, рачунара, телевизора и остале опреме у циљу рециклаже обновљивог материјала, види 38.31
- растављање бродова, види 38.31
- исјецање аутомобила механичким процесом, види 38.32
- трговину на мало половним производима, види 47.79

46.9 Неспецијализована трговина на велико

46.90 Неспецијализована трговина на велико

Овај разред укључује:

- трговину на велико различитим производима без посебне специјализације

47 Трговина на мало, осим трговине моторним возилима и мотоциклима

Ова област обухвата трговину на мало (продаја без прераде) новим и половним предметима претежно за личну потрошњу становништва или употребу у домаћинству која се обавља у продавницама, робним кућама, на штандовима, путем поште и Интернета, уличних продавача, трговачких путника, путем потрошачких задруга итд.

Трговина на мало прво се разврстава према врсти продајног мјеста (трговина на мало у продавницама: гране: 47.1 до 47.7; трговина на мало изван продавница: гране 47.8 и 47.9). Трговина на мало у продавницама обухвата и трговину на мало половним предметима (разред 47.79). Код трговине на мало у продавницама постоји даља разлика између специјализоване трговине на мало (грана 47.2 до 47.7) и неспецијализоване трговине на мало (грана 47.1). Наведене гране даље су подијељене према врсти (асортиману) проданих производа. Продаја изван продавница разликује се према начину на који се обавља, нпр. трговина на мало на штандовима и тржницама (грана 47.8) и остала трговина на мало изван продавница, нпр. наруџбе поштом, достава купцу на кућну адресу, продаја помоћу апарата за самопослуживање итд. (грана 47.9).

Роба која се продаје у овој области ограничена је и у правилу се односи на робу широке потрошње или трговине на мало. Према томе роба која се иначе не продаје у трговини на мало искључена је из ове области (нпр. житарице, руде, индустријске машине и опрема, итд).

Ова област исто тако обухвата јединице, пословне субјекте, који се баве претежно продајом производа становништву као што су лични рачунари, производи од папира и писаћи прибори, боје или дрво, иако се ови производи не морају употребљавати за личну потрошњу или употребу у домаћинству. Руковање производима, које је уобичајно у трговини, не утиче на основне карактеристике производа (робе) и може укључити нпр. сортирање, одвајање, мијешање и паковање.

Ова област исто тако обухвата трговину на мало преко посредника и дјелатности аукцијских кућа у вези са трговином на мало.

Ова област искључује:

- продају пољопривредних производа од стране пољопривредника, види област 01
- производњу и продају производа из сопствене производње, која се у општено разврстава у подручје прерађивачке индустрије, области 10-32
- трговину моторним возилима, мотоциклима и њиховим дијеловима, види област 45
- трговину житарицама, рудама, сировом нафтом, индустријским хемикалијама, гвожђем и челиком, индустријским машинама и опремом, види област 46
- продају хране и пића за конзумирање у локалима (на "лицу мјеста") и продају хране која се износи ван, види област 56
- изнајмљивање становништву производа за личну потрошњу или употребу у домаћинству, види 77.2.

47.1 Трговина на мало у неспецијализованим продавницама

Ова грана обухвата трговину на мало разноврсном робом у истој јединици (неспецијализоване продавнице) као што су супермаркети или робне куће.

Ова грана исто тако обухвата трговину на мало преко заступника (посредника).

47.11 Трговина на мало у неспецијализованим продавницама претежно прехранбеним производима, пићима и дуванским производима

Овај разред укључује:

- трговину на мало мјешовитом робом, међу којом преовлађује храна, пића и дувански производи:
  - дјелатности продавница мјешовитом робом, у којима се, осим хране, пића и дуванских производа, продају и разни други производи, као што су одјећа, намјештај, апарати, метална роба, козметика итд.

47.19 Остала трговина на мало у неспецијализованим продавницама

Овај разред укључује:

- трговину на мало мјешовитим производима, у којој не преовлађују храна, пића и дувански производи
- дјелатности робних кућа које се баве продајом разноврсне робе, укључујући одјећу, намјештај, апарате, металну робу, козметику, накит, играчке, спортску опрему итд.

47.2 Трговина на мало храном, пићима и дуванским производима у специјализованим продавницама

Ова грана исто тако обухвата трговину на мало преко заступника (посредника).

47.21 Трговина на мало воћем и поврћем у специјализованим продавницама

Овај разред укључује:

- трговину на мало свјежим воћем и поврћем
- трговину на мало припремљеним и конзервисаним воћем и поврћем

47.22 Трговина на мало месом и производима од меса у специјализованим продавницама

Овај разред укључује:

- трговину на мало месом и производима од меса (укључујући месо перади)

47.23 Трговина на мало рибом, љускарима и мекушцима у специјализованим продавницама

Овај разред укључује:

- трговину на мало рибом, морским плодовима и њиховим производима

47.24 Трговина на мало хљебом, колачима, производима од брашна и производима од шећера у специјализованим продавницама

47.25 Трговина на мало пићима у специјализованим продавницама

Овај разред укључује:

- трговину на мало пићима (не за конзумирање на "лицу мјеста")
  - алкохолним пићима
  - безалкохолним пићима

47.26 Трговина на мало производима од дувана у специјализованим продавницама

Овај разред укључује:

- трговину на мало дуваном
- трговину на мало производима од дувана

47.29 Остала трговина на мало прехранбеним производима у специјализованим продавницама

Овај разред укључује:

- трговину на мало млијечним производима и јајима
- трговину на мало осталим прехранбеним производима, д.н.

47.3 Трговина на мало моторним горивима у специјализованим продавницама

Ова грана исто тако обухвата трговину на мало преко заступника (посредника).

47.30 Трговина на мало моторним горивима у специјализованим продавницама

Овај разред укључује:

- трговину на мало горивима за моторна возила и мотоцикле

Овај разред такође укључује:

- трговину на мало мазивима и производима за хлађење за моторна возила

Овај разред искључује:

- трговину на велико горивима, види 46.71
- трговину на мало гасом у боцама за домаћинство (за кување и гријање), види 47.78

47.4 Трговина на мало информационом и комуникационом опремом у специјализованим продавницама

Ова грана обухвата трговину на мало опремом информационе и комуникационе технологије (ICT) као што су рачунари и периферна опрема, телекомуникациона опрема и електронски уређаји за широку потрошњу у специјализованим продавницама.

Ова грана исто тако обухвата трговину на мало преко заступника (посредника).

47.41 Трговина на мало рачунарима, периферним јединицама и софтвером у специјализованим продавницама

Овај разред укључује:

- трговину на мало рачунарима
- трговину на мало рачунарском периферном опремом
- трговину на мало конзолама за видео игре
- трговину на мало стандардним софтвером, укључујући видео игре

Овај разред искључује:

- трговину на мало празним тракама и дисковима, види 47.63

47.42 Трговина на мало телекомуникационом опремом у специјализованим продавницама

Овај разред укључује:

- трговину на мало мобилним телефонима

47.43 Трговина на мало аудио и видео опремом у специјализованим продавницама

Овај разред укључује:

- трговину на мало радио и телевизијском опремом
- трговину на мало аудио и видео опремом
- трговину на мало CD и DVD-уређајима

47.5 Трговина на мало осталом опремом за домаћинство у специјализованим продавницама

Ова грана обухвата трговину на мало опремом за домаћинство као што су текстил, роба од гвожђа, теписи, електрични апарати за домаћинство или намјештај, у специјализованим продавницама.

Ова грана исто тако обухвата трговину на мало преко заступника (посредника).

47.51 Трговина на мало текстилом у специјализованим продавницама

Овај разред укључује:

- трговину на мало тканинама
- трговину на мало концем за плетење
- трговину на мало основним материјалом (подлогом) за израду тепиха, гоблена или за везење
- трговину на мало текстилом
- трговину на мало позамантеријом и прибором: иглама, концима за шивење итд.

Овај разред искључује:

- трговину на мало одјећом, види 47.71

47.52 Трговина на мало робом од метала, бојама и стаклом у специјализованим продавницама

Овај разред укључује:

- трговину на мало робом од метала
- трговину на мало бојама, премазима и лаковима
- трговину на мало равним стаклом
- трговину на мало осталим грађевинским материјалом као што су цигле, дрво, санитарна опрема, столарија од свих врста материјала
- трговину на мало материјалом и опремом "уради сам"

Овај разред такође укључује:

- трговину на мало косачицама за траву
- трговину на мало саунама

47.53 Трговина на мало теписима и простирачима за под, зидним и подним облогама у специјализованим продавницама

Овај разред укључује:

- трговину на мало теписима и простирачима за под
- трговину на мало засторима и завјесама
- трговину на мало зидним тапетама и подним облогама

Овај разред искључује:

- трговину на мало плутеним плочама за облагање подова, види 47.52

47.54 Трговина на мало електричним апаратима за домаћинство у специјализованим продавницама

Овај разред искључује:

- трговину на мало аудио и видео опремом, види 47.43

47.59 Трговина на мало намјештајем, опремом за расвјету и осталим производима за домаћинство, у специјализованим продавницама

Овај разред укључује:

- трговину на мало намјештајем за домаћинство
- трговину на мало опремом за расвјету
- трговину на мало кухињским посуђем, прибором за јело, предметима од глине, стакла, порцелана и керамике

- трговину на мало производима од дрвета, плута и прућа
- трговину на мало неелектричним апаратима за домаћинство
- трговину на мало музичким инструментима и музикалијама (нотним записима)
- трговину на мало безбиједносним алармним системима као што су кључаонице, сефови и безбиједносни претинци (трезори), без услуге уградње или одржавања
- трговину на мало предметима и опремом за домаћинство, д.н.

Овај разред искључује:

- трговину на мало антиквитетима, види 47.79

47.6 Трговина на мало производима за културу и рекреацију у специјализованим продавницама

Ова грана обухвата трговину на мало производима за културу и рекреацију као што су књиге, новине, музички и видео записи, спортске опреме, игре и играчке у специјализованим продавницама.

Ова грана исто тако обухвата трговину на мало преко заступника (посредника).

47.61 Трговина на мало књигама у специјализованим продавницама

Овај разред укључује:

- трговину на мало књигама свих врста

Овај разред искључује:

- трговину на мало половним и антиквитетним књигама, види 47.79

47.62 Трговина на мало новинама, папиром и писаћим прибором у специјализованим продавницама

Овај разред укључује:

- трговину на мало прибором за канцеларије као што су оловке, хемијске оловке, папир итд.

47.63 Трговина на мало музичким и видео записима у специјализованим продавницама

Овај разред укључује:

- трговину на мало музичким записима, аудио тракама, CD-има и касетама
- трговину на мало видео тракама и DVD-има

Овај разред такође укључује:

- трговину на мало празним тракама и дисковима

47.64 Трговина на мало спортском опремом у специјализованим продавницама

Овај разред укључује:

- трговину на мало спортском опремом, прибором за риболов, опремом за камповање, чамцима и бициклима

47.65 Трговина на мало играма и играчкама у специјализованим продавницама

Овај разред укључује:

- трговину на мало играма и играчкама које су израђене од свих материјала

Овај разред искључује:

- трговину на мало конзолама за видео игре, види 47.41
- трговину на мало стандардним софтвером, укључујући видео игре, види 47.41

47.7 Трговина на мало осталом робом у специјализованим продавницама

Ова грана обухвата дјелатности специјализованих продавница које се баве продајом одређених група производа који нису обухваћени у другим дијеловима класификације као што су одјећа, обућа и производи од коже, фармацеутски производи и медицински препарати, сатови, сувенири, средства за чишћење, оружје, цвијеће, кућни љубимци и остало. Исто тако је обухваћена трговина на мало половном робом у специјализованим продавницама.

Ова грана исто тако обухвата трговину на мало преко заступника (посредника).

47.71 Трговина на мало одјећом у специјализованим продавницама

Овај разред укључује:

- трговину на мало одјећом
- трговину на мало производима од крзна
- трговину на мало прибором за одјећу као што су рукавице, кравате, нарамнице итд.

Овај разред искључује:

- трговину на мало текстилом, види 47.51

47.72 Трговина на мало обућом и робом од коже у специјализованим продавницама

Овај разред укључује:

- трговину на мало обућом
- трговину на мало производима од коже
- трговину на мало прибором за путовање од коже и вјештачке коже

Овај разред искључује:

- трговину на мало специјалном спортском обућом као што су скијашке ципеле (панцерице), види 47.64

47.73 Апотеке

Овај разред укључује:

- трговину на мало фармацеутским производима

47.74 Трговина на мало медицинском робом и ортопедским помагалима у специјализованим продавницама

47.75 Трговина на мало козметичким и тоалетним препаратима у специјализованим продавницама

Овај разред укључује:

- трговину на мало парфемима, козметичким и тоалетним производима

47.76 Трговина на мало цвијећем, садницама, сјемењем, ђубривом, кућним љубимцима и храном за кућне љубимце у специјализованим продавницама

47.77 Трговина на мало сатовима и накитом у специјализованим продавницама

47.78 Остала трговина на мало новом робом у специјализованим продавницама

Овај разред укључује:

- трговину на мало фотографском, оптичком и прецизном опремом
- дјелатности оптичара
- трговину на мало сувенирима, рукотворинама и религијским производима
- дјелатности продајних умјетничких галерија
- трговину на мало лож уљем за домаћинство, гасом у боцама, угљем и огревним дрветом
- трговину на мало оружјем и муницијом
- трговину на мало филателистичким маркама и кованицама
- трговину на мало услугама продајних умјетничких галерија (умјетнинама)
- трговину на мало непрехрамбеним производима, д.н.

47.79 Трговина на мало половном робом у специјализованим продавницама

Овај разред укључује:

- трговину на мало половним књигама
- трговину на мало осталим половним производима
- трговину на мало антиквитетима
- дјелатности аукцијских кућа које се односе на трговину на мало

Овај разред искључује:

- трговину на мало половним моторним возилима, види 45.1
- дјелатности аукција путем Интернета и остале аукције изван продајног простора (у вези са трговином на мало), види 47.91, 47.99
- дјелатности залагаоница, види 64.92

47.8 Трговина на мало на тезгама и пијацама

Ова грана обухвата трговину на мало било којом врстом нових или половних производа већином на покретним тезгама дуж јавних саобраћајница или на сталном мјесту на пијацама.

Ова грана исто тако обухвата трговину на мало преко заступника (посредника).

47.81 Трговина на мало храном, пићима и дуванским производима на тезгама и пијацама

Овај разред искључује:

- трговину на мало припремљеном храном за конзумацију на "лицу мјеста", види 56.10

47.82 Трговина на мало текстилом, одјећом и обућом на тезгама и пијацама

47.89 Трговина на мало осталом робом на тезгама и пијацама

Овај разред укључује:

- трговину на мало осталом робом на тезгама и пијацама као што су:
  - теписи и простирке
  - књиге
  - игре и играчке
  - апарати за домаћинство и електронски уређаји за широку потрошњу
  - музички и видео записи

47.9 Трговина на мало изван продавница, тезги и пијаца

Ова грана обухвата дјелатности трговине на мало преко поште, Интернета, продајом од врата до врата, тј. дјелатност трговачких путника, помоћу апарата за самопослуживање (аутомата) итд.

Ова грана исто тако обухвата трговину на мало преко заступника (посредника).

47.91 Трговина на мало преко поште или Интернета

Овај разред обухвата дјелатности трговине на мало преко поште или Интернета, тј. дјелатности трговине на мало када купац доноси одлуку о куповини на основу огласа, каталога, информације добијене са интернетских страница или неких других облика оглашавања. Купац наручује производе поштом, телефоном или преко Интернета (обично помоћу посебних метода наручивања које се налазе на интернетским страницама). Купљени производи се могу преузети директно са Интернета или се физички допремају купцу (наручиоцу).

Овај разред укључује:

- трговину на мало било којом врстом производа преко поште
- трговину на мало било којом врстом производа преко Интернета

Овај разред такође укључује:

- директну продају преко телевизије, радија и телефона
- аукцијску продају преко Интернета у вези са трговином на мало

Овај разред искључује:

- трговину на мало моторним возилима, дијеловима и прибором за моторна возила преко Интернета, види гране 45.1, 45.3
- трговину на мало мотоциклима, дијеловима и прибором за мотоцикле преко Интернета, види 45.40

47.99 Остала трговина на мало изван продавница, тезги и пијаца

Овај разред укључује:

- трговину на мало било којом врстом производа која није укључена у претходним разредима:
  - директну продају или продају преко трговачких путника
  - продају помоћу апарата за самопослуживање (аутомата)
- директну продају горива (лож уља, дрвета за ложење, итд.), уз доставу купцу
- аукцију изван продавница (у вези са трговином на мало, осим Интернета)
- трговину на мало преко посредника (агената) (изван продавница)

ПОДРУЧЈЕ Н – САОБРАЋАЈ И СКЛАДИШТЕЊЕ

Ово подручје обухвата дјелатности у вези са обављањем путничког или робног превоза, било редовног или ванредног, жељезницом, цјевоводом, путевима, водом или ваздухом и пратеће дјелатности на терминалима и паркиралиштима, претовар терета, складиштење итд. Ово подручје обухвата изнајмљивање превозних средстава и опреме са возачем или превозником. Исто тако је обухваћена поштанска и курирска дјелатност.

Ово подручје искључује:

- генерални ремонт или поправку превозних средстава, осим моторних возила, види грану 33.1
- изградњу, одржавање и поправку путева, жељезничких пруга, лука, аеродрома, види област 42
- одржавање и поправку моторних возила, види 45.20
- изнајмљивање превозних средстава или опреме без возача или превозника, види 77.1, 77.3

49 Копнени саобраћај и цјевоводни транспорт

Ова област обухвата превоз путника или робе друмским и жељезничким саобраћајем, као и превоз робе цјевоводима.

49.1 Превоз путника жељезницом, међуградски

49.10 Превоз путника жељезницом, међуградски

Овај разред укључује:

- жељезнички превоз путника главном жељезничком мрежом, размјештеном већим географским подручјем
- жељезнички превоз путника међуградском жељезницом
- дјелатности кола за спавање или кола за ручавање као интегрисане дјелатности жељезничких предузећа

Овај разред искључује:

- превоз путника градским и приградским превозним системима, види 49.31
- дјелатности путничког терминала, види 52.21
- рад жељезничке инфраструктуре; припадајуће дјелатности која се односи на укључивање и маневрисање, види 52.21
- дјелатности кола за спавање или кола за ручавање када их обављају самосталне јединице, види 55.90, 56.10

49.2 Превоз робе жељезницом

49.20 Превоз робе жељезницом

Овај разред укључује:

- превоз робе главном жељезничком мрежом, као и превоз робе на кратким релацијама

Овај разред искључује:

- складиштење, види 52.10
- дјелатност робних терминала, види 52.21
- рад жељезничке инфраструктуре; припадајуће дјелатности које се односе на прикључивање (прекопчавање) и маневрисање, види 52.21
- дјелатност претовара терета, види 52.24

49.3 Остали копнени превоз путника

Ова грана обухвата све дјелатности копненог превоза путника, осим жељезничког. Исто тако је обухваћен жељезнички превоз као дио градског и приградског превозног система.

49.31 Градски и приградски копнени превоз путника

Овај разред укључује:

- копнени превоз путника градским и приградским превозним системима. Овдје се могу укључити различити облици копненог превоза као што су аутобуси, трамваји, улична возила, тролејбуси, подземна жељезница, надземна жељезница итд. Саобраћајна дјелатност обично се обавља на редовним линијама слиједећи утврђени возни ред, преузимају и превозе путнике на утврђеним станицама.

Овај разред такође укључује:

- линије од града до аеродрома или од града до станице, жељезничке или аутобуске станице
- дјелатности успињача, жичара итд. ако су дио градског и приградског копненог транзитног система

Овај разред искључује:

- превоз путника међуградском жељезницом, види 49.10

49.32 Такси превоз

Овај разред укључује:

- остало изнајмљивање личних аутомобила са возачем

49.39 Остали копнени превоз путника, д.н.

Овај разред укључује:

- остали копнени превоз путника:
  - редовни аутобуски превоз на дуге дистанце тј. међуградски
  - чартерске вожње, излети и друге повремене превозне услуге
  - превозна средства унутар аеродрома
- рад жичара, успињача, скијашких жичара и ски лифтова ако нису дио градског или приградског транзитног система

Овај разред такође укључује:

- превоз школским аутобусима и аутобусима за превоз радника на посао
- превоз путника возилима помоћу људске или животињске снаге (рикше или запрежна кола)

Овај разред искључује:

- превоз возилима хитне медицинске помоћи, види 86.90

49.4 Друмски превоз робе и услуге пресељења

Ова грана обухвата цјелокупни копнени превоз робе осим жељезничког.

49.41 Друмски превоз робе

Овај разред укључује:

- цјелокупни друмски превоз:
  - превоз балвана
  - превоз стоке
  - превоз замрзнутих производа

- превоз тешких терета
- превоз расутог терета, обухватајући превоз цистернама и прикупљање млијека на фармама
- превоз аутомобила
- превоз отпада и отпадног материјала, без прикупљања или одлагања

Овај разред такође укључује:

- изнајмљивање камиона са возачем
- превоз робе возилима помоћу људске или животињске снаге (рикше или запрежна кола)

Овај разред искључује:

- превоз трупаца унутар шуме, као дио услуге у вези са сјечом дрвета, види 02.40
- дистрибуцију воде камионима, види 36.00
- рад уређаја за претовар робе на терминалима, види 52.21
- дјелатности амбалажирања и паковања за превоз, види 52.29
- поштанске и курирске дјелатности, види 53.10 и 53.20
- превоз отпада, као саставни дио дјелатности прикупљања отпада коју обављају специјализована предузећа, види 38.11, 38.12

49.42 Услуге пресељења

Овај разред укључује:

- услуге пресељења пословних субјеката или домаћинстава копненим (друмским) превозом

49.5 Цјевоводни транспорт

49.50 Цјевоводни транспорт

Овај разред укључује:

- транспорт гаса, течности, воде, емулзије и других производа преко цјевовода

Овај разред такође укључује:

- рад пумпних станица

Овај разред искључује:

- дистрибуцију природног или произведеног гаса, паре или воде, види 35.22, 35.30 и 36.00
- транспорт течности камионима, види 49.41

50 Водени саобраћај

Ова област обухвата превоз путника или робе водом, било да се ради о редовном или ванредном превозу. Исто тако су обухваћени вуча или гурање бродова, излети, кружна путовања и разгледање бродом, превоз трајектима, таксијима итд. Иако је мјесто индикатор за раздвајање морског од слатководног превоза, одлучујући фактор заправо је врста пловног објекта који се употребљава. Превоз пловним објектом на мору разврстава се у гране 50.1 и 50.2, док се превоз који се одвија другим врстама пловних објеката разврстава у гране 50.3 и 50.4.

Ова област искључује дјелатности ресторана и барова на палубама брода (види разреде 56.10 и 56.30), ако их обављају одвојене јединице (пословни субјекти).

50.1 Поморски и приобални превоз путника

Ова грана обухвата превоз путника пловним објектима који су намијењени за превоз морем или приобаљем. Исто тако је обухваћен превоз путника на великим језерима итд. када се употребљавају исте врсте пловних објеката.

50.10 Поморски и приобални превоз путника

Овај разред укључује:

- превоз путника морем и приобаљем, редовно или ванредно:
  - превоз бродовима или чамцима за излете, кружна путовања или разгледања (крстарења)
  - превоз трајектима, таксијима на води итд.

Овај разред такође укључује:

- изнајмљивање бродова за разоноду са посадом за превоз морем и приобаљем (нпр. за риболов)

Овај разред искључује:

- дјелатности ресторана и барова на бродовима, када обављају одвојене јединице (пословни субјекти), види 56.10 и 56.30
- изнајмљивање чамаца и једрилица за разоноду, без посаде, види 77.21
- изнајмљивање комерцијалних бродова или чамаца, без посаде, види 77.34
- дјелатност "коцкарница на води", види 92.00

50.2 Поморски и приобални превоз робе

Ова грана обухвата поморски превоз робе пловним објектима који су намијењени за превоз морем или приобаљем. Исто тако је обухваћен превоз робе на великим језерима итд. када се употребљавају исте врсте пловних објеката.

50.20 Поморски и приобални превоз робе

Овај разред укључује:

- превоз робе морем или приобаљем, редовно или ванредно
- превоз вучом (теглењем) или гурањем баржи, морске платформе за бушење и експлоатацију нафте

Овај разред такође укључује:

- изнајмљивање пловних објеката са посадом за морски и обалски превоз робе

Овај разред искључује:

- складиштење робе, види 52.10
- рад лука и друге помоћне дјелатности као што су: везивање брода (пристајање), лучко пилотирање, превоз терета помоћу тегљача, спашавање пловних објеката, види 52.22
- претовар терета, види 52.24
- изнајмљивање комерцијалних бродова или чамаца, без посаде, види 77.34

50.3 Превоз путника унутрашњим воденим путевима

Ова грана обухвата превоз путника унутрашњим воденим путевима, обухватајући пловне објекте који нису погодни за превоз морем.

50.30 Превоз путника унутрашњим воденим путевима

Овај разред укључује:

- превоз путника ријекама, каналима, језерима и осталим унутрашњим воденим путевима, укључујући превоз унутар лука и докова (пристаништа)

Овај разред такође укључује:

- изнајмљивање бродова за разоноду са посадом за превоз на унутрашњим воденим путевима

Овај разред искључује:

- изнајмљивање чамаца и једрилица за разоноду, без посаде, види 77.21

50.4 Превоз робе унутрашњим воденим путевима

Ова грана обухвата превоз робе унутрашњим воденим путевима, обухватајући пловне објекте који нису погодни за превоз морем.

50.40 Превоз робе унутрашњим воденим путевима

Овај разред укључује:

- превоз робе ријекама, каналима, језерима и другим унутрашњим воденим путевима, обухватајући превоз унутар лука и докова (пристаништа)

Овај разред такође укључује:

- изнајмљивање пловних објеката са посадом за превоз робе унутрашњим воденим путевима

Овај разред искључује:

- претовар терета, види 52.24
- изнајмљивање комерцијалних бродова или чамаца, без посаде, види 77.34

51 Ваздухопловни саобраћај

Ова област обухвата превоз путника или робе ваздухом или свемиром.

Ова област искључује:

- запрашивање усјева, види 01.61
- ремонт авиона и авионских мотора, види 33.16
- рад аеродрома (ваздухопловних лука), види 52.23
- рекламирање из ваздуха, види 73.11
- снимање из ваздуха (аеро-фотоснимање), види 74.20

51.1 Ваздухопловни превоз путника

51.10 Ваздухопловни превоз путника

Овај разред укључује:

- ваздухопловни превоз путника на редовним линијама и према редовном реду летења
- чартер-летове за путнике
- панорамско разгледање из ваздуха

Овај разред такође укључује:

- изнајмљивање опреме и ваздушних превозних средстава са руковаоцем за потребе превоза путника
- остале дјелатности ваздушног превоза као што су:
  - превоз путника који обављају аеро клубови у циљу обуке или разоноде

Овај разред искључује:

- изнајмљивање опреме и ваздушних превозних средстава за ваздушни превоз без руковаоца, види 77.35

51.2 Ваздухопловни превоз робе и васионски саобраћај

51.21 Ваздухопловни превоз робе

Овај разред укључује:

- ваздухопловни превоз робе редовним линијама и према редовном реду летења
- ванредни ваздухопловни превоз робе

Овај разред такође укључује:

- изнајмљивање опреме и ваздухопловних превозних средстава са руковаоцем за потребе ваздухопловног превоза робе

51.22 Васионски превоз

Овај разред укључује:

- лансирање сателита и васионских летјелица
- васионски превоз робе и путника

52 Складиштење и помоћне дјелатности у саобраћају

Ова област обухвата складиштење и помоћне дјелатности за превоз као што су дјелатност превозне инфраструктуре (нпр. аеродроми, морске луке, тунели, мостови итд.) и дјелатности агенција за превоз и претовар терета.

52.1 Складиштење робе

52.10 Складиштење робе

Овај разред укључује:

- рад складишта и складишних објеката за све врсте робе:
  - силоса за житарице, складишта за мјешовиту робу, раскладних складишта, складишта цистерни (танкова) итд.

Овај разред такође укључује:

- складиштење роба у спољнотрговинским (слободним) зонама
- коморе за нагло замрзавање

Овај разред искључује:

- опрему за паркирање моторних возила (опрему за паркиралишта), види 52.21
- дјелатности простора опремљеног за сопствено складиштење, види 68.20
- изнајмљивање празних простора, види 68.20

52.2 Помоћне дјелатности у саобраћају

Ова грана обухвата пратеће дјелатности у превозу путника или роба као што је рад дијелова превозне инфраструктуре или дјелатности које се односе на руковање теретима прије, послије или између појединих превозних сегмената. Обухваћени су рад и одржавање cjелокупне превозне опреме.

52.21 Услугне дјелатности у копненом саобраћају

Овај разред укључује:

- дјелатности које се односе на копнени превоз путника, животиња или робе:
  - рад терминала као што су жељезничке станице, аутобуске станице и станице за распоређивање робе
  - услуге жељезничке инфраструктуре
  - услужне дјелатности на путевима, мостовима, тунелима, паркиралиштима или јавним гаражама, паркиралиштима за бицикле, у складиштима за камп кућице током зиме
- прикључивање (прекопчавање) и маневрисање
- вучу возила и помоћ на путевима
- вучу вагона (возова)

Овај разред такође укључује:

- утечњавање гаса за потребе превоза

Овај разред искључује:

- претовар терета, види 52.24

52.22 Услугне дјелатности у воденом саобраћају

Овај разред укључује:

- дјелатности у вези са воденим превозом путника, животиња или робе:
  - рад терминала као што су луке и пристаништа
  - рад устава (преводница) на воденим токовима итд.
  - дјелатности навигације, лучко пилотирање и пристајање бродова
  - дјелатности превоза терета тегљачима (баржама), дјелатности спашавања бродова
  - дјелатности свјетионика

Овај разред искључује:

- претовар терета, види 52.24
- рад марина, види 93.29

52.23 Услугне дјелатности у ваздухопловном саобраћају

Овај разред укључује:

- дјелатности које се односе на ваздухопловни превоз путника, животиња или робе:
  - рад терминала као што су терминали авионских саобраћајних линија итд.
  - дјелатности аеродрома и контроле лета
  - услужне дјелатности на узлетиштима аеродрома (на земљи) итд.

Овај разред такође укључује:

- услуге гашења пожара и противпожарне заштите на аеродромима

Овај разред искључује:

- претовар терета, види 52.24
- рад школа за летење, види 85.32, 85.53

52.24 Претовар терета

Овај разред укључује:

- утовар и истовар терета или путничке пртљаге без обзира на врсту превоза који се
- употребљава
- утовар у потпалубље
- утовар и истовар терета са жељезничких вагона

Овај разред искључује:

- рад терминала, види 52.21, 52.22 и 52.23

52.29 Остале помоћне дјелатности у превозу

Овај разред укључује:

- отпремање терета, укључујући шпедицијске дјелатности
- организацију превоза жељезницом, путевима, морем или ваздухом
- организацију групних и индивидуалних испорука (укључујући подизање и испоруку роба и групну испоруку)
- издавање и добављање транспортне документације и товарних листова
- дјелатности царинских заступника
- дјелатности прекоморских шпедиција и агенција за ваздушни утовар терета (авио шпедиција)
- посредовање просторима за одлагање терета у бродским и ваздухопловним лукама
- дјелатности руковања робом, нпр. привремено паковање робе искључиво ради заштите робе у периоду транзита, препаковање, узимање узорка, вагање робе

Овај разред искључује:

- курирске дјелатности, види 53.20
- пружање услуга осигурања за друмски, поморски и авио саобраћај, види 65.12
- дјелатности путничких агенција, види 79.11
- дјелатности туроператора, види 79.12
- помоћне дјелатности у туризму, види 79.90

53 Поштанске и курирске дјелатности

Ова област обухвата поштанске и курирске дјелатности као што су пријем, превоз и испорука поште и пакета у складу са различитим уговорима.

Локална испорука и услуге курира исто тако су укључене.

53.1 Дјелатности пружања универзалних поштанских услуга

53.10 Дјелатности пружања универзалних поштанских услуга

Овај разред обухвата дјелатности пружања универзалних поштанских услуга од стране једног или више даваоца универзалних поштанских услуга. Услуге обухватају употребу јединствене поштанске мреже, обухватајући мјеста за пријем поштанских пошиљки, простор са опремом за сортирање и обраду пошиљки, достављање пошиљки поштом канцеларијама за прихватање и испоруку поште. Испорука може обухватати писмене пошиљке, нпр. писма, разгледнице, штампу (новине, часописе, огласе, итд.), мале пакете, робу или документе. Исто тако су обухваћене друге услуге неопходне да подрже пренос универзалних поштанских услуга.

Овај разред укључује:

- прихватање, сортирање, превоз и испорука (домаћих или међународних) писмених поштиљки и пакета које обављају даваоци универзалних поштанских услуга, транспорт се може обавити са једном или више врста превоза коришћењем сопственог (приватног) или јавног превоза
- прикупљање писмених поштиљки и пакета из јавних сандучића за грађане или из поштанске канцеларије
- резервисане поштанске услуге (врсте универзалних поштанских услуга које може пружити само јавни поштански оператер)

Овај разред искључује:

- послове поштанских жиро-рачуна, штедних рачуна и остале финансијске послове које обављају поштанске канцеларије, види 64.19

53.2 Дјелатности пружања осталих поштанских и курирских услуга

53.20 Дјелатности пружања осталих поштанских и курирских услуга

Овај разред укључује:

- прихватање, сортирање, превоз и испоруку (домаћих и међународних) писмених поштиљки и пакета од предузећа која нису даваоци универзалних поштанских услуга, транспорт се може обавити са једним или више врста превоза коришћењем сопственог (приватног) или јавног превоза

Овај разред такође укључује:

- услуге испоруке на кућну адресу

Овај разред искључује:

- превоз робе, види (према врсти превозног средства) 49.20, 49.41, 50.20, 50.40, 51.21 и 51.22

ПОДРУЧЈЕ I - ДЈЕЛАТНОСТИ ПРУЖАЊА СМЈЕШТАЈА, ПРИПРЕМЕ И ПОСЛУЖИВАЊА ХРАНЕ; ХОТЕЛИЈЕРСТВО И УГПСТИТЕЉСТВО

Ово подручје обухвата пружање услуга смјештаја за краћи боравак за посјетиоце и остале путнике и пружање услуга припремања оброка хране и пића који се могу одмах конзумирати. Количина и врста допунских услуга које се пружају унутар овог подручја доста варира.

Ово подручје искључује пружање услуга смјештаја за дужи боравак, који се сматра главним боравиштем и разврстава се под подручје L (Пословање некретнинама). Исто тако је искључена припрема оброка, хране и пића који се не могу одмах конзумирати или се продају преко независних дистрибуционих канала, тј. дјелатности трговине на велико или трговине на мало. Припрема тих оброка хране разврстава се под подручје С (Прерађивачка индустрија).

55 Смјештај

Ова област обухвата пружање услуга смјештаја за краћи боравак за посјетиоце и остале путнике. Исто тако су обухваћене услуге пружања смјештаја за дужи боравак за студенте, раднике и сличне појединце. Неке јединице могу пружати само услуге смјештаја, док друге могу пружати комбинацију услуга смјештаја, припремања оброка и/или опрему за рекреацију.

Ова област искључује дјелатности које се односе на пружање услуга дужег боравка, које се сматрају главним боравиштем у објектима као што су апартмани који се изнајмљују мјесечно или годишње и разврставају се под подручје L (Пословање некретнинама).

55.1 Хотели и сличан смјештај

55.10 Хотели и сличан смјештај

Овај разред обухвата пружање услуга смјештаја у правилу на дневној или седмичној основи, углавном за краћи боравак посјетилаца. Јединице које су овдје разврстане, пружају смјештај у намјештеним собама и апартманима. Услуга обухвата дневно чишћење и спремање кревета. Гостима се пружају допунске услуге као што су услуге хране и пића, паркирања, услуге прања веша, базени за пливање и дворане за вјежбање, опрема за рекреацију и опрема за конференције и састанке.

Овај разред укључује:

- смјештај у хотелима са или без ресторана
- смјештај у хотелским насељима
- смјештај у апартманским хотелима са или без ресторана
- смјештај у апартманским насељима
- смјештај у мотелима са или без ресторана
- смјештај у туристичким насељима

Овај разред искључује:

- пружање услуга смјештаја у кућама и намјештеним или ненамјештеним становима или апартманима за стални боравак, који се изнајмљује по правилу мјесечно или годишње, види област 68

55.2 Одмаралишта и остали смјештај за краћи одмор

55.20 Одмаралишта и остали смјештај за краћи одмор

Овај разред обухвата пружање услуга смјештаја у правилу на дневној или седмичној основи, углавном за краћи боравак посјетилаца, у просторима који се састоје од намјештених соба или простора за боравак /ручавање и спавање, са опремом за кување или са потпуно опремљеним кухињама. Могу

изгледати као апартмани или станови у малим самостојећим, вишеспратним зградама или групама зграда, једноспратним бунгаловима, сеоским кућама, колибама и брвнарама. У просторијама за овакав смјештај обично се не пружају никакве додатне услуге, или је број тих услуга врло мали (ограничен).

Овај разред укључује:

- смјештај у дјечијим и осталим одмаралиштима
- смјештај у становима, апартманима за посјетиоце и собама за изнајмљивање, као и у бунгаловима
- смјештај у сеоским кућама, колибама и брвнарама без услуга одржавања
- смјештај у омладинским хотелима-хостелима и планинарским домовима
- смјештај у преноћиштима
- смјештај у угоститељском објекту "bad and breakfast"

Овај разред искључује:

- пружање услуга смјештаја за краћи боравак са дневним чишћењем, спремањем кревета, услугама хране и пића, види 55.10
- пружање услуга смјештаја у кућама и намјештеним или ненамјештеним становима или апартманима за стални боравак, у правилу на мјесечној или годишњој основи, види област 68

55.3 Кампови и простори за камповање

55.30 Кампови и простори за камповање

Овај разред укључује:

- пружање услуга смјештаја у просторима за камповање и логоровање, у камп-кућама или камп-приколицама, у камповима за рекреацију, лов или риболов, за посјетиоце са краћим боравком
- пружање услуга коришћења простора и опреме за аутокуће (камп приколице)

Овај разред такође укључује:

- смјештај у заштићеним склоништима или празним објектима за постављање шатора и/или врећама за спавање (бивацима)

Овај разред искључује:

- планинарске домове, колибе и хостеле, види 55.20

55.9 Остали смјештај

55.90 Остали смјештај

Овај разред обухвата пружање услуга смјештаја за привремени или дужи боравак у једнокреветним или вишекреветним собама или домовима за студенте, сезонске раднике (мигранте) и остале појединце.

Овај разред укључује:

- студентске домове
- школске домове
- радничке хостеле (смјештај)
- пансионе
- кола за спавање у возовима (на жељезници)

56 Дјелатност припреме и послуживања хране и пића

Ова област обухвата дјелатности послуживања хране и пића, обухватајући комплетне оброке или пића за директну потрошњу без обзира на то да ли је ријеч о традиционалним ресторанима, ресторанима са самопослуживањем или брзим ресторанима, у облику трајних или привремених штандова са или без сједишта. Важна је чињеница да се нуде оброци, намијењени директној потрошњи (конзумацији на лицу мјеста) без обзира на начин пружања услуга.

Искључена је производња оброка која није намијењена директној потрошњи тј. неће бити конзумирана непосредно и припремљена храна која се не сматра obroком (види област 10 Производња прехранбених производа и област 11 Производња пића). Искључена је исто тако продаја хране која није произведена сопственом производњом, хране која се не сматра obroком или оних оброка који нису намијењени директној потрошњи (види подручје G: Трговина на велико и на мало; поправка моторних возила и мотоцикла).

56.1 Дјелатности ресторана и услуге доставе хране

56.10 Дјелатности ресторана и услуге доставе хране

Овај разред обухвата дјелатности достављања припремљене хране потрошачима, било да им је припремљени оброк сервиран док су на мјесту или свако себи сервира изложене припремљене оброке, било да потрошачи конзумирају припремљене оброке на лицу мјеста, односе их са собом или су им достављени. Ово обухвата припрему и сервирање оброка за директну потрошњу са моторизованог возила или колица за сервирање оброка.

Овај разред укључује:

- ресторане (ресторан, здрављак, млијечни ресторан, експрес ресторан, ресторан финих пецива, пекотека, гостионица, роштиљница/ћевабџиница, буреџџиница, пицерија, печењара, национална кућа, домаћа и јавна кухиња и сл.)
- кафетерије
- ресторане брзе хране
- мјеста за припрему оброка за конзумирање изван објеката припреме
- камионе за продају сладоледа
- покретна колица са храном
- припрему хране на тезгама на тржницама

Овај разред такође укључује:

- дјелатности ресторана и барова везаних за транспорт, када се обављају помоћу издвојених јединица
- покретне угоститељске објекте (возила и прикључна возила која се крећу по путевима, кола за ручавање на жељезници, пловни и плутајући објекти)

Овај разред искључује:

- трговину на мало храном путем апарата за самопослуживање (аутомата), види 47.99
- дјелатности доставе хране на основу концесије, види 56.29

56.2 Дјелатности кетеринга и остале дјелатности припреме и послуживања хране

Ова грана обухвата дјелатности достављања хране за појединачне догађаје или за уговорено временско раздобље и дјелатности доставе хране на бази концесије, као што је достављање хране за спортске и сличне догађаје.

56.21 Дјелатности кетеринга

Овај разред обухвата услуге снабдијевања храном које се заснивају на уговору са купцима, на локацији коју је одредио купац за одређени догађај.

Овај разред искључује:

- производњу лако кварљиве хране за препродају, види 10.89
- трговину на мало лако кварљивом храном, види област 47

56.29 Остале дјелатности припреме и послуживања (доставе) хране

Овај разред обухвата индустријски кетеринг, тј. услуге доставе хране које су засноване на уговору са купцем за одређени период. Исто тако су обухваћене дјелатности достављања хране које су засноване на концесији за вријеме спортских и сличних догађаја. Храна се обично припрема у централној јединици.

Овај разред укључује:

- услуге доставе хране на основу уговора (нпр. за превозна предузећа)
- дјелатности доставе хране на основу концесије за спортске и сличне догађаје
- дјелатности кантина и мензи (нпр. за фабрике, канцеларије, болнице или школе) на основу концесије

Овај разред искључује:

- производњу лако кварљиве хране за препродају, види 10.89
- трговину на мало лако кварљиве хране, види област 47

56.3 Дјелатности припреме и послуживања пића

56.30 Дјелатности припреме и послуживања пића

Овај разред обухвата дјелатности послуживања пића за непосредну потрошњу на лицу мјеста.

Овај разред укључује:

- барове (бар, снек бар, ноћни бар, клуб бар и сл.)
- конобе (таверне)
- коктел барове
- дискотеке (у којима се првенствено послужују пића), као нпр. диско бар, диско клуб и сл.
- бифеи (пивнице, бифе, винарија, крчма, бистро и сл.)
- кафане (кафана, кафе бар, кафе-посластичарница, интернет кафе, кафетерија, чоколаторија, чајџиница, отворени бар и сл.)
- барове за припрему воћних напитака
- мобилне продаваче пића

Овај разред искључује:

- препродају пакованог/припремљеног пића, види област 47
- трговину на мало пићима путем апарата за самопослуживање (аутомата), види 47.99
- дјелатности дискотека и плесних дворана које не послужују пића, види 93.29

ПОДРУЧЈЕ Ј – ИНФОРМАЦИЈЕ И КОМУНИКАЦИЈЕ

Ово подручје обухвата производњу и дистрибуцију информација и културних садржаја, начине преноса или дистрибуције тих садржаја, као и пренос података, дјелатности у вези са информационом технологијом, обраду података и остале информационе услужне дјелатности.

Главне компоненте овог подручја су издавачке дјелатности (област 58), обухватајући издавање софтвера; затим производњу филмова, видео филмова и телевизијског програма, дјелатности снимања звучних записа и издавање музичких записа (област 59); емитовање радио и телевизијског програма (област 60), телекомуникације (област 61), рачунарско програмирање, савјетовање и припадајуће дјелатности (област 62) и информационе услужне дјелатности (област 63).

Издавање обухвата преузимање ауторских права на садржај (информационих производа) и омогућавање доступности тих садржаја широј јавности укључивањем (или припремом за) репродукцију и дистрибуцију тих садржаја у различитим облицима. Сви могући облици издавања (штампани, електронски или у аудио облику, на Интернету, као мултимедијски производи попут CD-ROM приручника итд.) обухваћени су у овом подручју.

Дјелатности које се односе на производњу и дистрибуцију телевизијског програма обухваћене су у области 59, 60 и 61, које одржавају различите фазе у овом процесу. Индивидуалне компоненте, као што су филмови, телевизијске серије итд. резултат су дјелатности из области 59, док је стварање цјелокупног телевизијског програма, из компоненти које се производе у области 59 или осталих компоненти (као што су вијести уживо), обухваћени су у област 60. Област 60 исто тако обухвата емитовање тог програма од стране произвођача. Дистрибуција комплетног телевизијског програма од стране трећих лица, тј. без икаквих промјена садржаја, обухваћена је у област 61. Дистрибуција у области 61 може се провести емитовањем, сателитским или кабловским системима.

58 Издавачке дјелатности

Ова област обухвата издавање књига, брошура, летака, рјечника, енциклопедија, атласа, карата (мапа) и графикона; издавање новина и часописа; листа датотека и листа адреса корисника, остало издаваштво као и издавање софтвера.

Издавање обухвата преузимање ауторских права на садржаје (информационих производа) и омогућавање доступности тих садржаја широј јавности обухватањем у (или припремом за) репродукцију и дистрибуцију тих садржаја у различитим облицима. Сви могући облици издавања (штампани, електронски или аудио облик, на Интернету, као мултимедијски производи попут CD-ROM приручника итд.), осим издавања филмова, укључени су у ову област.

Ова област искључује дјелатност издавања филмова, видео трака и филмова на DVD-у или сличним записима (област 59), производњу мастер-копија за снимке или аудио материјале (област 59). Исто тако је искључено штампање (види 18.11, 18.12) и масовно умножавање снимљених записа (види 18.20).

58.1 Издавање књига, периодичних публикација и остале издавачке дјелатности

Ова грана обухвата дјелатности издавања књига, новина, магазина и осталих часописа, именика, листа адреса корисника и осталих радова као што су фотографије, гравуре, разгледнице, возни редови, формулари, постери и репродукције умјетничких дијела. Ове радове карактерише интелектуална креативност која је неопходна приликом њиховог стварања и обично је заштићена ауторским правима.

58.11 Издавање књига

Овај разред обухвата дјелатности издавања књига у штампаном, електронском (CD, електронска приказивања итд.) или аудио облику или на Интернету.

Овај разред укључује:

- издавање књига, брошура, летака и сличних публикација, обухватајући издавање рјечника и енциклопедија
- издавање атласа, мапа (карата) и графикона
- издавање звучних (аудио) књига
- издавање енциклопедија итд. на CD-ROM-у

Овај разред искључује:

- производњу глобуса, види 32.99
- издавање рекламног материјала, види 58.19
- издавање музичких записа и књига, види 59.20
- дјелатности самосталних аутора, види 90.03

58.12 Издавање именика и листа поштанских адреса корисника

Овај разред обухвата издавање листе података/информација (базе података), који су заштићени у свом облику, али не и у садржају. Те се листе могу издати у штампаном или електронском облику.

Овај разред укључује:

- издавање листа поштанских адреса корисника
- издавање телефонских именика
- издавање осталих адреса и компилација као што су правни прописи, преглед фармацеутских производа (листа лијекова) итд.

58.13 Издавање новина

Овај разред обухвата дјелатности издавања новина, укључујући огласе који излазе најмање четири пута седмично. Могу се издавати у штампаном или електронском облику, укључујући и на Интернету.

Овај разред искључује:

- дјелатности новинских агенција, види 63.91

58.14 Издавање часописа и периодичних публикација

Овај разред обухвата дјелатности издавања часописа и осталих периодичних публикација које излазе мање од четири пута седмично. Могу се издавати у штампаном или електронском облику, укључујући и на Интернету. Овај разред исто тако обухвата издавање распореда радијског и телевизијског програма.

58.19 Остала издавачка дјелатност

Овај разред укључује:

- издавање (укључујући на Интернету):
  - каталога
  - фотографија, гравура и разгледница
  - честитки
  - формулара
  - постера, репродукције умјетничких дијела
  - рекламних материјала

- осталог штампаног материјала

- објављивање статистичких података и осталих информација на Интернету

Овај разред искључује:

- издавање огласа, види 58.13
- пружање услуга софтвера на Интернету(хостинг апликација и пружање апликацијских услуга), види 63.11

58.2 Издавање софтвера

58.21 Издавање рачунарских игара

Овај разред укључује:

- издавање рачунарских игара за све платформе

58.29 Издавање осталог софтвера

Овај разред укључује:

- издавање стандардног софтвера, спремног за употребу, укључујући превод или прилагођавање стандардног софтвера за одређено тржиште, на сопствени рачун:
  - оперативни системи
  - пословне и друге апликације

Овај разред искључује:

- умножавање софтвера, види 18.20
- трговину на мало стандардним софтвером, види 47.41
- израду софтвера, која није повезана са издавањем, укључујући превод или прилагођавање стандардног софтвера за одређено тржиште, уз накнаду или на основу уговора, види 62.01
- пружање услуга софтвера на Интернету(хостинг апликација и пружање апликацијских услуга), види 63.11

59 Производња филмова, видео филмова и телевизијског програма, дјелатности снимања звучних записа и издавања музичких записа

Ова област обухвата производњу играних и документарних филмова на филмској траци, видео траци или диску за директно приказивање у биоскопима или на телевизији; помоћне дјелатности као што су монтажа филмова, исјецање, синхронизација итд.; дистрибуцију филмова и других филмских производа осталим индустријама; приказивање филмова или других филмских производа. Обухвата куповину и продају права на дистрибуцију филмова или других филмских производа.

Ова област исто тако обухвата дјелатности снимања звука, тј. производњу оригиналних звучних мастер записа, издавање, промоцију и њихову дистрибуцију, издавање музичких записа, као и дјелатности снимања звучних записа у студију или на другом мјесту.

59.1 Производња и дистрибуција филмова, видео филмова и телевизијског програма

Ова грана обухвата снимање играних и документарних филмова на филмској траци, видео траци, DVD-у или неком другом запису, обухватајући дигиталну дистрибуцију за директно приказивање у биоскопима или емотовање на телевизији; помоћне дјелатности као што су монтажа филмова, исјецање, синхронизација итд.; дистрибуцију филмова или других филмских производа (видео траке, DVD-а итд.) осталим индустријама; приказивање филмова.

Исто тако обухвата куповину и продају права на дистрибуцију филмова или других филмских производа.

59.11 Производња филмова, видео филмова и телевизијског програма

Овај разред укључује:

- производњу играних филмова, видео филмова, телевизијских емисија (телевизијских серија, документарних филмова итд.) или телевизијских рекламних порука

Овај разред искључује:

- умножавање филмова (осим умножавања играних филмова за дистрибуцију биоскопима), као и умножавање аудио и видео трака, CD-а или DVD-а са мастер копија, види 18.20
- трговину на велико снимљеним видео тракама, CD-има и DVD-има, види 46.43
- трговину на велико празним видео тракама и CD-има, види 46.52
- трговину на мало видео тракама, CD-има и DVD-има, види 47.63
- дјелатности које слиједе након производње филмова, видео филмова и телевизијског програма, види 59.12
- снимање звучних записа и снимање књига на тракама, види 59.20
- емитовање телевизијског програма, види 60.2
- израду цијелокупног телевизијског програма, види 60.2
- обраду филма, осим за филмску индустрију, види 74.20
- дјелатности личних позоришних или умјетничких агената или агенција, види 74.90
- изнајмљивање видео трака и DVD-а грађанима, види 77.22
- директно (тј. симултано) титловање телевизијских преноса уживо, састанака, конференција итд., види 82.99
- дјелатности независних (самосталних) глумаца, аниматора, редитеља, сценографа и техничких стручњака, види 90.0

59.12 Дјелатности које слиједе након производње филмова, видео филмова и телевизијског програма

Овај разред обухвата дјелатности које слиједе након производње филмова, видео филмова и телевизијског програма као што су монтажа, пребацивање филмова/трака, додавање наслова и поднаслова, као и превода, давање у закуп, израда одјавних шпица, рачунарске графике, анимације и специјални ефекти, развијање и обраду филмских трака, као и дјелатности филмских лабораторија и специјалних лабораторија за анимиране филмове.

Овај разред укључује:

- дјелатности филмских архива итд.

Овај разред искључује:

- умножавање филмова (осим умножавања играних филмова за дистрибуцију биоскопима), као и умножавање аудио и видео трака, CD-а или DVD-а са мастер копија, види 18.20
- трговину на велико снимљеним видео тракама, CD-има и DVD-има, види 46.43
- трговину на велико празним видео тракама и CD-има, види 46.52
- трговину на мало видео тракама, CD-има и DVD-има, види 47.63
- обраду филма, осим за филмску индустрију, види 74.20
- изнајмљивање видео трака и DVD-а грађанима, види 77.22
- дјелатности независних (самосталних) глумаца, аниматора, редатеља, сценографа и техничких стручњака, види 90.0

59.13 Дистрибуција филмова, видео филмова и телевизијског програма

Овај разред укључује:

- дистрибуцију филмова, видео трака, DVD-а и сличних производа биоскопима, телевизијским мрежама, станицама и осталим приказивачима

Овај разред такође укључује:

- стицање права на дистрибуцију филмова, видео трака и DVD-а

Овај разред искључује:

- умножавање филмова, као и умножавање аудио и видео трака, CD-а или DVD-а са мастер копија, види 18.20
- трговину на велико снимљеним видео тракама и DVD-има, види 46.43
- трговину на мало снимљеним видео тракама и DVD-има, види 47.63

59.14 Дјелатности приказивања филмова

Овај разред укључује:

- дјелатности приказивања играних или видео филмова у биоскопима, на отвореном или у другим објектима за приказивање филмова
- дјелатности кино клубова

59.2 Дјелатности снимања звучних записа и издавање музичких записа

59.20 Дјелатности снимања звучних записа и издавање музичких записа

Овај разред обухвата дјелатности снимања оригиналних звучних записа (мастер копија), као што су траке или CD-и; издавања реклама и дистрибуцију звучних записа трговцима на велико, трговцима на мало или директно грађанима. Те дјелатности могу и не морају бити повезане са снимањем оригиналних записа у истој јединици, тј. у истом пословном субјекту. Ако нису повезане, јединица која обавља те дјелатности мора стећи право на умножавање и дистрибуцију оригиналних записа.

Овај разред исто тако обухвата дјелатности снимања звучних записа у студију или на другом мјесту, обухватајући снимање на траку радио програма (тј. које није уживо).

Овај разред исто тако обухвата дјелатности издавања музичких записа, тј. дјелатности стицања и регистрације ауторских права за музичке композиције, промоцију, давање одобрења и употребу тих композиција за снимање, на радију и телевизији, у филмовима, извођењу уживо, у штампи или другим медијима. Јединице које обављају ове дјелатности могу посједовати ауторска права или наступају као заступници за ауторска права на звучне и музичке записе у име власника ауторских права. Овдје је обухваћено издавање музичких записа.

60 Емитовање програма

Ова област обухвата дјелатности стварања садржаја или стицања права на дистрибуцију садржаја и затим емитовања тог садржаја као што су радијски и телевизијски забавни програми, расправе о одређеној теми (talk-show), вијести и сл. Исто тако је укључено емитовање података, које је обично повезано са емитовањем радијског или телевизијског програма. Емитовање се може проводити примјеном различитих технологија, бежичним путем, сателитом, кабловском мрежом или путем Интернета.

Ова област исто тако обухвата емитовање специјалних програма (ограниченог формата, као што су вијести, спортски програм, образовни програм, програм за дјecu и омладину) уз претплату или уз накнаду трећем лицу за накнадно емитовање грађанима.

Ова област искључује:

- дистрибуцију кабловског или осталог претплатничког програма, види област 61.

60.1 Емитовање радијског програма

60.10 Емитовање радијског програма

Овај разред укључује:

- дјелатности емитовања звучног сигнала преко радио станица и опреме за пренос радијског програма грађанима, придруженим радио станицама или претплатницима

Овај разред такође укључује:

- дјелатности радијских мрежа, тј. састављање и пренос радијског програма придруженим радијским станицама или претплатницима бежичним емитовањем, кабловском мрежом или сателитом
- дјелатности емитовања радијског програма путем Интернета (Интернетске радио станице)
- емитовање података које је повезано са емитовањем радијског програма

Овај разред искључује:

- производњу снимљеног радијског програма, види 59.20

60.2 Емитовање телевизијског програма

60.20 Емитовање телевизијског програма

Овај разред обухвата дјелатности израде цјелокупног телевизијског програма састављеног од купљених програмских емисија (нпр. филмова, документарца итд.), производњу сопствених програмских емисија (нпр. локалне вијести, јављање уживо) или њиховом комбинацијом.

Овакав телевизијски програм могу емитовати јединице које га производе или може бити произведен за пренос преко дистрибутера као што су кабловска предузећа или пружаоци услуга сателитске телевизије.

Програм може бити опште природе или специјализован (нпр. ограниченог формата, као што су вијести, спортски програм, образовни програм или програм за омладину). Овај разред обухвата израду програма који су корисницима доступни бесплатно као и израду програма за које се плаћа претплата. Овдје се убрајају и видео програми који се емитују на захтјев корисника.

Овај разред исто тако обухвата емитовање података повезано са емитовањем телевизијског програма.

Овај разред искључује:

- производњу телевизијских емисија (играних и документарних филмова, емисија уживо, рекламних порука итд.) без њиховог емитовања, види разред 59.11
- састављање пакета програма и дистрибуцију тих пакета, без израде програма, види област 61

61 Телекомуникације

Ова област обухвата дјелатности пружања телекомуникационе и повезане услужне дјелатности, тј. пренос гласа, података, текста, звука и слике. Уређаји и опрема за пренос помоћу којих се обављају ове дјелатности могу се заснивати на једној или више технологија. Заједничка карактеристика дјелатности разврстаних у овој области је пренос садржаја, без учествовања у његовом стварању. Рашчлањивање ове области се заснива на врсти кориштене инфраструктуре.

У случају преноса телевизијског сигнала то може обухватити повезивање cjелокупног телевизијског програма (произведеног у области 60) у пакете програма за дистрибуцију.

61.1 Дјелатности жичане телекомуникације

61.10 Дјелатности жичане телекомуникације

Овај разред укључује:

- дјелатности рада, одржавања или обезбјеђивања приступа опреми потребној за пренос гласа, података, текста, звука и слике коришћењем жичане телекомуникационе инфраструктуре
  - рад и одржавање уређаја за спајање и пренос, који омогућавају комуникацију од тачке до тачке земаљским линијама, микроталасима или комбинацијом земаљских линија и сателитских веза
  - рад кабловског система дистрибуције (нпр. за дистрибуцију информација и телевизијских сигнала)
  - телеграфске и остале беззвучне комуникационе услуге кориштењем сопствених уређаја

Уређаји и опрема за пренос помоћу којих се обављају ове дјелатности могу бити засновани на једној или више технологија.

Овај разред такође укључује:

- куповину приступа и мрежног капацитета од власника и мрежних оператера и пружање телекомуникационих услуга предузећима и домаћинствима коришћењем тих капацитета
- пружање приступа Интернету од стране оператера жичане инфраструктуре

Овај разред искључује:

- препродају телекомуникационог капацитета, види 61.90

61.2 Дјелатности бежичне телекомуникације

61.20 Дјелатности бежичне телекомуникације

Овај разред укључује:

- дјелатности рада, одржавања или обезбјеђивања приступа опреми потребној за пренос гласа, података, текста, звука и слике коришћењем бежичне телекомуникационе инфраструктуре
- дјелатности одржавања и рада јавног система за повезивање лица (paging) као и мобилних мрежа и осталих бежичних телекомуникационих мрежа

Уређаји и опрема који обезбјеђују пренос са одашиљача радиоталаса могу бити засновани на једној или више технологија.

Овај разред такође укључује:

- куповину приступа и мрежног капацитета од власника и мрежних оператера и пружање бежичних телекомуникационих услуга (осим сателитских) предузећима и домаћинствима коришћењем тих капацитета
- пружање приступа Интернету од стране оператера бежичне инфраструктуре

Овај разред искључује:

- препродају телекомуникационих капацитета, види 61.90

61.3 Дјелатности сателитске телекомуникације

61.30 Дјелатности сателитске телекомуникације

Овај разред укључује:

- дјелатности рада, одржавања или обезбјеђивања приступа опреми потребној за пренос гласа, података, текста, звука и слике коришћењем сателитске телекомуникационе инфраструктуре
- испоруку визуелног, звучног или текстуалног програма примљеног путем кабловске мреже, локалних телевизијских станица или радијских мрежа директно потрошачима путем сателитских система. (Јединице које се овдје разврставају у правилу не производе програмски материјал.)

Овај разред такође укључује:

- пружање приступа Интернету од стране оператера сателитске инфраструктуре

Овај разред искључује:

- препродају телекомуникационих капацитета види 61.90

61.9 Остале телекомуникационе дјелатности

61.90 Остале телекомуникационе дјелатности

Овај разред укључује:

- пружање специјализованих телекомуникационих услуга, као што су сателитско праћење, телеметрија (даљинско мјерење) и рад радарских станица
- рад сателитских, крајњих, станица и припадајуће опреме повезаних са једним или више земаљских комуникационих система који могу преносити телекомуникације на сателитске системе и примати телекомуникације са сателитских система
- пружање приступа Интернету преко мреже између корисника и давалаца услуге који није у власништву ISP или га не контролише давалац услуга ISP, нпр. приступ Интернету бирањем броја (dial-up) итд.
- пружање телефонског и Интернетског приступа помоћу уређаја који су отворени за јавност
- пружање телекомуникационих услуга преко постојећих телекомуникационих веза:
  - пружање услуга VOIP-а (Voice Over Internet Protocol-интернетска телефонија)
- препродају телекомуникационих капацитета (тј. куповина и препродаја мрежног капацитета без пружања додатних услуга)

Овај разред искључује:

- пружање приступа Интернету од стране оператера телекомуникационе инфраструктуре, види 61.10, 61.20, 61.30;

62 Рачунарско програмирање, савјетовање и припадајуће дјелатности

Ова област обухвата слиједеће дјелатности које обезбјеђују стручност у подручју информационих технологија: развијање, мијењање, тестирање и одржавање софтвера; планирање и израду рачунарских система који повезују рачунарски хардвер, софтвер и комуникационе технологије; управљање и рад са рачунарским системима корисника и/или опремом за обраду података и остале стручне и техничке дјелатности повезане са рачунарима.

62.0 Рачунарско програмирање, савјетовање и припадајуће дјелатности

62.01 Рачунарско програмирање

Овај разред обухвата дјелатности развијања (писања), мијењања, тестирања и одржавања софтвера.

Овај разред укључује:

- израду структуре и садржаја и/или писање рачунарског кода неопходног за креирање и примјену:
  - системског софтвера (укључујући ажурирање и допуне)
  - апликацијског софтвера (укључујући ажурирање и допуне)
  - базе података
  - Интернетске (web) странице
- прилагођавање софтвера потребама корисника, тј. мијењање и обликовање постојеће апликације тако да је функционална унутар система информационе околине корисника

Овај разред искључује:

- издавање софтверских пакета, види 58.29
- превод или прилагођавање стандардног софтвера за одређено тржиште на сопствени рачун, види 58.29
- планирање и израду рачунарских система који повезују рачунарски хардвер, софтвер и комуникационе технологије, чак и обезбјеђење софтвера може бити саставни дио ове дјелатности, види 62.02

62.02 Дјелатности савјетовања о рачунарима тј. о рачунарским системима

Овај разред обухвата планирање и израду рачунарских система који повезују рачунарски хардвер, софтвер и комуникационе технологије. Услуге могу обухватати са тим повезану обуку корисника.

Овај разред искључује:

- продају рачунарског хардвера или софтвера, види 46.51, 47.41
- инсталацију главног и сличних рачунара, види 33.20
- инсталацију (постављање) личних рачунара, види 62.09
- инсталацију софтвера, услуге опорављања података након пада рачунарског система, види 62.09

62.03 Управљање рачунарском опремом и системом

Овај разред обухвата дјелатности управљања и рада са рачунарским системом корисника и/или опремом за обраду података, као и припадајуће услуге подршке.

62.09 Остале услужне дјелатности које се односе на информационе технологије и рачунаре

Овај разред обухвата остале дјелатности повезане са информационом технологијом и рачунарима, које нису на другом мјесту разврстане.

Овај разред укључује:

- услуге инсталације софтвера
- услуге опорављања података након пада рачунарског система
- услуге инсталације (постављања) личних рачунара

Овај разред искључује:

- инсталацију главног и сличних рачунара, види 33.20

- рачунарско програмирање, види 62.01
- савјетовање о рачунарима, види 62.02
- управљање рачунарском опремом и системом, види 62.03
- обраду података и хостинг, види 63.11

63 Информационе услужне дјелатности

Ова област обухвата дјелатности претраживача интернетских портала, обраде података и хостинга, као и остале дјелатности које прије свега обезбјеђују информације.

63.1 Обрада података, хостинг и припадајуће дјелатности; интернетски портали

Ова грана обухвата обезбјеђивање инфраструктуре потребне за хостинг, услуге обраде података и припадајуће дјелатности, као и обезбјеђивање алата за претраживање и осталих портала за Интернет.

63.11 Обрада података, хостинг и припадајуће дјелатности

Овај разред укључује:

- обезбјеђивање инфраструктуре потребне за хостинг, обраду података и припадајуће дјелатности
- специјализоване дјелатности хостинга као што су:
  - хостинг интернетских страница
  - услуге континуираног тока података
  - хостинг апликација
- пружање апликацијских услуга
- омогућавање истовремене употребе главног рачунара корисницима
- дјелатности обраде података:
  - комплетна обрада података које доставља корисник
  - израда специјализованих извјештаја из података које доставља корисник
- пружање услуга уноса података

Овај разред искључује:

- дјелатности, у којима испоручилац користи рачунар само као алат, разврставају се према природи обављене (направљене) услуге

63.12 Интернетски портали

Овај разред укључује:

- рад интернетских страница које се користе претраживачем како би се генерисале и одржавале свеобухватне базе података Интернет адреса и садржаја у једноставном формату за претраживање
- рад осталих интернетских страница који дјелују као портали на Интернету, као што су медијске странице које периодично обезбјеђују ажурирани садржај

Овај разред искључује:

- издавање књига, новина, часописа итд. путем Интернета, види област 58
- емитовање преко Интернета, види област 60

63.9 Остале информационе услужне дјелатности

Ова грана обухвата дјелатности новинских агенција и све друге преостале информационе услужне дјелатности.

Ова грана искључује:

- дјелатности библиотека и архива, види 91.01

63.91 Дјелатности новинских агенција

Овај разред укључује:

- дјелатности новинских синдиката (конзорција) и новинских агенција које снабдијевају медије вијестима, фотографијама и репортажама

Овај разред искључује:

- дјелатности независних (самосталних) фоторепортера, види 74.20
- дјелатности независних (самосталних) новинара, види 90.03

63.99 Остале информационе услужне дјелатности, д. н.

Овај разред обухвата остале дјелатности информационих услуга које нису разврстане на другом мјесту.

Овај разред укључује:

- услуге телефонских информација путем рачунара
- услуге тражења информација уз наплату или на основу уговора
- услуге скупљања новинских исјечака, тј. новинских изрезака (press clipping) итд.

Овај разред искључује:

- дјелатности позивних центара, види 82.20

ПОДРУЧЈЕ К – ФИНАНСИЈСКЕ ДЈЕЛАТНОСТИ И ДЈЕЛАТНОСТИ ОСИГУРАЊА

Ово подручје обухвата финансијске услужне дјелатности, обухватајући осигурање, реосигурање, дјелатности пензионих фондова и помоћне дјелатности код финансијских услуга.

Ово подручје исто тако обухвата дјелатности посједовања имовине као што су дјелатности финансијских холдинг друштава и дјелатности трустова, фондова и сличних финансијских субјеката.

64 Финансијске услужне дјелатности, осим осигурања и пензионих фондова

Ова област обухвата дјелатности прикупљања и прерасподјеле финансијских средстава, осим за осигурање, пензионе фондове и обавезно социјално осигурање.

Напомена: уређење и организација националних институција имају врло важну улогу код разврставања јединица унутар ове области.

64.1 Новчано пословање

Ова грана обухвата прикупљање финансијских средстава у облику преносивих депозита, тј. средстава која су непромјењива у новчаном смислу и прикупљају се свакодневно, посебно из Централне банке и из нефинансијских извора.

64.11 Дјелатност Централне банке

Овај разред укључује:

- издавање и управљање државним новцем
- надзор и контролу понуде (испоруке)
- узимање депозита који се користе за поравнавање рачуна између финансијских институција
- надзор (надгледање) пословања банака
- управљање међународним резервама државе
- обављање банкарских послова за државу

Дјелатности Централних банака ће се разликовати из институционалних разлога.

64.19 Остало новчано пословање

Овај разред обухвата прикупљање депозита и/или блиских супститута депозита и одобравање кредитних или зајамских средстава. Одобравање кредита може бити у различитим облицима као што су зајмови, хипотекарни кредити, кредитне картице итд. Уопштено, те дјелатности проводе монетарне институције које нису Централне банке.

Овај разред укључује:

- банке
- штедионице
- кредитне организације

Овај разред такође укључује:

- дјелатности поштанских жиробанака и поштанских штедионица
- одобравање стамбених кредита од специјализованих депозитних институција
- дјелатности обраде новчаних налога

Овај разред искључује:

- одобравање стамбених кредита од специјализованих недепозитних институција, види 64.92
- дјелатности обраде и извршења трансакција кредитних картица, види 66.19

64.2 Дјелатности финансијских холдинг друштава

64.20 Дјелатности финансијских холдинг друштава

Овај разред обухвата дјелатности финансијских холдинг друштава, тј. јединица које посједују имовину (контролни удио власничког капитала) групе корпорацијских подружница чија је главна дјелатност власништво над групом. Финансијска холдинг друштва у овом разреду не обезбјеђују никакву другу услугу, осим финансијских, предузећима у којима имају већински удио у власничком капиталу, тј. не руководе или не управљају другим јединицама.

Овај разред искључује:

- активно управљање друштвима и предузећима, стратешко планирање и доношење одлука у вези са друштвом, види 70.10

64.3 Трустови, остали фондови и слични финансијски субјекти

64.30 Трустови, фондови и слични финансијски субјекти

Овај разред обухвата правна лица која су организована ради удруживања вриједносних папира или осталих финансијских средстава, без управљања, у име акционара или корисника. Портфељи су прилагођени купцу како би се постигле одређене инвестиционе карактеристике као што су диверзификација, ризик, стопа поврата и промјењивост цијена. Ти субјекти остварују добит на каматама, дивидендама и осталим приходима од имовине, али имају мало запослених или немају запослених и немају приход од продаје услуга. Обухвата доле наведене и друге облике инвестиционих фондова.

Овај разред укључује:

- отворене инвестиционе фондове
- затворене инвестиционе фондове
- инвестиционе труст фондове на удијеле (фондови повјерења) ("unit investment trust funds")
- трустове, посједовне или заступничке рачуне, који послују у име корисника према условима трустовског уговора или споразума о заступању

Овај разред искључује:

- узајамне фондове, трустове и остале фондове који остварују приход од продаје производа или услуге, види разред КД-а према њиховој главној дјелатности
- дјелатности финансијских холдинг друштава, види 64.20
- пензионе фондове, види 65.30
- управљање фондовима, види 66.30

64.9 Остале финансијске услужне дјелатности, осим осигурања и пензионих фондова

Ова грана обухвата финансијске услужне дјелатности, осим оних које обављају монетарне институције.

Ова грана искључује:

- осигурање и пензионе фондове, види област 65.

64.91 Финансијски закуп (лизинг)

Овај разред укључује:

- лизинг, при чему рок закупа приближно покрива очекивани вијек трајања средстава, а купац стиче све користи при њиховој употреби и преузима сав ризик повезан са њиховим власништвом. Власништво се може и не мора на крају пренијети на купаца. Такав лизинг покрива све или готово све трошкове укључујући камате.

Овај разред искључује:

- оперативни лизинг, види област 77, према врсти производа који се даје у закуп

64.92 Остало одобравање кредита

Овај разред укључује финансијске услужне дјелатности које се прије свега односе на давање зајмова од институција које нису укључене у монетарно посредовање, гдје одобравање кредита може бити у различитим облицима као што су зајмови, хипотекарни кредити, кредитне картице итд.

Укључује сљедеће врсте услуга:

- одобравање потрошачких кредита
- финансирање међународне трговине
- дугорочно финансирање индустрије путем индустријских банака
- позајмљивање новца изван банкарског система
- одобравање стамбених кредита од специјализованих недепозитних институција
- дјелатности залагаоница и залагаоничара

Овај разред искључује:

- одобравање стамбених кредита од специјализованих институција, које исто тако узимају депозит, види 64.19
- оперативни лизинг, према врсти робе која се даје у закуп, види област 77
- дјелатности давања новчане помоћи (донација) од стране чланских организација, види 94.99

64.99 Остале финансијске услужне дјелатности осим осигурања и пензионих фондова, Д. Н.

Овај разред укључује:

- остале финансијске услужне дјелатности које се прије свега односе на расподјелу средстава различитих од давања зајмова:
  - дјелатности факторинга (наплатна потраживања и наплатно-кредитно пословање)
  - уговарање каматних и девизних конверзија ("swap" аранжмана), опција и других инструмената за превазилажење (покривање) ризика
  - дјелатности трговине полисама животног осигурања других лица
- дјелатности улагања за сопствени рачун путем предузећа за капитална улагања, инвестиционих удружења итд.

Овај разред искључује:

- финансијски лизинг, види 64.91
- посредовање у пословању вриједносним хартијама за туђи рачун, види 66.12
- трговину, закупљивање, изнајмљивање и посредовање у пословању са некретнинама, види област 68
- наплату мјеница без преузимања дуга, види 82.91
- дјелатности давања новчане помоћи (донација) од стране чланских организација, види 94.99

65 Осигурање, реосигурање и пензиони фондови, осим обавезног социјалног осигурања

Ова област обухвата преузимање ризика за рентно осигурање, за полисе осигурања и улагање премија осигурања ради јачања портфеља финансијске имовине која ће се моћи употребљавати у случају будућих захтијева за надокнаду штете. Обухваћено је директно осигурање и реосигурање.

65.1 Осигурање

Ова грана обухвата животно осигурање, са или без значајнијег елемента штедње и остала осигурања.

65.11 Животно осигурање

Овај разред укључује:

- преузимање ризика за полисе рентног осигурања и полисе животног осигурања, полисе осигурања прихода због неспособности за рад, полисе осигурања за случај смрти и инвалидитета од посљедица несретног случаја (са или без значајнијег елемента штедње)

65.12 Остало осигурање

Овај разред укључује:

- услуге осигурања, осим животног осигурања:
  - осигурање од несрећа и пожара
  - здравствано осигурање
  - осигурање путовања
  - осигурање имовине
  - осигурање друмског, поморског и авио саобраћаја
  - осигурање од финансијских губитака и осигурање одговорности

Овај разред искључује:

- дјелатности обавезног социјалног осигурања, види 84.30
- дјелатност реосигурања, види 65.20

65.2 Реосигурање

65.20 Реосигурање

Овај разред укључује:

- дјелатности преузимања свих или дијела ризика повезаних са постојећим полисама осигурања које су изворно склопљене са другим осигуравајућим друштвима

65.3 Пензиони фондови

65.30 Пензиони фондови

Овај разред обухвата правне субјекте (тј. фондове, планове и/или програме) који су организовани како би осигурали пензије искључиво за запослене или чланове. Овдје су обухваћени пензиони планови са дефинисаним приходима, као и индивидуални планови у којима је приход једноставно дефинисан доприносима чланова.

Овај разред укључује:

- планове прихода за запослене
- пензионе фондове и планове

- планове пензионисања

Овај разред искључује:

- управљање пензионим фондовима, види 66.30
- програме обавезног социјалног осигурања, види 84.30

66 Помоћне дјелатности у финансијским услугама и дјелатности осигурања

Ова област обухвата пружање услуга које су обухваћене у или су уско повезане са финансијским услужним дјелатностима, али оне саме нису финансијске услуге. Основна подјела ове области извршена је према врсти финансијске трансакције или врсти финансирања.

66.1 Помоћне дјелатности у финансијским услугама, осим осигурања и пензионих фондова

Ова грана обухвата припремање физичких или електронских тржишта за потребе куповине или продаје акција, опција на акције, обвезница или робних уговора.

66.11 Пословање финансијског тржишта

Овај разред обухвата пословање и надзор финансијских тржишта осим оних које обављају државни органи.

Овај разред укључује:

- берзе робних уговора (робе)
- терминске берзе робних уговора (робе)
- берзе вриједносних хартија
- берзе акција
- берзе опција на акције или робних опција

66.12 Посредовања у пословима са хартијама од вриједности и робним уговорима

Овај разред укључује:

- пословање на финансијским тржиштима у име других (нпр. посредовање у пословима са акцијама - берзанско посредовање) и припадајуће дјелатности
- посредовање хартијама од вриједности
- посредовање робним уговорима
- дјелатности мјењачница итд.

Овај разред искључује:

- пословање на финансијском тржишту за сопствени рачун, види 64.99
- управљање портфељом, уз наплату или на основу уговора, види 66.30

66.19 Остале помоћне дјелатности у финансијским услугама, осим осигурања и пензионих фондова

Овај разред обухвата остале помоћне дјелатности у финансијском посредовању које нису на другом мјесту класификоване.

Овај разред укључује:

- дјелатности обраде и извршења финансијских трансакција, укључујући и трансакције кредитним картицама
- обрачун и поравнање послова са хартијама од вриједности

- услуге инвестиционих савјетника
- дјелатности савјетника и посредника у пословању хипотекама

Овај разред такође укључује:

- услуге повјереника и чувања (надзора) хартија од вриједности, уз наплату или на основу уговора

Овај разред искључује:

- дјелатности заступника (агената) и посредника осигурања, види 66.22
- управљање фондовима, види 66.30

66.2 Помоћне дјелатности у осигурању и пензионим фондовима

Ова грана обухвата дјелатности заступника (агената), посредника (брокера) у продаји ренте и полиса осигурања или услуга повезаних са накнадама запослених, осигурањем и пензијама, као што су рјешавање жалби и управљање за трећа лица.

66.21 Процјена ризика и штете

Овај разред обухвата пружање административних услуга осигурања, као што су процјена и подмирење потраживања од осигурања.

Овај разред укључује:

- процјену потраживања од осигурања:
  - процјену одштете
  - процјену ризика
  - обрачун ризика и штете
  - процјену хаварије и губитка
- подмирење потраживања од осигурања

Овај разред искључује:

- процјену некретнина, види 68.31
- процјену за остале сврхе, види 74.90
- дјелатности истраживања, види 80.30

66.22 Дјелатности заступника и посредника у осигурању

Овај разред укључује:

- дјелатности заступника (агената) и посредника (брокера) у осигурању приликом продаје или преговарања о рентама и о полисама осигурања и реосигурања

66.29 Остале помоћне дјелатности у осигурању и пензионим фондовима

Овај разред укључује:

- дјелатности које су укључене у или су уско повезане са осигурањем и пензионим фондовима (осим финансијског посредовања, процјене одштете и дјелатности агената осигурања):
  - административне услуге у вези са спашавањем имовине у случају несреће
  - актуарске услуге (услуге процјењивача ризика)

Овај разред искључује:

- дјелатности поморског спашавања, види 52.22

66.3 Дјелатности управљања фондовима

66.30 Дјелатности управљања фондовима

Овај разред обухвата дјелатности управљања портфељом и фондовима, уз наплату или на основу уговора, за појединце, предузећа и остале. То подразумијева намјенско трошење и дистрибуцију новчаних средстава у складу са намјеном организације фонда и извршењем буџета.

Овај разред укључује:

- управљање узајамним фондовима
- управљање осталим инвестиционим фондовима
- управљање пензионим фондовима

ПОДРУЧЈЕ L – ПОСЛОВАЊЕ НЕКРЕТНИНАМА

Ово подручје обухвата дјелатности закуподавца, заступника (агента) и/или посредника (брокера) у једној или више следећих дјелатности: продаја или куповина некретнина, изнајмљивање некретнина, пружање осталих услуга везаних за пословање некретнинама као што су процјена некретнина или услуге посредника (заступника) у вези са уложеним некретнинама. Дјелатности у овом подручју могу се обављати са сопственим или закупљеним некретнинама, уз наплату или на основу уговора. Исто тако је обухваћена изградња грађевина у комбинацији са задржавањем власништва над некретнином или изнајмљивањем (давањем у закуп) такве некретнине.

Ово подручје обухвата и управљање некретнинама.

68 Пословање некретнинама

68.1 Куповина и продаја сопствених некретнина

68.10 Куповина и продаја сопствених некретнина

Овај разред укључује:

- куповину и продају сопствених некретнина:
  - стамбених зграда и станова
  - нестамбених зграда, обухватајући просторе (хале) за изложбе, складишта, игралишта и трговачке (тржне) центре
  - земљиште

Овај разред такође укључује:

- парцелизацију земљишта без опремања земљишта потребном инфраструктуром

Овај разред искључује:

- организацију извођења пројеката за зграде у циљу касније продаје грађевина, види 41.10
- парцелизацију земљишта и опремање земљишта потребном инфраструктуром, види 42.99

68.2 Изнајмљивање и пословање сопственим некретнинама или некретнинама узетим у закуп (лизинг)

68.20 Изнајмљивање и пословање сопственим некретнинама или некретнинама узетим у закуп (лизинг)

Овај разред укључује:

- изнајмљивање и управљање сопственим некретнинама или некретнинама узетим у закуп (лизинг):
  - стамбеним зградама и становима
  - нестамбеним зградама, укључујући просторе (хале) за изложбе, складишта
  - земљиштем
- изнајмљивање кућа, намјештених или ненамјештених станова или апартмана на дуже кориштење, у правилу на мјесечној или годишњој основи

Овај разред такође укључује:

- организацију извођења пројекта за зграде ради личног пословања
- изнајмљивање простора за стамбене покретне куће

Овај разред искључује:

- пружање краткотрајнијих услуга смјештаја у хотелима, викендицама, собама за изнајмљивање, камповима и другим нестамбеним просторима, види област 55

68.3 Пословање некретнинама уз наплату или на основу уговора

68.31 Агенције за некретнине

Овај разред обухвата дјелатности пословања некретнинама које обављају агенције за некретнине.

Овај разред укључује:

- посредовање у куповини, продаји и изнајмљивању некретнина, уз наплату или на основу уговора
- савјетовање и услуге процјене при куповини, продаји и изнајмљивању некретнина, уз наплату или на основу уговора
- дјелатности посредника (eskrow агената) које су у вези са чувањем некретнина датих као залог

Овај разред искључује:

- правне дјелатности, види 69.10

68.32 Управљање некретнинама уз наплату или на основу уговора

Овај разред укључује:

- агенције за наплату изнајмљених некретнина

Овај разред искључује:

- правне дјелатности, види 69.10
- помоћне дјелатности у зградама (комбинација услуга као што су унутрашње чишћење, одржавање и мање поправке, одлагање отпада, надзор и обезбјеђење), види 81.10
- управљање касарнама, затворима и другим објектима и њиховом опремом (осим управљања рачунарском опремом и системом), види 81.10

ПОДРУЧЈЕ М – СТРУЧНЕ, НАУЧНЕ И ТЕХНИЧКЕ ДЈЕЛАТНОСТИ

Ово подручје обухвата специјализоване стручне, научне и техничке дјелатности. Те дјелатности захтијевају висок степен усавршавања и пружају корисницима стручно знање и вјештине.

69 Правне и рачуноводствене дјелатности

Ова област обухвата правно заступање интереса једне странке против интереса друге странке, пред судом или пред другим правним органима, од стране или под надзором лица који су чланови адвокатске коморе, а баве се савјетовањем и заступањем у грађанским споровима, савјетовањем и заступањем у кривичним споровима, као и савјетовањем и заступањем у споровима везаним за радне односе.

Исто тако обухвата израду правних докумената као што су уговори о оснивању пословних субјеката, уговори о партнерству или слични документи у вези са оснивањем пословних субјеката, патената и ауторских права, припрему уговора (нпр. уговора о поклону), тестамената, уговора о старатељству итд., као и остале дјелатности јавних нотара, нотара грађанског права, мировних судија и судских службеника, арбитра, ревизора и вјештака.

Исто тако обухвата рачуноводствене и књиговодствене услуге као што су ревизија рачуноводствених евиденција, израда финансијских извјештаја и вођење пословних књига.

69.1 Правне дјелатности

69.10 Правне дјелатности

Овај разред укључује:

- правно заступање интереса једне странке против интереса друге странке пред судом или пред другим правним органима од стране или под надзором лица који су чланови адвокатске коморе:
  - савјетовање и заступање у грађанским споровима
  - савјетовање и заступање у кривичним споровима
  - савјетовање и заступање у споровима везаним за радне односе
- правно савјетовање и израду правних докумената:
  - уговора о оснивању пословних субјеката, уговора о партнерству или сличних докумената у вези са оснивањем пословних субјеката
  - патената и ауторских права
  - припрему уговора (нпр. уговора о поклону), тестамената, уговора о старатељству итд.
- остале дјелатности јавних нотара, нотара грађанског права, мировних судија и судских службеника, арбитра, ревизора и вјештака

Овај разред искључује:

- рад судова, види 84.23

69.2 Рачуноводствене, књиговодствене и ревизорске дјелатности; дјелатности савјетовања који се односе на порез

69.20 Рачуноводствене, књиговодствене и ревизорске дјелатности; дјелатности савјетовања који се односе на порез

Овај разред укључује:

- евидентирање комерцијалних трансакција пословних или других јединица
- припрему или ревизију финансијских извјештаја

- контролу тј. преглед и верификацију исправности финансијских извјештаја
- припремање личних и пословних пријава за плаћање пореза
- дјелатности савјетовања и заступања клијената пред пореским органима

Овај разред искључује:

- дјелатности обраде података и табелирање, види 63.11
- пословно савјетовање које се односи на рачуноводствени систем и поступке контроле буџета, види 70.22
- наплату рачуна, види 82.91

70 Управљачке дјелатности; савјетовање које се односи на управљање

Ова област обухвата савјетовање и пружање помоћи предузећима и другим организацијама о питањима која се односе на управљање као што су стратешко и организационо планирање; финансијско планирање и планирање буџета; маркетиншки циљеви и политика; политика, пракса и планирање које се односи на људске потенцијале; израда планова производње; контрола планирања.

Исто тако обухвата надзор и управљање другим јединицама истог друштва или предузећа, тј. дјелатности управе (главне канцеларије).

70.1 Дјелатности управљања

70.10 Дјелатности управљања

Овај разред обухвата надзор и управљање другим јединицама исте компаније или предузећа; предузимање стратешких или организационих планова и доношење одлука везано за друштво или предузеће; обављање оперативне контроле и вођења свакодневних послова њихових припадајућих јединица.

Овај разред укључује:

- дјелатности главне канцеларије
- дјелатности централизоване административне канцеларије
- дјелатности корпоративне канцеларије
- дјелатности подручних и регионалних канцеларија
- дјелатности управљања подружним канцеларијама (јединицама)

Овај разред искључује:

- дјелатности финансијских холдинг друштава, која се не баве управљањем, види 64.20

70.2 Дјелатности савјетовања које се односи на управљање

70.21 Односи с јавношћу и дјелатности саопштавања

Овај разред обухвата савјетовање, усмјеравање и пружање оперативне помоћи, обухватајући дјелатности лобирања, предузећима и другим организацијама у односима са јавношћу и дјелатностима саопштавања.

Овај разред искључује:

- дјелатности агенција за рекламу и пропаганду и услуге оглашавања преко медија, види 73.1
- истраживање тржишта и испитивање јавног мнијења, види 73.20

70.22 Савјетовање које се односи на пословање и остало управљање

Овај разред обухвата савјетовање, усмјеравање и пружање оперативне помоћи предузећима и другим организацијама о питањима која се односе на управљање, као што је стратешко и организационо планирање, пословни реинжињеринг, промјена система управљања, смањење трошкова и остала финансијска питања; маркетиншки циљеви и политика; политика, пракса и планирање који се односе на људске потенцијале; стратегија накнада и пензионисања; израда планова производње и контрола планирања.

Пословне услуге могу обухватати савјетовање, усмјеравање или пружање оперативне помоћи предузећима, пословним и јавним службама.

Овај разред укључује:

- израду рачуноводствених система (метода или процедура), програма за књиговодство трошкова, поступака буџетске контроле
- савјете и помоћ пословним и јавним службама у планирању, организацији, ефикасности и контроли, информисању управе итд.

Овај разред искључује:

- израду рачунарских софтвера за рачуноводствене системе, види 62.01
- правно савјетовање и заступање, види 69.10
- рачуноводствене, књиговодствене и ревизијске дјелатности, савјетовање о порезу, види 69.20
- савјетовање повезано са архитектонским и инжењерским дјелатностима, види 71.11 и 71.12
- савјетовање у области заштите животне средине, пољопривреде, безбједности и сличне дјелатности савјетовања, види 74.90
- савјетовање које се односи на савјетовање руководиоца и њихово запошљавање, види 78.10
- дјелатности савјетовања у подручју образовања, види 85.60

71 Архитектонске и инжењерске дјелатности; техничко испитивање и анализа

Ова област обухвата архитектонске услуге, инжењерске услуге, услуге израде нацрта (пројектовање), услуге грађевинског надзора, премјеравања земљишта (геометарско мјерење) и картографске услуге.

Исто тако обухвата услуге извођења физичких, хемијских и других аналитичких испитивања.

71.1 Архитектонске и инжењерске дјелатности и с њима повезано техничко савјетовање

Ова грана обухвата архитектонске и инжењерске услуге, услуге израде нацрта (пројектовања), услуге грађевинског надзора, премјеравања (геометарско мјерење), картографске услуге и сличне услуге.

71.11 Архитектонске дјелатности

Овај разред укључује:

- дјелатности архитектонског савјетовања:
  - израду нацрта (пројектовање) зграда
  - просторно планирање, урбанистичко планирање и пројектовање предјела

Овај разред искључује:

- дјелатности савјетника за рачунаре, види 62.02 и 62.09
- уређење интеријера, види 74.10

71.12 Инжењерске дјелатности и с њима повезано техничко савјетовање

Овај разред укључује:

- техничко пројектовање (тј. примјена закона физике и принципа инжењерства код пројектовања машина, материјала, инструмената, структура, процеса и система) и дјелатности савјетовање за:
  - пројекте израде машина, индустријских процеса и постројења
  - пројекте из области нискоградње, хидроградње, саобраћаја
  - пројекте из подручја управљања водама
  - израду и реализацију пројеката (елабората), обухватајући надзор као фазу реализације пројеката, из подручја енергетике, електрике, електронике, рударства, хемије, технологије, машинства, индустрије, систем инжењеринга и безбиједносног инжењеринга
- израду пројеката климатизације, хлађења, пројеката за санитарну контролу, контролу загађења и пројекте акустичности итд.
- геофизичка, геолошка и сеизмичка истраживања и мјерења
- дјелатности геодетског истраживања:
  - премјеравање земљишта и граница
  - хидролошко мјерење
  - истраживање подземних површина
  - картографско и просторно снимање

Овај разред искључује:

- пробно бушење које се односи на рударство, види 09.10 и 09.90
- развој или издавање повезаних софтвера, види 58.29 и 62.01
- дјелатности савјетника за рачунаре, види 62.02 и 62.09
- техничко испитивање, види 71.20
- дјелатности истраживања и развоја које се односе на инжењерство, види 72.19
- индустријски дизајн, види 74.10
- фотографисање из ваздуха, види 74.20

71.2 Техничко испитивање и анализа

71.20 Техничко испитивање и анализа

Овај разред укључује:

- акустичко и вибрацијско испитивање
- извођење физичких, хемијских и осталих аналитичких испитивања свих врста материјала и производа као што су:
  - акустичка и вибрацијска испитивања
  - испитивање састава и чистоће минерала, руда, нафте и нафтних деривата итд.
  - испитивање хигијене хране, обухватајући ветеринарско испитивање и контролу која се односи на производњу хране
  - испитивање физичких карактеристика свих врста материјала као што су снага, тврдоћа, трајност, радиоактивност итд.
  - испитивање квалитета, квантитета и поузданости
  - испитивање карактеристика готових машина и опреме: мотора, аутомобила, електронске опреме итд.
  - радиографско испитивање вара и спојева
  - анализа недостатака
  - испитивање и мјерење еколошких показатеља: загађења ваздуха и воде итд.
  - испитивање и контрола уређаја за мјерења температуре и притиска
  - испитивања и мјерења електроенергетских и других енергетских постројења, уређаја,

опреме и инсталација

- издавање сертификата за производе, обухватајући потрошачку робу, моторна возила, авионе, контејнере под притиском, нуклерна постројења итд.
- редовни технички преглед моторних возила у циљу безбједности на путу
- испитивање употребом модела (нпр. авиона, бродова, брана итд)
- рад полицијских лабораторија

Овај разред искључује:

- испитивање животињских узорака, види 75.00
- дијагностику, испитивање и анализу медицинских и стоматолошких узорака, види 86

72 Научно истраживање и развој

Ова област укључује три врсте дјелатности на подручју истраживања и развоја:

- 1) основно истраживање: експериментални и теоријски рад намијењен првенствено стицању нових знања о темељним основама појава и уоченим чињеницама, независно о конкретној примјени или употреби;
- 2) примијењено истраживање: изворно истраживање намијењено стицању новог знања, првенствено усмјерено на остваривање одређеног практичног циља;
- 3) експериментални развој: системски рад, уз коришћење постојећих знања стечених истраживањем и/или практичним искуством, усмјерен на производњу нових материјала, производа и уређаја, увођењем нових поступака, система и услуга и битно унапређење оних који се већ производе или су већ уведени.

Дјелатности на подручју истраживања и развоја из ове области подијељене су у двије категорије: природне науке, техничке и технолошке науке као и друштвене и хуманистичке науке.

Ова област искључује:

- истраживање тржишта, види 73.20

72.1 Истраживање и експериментални развој у природним, техничким и технолошким наукама

Ова грана обухвата основна истраживања, примијењена истраживања и експериментални развој у природним, техничким и технолошким наукама.

72.11 Истраживање и експериментални развој у биотехнологији

Овај разред укључује истраживање и експериментални развој у биотехнологији:

- DNK/RNK: геномика, фармакогеномика, генетске пробе, генетски инжињеринг, секвенционисање/синтеза/умножавање (амплификација) DNK и RNK, профилирање експресије гена и употреба антисенс технологије
- протеини и остале молекуле: секвенционисање/синтеза/инжињеринг протеина и пептида (обухватајући велике молекуле хормона); побољшање методе преноса великих молекула лијека; протеомика, изолација и прочишћавање протеина, станична сигнализација, идентификација станичних рецептора
- култура станица, ткива и инжињеринг: рад са станичним културама и културама ткива, ткивни инжињеринг (обухватајући елементе ткива и биомедицински инжињеринг), ћелијска фузија, стимуланти за вакцине/подизање имунитета, култивисање ембрија
- биотехнолошке технике: ферментација употребом биореактора, биолошка обрада, биолошка екстракција, биолошко бијељење, биолошко одсумпоравање, биоремедијација, биофилтрација, фиторемедијација
- генетски и RNK вектори: генетска терапија, вирусни вектори

- биоинформатика: израда базе података о геонимима и протеинским секвенцама; моделовање сложених биолошких процеса, обухватајући биолошке системе
- нанобиотехнологија: примјењује алате и процесе нано и микротехнологије за израду уређаја за истраживање биолошких система и примјену у фармацији, дијагностици итд.

72.19 Остало истраживање и експериментални развој у природним, техничким и технолошким наукама

Овај разред укључује:

- истраживање и експериментални развој у природним, техничким и технолошким наукама, осим истраживања и експерименталног развоја у биотехнологији:
  - истраживању и развоју у природним наукама
  - истраживању и развоју у техничким и технолошким наукама
  - истраживању и развоју у медицинским наукама
  - истраживању и развоју у пољопривредним наукама
  - мултидисциплинарном истраживању и развоју претежно у природним, техничким и технолошким наукама

72.2 Истраживање и експериментални развој у друштвеним и хуманистичким наукама

72.20 Истраживање и експериментални развој у друштвеним и хуманистичким наукама

Овај разред укључује:

- истраживање и развој у друштвеним наукама
- истраживање и развој у хуманистичким наукама
- мултидисциплинарно истраживање и развој претежно у друштвеним и хуманистичким наукама

Овај разред искључује:

- истраживање тржишта, види 73.20

73 Реклама, пропаганда и истраживање тржишта

Ова област обухвата осмишљавање рекламних кампања и њихово пласирање у часописима, новинама, на радију и телевизији или другим медијима, као и креирање и постављање реклама на отвореном простору.

73.1 Реклама и пропаганда

73.11 Агенције за рекламу и пропаганду

Овај разред обухвата цијели спектар услуга рекламирања и пропаганде (путем сопственог капацитета предузећа или на основу подуговора), обухватајући савјетовање, креативне услуге, израду рекламног и пропагандног материјала и куповине.

Овај разред укључује:

- креирање и спровођење рекламне и пропагандне кампање:
  - креирање и постављање реклама у новинама, часописима, на радију, телевизији, Интернету и осталим медијама
  - креирање и постављање реклама на отвореном простору, нпр. огласних плоча, паноа, саопштења, излога, осликавање аутомобила и аутобуса у изложбеним

- дворанама итд.
- рекламирање из ваздуха
- дистрибуцију рекламног и пропагандног материјала или узорака
- уређивање штандова и осталих изложбених објеката и простора
- вођење маркетиншких кампања и остале услуге представљања (оглашавања) који има за циљ привлачење и задржавање купаца:
  - промоцију производа
  - маркетинг на мјесту продаје
  - представљање (оглашавање) директно поштом
  - маркетиншко савјетовање

Овај разред искључује:

- издавање рекламног и пропагандног материјала, види 58.19
- снимање рекламних и пропагандних порука за телевизију и филм, види 59.11
- снимање рекламних и пропагандних порука за радио, види 59.20
- истраживање тржишта, види 73.20
- израду рекламних фотографија, види 74.20
- организацију састанака и пословних сајмова, види 82.30
- поштанске услуге као што су разврставање, адресирање итд., види 82.19

73.12 Услуге оглашавања (представљања) преко медија

Овај разред укључује:

- оглашавање (представљање) преко медија тј. продају времена и простора за различите врсте медијског представљања (оглашавања)

Овај разред искључује:

- продају времена или простора за оглашавање (представљање) директно од стране власника (издавача итд.), види одговарајући разред дјелатности
- односе са јавношћу и дјелатности саопштавања, види 70.21

73.2 Истраживање тржишта и испитивање јавног мнијења

73.20 Истраживање тржишта и испитивање јавног мнијења

Овај разред укључује:

- истраживање тржишног потенцијала, обавјештеност, прихваћеност и препознатљивост производа и услуга, куповинске навике потрошача у циљу унапређења продаје и развоја нових производа и услуга, обухватајући статистичке анализе резултата
- испитивање јавног мнијења о политичким, економским и друштвеним питањима, као и статистичку анализу испитивања

74 Остале стручне, научне и техничке дјелатности

Ова област обухвата пружање стручних, научних и техничких услуга (осим правних и рачуноводствених дјелатности; архитектонских и инжењерских дјелатности; техничког испитивања и анализе, управљања и савјетовања које се односи на управљање; истраживање, развој, рекламне и пропагандне дјелатности).

74.1 Специјализоване дизајнерске дјелатности

74.10 Специјализоване дизајнерске дјелатности

Овај разред укључује:

- модни дизајн тканина, одјеће, обуће, накита, намјештаја и других предмета (опреме) за интеријере, осталих модних производа, као и других производа за личну потрошњу или домаћинство
- индустријски дизајн тј. израду и развој нацрта и спецификација који оптимализују употребу, вриједност и изглед производа, укључујући избор материјала, механизма, облика, боје и начина површинске обраде производа, а узимајући у обзир људске особине и потребе, безбиједност, тржишну занимљивост код дистрибуције, употребе и одржавање производа
- услуге графичког дизајна
- дјелатности уређења интеријера

Овај разред искључује:

- израду и програмирање интернетских страница, види 62.01
- архитектонско пројектовање, види 71.11
- техничко пројектовање тј. примјену закона физике и принципе инжењерског пројектовања машина, материјала, инструмената, структуре, процеса и система, види 71.12

74.2 Фотографске дјелатности

74.20 Фотографске дјелатности

Овај разред укључује:

- израду фотографија у комерцијалне сврхе и за потрошаче:
  - израду фотографија за пасош, школу, вјенчања итд.
  - израду фотографија за комерцијалне сврхе, за потребе издаваштва, модне, туристичке сврхе и пословање са некретнинама
  - снимање из ваздуха (аерофото снимање)
  - видео снимање важних догађаја: вјенчања, састанци итд.
- обраду филмова:
  - развијање, израду и повећавање фотографија са негатива или филмова преузетих од клијената
  - дјелатности лабораторије за развијање филмова и израду фотографија
  - дјелатности фотостудија за израду фотографија (који нису дио продавница фотографске опреме)
  - монтирање дијапозитива
  - копирање и рестаурација или ретуширање фотографија
- дјелатности фоторепортера

Овај разред такође укључује:

- микрофилмисање докумената

Овај разред искључује:

- обраду играних филмова који се односе на филмску и телевизијску индустрију, види 59.12
- дјелатности картографског и просторног информисања, види 71.12
- рад фото аутомата на кованице (самоуслуживање), види 96.09

74.3 Дјелатности преводилаца и тумача

74.30 Дјелатности преводилаца и тумача

74.9 Остале стручне, научне и техничке дјелатности, д. н.

74.90 Остале стручне, научне и техничке дјелатности, д. н.

Овај разред обухвата разне услужне дјелатности које се обично пружају комерцијалним потрошачима. Обухватајући дјелатности које захтијевају веће стручне, научне и техничке вјештине, међутим не обухватајући текуће, рутинске послове који су обично краткотрајани.

Овај разред укључује:

- дјелатности пословног посредовања тј. организацију куповине и продаје малих и средњих пословних субјеката, обухватајући и приватне праксе, осим посредовања у пословању некретнинама
- дјелатности посредовања у вези са патентима (организовање куповине и продаје патената)
- дјелатности процјене, осим за некретнине или осигурање (нпр. за антиквитете, накит итд.)
- ревизију рачуна и информације о накнадама за превоз робе
- дјелатност временске прогнозе
- савјетовање у подручју заштите и безбједности
- савјетовање у подручју пољопривреде
- савјетовање у подручју заштите животне средине
- остало техничко савјетовање
- дјелатности савјетника, осим у подручју архитектонских дјелатности, инжењерства и пословног управљања
- дјелатности квантитативних процјењивача

Овај разред такође укључује:

- дјелатности агената и агенција који заступају лица у циљу добијања ангажмана у филмским, позоришним или другим представама или у спорту и пласирању књига, играказа, умјетничких дијела, фотографије итд., издавачима, редитељима итд.

Овај разред искључује:

- трговину на велико половним моторним возилима путем аукције, види 45.1
- аукције преко Интернета (у вези са трговином на мало), види 47.91
- дјелатности аукцијских кућа у вези са трговином на мало, види 47.79
- дјелатности посредника у пословању некретнинама, види 68.31
- књиговодствене дјелатности, види 69.20
- савјетовање у вези са пословањем и осталим управљањем, види 70.22
- архитектонске дјелатности, инжењерство и техничко савјетовање, види 71.1
- израду нацрта за машине и индустријски дизајн, види 71.12 и 74.10
- ветеринарско испитивање и контролу производње хране, види 71.20
- креирање и постављање реклама у медијима и на отвореним просторима, види 73.11
- уређивање штандова и осталих изложбених објеката и простора, види 73.11
- организовање састанака и пословних сајмова, види 82.30
- дјелатности независних (самосталних) акционара, види 82.99
- управљање програмима лојалности, види 82.99
- савјетовање које се односи на кредитирање и дуговања, види 88.99

75 Ветеринарске дјелатности

Ова област обухвата дјелатности ветеринарско-здравствене заштите и контроле стоке, перади и осталих животиња или кућних љубимаца. Ове дјелатности обављају дипломирани ветеринари у ветеринарским станицама и болницама, као и приликом посјета пољопривредним газдинствима, штенарама, домовима, у приватним ветеринарским ординацијама и операционим салама или на другом мјесту.

Ова област исто тако обухвата и дјелатности превоза обољелих животиња.

75.0 Ветеринарске дјелатности

75.00 Ветеринарске дјелатности

Овај разред укључује:

- дјелатности ветеринарско-здравствене заштите и контроле стоке, перади и осталих животиња
- дјелатности ветеринарско-здравствене заштите и контроле кућних љубимаца

Ове дјелатности обављају дипломирани ветеринари у ветеринарским станицама и болницама као и приликом посјете пољопривредним газдинствима, штенарама, кућама, у приватним ветеринарским ординацијама и операционим салама или на другом мјесту.

Овај разред такође укључује:

- дјелатности ветеринарских асистената или помоћног ветеринарског особља
- клиничко-патолошке и друге дијагностичке дјелатности које се односе на животиње
- дјелатности превоза обољелих животиња

Овај разред искључује:

- исхрану и смјештај стоке, перади и осталих животиња без здравствене заштите, види 01.62
- шишање оваца, види 01.62
- услуге тестирања стада, вођења стада, услуге изнајмљивања поља за испашу, кастрирање перади, види 01.62
- дјелатности које се односе на вјештачко осјемењивање, види 01.62
- дјелатности смјештаја и исхране кућних љубимаца без здравствене заштите, види 96.09

ПОДРУЧЈЕ Н – АДМИНИСТРАТИВНЕ И ПОМОЋНЕ УСЛУЖНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ

Ово подручје обухвата различите дјелатности које подупиру опште послове. Те дјелатности се разликују од оних у подручју М с обзиром да њихова главна намјена није пренос специјализованог знања.

77 Дјелатности изнајмљивања и давања у закуп (лизинг)

Ова област обухвата дјелатност изнајмљивања и давања у закуп (лизинг) материјалних аката и нефинансијских, нематеријалних, аката тј. средстава, обухватајући разноврсне групе материјалних добара као што су аутомобили, рачунари, роба широке потрошње и индустријске машине и опреме потрошачима у замјену за периодично плаћање најамнине или закупнине.

Подијељен је на: (1) изнајмљивање моторних возила, (2) изнајмљивање опреме за рекреацију, спорт и предмете за личну употребу и домаћинство, (3) давање у закуп (лизинг) осталих машина и опреме који се често употребљавају у пословању, обухватајући остала превозна средства и (4) давање у закуп (лизинг) права на употребу интелектуалне својине и сличних производа.

Ова област обухвата само оперативни закуп (лизинг).

Ова област искључује:

- финансијски закуп (лизинг), види 64.91
- изнајмљивање некретнина, види подручје L
- изнајмљивање опреме са руковаоцем, види одговарајући разред према дјелатности која се обавља уз помоћ те опреме, нпр. грађевинарство (подручје F), саобраћај (подручје H).

77.1 Изнајмљивање и давање у закуп (лизинг) моторних возила

77.11 Изнајмљивање и давање у закуп (лизинг) аутомобила и моторних возила лаке категорије

Овај разред укључује:

- изнајмљивање и оперативни закуп (лизинг) сљедећих врста возила:
  - путнички аутомобили и остала моторна возила лаке категорије (носивости мање од 3,5 тоне) без возача

Овај разред искључује:

- изнајмљивање или давање у закуп (лизинг) аутомобила или моторних возила лаке категорије са возачем, види 49.32 и 49.39

77.12 Изнајмљивање и давање у закуп (лизинг) камиона

Овај разред укључује:

- изнајмљивање и оперативни закуп (лизинг) сљедећих врста возила:
  - камиона, тегљача и тешких моторних возила (носивости веће од 3,5 тоне) без возача
  - возила за рекреацију (камп приколице итд..)

Овај разред искључује:

- изнајмљивање или давање у закуп тешких возила или камиона са возачем, види 49.41

77.2 Изнајмљивање и давање у закуп (лизинг) предмета за личну употребу и домаћинство

Ова грана обухвата изнајмљивање предмета за личну употребу и домаћинство, као и изнајмљивање опреме за рекреацију, спорт и видео траке. Дјелатности уопштено укључују краткорочно изнајмљивање робе и ако се у неким случајевима роба може дати у закуп на дужи временски период.

77.21 Изнајмљивање и давање у закуп (лизинг) опреме за рекреацију и спорт

Овај разред укључује:

- чамце за разоноду, кануе, једрилице
- бицикле
- лежаљке и сунцобране
- скије
- осталу спортску опрему

Овај разред искључује:

- изнајмљивање бродова за разоноду и једрилица са посадом, види 50.10 и 50.30
- изнајмљивање видео трака и дискова, види 77.22
- изнајмљивање осталих предмета за личну употребу и домаћинство, д.н., види 77.29
- изнајмљивање опреме за одмор и разоноду као саставни дио рада рекреационих објеката, види 93.29

77.22 Изнајмљивање видео трака и дискова

Овај разред укључује:

- изнајмљивање видео трака, записа, CD-а, DVD-а, итд.

77.29 Изнајмљивање и давање у закуп (лизинг) осталих предмета за личну употребу и домаћинство

Овај разред укључује:

- изнајмљивање разноврсних предмета за личну употребу или домаћинство (осим опреме за спорт или рекреацију), домаћинствима или предузећима:
  - текстила, одјеће и обуће
  - намјештаја, производа од керамике и стакла, кухињског и стоног посуђа, електричних апарата за домаћинство и кућне потрештине
  - накита, музичких инструмената, сценских реквизита и костима
  - књига, новина и часописа
  - машина и опреме коју употребљавају аматери или се употребљавају из хобија, нпр. алати за поправку у домаћинству
  - цвијећа и биљака
  - електронске опреме за употребу у домаћинству

Овај разред искључује:

- изнајмљивање аутомобила, камиона, приколица и возила за рекреацију без возача, види 77.1
- изнајмљивање опреме за рекреацију и спорт, види 77.21
- изнајмљивање видео трака и дискова, види 77.22
- изнајмљивање намјештаја за канцеларије, види 77.33
- изнајмљивање мотоцикала и камп приколица без возача, види 77.39
- изнајмљивање постељине, радних одијела и сличних предмета у перионицама, види 96.01

77.3 Изнајмљивање и давање у закуп (лизинг) осталих машина, опреме и материјалних добара

77.31 Изнајмљивање и давање у закуп (лизинг) машина и опреме за пољопривреду

Овај разред укључује:

- изнајмљивање и оперативни закуп (лизинг) машина и опреме за пољопривреду и шумарство без руковаоца:
  - изнајмљивање произведених производа из разреда 28.30, као што су пољопривредни трактори и сл.

Овај разред искључује:

- изнајмљивање машина и опреме за пољопривреду и шумарство са руковаоцем, види 01.61 и 02.40

77.32 Изнајмљивање и давање у закуп (лизинг) машина и опреме за грађевинарство

Овај разред укључује:

- изнајмљивање и оперативни закуп (лизинг) машина и опреме за грађевинарство без руковаоца:
  - кранова
  - скела и радних платформи, без услуга монтаже и демонтаже

Овај разред искључује:

- изнајмљивање машина и опреме за грађевинарство са руковаоцем, види област 43

77.33 Изнајмљивање и давање у закуп (лизинг) машина и опреме за канцеларије, обухватајући рачунаре

Овај разред укључује:

- изнајмљивање и оперативни закуп (лизинг) машина и опреме за канцеларије без руковаоца:
  - рачунари и периферна опрема за рачунаре
  - машине за умножавање, писаће машине и машине за обраду текста
  - рачуноводствене машине и опрема: регистар-благајни, електронских калкулатора итд.
  - намјештај за канцеларије

77.34 Изнајмљивање и давање у закуп (лизинг) саобраћајних средстава за пловидбу

Овај разред укључује:

- изнајмљивање и оперативни закуп (лизинг) саобраћајних средстава за пловидбу без руковаоца:
  - комерцијални чамци и бродови

Овај разред искључује:

- изнајмљивање превозних средстава за пловидбу са руковаоцем, види област 50
- изнајмљивање чамаца за разоноду, види 77.21

77.35 Изнајмљивање и давање у закуп (лизинг) ваздухопловних саобраћајних средстава

Овај разред укључује:

- изнајмљивање и оперативни закуп (лизинг) ваздухопловних саобраћајних средстава без

руковаоца

- авиони
- балони на топли ваздух

Овај разред искључује:

- изнајмљивање ваздухопловних саобраћајних средстава са руковаоцем, види област 51

77.39 Изнајмљивање и давање у закуп (лизинг) осталих машина, опреме и материјалних добара, д. н.

Овај разред укључује:

- изнајмљивање и оперативни закуп (лизинг) осталих машина и опреме без руковаоца који се уопштено употребљавају као капитална добра у индустрији:
  - погонске машине и турбине
  - алатне машине
  - опрема за руднике и нафтна поља
  - професионалне радијске, телевизијске и комуникационе опреме
  - опреме за снимање филмова
  - мјерне и контролне опреме
  - остале научне, комерцијалне и индустријске машине и опрема
- изнајмљивање и оперативни закуп (лизинг) копнених саобраћајних средстава (осим моторних возила) без руковаоца:
  - мотоцикли, камп-приколице итд.
  - возила за жељезнички саобраћај

Овај разред такође укључује:

- изнајмљивање контејнера за смјештај или канцеларију
- изнајмљивање животиња (нпр. стада, тракаћих коња)
- изнајмљивање осталих контејнера
- изнајмљивање палета

Овај разред искључује:

- изнајмљивање бицикала, види 77.21
- изнајмљивање машина и опреме за пољопривреду и шумарство, види 77.31
- изнајмљивање машина и опреме за грађевинарство, види 77.32
- изнајмљивање машина и опреме за канцеларије, обухватајући рачунаре, види 77.33

77.4 Давање у закуп (лизинг) права на употребу интелектуалне својине и сличних производа, осим радова који су заштићени ауторским правима

77.40 Давање у закуп (лизинг) права на употребу интелектуалне својине и сличних производа, осим радова који су заштићени ауторским правима

Овај разред обухвата дјелатности које омогућавају другим употребу интелектуалне својине и сличних производа за коју плаћају лиценцну накнаду власнику имовине односно производа. Закуп (лизинг) ових производа може бити у различитим облицима, као дозвола за репродукцију, употреба патената за касније производе или процесе, пословање под франшизом итд. Садашњи власници не морају да буду творци ових производа, односно, имовине.

Овај разред укључује:

- давање у закуп (лизинг) права на употребу интелектуалне својине (осим радова који су заштићени ауторским правима, као што су књиге или софтвер)
- примање лиценцних накнада за употребу:

- патенти
- заштитни трговачки и услужни знаци
- марка производа
- право на вађење минерала
- франшизни уговори

Овај разред искључује:

- куповину ауторских права и издаваштво, види област 58 и 59
- производњу, репродукцију и дистрибуцију радова који су заштићени ауторским правима (књиге, софтвери, филмови), види област 58 и 59
- давање у закуп (лизинг) некретнина, види 68.20
- давање у закуп (лизинг) материјалне имовине, види гране 77.1, 77.2 и 77.3.

78 Дјелатности посредовања у запошљавању

Ова област обухвата састављање понуда о слободним радним мјестима, упућивање или запошљавање кандидата, а при томе кандидати за посао нису запослени у агенцији за запошљавање, затим запошљавање радника на одређено вријеме код клијената који имају потребу за додатном радном снагом и остало уступање људских ресурса. Ова област обухвата: -дјелатности тражења и запошљавања руководиоца; - дјелатности агенције за посредовање при додијели позоришних или филмских улога ("casting" агенције); Ова област искључује: - дјелатности личних позоришних или умјетничких агената или агенција, види 74.90

78.1 Дјелатности агенција за запошљавање

78.10 Дјелатности агенција за запошљавање

Овај разред обухвата састављање понуда о слободним радним мјестима и упућивање или запошљавање кандидата, а при томе кандидати за посао нису запослени у агенцији за запошљавање.

Овај разред укључује:

- дјелатности тражења, избора, упућивања и запошљавања кандидата, обухватајући проналажења стручних кадрова и њихово запошљавање (руководиоца)
- дјелатности агенције за посредовање при додијели позоришних или филмских улога ("casting" агенције)
- дјелатност агенција за запошљавање преко Интернета

Овај разред искључује:

- дјелатности личних позоришних или умјетнички агената или агенција, види 74.90

78.2 Дјелатности агенција за привремено запошљавање

78.20 Дјелатности агенција за привремено запошљавање

Овај разред обухвата дјелатности запошљавања радника на одређено вријеме ради привремене замјене неког радника или услјед потребе за додатном радном снагом, нпр. сезонски послови, посебни пројекти итд. Запослени појединци су запослени преко агенције за привремено запошљавање, која не обезбјеђује директан надзор запослених на радном мјесту клијената.

78.3 Остало уступање људских ресурса

78.30 Остало уступање људских ресурса

Овај разред обухвата остало уступање људских ресурса клијентима. Јединице које су овдје разврстане представљају послодавца за запослене по питањима која се односе на плату, порез, доприносе и остала кадровска питања, међутим нису одговорна за стручно вођење или надзор запослених. Уступање људских ресурса обично је дугорочно или стално (на неодређено вријеме), а јединице које су овдје разврстане обављају велики број задатака који се односе на управљање људским потенцијалима, а повезане су са овим уступањем.

Овај разред искључује:

- уступање људских ресурса заједно са надзором или вођењем пословања, види разред који се односи на економску дјелатност тог предузећа
- уступање људских ресурса ради привремене замјене или потребе за додатном радном снагом клијената, види 78.20

79 Путничке агенције, туроператори, остале резервацијске услуге и припадајуће дјелатности

Ова област обухвата дјелатности путничких агенција које се првенствено баве продајом путовања, пакет-аранжмана, услуга превоза и смјештаја индивидуалним корисницима и пословним странкама, као и дјелатност сопственог организовања путовања и састављања пакет аранжмана који се продају преко путничких агенција или директно преко агената као што су субагенти или туроператори и остале услуге повезане са путовањима обухватајући резервацијске услуге. Ова област исто тако обухвата дјелатности туристичких водича и туристичке промоције.

79.1 Дјелатности путничких агенција и туроператора

Ова грана обухвата дјелатности путничких агенција које се првенствено баве организацијом и продајом путовања, пакет-аранжмана, услуга превоза и смјештаја индивидуалним корисницима и пословним странкама, као и дјелатност сопственог организовања путовања и састављања пакет аранжмана који се продају преко путничких агенција или директно преко агената као што су туроператори.

79.11 Дјелатности путничких агенција

Овај разред укључује:

- дјелатности агенција, посредника у организацији путовања (субагенти), које се првенствено баве продајом туристичких аранжмана организатора путовања (туроператора), пакет-аранжмана, услуга превоза и смјештаја, на велико или на мало, индивидуалним корисницима и пословним странкама организатора путовања (туроператора), односно посредује између организатора путовања и корисника услуга

79.12 Дјелатности туроператора

Овај разред укључује:

- дјелатности организатора путовања који се баве организовањем и састављањем пакет-аранжмана који се продају преко путничких агенција, који посредују између организатора путовања и корисника услуга, или директно преко агената као што су туроператори. Путовања могу обухватати било коју или све наведене услуге:
  - превоз
  - смјештај
  - исхрана

- посјете музејима, историјским или културним споменицима, позоришним представама, музичким или спортским догађајима

79.9 Остале резервацијске услуге и припадајуће дјелатности

79.90 Остале резервацијске услуге и припадајуће дјелатности

Овај разред укључује:

- остале резервацијске услуге повезане са путовањима:
  - резервације превоза, хотела, ресторана, изнајмљивање возила, резервације за забаву, спорт итд.
- услуге издавања станова (апартмана), за употребу у одређеном периоду током године ("time sharing")
- дјелатности продаје карата за позоришне представе, спортске и остале забавне догађаје
- услуге пружања помоћи туристима:
  - давање туристичких информација посјетиоцима
  - дјелатност туристичких водича
- дјелатности туристичке промоције

Овај разред искључује:

- дјелатности путничких агенција и туроператора, види 79.11 и 79.12
- организација и вођење различитих догађаја као што су састанци, конгреси и конференције, види 82.30

80 Заштитне и истражне дјелатности

Ова област обухвата услуге које припадају заштити као што су: истражне и детективске услуге; услуге чувања и патроле; подизање и достављање новца или других вриједности са персоналом и опремом за заштиту такве врсте имовине док је у транзиту; руковање електронским безбиједносним алармним системима као што су против провални и против пожарни аларми, гдје се ради о даљинском надзору таквих система. Међутим често су обухваћене и услуге продаје, постављања и поправки. Ако се услуге продаје, постављања и поправки пружају одвојено, искључују се из ове области и разврставају у трговину на мало, грађевинарство итд.

80.1 Дјелатности приватне заштите

80.10 Дјелатности приватне заштите

Овај разред обухвата пружање једне или више сљедећих услуга: услуге чувања и патроле; подизања и достављања новца, примање новца или других драгоцјености са персоналом и опремом за заштиту таквих врста имовине док је у транзиту.

Овај разред укључује:

- услуге заштите блиндираним возилима
- услуге тјелесне заштите
- полиграфске услуге
- услуге узимања отисака прстију
- услуге безбиједносног чувања и патрола
- безбиједносно давање информација за пренос путем било ког медија

Овај разред искључује:

- дјелатности јавне безбиједности и чувања јавног реда и мира, види 84.24

80.2 Услуге заштите уз помоћ безбиједносних система

80.20 Услуге заштите уз помоћ безбиједносних система

Овај разред укључује:

- надзор или даљински надзор електронских безбиједносних алармних система као што су против провални и против пожарни аларми, обухватајући њихово постављање и одржавање
- постављање, поправку, поновну изградњу и прилагођавање механичких или електронских уређаја за закључавање, сефова и безбиједносних претинаца (трезора), који су повезани са каснијим надзором и даљинским надзором

Јединице које обављају ове дјелатности могу се исто тако бавити и продајом таквих безбиједносних система, механичких или електронских уређаја за закључавање, сефова и безбиједносних претинаца (трезора).

Овај разред искључује:

- постављање безбиједносних система као што су против провални и против пожарни аларми, без даљинског надзора, види 43.21
- трговину на мало електричним безбиједносним системима, механичким или електронским уређајима за закључавање, сефовима и безбиједносним претинцима (трезорима) у специјализованим продавницама, без услуга надзора, постављања или одржавања, види 47.59
- савјетовање у подручју заштите и безбиједности, види 74.90
- дјелатности јавне безбиједности и чувања јавног реда и мира, види 84.24
- услуге умножавања кључева, види 95.29

80.3 Истражне дјелатности

80.30 Истражне дјелатности

Овај разред укључује:

- истражне и детективске услужне дјелатности
- дјелатности свих приватних истраживача, без обзира на врсту клијената или сврху истраге

81 Услуге управљања и одржавање зграда и дјелатности уређења и одржавања зелених површина

Ова област обухвата пружање великог броја општих помоћних услужних дјелатности као што су пружање комбинације помоћних услуга унутар објеката корисника услуге, унутрашње и спољашње чишћење свих врста зграда, чишћење индустријских машина, чишћење возова, аутобуса, авиона, итд., чишћење унутрашњости цистерни и танкера, дјелатности дезинфекције и заштите од штеточина у зградама, бродовима, возовима итд., чишћење боца, улица, уклањање снијега и леда, уређење зелених површина и услуге одржавања као и пружање тих услуга заједно са пројектовањем зелених површина и/или градњом стаза за шетњу, потпорних зидова, дрвених подова, кровова, ограда, вјештачких језераца или рибњака и сличних грађевинских радова.

81.1 Помоћне дјелатности управљања зградама

81.10 Помоћне дјелатности управљања зградама

Овај разред обухвата пружање комбинације помоћних услуга унутар зграде, корисника, услуге. Те услуге укључују унутрашње чишћење, одржавање, одлагање отпада, надзор и заштиту, расподјелу поште, примање, прање веша и сличне услуге које омогућавају рад унутар зграде. Ове помоћне

дјелатности обавља помоћно особље, које није укључено или одговорно за обављање главне дјелатности корисника услуга.

Овај разред искључује:

- пружање само једне помоћне услуге (нпр. само услуге унутрашњег чишћења) или само једне функције (нпр. гријање), види одговарајући разред према врсти пружене услуге
- пружање услуга руководећег и радног особља ради потпуног пословања предузећа у власништву корисника услуге, као нпр. хотела, ресторана, рудника или болнице, види разред дјелатности коју обавља предузеће
- управљање и рад рачунарских система корисника и/или опреме за обраду података, види 62.03
- дјелатности поправних установа уз наплату или на основу уговора, види 84.23

81.2 Дјелатности чишћења

Ова грана обухвата дјелатности општег унутрашњег чишћења свих врста зграда, спољашње чишћење зграда, дјелатности специјализованог чишћења зграда или осталог специјализованог чишћења, чишћење индустријских машина, чишћење унутрашњих цистерни и танкера, дезинфекцију и заштиту од штеточина у зградама и за индустријске машине, чишћење боца, чишћење улица, уклањање снијега и леда.

Ова грана искључује:

- заштиту од штеточина у пољопривреди, види 01.61
- чишћење нових зграда непосредно након завршетка градње, види 43.39
- чишћење паром, пјешчаном млазом и сличне радове на спољашњим дијеловима зграде, види 43.99
- прање тепиха и простирки, чишћење завјеса и застора, види 96.01

81.21 Основно чишћење зграда

Овај разред укључује:

- опште (неспесијализовано) чишћење свих врста зграда као што су:
  - канцеларије
  - куће или станове
  - фабрике
  - продавнице
  - установе
- опште (неспесијализовано) чишћење других пословних простора, стамбених зграда са више станова

Ове се дјелатности углавном односе на унутрашње чишћење зграда, иако могу обухватати и чишћење повезаних спољашњих дијелова као што су прозори или пролази.

Овај разред искључује:

- дјелатности специјализованог чишћења као што је чишћење прозора, димњака, камина, разних врста пећи, обухватајући и чишћење котловница, пећи за спаљивање, котлова, вентилационих цијеви, издувних јединица, види 81.22

81.22 Остале дјелатности чишћења зграда и објеката

Овај разред укључује:

- спољашње чишћење свих врста зграда, укључујући канцеларије, фабрике, продавнице, установе и друге пословне просторе и стамбене зграде са више станова-специјализовано чишћење зграда као што је прање прозора, чишћење димњака и камина, разних врста пећи,

обухватајући и чишћење котловница, пећи за спаљивање, котлова, вентилационих цијеви и издувних јединица

- чишћење индустријских машина
- остало чишћење зграда и индустријских објеката, д.н.

Овај разред искључује:

- чишћење паром, пјешчаним млазом и сличне радове на спољашњим дијеловима зграде, види 43.99

81.29 Остале дјелатности чишћења

Овај разред укључује:

- дјелатности чишћења и одржавања базена за пливање
- чишћење возова, аутобуса, авиона итд.
- чишћење унутрашњости цистерни и танкера итд.
- дјелатности дезинфекције и заштите од штеточина
- чишћење флаша
- чишћење улица и уклањање снијега и леда
- остале дјелатности чишћења, д.н.

Овај разред искључује:

- заштиту од штеточина у пољопривреди, види 01.61
- чишћење и прање аутомобила, види 45.20

81.3 Услужне дјелатности уређења и одржавања зелених површина

81.30 Услужне дјелатности уређења и одржавања зелених површина

Овај разред укључује:

- садњу, уређење и одржавање паркова и башти за:
  - приватне куће и стамбене зграде
  - зграде јавне и полујавне намјене (школе, болнице, административне зграде, црквене зграде итд.)
  - градске површине (паркови, зелене површине, гробља итд.)
  - зеленило уз саобраћајнице (путеве, жељезничке и трамвајске пруге, водене путеве, луке)
  - индустријске и комерцијалне зграде
- зеленило за:
  - зграде (кровни вртови, фасадно зеленило, унтрашњи вртови итд.)
  - спортски терени (терени за фудбал и голф терени), дјечија игралишта, травнате површине за сунчање и остали рекреативни паркови
  - стајаће и текуће воде (базени, промјењива влажна подручја, вјештачка језера, базени за пливање, канали, водени токови, системи за пречишћавање канализационе воде)
- садња и одржавање биљака за заштиту од буке, вјетра, ерозије, видљивости и бљештавила

Овај разред искључује:

- комерцијална производња и садња за комерцијалну производњу украсних биљака и дрвећа, види области 01 и 02
- расаднике дрвећа, обухватајући и расаднике шумског дрвећа, види 01.30 и 02.10
- одржавање земљишта у добром еколошком стању за употребу у пољопривреди, види 01.61
- грађевинске радове за потребе уређења и одржавања предјела, види подручје F
- пројектовање предјела и архитектонске дјелатности, види 71.11

82 Канцеларијско административне, помоћне канцеларијске дјелатности и остале пословне помоћне дјелатности

Ова област обухвата пружање великог броја свакодневних канцеларијско административних услуга, као и обављање рутинских послова за друге, уз наплату или на основу уговора.

Ова област исто тако обухвата све помоћне услужне дјелатности које се у правилу пружају предузећима, а која нису на другом мјесту разврстана.

Јединице разврстане у овој области не обезбјеђују особље које ће обављати све послове предузећа.

82.1 Канцеларијско административне и помоћне дјелатности

Ова грана обухвата пружање великог броја свакодневних канцеларијско административних услуга као што су финансијско планирање, издавање рачуна и вођење евиденције, распоређивање особља, набавка и логистика за друге, уз наплату или на основу уговора.

Ова грана исто тако обухвата помоћне дјелатности, уз наплату или на основу уговора, тј. обављање рутинских послова које предузеће и организација обично обављају за себе.

Јединице разврстане у овој грани не обезбјеђују особље које ће обављати све послове предузећа. Јединице које обављају само једну од ових дјелатности разврставају се према тој одређеној дјелатности.

82.11 Комбиноване канцеларијско административне услужне дјелатности

Овај разред обухвата пружање свакодневних канцеларијско административних услуга, као и комбинацију тих услуга, као што је пријем, финансијско планирање, издавање рачуна и вођење евиденције, кадровске и поштанске услуге итд. за друге уз наплату или на основу уговора.

Овај разред искључује:

- обављање само једног одређеног вида ових дјелатности, види разред према одређеној дјелатности
- уступање персонала без надзора, види 78

82.19 Фотокопирање, припрема докумената и остале специјализоване канцеларијске помоћне дјелатности

Овај разред обухвата разноврсне дјелатности као што су копирање и припрема докумената и остале специјализоване канцеларијске помоћне дјелатности. Дјелатности копирања/штампања докумената које су овдје обухваћене покривају само дјелатности краткотрајног типа штампања.

Овај разред укључује:

- припрему докумената
- уређивање докумената или исправљање (коректура)
- куцање и обраду текста
- секретарске помоћне услуге
- препис докумената и друге секретарске услуге
- писање писама или сажетка
- услуге изнајмљивања поштанских сандучића и остале поштанске услуге као што су претходно разврставање, адресирање итд.
- фотокопирање
- умножавање
- израду нацрта

- остале услуге копирања докумената (без пружања услуга штампања као што су офсет штампање, брзо штампање, дигитално штампање, услуге припреме за штампу)

Овај разред искључује:

- штампање докумената (офсет штампање, брзо штампање итд.), види 18.12
- услуге припреме за штампу, види 18.13
- креирање и организовање рекламних кампања путем поште, види 73.11
- специјализоване стенографске услуге као што је стенографско биљежење судских расправа, види 82.99
- јавне стенографске услуге, види 82.99

82.2 Дјелатности позивних центара

82.20 Дјелатности позивних центара

Овај разред укључује:

- позивне центре за долазне позиве ("inbound") гдје на позиве корисника одговара оператер или се користи аутоматска дистрибуција позива, интегрисани рачунарско-телефонски системи, интерактивни говорни системи или сличне методе за примање наруџби, пружање информација о производима, одговарање на захтјеве купаца или рјешавања жалби
- позивне центре за одлазне позиве ("outbound") гдје се користе сличне методе за продају или рекламу производа или услуга потенцијалним купцима, проводи истраживања тржишта или испитивање јавног мнијења и сличне дјелатности које се обављају за кориснике

82.3 Организација састанака и пословних сајмова

82.30 Организација састанака и пословних сајмова

Овај разред обухвата организацију, промоцију и/или вођење догађаја као што су пословни и трговачки сајмови, конгреси, конференције и састанци, са или без услуга управљања и уступања персонала за спровођење и опремање простора у којим се одржавају ови догађаји.

82.9 Пословне помоћне услужне дјелатности, д. н.

Ова грана обухвата дјелатности агенције за прикупљање и наплату рачуна, кредитних канцеларија и све помоћне дјелатности које се у правилу пружају у послу, а које нису разврстане на другом мјесту.

82.91 Дјелатности агенција за прикупљање и наплату рачуна и кредитних канцеларија

Овај разред укључује:

- наплату потраживања и дознаке наплаћених потраживања корисницима (наручиоцима), као што су услуге наплате мјеница или дугова
- прикупљање информација као што су подаци о кредитима, запослености појединаца, подаци о кредитима предузећа и давање информација финансијским установама, трговцима на мало и осталим ради процјене кредитне способности тих лица и предузећа

82.92 Дјелатности паковања

Овај разред укључује:

- дјелатности паковања, уз наплату или на основу уговора без обзира обухвата ли аутоматизовани процес или не:
  - пуњење течности у боце, укључујући пиће и храну

Структура КД БиХ 2010 са објашњењима

- паковање чврстих предмета (водоотпорно паковање, омотавање фолијом, итд.)
- безбиједносно паковање фармацеутских препарата
- етикетирање, печатење, означавање
- паковање пакета и замотавање поклона

Овај разред искључује:

- производњу освјежавајућих напитака и минералне воде, види 11.07
- дјелатности паковања које је повезано са транспортом, види 52.29

82.99 Остале пословне помоћне услужне дјелатности, д. н.

Овај разред укључује:

- обезбјеђивање дословног извјештавања и стенографско биљежење правних поступака уживо и каснији препис снимљених материјала као што су:
  - стенографско биљежење судских расправа
  - јавне стенографске услуге
- директно (симултано) титловање телевизијских преноса уживо, састанака, конференција
- услуге адресирања линијских (бар) кодова
- услуге уштампавања линијских (бар) кодова
- организовање прикупљања новчаних средстава уз наплату или на основу уговора
- услуге одузимања имовине ради присилне наплате (нпр. код извршења судских налога)
- услуге прикупљања кованица из паркингметра
- дјелатности независних акционара
- управљање програмима лојалности
- остале помоћне дјелатности које се у правилу пружају предузећима, а које нису на другом мјесту разврстане

Овај разред искључује:

- услуге обезбјеђивања преписа докумената, види 82.19
- услуге додавања текста (наслова) или титловања филмова или видео трака, види 59.12

ПОДРУЧЈЕ О - ЈАВНА УПРАВА И ОДБРАНА; ОБАВЕЗНО СОЦИЈАЛНО ОСИГУРАЊЕ

Ово подручје обухвата дјелатности, државне природе, које обично проводи јавна управа. Обухвата доношење захтијева и правно тумачење закона и њихових сагласних уредби, као и управљање програмима који су засновани на њима, законодавне дјелатности, пореску политику, националну одбрану, послове јавне безбједности, чување јавног реда и мира, имиграционе политике, иностране (спољне) послове и управљање владиним (државним) програмима.

Правни или институционални статус није сам по себи одлучујући фактор за разврставање дјелатности у ово подручје, већ према дјелатностима које су наведене у претходном параграфу. То значи да дјелатности разврстане у другим подручјима ове Класификације дјелатности не припадају овом подручју, чак и ако их обављају јавна тијела. нпр. управљање школским системом (нпр. израда правилника, провјере, дефинисања наставних програма) припада овом подручју, међутим поучавање само по себи не (види подручје Р), као и затворске и војне болнице које су разврстане под здравствену заштиту (види подручје Q). Слично, неке дјелатности описане у овом подручју могу обављати невладине јединице.

Ово подручје исто тако обухвата дјелатности обавезног социјалног осигурања.

84 Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање

84.1 Јавна управа, економска и социјална политика заједнице

Ова грана обухвата опште дјелатности јавне управе (нпр. извршне, законодавне, финансијско административне дјелатности итд. на свим нивоима јавне управе) и надзор у подручју друштвеног и економског живота.

84.11 Опште дјелатности јавне управе

Овај разред укључује:

- извршне и законодавне административне дјелатности централних, регионалних и локалних органа
- вођење и надзор фискалних послова:
  - примјену пореског система
  - прикупљање царина и пореза на производе и услуге, истрага царинских и пореских прекршаја
  - царинску управу
- извршавање буџета и управљање државним фондовима и државним дугом:
  - прикупљање и примање новца и контролу његовог трошења
- управљање цјелокупном истраживачком и развојном политиком и повезаним фондовима
- управљање и примјену општег економског и социјалног планирања и статистичких услуга на различитим нивоима власти

Овај разред искључује:

- управљање зградама које су у власништву државе или су изнајмљене, види 68.2 и 68.3
- управљање истраживачком и развојном политиком са намјером повећања личне добробити као и повезаних фондова, види 84.12
- управљање истраживачком и развојном политиком ради побољшања економских резултата и конкурентности, види 84.13
- управљање истраживачком и развојном политиком и повезаним фондовима у подручју одбране, види 84.22
- дјелатности државних архива, види 91.01

84.12 Регулисање дјелатности јавних установа које обезбјеђују здравствену заштиту, образовање, културне услуге и друге друштвене услуге, осим обавезног социјалног осигурања

Овај разред укључује:

- јавно управљање програмима намијењеним повећању личне добробити:
  - здравље
  - образовање
  - култура
  - спорт
- рекреација
- јавно управљање истраживачком и развојном политиком и повезаним фондовима за та подручја
  - заштита околине
  - становање
  - социјалне услуге

Овај разред такође укључује:

- спонзорисање рекреативних и културних дјелатности
- додјелу јавних субвенција умјетницима
- управљање програмима за снабдијевање питком водом
- управљање радовима за прикупљање и одлагање отпада
- управљање програмима заштите животне средине
- управљање програмима становања

Овај разред искључује:

- уклањање отпадних вода, одлагање отпада и дјелатности санације (ремедијације) животне средине, види области 37,38 и 39
- дјелатности обавезног социјалног осигурања, види 84.30
- дјелатности образовања, види подручје Р
- дјелатности здравствене заштите, види област 86
- дјелатности музеја и осталих установа за културу, види област 91
- дјелатности књижара и државних архива, види 91.01
- спортске или друге рекреативне дјелатности, види област 93

84.13 Регулисање и допринос успијешнијем пословању привреде

Овај разред укључује:

- јавно управљање и регулисање разних економских подручја, обухватајући додијељивање субвенција:
  - пољопривреда
  - коришћење земљишта
  - извори енергије и рударства
  - инфраструктура
  - саобраћај
  - комуникација
  - хотели и туризам
  - трговина на велико и на мало
- управљање истраживачком и развојном политиком и повезаним фондовима ради побољшања економских резултата
- управљање општим пословима у подручју рада (радне снаге)
- примјену мјера политике регионалног развоја, нпр. у циљу смањења незапослености

Овај разред искључује:

- дјелатности истраживања и експериментални развој, види област 72

84.2 Дјелатности везане за обезбјеђивање услуга за заједницу у цјелини

Ова грана обухвата иностране (спољне) послове, послове одбране и послове јавне безбједности, чувања јавног реда и мира.

84.21 Инострани (спољни) послови

Овај разред укључује:

- управљање и вођење министарства спољних послова, дипломатских и конзуларних представништава у иностранству или при канцеларијама међународних организација
- управљање, пословање и подршку информативних служби и служби за културу намијењеним ширењу изван националних граница
- помоћ страним земљама без обзира на то да ли је усмјерена преко међународних организација или није
- пружање војне помоћи другим државама
- управљање спољном трговином, међународним финансијама и иностраним техничким пословима

Овај разред искључује:

- услуге међународне помоћи за жртве великих несрећа или избјеглица, види 88.99

84.22 Послови одбране

Овај разред укључује:

- управљање, надзор и вођење војних одбрамбених послова копнених, морских, ваздушних и ваздухопловних одбрамбених снага као што су:
  - борбене снаге копнене војске, морнарице и ваздушних снага
  - инжењерске, саобраћајне, комуникационе, обавјештајне, материјалне, људске и друге неборбене снаге и команда
  - резервне и помоћне снаге одбрамбеног система
  - војна логистика (обезбјеђивање опреме, зграда, прибора итд.)
  - здравствена заштита војног особља на терену
- управљање, вођење и подршку цивилних одбрамбених снага
- подршку у разради планова за непредвиђене ситуације и извођење вјежби у које су укључене цивилне институције и грађани
- управљање истраживачком и развојном политиком и повезаним фондовима у подручју одбране

Овај разред искључује:

- дјелатности истраживања и експериментални развој, види област 72
- пружање војне помоћи другим државама, види 84.21
- дјелатности војних судова, види 84.23
- обезбјеђивање снабдијевања за домаће потребе у случају мирнодопских несрећа, види 84.24
- образовне дјелатности војних школа, колеџа и академија, види 85.4
- дјелатности војних болница, види 86.10

84.23 Судске и правосудне дјелатности

Овај разред укључује:

- управљање и рад грађанских и казних судова, војних судова и правосудних система, обухватајући савјетовање и заступање у име државних органа или када их пружају државни органи, у облику исплате у новцу или услуге које финансира држава
- доношење пресуда и тумачења закона
- арбитражу у грађанским споровима
- управљање затворима и поправним домовима, обухватајући рехабилитационе услуге без обзира обављају ли те дјелатности државни органи или приватне јединице уз наплату или на основу уговора

Овај разред искључује:

- савјетовање и заступање у грађанским, казним и осталим споровима, види 69.10
- дјелатности школа у затворима, види област 85
- дјелатности болница у затворима, види 86.10

84.24 Послови јавне безбиједности, чување јавног реда и мира

Овај разред укључује:

- управљање и вођење редовних и помоћних полицијских снага, које финансира јавна управа, лучких, граничних, обалских стража и осталих специјалних полицијских снага, обухватајући регулисање саобраћаја, регистрацију странаца и вођење регистра ухапшених
- обезбјеђивање снабдијевања за домаће потребе у земљи у случају мирнодопских несрећа

Овај разред искључује:

- рад полицијских лабораторија, види 71.20
- управљање и вођење војних оружаних снага, види 84.22

84.25 Дјелатности ватрогасних јединица

Овај разред укључује:

- гашење и спречавање пожара:
  - управљање и вођење редовних и помоћних ватрогасних бригада у спречавању и гашењу пожара, спашавању људи и стоке, помоћи у цивилним несрећама, поплавама, саобраћајним несрећама итд.

Овај разред искључује:

- дјелатност спречавања и гашења пожара у шумарству, види 02.40
- гашење пожара на гасним и нафтним пољима, види 09.10
- дјелатности гашења и спречавања пожара на аеродромима које пружају неспецијализоване јединице, види 52.23

84.3 Дјелатности обавезног социјалног осигурања

84.30 Дјелатности обавезног социјалног осигурања

Овај разред укључује:

- финансирање и управљање владиним програмима социјалног осигурања:
  - осигурање за случај болести, несрећа на раду и незапослености
  - пензионо осигурање
  - програме који покривају губитак прихода због материнства, привремене неспособности, удовиштва итд.

Структура КД БиХ 2010 са објашњењима

Овај разред искључује:

- необавезно социјално осигурање, види 65.30
- дјелатности социјалне службе и социјалног рада (без смјештаја), види 88.10 и 88.99

ПОДРУЧЈЕ Р - ОБРАЗОВАЊЕ

Ово подручје обухвата образовање на свим нивоима и за све струке. Настава се може проводити усмено или писмено путем радија, телевизије, Интернета или дописним путем.

Обухваћено је образовање при свим установама редовног школског система, на свим нивоима, као и образовање одраслих, програми за описмењавање итд. Исто тако су обухваћене војне школе и академије, школе у затворима итд., на одговарајућим нивоима. Ово подручје обухвата државно и приватно образовање.

На сваком нивоу образовања разреди обухватају образовање за дјецу са посебним потребама.

Подјела категорија у овом подручју заснована је на нивоима образовања дефинисаним према нивоима ISCED-а 1997. Дјелатности образовних установа који проводе наставу на нивоу 0 ISCED-а разврставају се у разред 85.10, а на нивоу 1 и 2 ISCED-а у разред 85.20 и 3 ISCED-а у грану 85.3, на нивоу 4 ISCED-а у разред 85.41 и на нивоима 5 и 6 ISCED-а у разред 85.42.

Ово подручје исто тако обухвата обуку која се првенствено односи на спортске и рекреативне дјелатности као што су тенис или голф и помоћне дјелатности у образовању.

85 Образовање

85.1 Предшколско образовање

85.10 Предшколско образовање

Овај разред укључује:

- предшколско образовање (претходи образовању на првом нивоу). Предшколско образовање је дефинисано као почетна фаза организованог образовања, првенствено организовано како би се мала дјеца упознала са амбијентом школског типа, то јест како би се обезбиједио прелаз из кућне у школску средину.

Овај разред искључује:

- дјелатности дневне бриге о дјецу, види 88.91

85.2 Основно образовање

85.20 Основно образовање

Овај разред обухвата основно образовање (образовање на првом нивоу) опремљено школским програмом и удруженим програмским радом, који пружа ученицима основно знање из читања, писања, математике и основно разумијевање других предмета као што су историја, географија, природне и друштвене науке, умјетност и музика.

Овакво се образовање у правилу организује за дјецу, међутим програми описмењавања унутар или изван школског система, који су по садржају слични програмима основног образовања, али су намијењени онима који су престари да би похађали основну школу (тј. програми описмењавања одраслих) исто тако су овдје обухваћени.

Овај разред искључује:

- образовање одраслих дефинисано у грани 85.5
- дјелатности дневне бриге о дјецу, обухватајући дневну бригу за ученике, види 88.91

85.3 Средње образовање

Ова грана обухвата опште средње образовање, техничко и стручно средње образовање.

Ова грана искључује:

- образовање одраслих као што је дефинисано у 85.5

85.31 Опште средње образовање

Овај разред обухвата образовање које поставља основу за учење и људски развој за цијели живот и омогућује даље ширење образовних могућности. Такве јединице пружају наставне програме који су више предметно усмјерени, а које предаје стручно наставно особље и често запошљавају неколико наставника који предају предмете, сваки из свог подручја специјализације.

Предметна специјализација на овом нивоу често има утицај и на образовна искуства оних који похађају општи програм. Такви програми обликовани су како би оспособили ученике за техничко и стручно образовање или за приступање високом образовању, без посебних додатних услова.

Овај разред укључује:

- ниже опште средње образовање, које више или мање одговара периоду обавезног школовања
- више опште средње образовање, које у принципу омогућује приступ високом образовању

85.32 Техничко и стручно средње образовање

Овај разред обухвата образовање које обично наглашава уску специјализацију, како теоретску тако и практичну обуку, углавном повезану са садашњим или будућим занимањем. Сврха програма може варирати од опште припреме за запослење до припреме за врло специфичан посао.

Овај разред укључује:

- техничко и стручно образовање испод нивоа високог образовања као што је дефинисано у грани 85.4

Овај разред такође укључује:

- обуку туристичких водича
- обуку куvara, хотелијера и угоститеља
- школе за козметичаре, фризере и бербере
- обуку за поправку рачунара
- возачке школе за професионалне возаче нпр. камиона, аутобуса, трамваја, школа за професионалне пилоте

Овај разред искључује:

- техничко и стручно високо образовање, види 85.4
- обуку у подручју извођачке умјетности у циљу рекреације, хобија или за потребе личног развоја, види 85.52
- возачке школе које нису намијењене професионалним возачима, види 85.53
- пословно усавршавање као дио дјелатности социјалног рада без смјештаја, види 88.10, 88.99

85.4 Високо образовање

Ова грана обухвата стицања образовања након средњег које није високо и високо, академско, образовање, те добијање дипломе на најнижем академском степену, на дипломском и постдипломском нивоу. Услов за приступ овом нивоу образовања јесте најмање диплома (свједочанство) нивоа вишег средњег образовања.

Ова грана искључује:

- образовање одраслих дефинисано у грани 85.5.

85.41 Образовање након средњег које није високо

Овај разред обухвата образовање након средњег, које се не може сматрати високим образовањем, на примјер образовање које слиједи након средњег као припрема за високо образовање или усавршавање у струци након стеченог трогодишњег или четворогодишњег техничког и стручног средњег образовања

85.42 Високо образовање

Овај разред укључује:

- први, други и трећи степен високог образовања тј. све степене високог образовања

Овај разред такође укључује:

- умјетничке школе које пружају високо образовање

85.5 Остало образовање

Ова грана обухвата даље опште или стручно образовање и усавршавање за сва занимања, као хоби или у сврху личног развоја.

Искључује образовне дјелатности наведене у гранама 85.1 до 85.4, тј. предшколско образовање, основно образовање, средње образовање и високо образовање. Обухвата кампове и школе које пружају групама или појединцима обуку из спортских дисциплина, обуку из страних језика, обуку из ликовне, драмске или музичке умјетности и остало образовање или специјализовано усавршавање које се не може упоредити са образовањем у гранама 85.1 до 85.4.

85.51 Образовање у области спорта и рекреације

Овај разред обухвата пружање обуке из спортских дисциплина за групе или појединце, нпр. у камповима и школама. Исто тако су обухваћени спортски кампови без обзира да ли укључују ноћење или не. Не обухвата спортске гимназије и високе школе. Обука се може организовати у различитој средини, нпр. у дворанама или на спортским теренима организатора обуке или у просторијама странака, у образовним установама или на неки други начин. Обука која се пружа у овом разреду је формално организована.

Овај разред укључује:

- обуку из спорта (бејзбол, кошарка, крикет, фудбал, итд.)
- дјелатности спортских кампова
- обуку из гимнастике
- обуку из јахања (дјелатности академије за јахање и школе за јахање)
- обуку из пливања
- дјелатности професионалних спортских инструктора, учитеља и тренера
- обуку из борилачких вјештина
- обуку из карташких игара (као што је бриџ)
- обуку из јоге

Овај разред искључује:

- образовање у подручју културе, види 85.52

85.52 Образовање у области културе

Овај разред обухвата пружање обуке из ликовне, драмске и музичке умјетности. Јединице које пружају овакву врсту обуке могу се звати "школе", "студије", "курсеви" итд. Оне пружају формално организовану обуку, углавном за сврхе хобија, рекреације или личног развоја исто тако таква врста обуке не води стицању професионалне дипломе или академског нивоа.

Овај разред укључује:

- дјелатности учитеља клавира и другу обуку из музике
- обука из умјетности (нпр. мода и сл.)
- обуку из плеса и дјелатности плесних студија
- дјелатности глумачких школа (осим академије)
- дјелатности школа ликовне умјетности (осим академије)
- дјелатности школа за извођачку умјетност (осим академија)
- дјелатности школа за фотографију (осим комерцијалних)

Овај разред искључује:

- обуку из страних језика, види 85.59

85.53 Дјелатности возачких школа

Овај разред укључује:

- дјелатности школа летења, једрења, школа за управљање пловним објектима које не издају професионална свједочанства (сертификате) и дозволе

Овај разред искључује:

- возачке школе за професионалне возаче, види 85.32

85.59 Остало образовање, д. н.

Овај разред укључује:

- образовање које није дефинисано нивоима
- приватна обука за ученике и студенте
- дјелатности центара за обуку (учење) који нуде помоћ при учењу путем разних курсева
- припремне курсеве за полагање испита ради стицања професионалних диплома или свједочанства
- обуку из језика и конверзационих вјештина
- обуку из рачунара
- религијску обуку

Овај разред такође укључује:

- обуку за спасиоце
- курсеве који полазнике оспособљавају за преживљавање у природи
- курсеве за јавно говорништво (оспособљавање полазника за наступање у јавности)
- обуке у брзом читању

Овај разред искључује:

- програме описмењавања одраслих, види 85.20
- опште средње образовање, види 85.31
- техничко и стручно средње образовање, види 85.32
- високо образовање, види 85.4

85.6 Помоћне услужне дјелатности у образовању

85.60 Помоћне услужне дјелатности у образовању

Овај разред укључује:

- пружање услуга које помажу образовне процесе или системе:
  - савјетовање у области образовања
  - услуге савјетовања које се односи на професионалну оријентацију
  - дјелатности испитне процјене нивоа образовања
  - дјелатности провјере напредовања у образовању
  - организацију програма размјене ученика и студената
  - дјелатности спровођења испита и тестирања

Овај разред искључује:

- истраживање и експериментални развој у друштвеним и хуманистичким наукама, види 72.20

ПОДРУЧЈЕ Q – ДЈЕЛАТНОСТИ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ И СОЦИЈАЛНОГ РАДА

Ово подручје обухвата пружање услуга здравствене заштите и социјалног рада. Обухвата широку лепезу дјелатности, почевши од здравствене заштите коју пружају стручно медицинско особље у болницама и другим здравственим установама, преко дјелатности социјалног рада са смјештајем која обухвата одређени степен здравствене бриге до социјалног рада без икаквог ангажовања стручних здравствених радника.

86 Дјелатности здравствене заштите

Ова област обухвата дјелатности краткотрајног или дуготрајног хоспитализовања пацијената у општим и специјалистичким болницама, хирургијама, психијатријским болницама и болницама за лијечење зависности од алкохола, дроге и др. опојних средстава, санаторијумима, центрима превентивне медицине, старачким домовима са медицинским особљем, уочиштима, центрима за ментално здравље, центрима за рехабилитацију, лепрозаријумима и другим здравственим установама које имају смјештајне капацитете и пружају дијагностичке и медицинске услуге болничким пацијентима који су различитог здравственог стања.

Исто тако обухвата медицинско савјетовање и лијечење у области опште и специјалистичке медицине коју пружају доктори опште праксе, доктори специјалисти и хирурзи. Обухвата дјелатности опште и специјалистичке стоматолошке праксе и ортодонтске дјелатности. Осим тога ова област обухвата дјелатности здравствене заштите коју не пружају болнице или доктори медицине, већ парамедицински радници којима је легално признато право на лијечење пацијената.

86.1 Дјелатности болница

86.10 Дјелатности болница

Дјелатности су углавном намијењене болничким пацијентима и обављају се под директним надзором доктора медицине.

Овај разред укључује:

- дјелатности краткотрајног или дуготрајног лијечења пацијената тј. медицинске дјелатности, дијагностичке дјелатности и дјелатности лијечења у општим болницама (нпр. државне и регионалне болнице, болнице непрофитних организација, универзитетске болнице, војне и затворске болнице) и специјализоване болнице (нпр. психијатријске болнице и болнице за лијечење зависности од алкохола, дроге и др. опојних средстава, болнице за инфективне болести, породилишта, специјализовани санаторијуми)
  - услуге медицинског и парамедицинског особља
  - услуге лабораторија и техничке помоћи, обухватајући радиолошке и анестезиолошке услуге
  - услуге хитне службе
  - обављање оперативних захвата, услуге болничких апотека, услуге исхране болничких пацијената и остале болничке услуге
  - услуге центара за планирање породице који пружају медицинске услуге као што су стерилизација или прекид трудноће са смјештајем

Овај разред искључује:

- лабораторијско испитивање и контролу свих врста материјала и производа, осим медицинских, види 71.20
- ветеринарске дјелатности, види 75.00
- здравствену заштиту војног особља на терену, види 84.22
- дјелатности опште и специјалистичке стоматолошке праксе, нпр. лијечење болести зуба,

- ендодонција и педодонција; орална патологија, ортодонтске дјелатности, види 86.23
- приватне савјетодавне услуге за болничке пацијенте, види 86.2
- дјелатности медицинских лабораторија, види 86.90
- дјелатности транспорта болесника возилима хитне медицинске помоћи, види 86.90

86.2 Дјелатности медицинске и стоматолошке праксе

Ова грана обухвата медицинско савјетовање и лијечење које обављају лијечници опште праксе и доктори специјалисти, обухватајући хирурге, стоматологе итд.

Те дјелатности могу се обављати у приватним ординацијама, домовима здравља и болничким амбулантама за спољашње пацијенте, амбулантама при предузећима, школама, старачким домовима, радним организацијама као и у домовима самих пацијената.

Ова грана обухвата:

- приватне савјетодавне услуге за болничке пацијенте.

86.21 Дјелатности опште медицинске праксе

Овај разред укључује:

- медицинско савјетовање и лијечење, укључујући превентивну медицинску заштиту у области опште медицине коју обављају доктори опште праксе

Овај разред искључује:

- дјелатности болнице, види 86.10
- дјелатности парамедицинског особља као што су бабице, медицинске сестре, физиотерапеути, види 86.90

86.22 Дјелатности специјалистичке медицинске праксе

Овај разред укључује:

- медицинско савјетовање и лијечење, укључујући превентивну медицинску заштиту, у области специјалистичке медицине које обављају доктори специјалисти и хирурзи

Овај разред такође укључује:

- услуге центара за планирање породице, који пружају медицинске услуге као што су стерилизација или прекид трудноће, без смјештаја

Овај разред искључује:

- дјелатности болнице, види 86.10
- дјелатности парамедицинског особља као што су бабице, физиотерапеути и остало парамедицинско особље, види 86.90

86.23 Дјелатности стоматолошке праксе

Овај разред укључује:

- дјелатности опште и специјалистичке стоматолошке праксе, нпр. лијечење болести зуба, ендодонције и педодонције; орална патологија
- ортодонтске дјелатности

Овај разред такође укључује:

- оралну хирургију

Овај разред искључује:

- израду вјештачких зуба, зубала и зубних протеза у зуботехничким лабораторијама, види 32.50
- дјелатности болница, види 86.10
- дјелатности парамедицинског особља што су зубни хигијеничари, као, види 86.90

86.9 Остале дјелатности здравствене заштите

86.90 Остале дјелатности здравствене заштите

Овај разред укључује:

- дјелатности здравствене заштите које се не обављају у болницама или их не обављају доктори медицине или стоматолози:
  - дјелатности медицинских сестара, бабица, физиотерапеута и осталог парамедицинског особља у области оптометрије, хидротерапије, медицинске масаже, радне терапије, говорне терапије, подијатрије, хомеопатије, киропрактике, акупунктуре итд.

Те се дјелатности могу обављати у здравственим амбулантама при предузећима, школама, старачким домовима, радним организацијама, у домовима здравља и поликлиникама (осим болница), приватним ординацијама, у домовима пацијената и на другом мјесту.

Овај разред такође укључује:

- дјелатности стоматолошког парамедицинског особља као што су зубни терапеути, зубни асистенти и зубни хигијеничари у школским амбулантама, који могу радити самостално, али чији рад редовно надзиру стоматолози
- дјелатности медицинских лабораторија као што су:
  - радиолошке лабораторије и остали дијагностички центри
  - лабораторије за анализу крви
- дјелатности банака крви, сперме, трансплатацијских органа итд.
- транспорт болесника возилима хитне медицинске помоћи и другим специјалним превозним средствима, укључујући авионе. Те услуге су често повезане са пружањем хитне медицинске помоћи.

Овај разред искључује:

- производњу вјештачких зуба, зубала и зубних протеза у зуботехничким лабораторијама, види 32.50
- превоз болесника превозним средствима без опреме за спашавање живота и медицинског особља, види области 49, 50 и 51
- дјелатности немедицинских лабораторија за техничко испитивање и анализу, види 71.20
- дјелатности испитивања у области хигијене хране, види 71.20
- дјелатности болница, види 86.10
- дјелатности медицинске и стоматолошке праксе, види 86.2
- дјелатности домова са услугама здравствене заштите, види 87.10

87 Дјелатности социјалне заштите у установама са смјештајем

Ова област обухвата дјелатности социјалне заштите са смјештајем у комбинацији са бригом, надзором или осталим облицима здравствене заштите, зависно од потреба лица које су смјештене у таквим установама. Те установе су важан дио производног процеса, а пружена заштита мјешавина је здравствених и социјалних услуга, гдје се здравствене услуге углавном односе на неке облике услуга заштите.

87.1 Дјелатности социјалних установа са смјештајем које обухватају одређени степен здравствене заштите

87.10 Дјелатности социјалних установа са смјештајем које обухватају одређени степен здравствене заштите

Овај разред укључује:

- дјелатности:
  - домова за старија и немоћна лица, са услугама здравствене заштите
  - домова за опоравак/рехабилитацију
  - домова за одмор, са услугама здравствене заштите
  - центара здравствене заштите
  - старачких домова

Овај разред искључује:

- здравствене услуге у домовима које пружају стручни здравствени радници, види област 86
- домове за старија и немоћна лица, без услуга здравствене заштите или са минималном заштитом, види 87.30
- дјелатности социјалног рада у установама са смјештајем као што су сиротишта, домови за дјецу, привремена склоништа за бескућнике, види 87.90

87.2 Дјелатности социјалне заштите у установама са смјештајем за лица ометена у развоју, душевно болесна и лица зависна од алкохола, дроге и др. опојних средстава које обухватају одређени степен здравствене бриге

87.20 Дјелатности социјалне заштите у установама са смјештајем за лица ометена у развоју, душевно болесна и лица зависна од алкохола, дроге и др. опојних средстава које обухватају одређени степен здравствене бриге

Овај разред обухвата дјелатности у домовима и другим установа које пружају услуге цјелодневне заштите (али не и болничке бриге) за лица ометена у развоју, душевним обољењима и проблемима са алкохолом, дрогом или другим опојним средствима. Те установе пружају услуге смјештаја, прехране, надзора у смислу заштите, савјетовања и минималне здравствене бриге. Овај разред исто тако обухвата пружање услуга цјелодневне заштите и лијечења за болеснике са душевним обољењима и болеснике зависне о алкохолу, дрогама или другим опојним средствима.

Овај разред укључује:

- дјелатности:
  - домова за лица зависна од алкохола, дроге или других опојних средстава
  - домова за психички болесна лица
  - терапијских заједница за лица са емоционалним поремећајима (психички нестабилна лица)
  - домова за лица ометена у развоју (лица са менталним оштећењима)
  - установа за ресоцијализацију душевно болесних лица ("halfway house")

Овај разред искључује:

- психијатријске болнице, види 86.10
- дјелатности социјалног рада са смјештајем, као што су привремена склоништа за бескућнике, види 87.90

87.3 Дјелатности социјалне заштите у установама са смјештајем за старија лица и лица са инвалидитетом без или са минималном здравственом бригом

87.30 Дјелатности социјалне заштите у установама са смјештајем за старија лица и лица са инвалидитетом без или са минималном здравственом бригом

Овај разред обухвата дјелатности домова и других установа које пружају услуге цјелодневне бриге за старија лица и лица са инвалидитетом, која нису способна у потпуности да се брину о себи и/или која не желе да живе самостално. Заштита у правилу обухвата смјештај, исхрану, надзор и помоћ у свакодневном животу као што су услуге одржавања домаћинства. У неким случајевима ове јединице пружају услуге стручне бриге својим корисницама у издвојеним просторима који се налазе у оквиру самог објекта.

Овај разред укључује:

- дјелатности:
  - домова за смјештај лица са инвалидитетом (лица са физичким оштећењима)
  - удружења пензионера у којима имају континуирану помоћ и бригу
  - домова за старија, болесна и немоћна лица, без услуга здравствене заштите или уз минималну здравствену заштиту
  - установа за одмор без медицинске заштите

Овај разред искључује:

- домове за старија и немоћна лица са здравственом заштитом, види 87.10
- дјелатности социјалног рада са смјештајем, при чему ни лијечење ни образовање нису важни елементи, види 87.90

87.9 Остале дјелатности социјалне заштите у установама са смјештајем

87.90 Остале дјелатности социјалне заштите у установама са смјештајем

Овај разред обухвата дјелатности цјелодневне заштите за лица која нису способна у потпуности да се брину о себи или која не желе да живе самостално, осим за одрасла и немоћна лица.

Овај разред укључује:

- дјелатности које се пружају непрекидно 24 часа како би се обезбиједила социјална помоћ дјечи, одраслим и лицима са ограниченом способношћу да се сама брину о себи, а при чему ни лијечење ни образовање нису важни елементи:
  - сиротишта
  - домови за дјецу (за дјецу без родитеља или без одговарајуће родитељске бриге)
  - привремена склоништа за бескућнике
  - установе које се брину о самохраним незапосленим мајкама и њиховој дјечи

Дјелатности могу проводити владине канцеларије или приватне организације.

Овај разред такође укључује:

- дјелатности:
  - установа за ресоцијализацију за лица са социјалним или личним проблемима
  - установа за ресоцијализацију за починиоце кривичних дијела и прекршаја
  - васпитних домова за малољетнике

Овај разред искључује:

- финансирање и управљање програмима обавезног социјалног осигурања, види 84.30
- дјелатности установа за социјалну заштиту, види 87.10
- дјелатности социјалне заштите са смјештајем за одрасла лица и лица са инвалидитетом,

види 87.30

- дјелатности које се односе на усвајање дјецe, види 88.99
- дјелатности привременог смјештаја за жртве великих несрећа, види 88.99

88 Дјелатности социјалног рада без смјештаја

Ова област обухвата различите услуге социјалне помоћи које се пружају директно корисницима. Дјелатности у овој области не обухватају услуге смјештаја, осим привременог.

88.1 Дјелатности социјалног рада без смјештаја за старија лица и лица са инвалидитетом

88.10 Дјелатности социјалног рада без смјештаја за старија лица и лица са инвалидитетом

Овај разред укључује:

- социјалне, савјетодавне, добротворне и сличне услуге које се пружају старијим лицима и лицима са инвалидитетом у њиховим домовима или на другом мјесту, а спроводе их владине канцеларије или приватне организације, националне и локалне хуманитарне организације и стручњаци који пружају савјетодавне услуге:
  - посјећивање старијих, болесних лица и лица са инвалидитетом
  - дјелатности дневне бриге за старија лица и одрасла лица са инвалидитетом
  - дјелатности стручне рехабилитације и хабилитације за лица са инвалидитетом, под условом да је образовна компонента ограничена

Овај разред искључује:

- финансирање и управљање програмима обавезног социјалног осигурања, види 84.30
- дјелатности сличне онима које су описане у овом разреду, али обухватају смјештај, види 87.30
- дјелатности дневне бриге за дјецу са инвалидитетом, види 88.91

88.9 Остале дјелатности социјалног рада без смјештаја

88.91 Дјелатности дневне бриге о дјеци

Овај разред укључује:

- дјелатности дневне бриге за предшколску дјецу (обданишта и сл.) и дневне бриге за ученике обухватајући дневну бригу за дјецу са посебним потребама

88.99 Остале дјелатности социјалног рада без смјештаја д. н.

Овај разред укључује:

- социјалне, савјетодавне и добротворне услуге, услуге које се односе на избјеглице и прогнане и сличне услуге које се пружају појединцима и породицима, у њиховим домовима или на другом мјесту, а проводе их владине канцеларије или приватне организације, организације за ублажавање посљедица великих несрећа, националне и локалне хуманитарне организације и стручњаци који пружају савјетодавне услуге:
  - дјелатности социјалне помоћи, усмјеравање и савјетовање дјецe и омладине
  - дјелатности које се односе на усвајање дјецe и дјелатности спречавања злостављања дјецe и осталих
  - услуге савјетовања о кућном буџету, услуге савјетовања о браку и породици, услуге савјетовања о кредитима и дуговањима
  - дјелатности заједнице и сусједства
  - дјелатности помоћи жртвама великих несрећа, избјеглицама и прогнаним,

Структура КД БиХ 2010 са објашњењима

- имигрантима итд., обухватајући привремени или дужи смјештај за њих
- дјелатности стручне рехабилитације и хабилитације за незапослена лица, под условом да је образовна компонента ограничена
- утврђивање права на додјелу социјалне помоћи, накнаде за станарину или бонове за исхрану
- дневну помоћ за бескућнике и остале социјално угрожене групе
- добротворне дјелатности као што су прикупљање новчаних средстава и друге помоћне дјелатности које се односе на социјални рад

Овај разред искључује:

- финансирање и управљање програмима обавезног социјалног осигурања, види 84.30
- дјелатности сличне онима које су описане у овом разреду, али обухватају смјештај, види 87.90

ПОДРУЧЈЕ R – УМЈЕТНОСТ, ЗАБАВА И РЕКРЕАЦИЈА

Ово подручје обухвата широки распон дјелатности како би се задовољили различити културни, забавни и рекреативни интереси јавности, обухватајући извођења уживо, рад музеја, дјелатности коцкања, спортске и рекреативне дјелатности.

90 Креативне, умјетничке и забавне дјелатности

Ова област обухвата рад објеката и пружање услуга у сврху задовољавања културних и забавних интереса њихових корисника. То обухвата припрему и промоцију у извођењу уживо, приредби или изложби намијењених јавности, као и учествовање у њима, односно пружање умјетничких, креативних или техничких вјештина за стварање умјетничких дјела и извођења уживо.

Ова област искључује:

- рад музеја свих врста, ботаничких и зоолошких вртова; чување историјских знаменитости; дјелатности природних резервата, види област 91
- дјелатности коцкања и клађења, види област 92;
- спортске, забавне и рекреативне дјелатности, види област 93.

Неке јединице које обезбјеђују културне, забавне или рекреативне садржаје и услуге разврстане су у другим разредима и гранама као што су:

- производња и дистрибуција филмова и видео филмова, види 59.11, 59.12, 59.13
- приказивање филмова, види 59.14
- емитовање радијског и телевизијског програма, види 60.1, 60.2.

90.0 Креативне, умјетничке и забавне дјелатности

Ова грана обухвата извођачку умјетност, умјетничко стваралаштво и припадајуће дјелатности.

90.01 Извођачка умјетност

Овај разред укључује:

- припремање и извођење позоришних представа, концерата, опера, плесних и других врста сценске умјетности:
  - дјелатности позоришних и плесних група или ансамбала, циркуских друштава, оркестара или музичких бендова
  - дјелатности слободних умјетника као што су глумци, плесачи, музичари, предавачи или говорници

Овај разред искључује:

- дјелатности личних позоришних, умјетничких агената или агенција, види 74.90
- дјелатности које се односе на додјелу позоришних или филмских улога, види 78.10

90.02 Помоћне дјелатности у извођачкој умјетности

Овај разред укључује:

- помоћне дјелатности у извођачкој умјетности потребне за извођење позоришних представа, концерата и опера или плесних и других врста сценске умјетности:
  - дјелатности режисера, продуцентата, сценографа, костимографа, мајстора расвјете итд.

Овај разред такође укључује:

- дјелатности продуцентата или организатора умјетничких догађаја уживо, са или без сценске опреме

Овај разред искључује:

- дјелатности личних позоришних или умјетнички агената или агенција, види 74.90
- дјелатности које се односе на додјелу позоришних или филмских улога, види 78.10

90.03 Умјетничко стваралаштво

Овај разред укључује:

- дјелатности слободних умјетника као што су скулптори, сликари, цртачи цртаног филма или карикатуристи, гравери, бакроресци итд.
- дјелатности слободних аутора (писаца), за различита подручја, обухватајући белетристику, техничке текстове итд.
- дјелатност назависних (самосталних) новинара
- рестаурацију умјетничких дјела као што су умјетничке слике итд.

Овај разред искључује:

- производњу статуа, осим умјетничких оригинала, види 23.70
- рестаурацију оргуља и других историјских музичких инструмената, види 33.19
- производњу филмова и видео филмова, види 59.11, 59.12
- рестаурацију намјештаја (осим рестаурације предмета музејских збирки), види 95.24

90.04 Рад умјетничких објеката

Овај разред укључује:

- рад концертних дворана, позоришних дворана и осталих умјетничких објеката

Овај разред искључује:

- рад биоскопа, види 59.14
- дјелатности агенција за продају карата, види 79.90
- рад музеја свих врста, види 91.02

91 Библиотеке, архиви, музеји и остале културне дјелатности

Ова област обухвата дјелатности библиотека, архива, рад музеја свих врста, ботаничких и зоолошких вртова; рад историјских мјеста и дјелатности природних резервата.

Исто тако обухвата чување и излагање предмета, знаменитости и природних чуда историјског, културног или образовног значаја (нпр. знаменитости свјетске баштине итд.).

Ова област искључује:

- спортске, забавне и рекреативне дјелатности као што је рад купалишта и рекреативних паркова, види област 93.

91.0 Библиотеке, архиви, музеји и остале културне дјелатности

91.01 Дјелатности библиотека и архива

Овај разред укључује:

- документационе и информационе дјелатности библиотека свих врста, читаоница, слушаоница и просторија за гледање и јавних архива, које пружају услуге јавности или специјалним корисницима као што су студенти, научници, персонал, чланови итд., као и рад државног архива:
  - организација збирки, специјализованих или неспецијализованих
  - израда каталога (каталогизација збирки)

- позајмљивање и чување књига, географских карата, часописа, филмова, плоча, трака, умјетничких дјела итд.
- проналажење материјала према захтјевима корисника итд.
- дјелатности фототека и филмотека

91.02 Дјелатности музеја

Овај разред укључује:

- рад музеја свих врста:
  - умјетнички музеји, музеји накита, намјештаја, костима, керамике, сребрине
  - природно историјски, научни и технички музеји, историјски музеји, обухватајући војне музеје
  - остали специјализовани музеји
  - музеји на отвореном

Овај разред искључује:

- дјелатности продајних умјетничких галерија види 47.78
- рестаурацију умјетничких дијела и предмета музејских збирки, види 90.03
- дјелатности библиотека и архива, види 91.01

91.03 Рад историјских мјеста, грађевина и сличних знаменитости за посјетиоце

Овај разред укључује:

- рад и заштиту историјских мјеста и грађевина

Овај разред искључује:

- реновирање и рестаурацију историјских мјеста и грађевина, види подручје F Грађевинарство

91.04 Дјелатности ботаничких и зоолошких вртова и природних резервата

Овај разред укључује:

- рад ботаничких и зоолошких вртова, обухватајући дјечије зоолошке вртове
- рад природних резервата, обухватајући заштиту дивљих и угрожених животињских врста итд.

Овај разред искључује:

- дјелатности уређења и одржавања зелених површина и башта, види 81.30
- рад ловишта и резервата за спортски риболов, види 93.19

92 Дјелатности коцкања и клађења

Ова област обухвата рад објеката у којима се одржавају игре на срећу као што су коцкарнице, аутомат-клубови, кладионице и услуге одржавања игара на срећу као што су лутријске игре и поједине врсте клађења.

92.0 Дјелатности коцкања и клађења

92.00 Дјелатности коцкања и клађења

Овај разред укључује:

- продају лутријских листића
- рад аутомата (апарата) за коцкање на кованице
- рад виртуалних интернетских страница за коцкање

- клађење на резултате спортских и осталих такмичења
- клађење на коњским тркама и изван мјеста одржавања трке
- рад коцкарница, обухватајући и "пловеће коцкарнице"

93 Спортске, забавне и рекреативне дјелатности

Ова област обухвата спортске, забавне и рекреативне дјелатности (осим дјелатности музеја, чувања историјских мјеста, ботаничких и зоолошких вртова и природних резервата и дјелатности коцкања и клађења).

Из ове су области искључене дјелатности драмске умјетности, музичке умјетности и остале умјетничке и забавне дјелатности као што су припремање и извођење позоришних представа, концерата, опера, плесних приредби и других врста сценске умјетности, види област 90.

93.1 Спортске дјелатности

Ова грана обухвата рад спортских објеката; дјелатности спортских тимова или клубова који углавном учествују у спортским такмичењима уживо пред публиком; дјелатности самосталних спортиста који учествују у спортским дисциплинама или тркама уживо пред публиком; дјелатности власника учесника трке као што су аутомобили, пси, коњи итд. који се прије свега баве њиховим пријављивањем на трке и друге облике спортских дисциплина; дјелатности спортских тренера који пружају стручне услуге учесницима на спортским догађајима или такмичењима, рад арена и стадиона; остале дјелатности организовања, промовисања и управљања спортским догађајима, д.н.

93.11 Рад спортских објеката

Овај разред укључује:

- рад објеката за спортска такмичења на отвореном или у затвореном простору (објекти могу бити отвореног типа, затвореног типа, ограђени, наткривени и са или без сједишта за гледаоце):
  - стадиони за фудбал, хокеј, крикет, рагби
  - тркаће стазе за аутомобилске трке, трке паса, коњске трке
  - пливачки базени и стадиони
  - стадиони за атлетику
  - арене и стадиони за зимске спортове
  - арене за бокс
  - игралишта за голф
  - терени за куглање
- организовање и вођење спортских такмичења на отвореном или у затвореном простору, за професионалце или аматере, у сопственим спортским објектима

Овај разред обухвата управљање спортским објектима и обезбјеђивање потребног особља за рад тих објеката.

Овај разред искључује:

- рад скијашких лифтова, види 49.39
- изнајмљивање опреме за рекреацију и спорт, види 77.21
- дјелатности фитнес центара, види 93.13
- дјелатности рекреационих паркова и плажа, види 93.29

93.12 Дјелатности спортских клубова

Овај разред обухвата дјелатности спортских клубова, професионалних, полупрофесионалних или аматерских, који дају својим члановима прилику учествовања у спорту.

Овај разред укључује:

- рад спортских клубова:
  - фудбалски клубови
  - куглачки клубови
  - пливачки клубови
  - голф клубови
  - боксерски клубови
  - клубови за зимске спортове
  - шаховски клубови
  - атлетски клубови
  - стрељачки клубови итд.

Овај разред искључује:

- обуку из спорта коју пружају самостални спортски учитељи, тренери, види 85.51
- рад спортских објеката, види 93.11
- организацију и вођење спортских такмичења на отвореном или у затвореном простору за професионалце или аматере, од стране спортских клубова у њиховим сопственим спортским објектима, види 93.11

93.13 Фитнес центри

Овај разред укључује:

- рад фитнес и боди билдинг клубова

Овај разред искључује:

- обуку из спорта коју пружају самостални спортски учитељи, тренери, види 85.51

93.19 Остале спортске дјелатности

Овај разред укључује:

- дјелатности припреме, извођења и промовисања спортских догађаја, са или без спортских објеката
- дјелатности самосталних спортиста, атлетичара, арбитара, судија, мјерача времена (штопера) итд.
- дјелатности спортских лига и спортских савеза
- дјелатности повезане са промовисањем спортских такмичења
- дјелатности штала за тркаће коње, штенара за псе и спортских (рели) гаража
- рад ловишта и резервата за спортски риболов
- дјелатности планинских водича
- помоћне дјелатности у спортском или рекреативном лову и риболову

Овај разред искључује:

- изнајмљивање спортске опреме, види 77.21
- дјелатности школа за разне спортове и игре, види 85.51
- дјелатности спортских инструктора, учитеља, тренера, види 85.51
- организовање и вођење спортских такмичења на отвореном или у затвореном простору, за професионалце или аматере, од стране спортских клубова у сопственим спортским објектима или изван њих, види 93.11 и 93.12
- дјелатности рекреативних паркова и плажа, види 93.29

93.2 Забавне и рекреативне дјелатности

Ова грана обухвата велики број јединица које управљају објектима или обезбеђују услуге како би задовољиле различите интересе својих корисника у области забаве и рекреације. Обухвата рад разноврсних атрактивних садржаја као што су јахање на механичким животињама, јахање на води, разне игре, забавне представе, изложбе са задатом темом и простори за излет (пикник).

Ова грана обухвата спортске дјелатности, дјелатности драмске умјетности, музичке умјетности и остале умјетничке и забавне дјелатности.

93.21 Дјелатности забавних и тематских паркова

Овај разред обухвата дјелатности забавних и тематских паркова. Обухвата дјелатности мјеста са различитим атрактивним садржајима као што су јахање на механичким животињама, јахање на води, разне игре, забавне представе, изложбе са задатом темом и простори за излет (пикник).

93.29 Остале забавне и рекреативне дјелатности

Овај разред обухвата дјелатности које се односе на забаву и рекреацију (осим забавних и тематских паркова) које нису на другом мјесту разврстане.

Овај разред укључује:

- рад аутомата за игру на кованице
- дјелатности рекреативних паркова (без смјештаја)
- рад рекреативних саобраћајних објеката, нпр. марина
- рад скијалишта
- изнајмљивање опреме за одмор и разоноду као саставни дио рада рекреативних објеката
- сајмове и приредбе забавне природе
- дјелатности плажа, обухватајући изнајмљивање објеката или опреме као што су кабине за пресвлачење, ормарићи, лежаљке итд
- дјелатности дискотека и плесних дворана, без услуге послуживања пића

Овај разред исто тако обухвата дјелатности продуцентата или организатора музичких приредби уживо, осим умјетничких и спортских приредби, у објектима или изван њих.

Овај разред искључује:

- дјелатности жичара, сједала, ски и кабловских лифтова, види 49.39
- крстарења повезана са риболовом, види 50.10 и 50.30
- просторе и објекте за краћи боравак посјетилаца у рекреативним парковима, шумама и камповима, види 55.30
- кампове за аутоприколице, кампове за разоноду, кампове за лов и риболов и просторе за камповање, види 55.30
- дјелатности дискотека (са услугом послуживања пића), види 56.30
- дјелатности позоришних и циркуских група, види 90.01

ПОДРУЧЈЕ S – ОСТАЛЕ УСЛУЖНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ

Ово подручје (као резидуална категорија) обухвата дјелатности чланских организација, поправку рачунара и предмета за личну употребу и домаћинство и различите личне услужне дјелатности које нису разврстане на другом мјесту у Класификацији.

94 Дјелатности организација на бази учлањења

Ова област обухвата дјелатности организација које заступају интересе посебних група или промовишу идеје јавности. Те организације у правилу имају чланове и у њихове се дјелатности могу укључивати лица која нису чланови односно могу имати користи од њих. Основна подијела ове области одређена је према сврси тих организација тј. интересу послодаваца, samozапослених појединаца и научних заједница (грана 94.1), интересу запослених (грана 94.2) или промовисању вјере, политике, културе, образовања или рекреативних идеја и дјелатности (грана 94.9).

94.1 Дјелатности пословних и струковних удружења и удружења послодаваца

Ова грана обухвата дјелатности јединица које промовишу интересе чланова пословних субјеката и организација послодаваца. У случају стручних чланских организација исто тако обухвата дјелатности промовисања стручних интереса чланова одређене струке.

94.11 Дјелатности пословних удружења и удружења послодаваца

Овај разред укључује:

- дјелатности организација у којима је интерес чланова усмјерен на развој и напредак предузећа у одређеном пословном подручју, у подручју трговине, пољопривреде или на економски раст одређене географске регије или политичко-територијалне јединице без обзира на врсту пословне дјелатности
- дјелатности савеза таквих удружења
- дјелатности трговачких комора, цехова и сличних организација
- ширење информација, представљање пред владиним агенцијама, односе са јавношћу и преговоре о раду пословних организација и организација послодаваца

Овај разред искључује:

- дјелатности синдиката, види 94.20

94.12 Дјелатности струковних удружења

Овај разред укључује:

- дјелатности организација у којима је интерес чланова углавном усмјерен на једно школско, професионално или техничко подручје као што су удружења доктора, правника, рачуновођа, инжењера, архитеката итд.
- дјелатности удружења специјалиста ангажованих у научним, академским или културним дјелатностима као што су удружења писаца, сликара, умјетника разних врста, новинара итд.
- ширење информација, одређивање и надзор стандарда праксе, представљање пред владиним органима, агенцијама и односима са јавношћу струковних организација

Овај разред такође укључује:

- дјелатности научних друштава

Овај разред искључује:

- образовну дјелатност таквих организација, види област 85

94.2 Дјелатности синдиката

94.20 Дјелатности синдиката

Овај разред укључује:

- промовисање интереса запослених који су организовани преко организација радника и савеза запослених, тј. синдиката

Овај разред такође укључује:

- дјелатности удружења чији су запослени чланови углавном заинтересовани за представљање својих ставова у вези са платама и условима рада и за заједничко дјеловање преко организација
- дјелатности појединачно основаних синдиката, синдиката састављених од удружених подружница и организација радника састављених од удружених синдиката на основу струке, регије, организационе структуре или других критерија

Овај разред искључује:

- образовну дјелатност таквих организација, види област 85

94.9 Дјелатности осталих организација на бази учлањења

Ова грана обухвата дјелатности јединица (осим пословних организација и организација послодаваца, струковних организација, синдиката) које промовишу интересе својих чланова.

94.91 Дјелатности вјерских организација

Овај разред укључује:

- дјелатности вјерских организација или појединаца који директно обезбјеђују услуге вјерницима у црквама, џамијама, храмовима, синагогама или другим мјестима
- дјелатности манастира и самостана
- дјелатности вјерских уточишта

Овај разред такође укључује:

- вјерске погребне услуге

Овај разред искључује:

- образовну дјелатност таквих организација, види област 85
- здравствену дјелатност таквих организација, види област 86
- дјелатности социјалног рада коју обављају такве организације, види област 87 и 88

94.92 Дјелатности политичких организација

Овај разред укључује:

- дјелатности политичких организација и помоћних организација као што су организације омладине придружене политичким странкама. Те се организације углавном баве утицајем на доношење одлука у владиним органима, стављајући чланове странке или њене симпатизере у службу политике и укључујући их у ширење информација, односе са јавношћу, прикупљање средстава итд.

94.99 Дјелатности осталих организација на бази учлањења, д. н.

Овај разред укључује:

- дјелатности организација које нису директно придружене политичкој странци, а промовишу интересе јавности или упозоравају на проблеме образовања јавности, политичког утицаја,

прикупљања средстава итд.:

- иницијативу грађана или протестне покрете
- покрете за заштиту животне средине и екологије
- организације за подржавање заједнице и образовних капацитета д.н.
- организације за заштиту и побољшање положаја посебних група, нпр. етничких или мањинских група
- удружење патриота, укључујући удружења ратних ветерана
- удружење потрошача
- аутомото удружења
- удружење са сврхом друштвеног зближавања као што су ротаријански клубови, масонске ложе ("слободни зидари") итд.
- удружења младих, омладинска удружења, студентска удружења, клубове и братства итд.
- удружења за бављење културним или рекреативним дјелатностима или хобијима (осим спортова и игара) нпр. пјеснички и књижевни клубови, историјски клубови, баштовански клубови, клубови за филм и фотографију, музички и умјетнички клубови, клубови занатлија и колекционара, друштвени клубови, карневалски клубови итд.

Овај разред такође укључује:

- дјелатности давања новчане помоћи (донација) таквих организација

Овај разред искључује:

- добротворне дјелатности као што је прикупљање новчаних средстава повезаних са социјалним радом, види 88.99
- дјелатности професионалних умјетничких група или организација, види 90.0
- дјелатности спортских клубова, види 93.12
- дјелатности струковних организација, види 94.12

95 Поправка рачунара и предмета за личну употребу и домаћинство

Ова област обухвата поправку и одржавање рачунара и периферне опреме као што су стони рачунари, лаптопи, рачунарски терминали, уређаји за одлагање података и штампачи.

Исто тако обухвата поправку комуникационе опреме као што су телефаксни уређаји, двосмјерни радио уређаји и потрошачки електронски уређаји као што су радио уређаји и телевизори, поправку опреме за кућу и башту као што су косачице за травњаке и уређаји за чишћење снијега и лишћа, кожне обуће и одјеће, намјештаја и покућства, одјевних предмета и прибора, спортске опреме, музичких инструмената, производа за хоби и осталих предмета за личну употребу и домаћинство.

Из ове области је искључена поправка медицинске и дијагностичке опреме, мјерних инструмената и уређаја за премјеравање земљишта, лабораторијских инструмената, радарске и сонарне опреме, види 33.13.

95.1 Поправка рачунара и комуникационе опреме

Ова грана обухвата поправку и одржавање рачунара, периферне опреме и комуникационе опреме.

95.11 Поправка рачунара и периферне опреме

Овај разред обухвата поправку и одржавање електронске опреме као што су рачунари, рачунарске машине и периферна опрема.

Овај разред укључује:

- поправку и одржавање стоних рачунара
- поправку и одржавање лаптопа

- поправку и одржавање магнетних диск уређаја, меморијских стикова (flash drive уређаји) и осталих уређаја за одлагање података
- поправку и одржавање оптичких диск уређаја (CD-RW, CD-ROM, DVD-ROM, DVD-RW)
- поправку и одржавање штампача
- поправку и одржавање монитора
- поправку и одржавање тастатуре
- поправку и одржавање мишева, палица за игру (joystick) и покретних куглица (trackball)
- поправку и одржавање унутрашњих и спољашњих модема за рачунаре
- поправку и одржавање рачунарских терминала за посебне намјене
- поправку и одржавање рачунарских сервера
- поправку и одржавање скенера, обухватајући скенере бар кода
- поправку и одржавање читача паметних картица
- поправку и одржавање кацига за виртуелну стварност
- поправку и одржавање рачунарских пројектора (видео пројектора)

Овај разред такође укључује:

- поправку и одржавање рачунарских терминала као што су аутоматске машине за бројање новца (ATM`s), уређаји намијењени електронском плаћању производа и услуга на продајном мјесту (POS терминали), којима се механички не управља
- поправку и одржавање ручних рачунара (PDA`s)

Овај разред искључује:

- поправку и одржавање модема, види 95.12

95.12 Поправка комуникационе опреме

Овај разред обухвата поправку и одржавање комуникационе опреме.

Овај разред укључује:

- бежичне телефоне
- мобилне телефоне
- модеме
- телефаксне уређаје
- комуникационо-преносну опрему (нпр. рутери, премосници, модеми)
- двосмјерне радио уређаје
- професионалне телевизијске камере и видео камере

95.2 Поправка предмета за личну употребу и домаћинство

Ова грана обухвата поправку и одржавање предмета за личну употребу и домаћинство.

95.21 Поправка електронских уређаја за широку потрошњу

Овај разред укључује:

- поправку и одржавање електронских уређаја за широку потрошњу као што су:
  - телевизори и радио пријемници
  - видео уређаји
  - CD-уређаји
  - кућне видео камере

95.22 Поправка апарата за домаћинство и опреме за кућу и башту

Овај разред укључује:

- поправку и одржавање апарата за домаћинство:
  - фрижидери, пећи, веш машине, сушилице за веш, собни климатизациони уређаји итд.
- поправку и одржавање опреме за кућу и баште:
  - косачице за травњаке, маказе за живицу, уређаји за чишћење снијега и лишћа, шишачи траве (тримери) итд.

Овај разред искључује:

- поправку ручног алата на електрични погон, види 33.12
- поправку система за климатизацију, види 43.22

95.23 Поправка обуће и производа од коже

Овај разред укључује поправку и одржавање обуће и производа од коже:

- поправку чизама, ципела, путничке пртљаге и сличних предмета
- поправку потпетица на ципелама

95.24 Поправка намјештаја и покућства

Овај разред укључује:

- поновно тапазирање, поправку и рестаурацију намјештаја и покућства, обухватајући канцеларијски намјештај

95.25 Поправка сатова и накита

Овај разред укључује:

- поправку сатова и њихових дијелова као што су кућишта сатова од свих врста материјала; поправка механизма за сатове, хронометара итд.
- поправку накита

Овај разред искључује:

- поправку уређаја за мјерење времена као што су сатови за мјерење времена, уређаји за отискивање времена и датума, браве са уграђеним сатним механизмом и слични уређаји мјерења времена, види 33.13

95.29 Поправка осталих предмета за личну употребу и домаћинство

Овај разред обухвата поправку предмета за личну употребу и домаћинство.

Овај разред укључује:

- поправку бицикала
- крпљење и преправљање одјеће
- поправку предмета за спорт (осим спортских пиштоља) и опреме за камповање
- поправку књига
- поправку музичких инструмената (осим оргуља и историјских музичких инструмената)
- поправку играчака и сличних производа
- поправку осталих предмета за личну употребу и домаћинство
- подешавање (штирање) клавира
- умножавање кључева

Овај разред искључује:

- индустријско гравирање метала, види 25.61
- поправку спортских пиштоља и пиштоља за рекреацију, види 33.11
- поправку ручног алата на електрични погон, види 33.12

96 Остале личне услужне дјелатности

Ова област обухвата све услужне дјелатности које нису на другом мјесту споменуте у Класификацији. Посебно обухвата услуге као што су прање и хемијско чишћење производа од текстила и крзна, дјелатности фризерских салона и салона за уљепшавање, погребне дјелатности и припадајуће дјелатности.

96.0 Остале личне услужне дјелатности

96.01 Прање и хемијско чишћење производа од текстила и крзна

Овај разред укључује:

- прање и хемијско чишћење, пеглање итд. одјеће свих врста (обухватајући и одјећу од крзна) и осталог текстила, које се обавља механички, ручно или прање одјеће апаратима за самопослуживање на кованице, било за грађане, индустријске или комерцијалне кориснике
- прикупљање и испоруку веша
- чишћење тепиха и простирача, прање завјеса и застора, у просторијама или на другом мјесту
- изнајмљивање постељине, радних одијела и сличних предмета у перионицама веша
- услуге прања пелена

Овај разред искључује:

- изнајмљивање одјеће, осим радних одијела, чак и ако је чишћење тих предмета саставни дио дјелатности, види 77.29
- крпљење и преправљање одјеће итд., као самосталне дјелатности, види 95.29

96.02 Фризерски и други третмани за уљепшавање

Овај разред укључује:

- прање, подрезивање и шишање косе, фризирање, бојење, нијансирање, ондулирање, равнање косе и сличне дјелатности за мушкарце и жене
- бријање и подрезивање браде
- масажу лица, маникирање и педикирање, шминкање итд.

Овај разред искључује:

- производњу перика, види 32.99

96.03 Погребне и припадајуће дјелатности

Овај разред укључује:

- сахрањивање и спаљивање људских или животињских лешева и припадајуће дјелатности:
  - припремање мртваца за сахрањивање или спаљивање, услуге балзамовања
  - услуге мртвачница и крематорија
  - изнајмљивање опремљеног простора у мртвачници
- изнајмљивање или продају гробова
- одржавање гробова и маузолеја

Овај разред искључује:

- уређење гробља, види 81.30
- вјерске погребне услуге, види 94.91

96.04 Дјелатности за његу и одржавање тијела

Овај разред укључује:

- дјелатности турских купатила, сауна, парних купатила, соларијума, салона за мршављење, салона за масажу итд.

Овај разред искључује:

- медицинску масажу и терапију, види 86.90
- дјелатности фитнес клубова и бодибилдинг клубова, види 93.13

96.09 Остале личне услужне дјелатности, д. н.

Овај разред укључује:

- астролошке и спиритуалистичке дјелатности
- друштвене дјелатности као што су услуге пратње, услуге заказивања састанака, услуге матичара
- услуге бриге о кућним љубимцима као што су исхрана, смјештај, тимарење и тренирање кућних љубимаца
- дјелатности родословних организација
- дјелатности студија за израду тетоважа и "piercinga"
- услуге чистача ципела, носача, чувара паркираних аутомобила итд.
- рад, на основу концесије, апарата за самопослуживање на кованице за личне услуге (кабине за фотографисање, машине за вагање, мјерење крвног притиска, аутоматских ормарића на кованице за чување ствари итд.)

Овај разред искључује:

- ветеринарске дјелатности, види 75.00
- рад аутомата за игре на срећу (коцкање) на кованице, види 92.00
- рад аутомата за самопослуживање на кованице за прање веша, види 96.01

ПОДРУЧЈЕ Т - ДЈЕЛАТНОСТИ ДОМАЋИНСТАВА КАО ПОСЛОДАВАЦА; ДЈЕЛАТНОСТИ ДОМАЋИНСТАВА КОЈА ПРОИЗВОДЕ РАЗЛИЧИТУ РОБУ И ОБАВЉАЈУ РАЗЛИЧИТЕ УСЛУГЕ ЗА СОПСТВЕНУ УПОТРЕБУ

97 Дјелатности домаћинства као послодаваца особљу за одржавање домаћинства

97.0 Дјелатности домаћинства као послодаваца особљу за одржавање домаћинства

97.00 Дјелатности домаћинства као послодаваца особљу за одржавање домаћинства

Овај разред обухвата дјелатности домаћинства као послодаваца која запошљавају послугу као што су кућне помоћнице, кувари, конобари, собари, слуге, праље, баштовани, вратари, коњушари, возачи, чувари, васпитачи, лица која чувају дјецу, учитељи, секретарице итд.

То омогућава запосленој послужу да се изјасни за дјелатности домаћинства као послодавца у пописима становништва, тј. истраживањима, иако је ријеч о послодавцу као појединцу. Услуге или производе ове дјелатности користи домаћинство које запошљава послугу.

Овај разред искључује:

- пружање услуга као што су кување, баштованство итд. од стране независних давалаца услуга (предузећа или појединаца), види према врсти услуга

98 Дјелатности приватних домаћинства која производе различиту робу и обављају различите услуге за сопствену употребу

Ова област обухвата дјелатности домаћинства која производе различиту робу и обављају различите услуге за сопствену употребу.

Домаћинства се разврставају у ову област само онда када није могуће одредити главну дјелатност коју обављају ради задовољавања својих основних потреба. Ако је домаћинство ангажовано у тржишној дјелатности, онда се разврстава према главној тржишној дјелатности коју обавља.

98.1 Дјелатности приватних домаћинства која производе различиту робу за сопствену употребу

98.10 Дјелатности приватних домаћинства која производе различиту робу за сопствену употребу

Овај разред обухвата дјелатности домаћинства која производе различиту робу за сопствену употребу, односно која обављају различите дјелатности којима производе робу за задовољавање својих основних потреба. Те дјелатности обухватају лов и прикупљање, гајење усјева и узгој стоке, израду склоништа и одјеће и остале робе коју домаћинства производе за сопствену употребу.

Ако домаћинства, осим производње робе за сопствену употребу исто тако производе робу за тржиште, разврставају се у одговарајући разред дјелатности прерађивачке индустрије ове Класификације дјелатности. Исто тако, ако се углавном баве производњом одређене робе, разврставају се у одговарајући разред дјелатности прерађивачке индустрије ове Класификације дјелатности.

98.2 Дјелатности приватних домаћинстава која производе различите услуге за сопствену употребу

98.20 Дјелатности приватних домаћинстава која производе различите услуге за сопствену употребу

Овај разред обухвата дјелатности домаћинстава која обављају различите услуге. Те услуге обухватају кување, подучавање, бригу за чланове домаћинства и остале услуге које домаћинство обавља за сопствене потребе.

Ако је домаћинство ангажовано у производњи разноврсне робе, они су класификовани у дјелатности домаћинстава која производе различиту робу за сопствену употребу.

Ако домаћинства, осим производње робе за сопствену употребу исто тако производе робу за тржиште, разврставају се у одговарајући разред дјелатности прерађивачке индустрије ове Класификације дјелатности. Исто тако, ако се углавном баве производњом одређене робе, разврставају се у одговарајући разред дјелатности прерађивачке индустрије ове Класификације дјелатности.

ПОДРУЧЈЕ У – ДЈЕЛАТНОСТИ ЕКСТЕРИТОРИЈАЛНИХ ОРГАНИЗАЦИЈА И ОРГАНА

99 Дјелатности екстериторијалних организација и органа

99.0 Дјелатности екстериторијалних организација и органа

99.00 Дјелатности екстериторијалних организација и органа

Овај разред укључује:

- дјелатности међународних организација као што су Уједињене нације (UN) и специјализоване агенције система Уједињених нација, регионални органи итд., Међународни монетарни фонд, Свјетска банка (WB), Свјетска царинска организација (WCO), Организација за економску сарадњу и развој (OECD), Организација земаља произвођача и извозника нафте (ОПЕС), Европска унија (EU), Европско удружење за слободну трговину (EFTA)

Овај разред такође укључује:

- дјелатности страних дипломатских и конзуларних представништава и мисија, која су одређена према мјесту гдје се налазе, а не према земљи коју представљају

Овај разред искључује:

- дјелатности властитих дипломатских и конзуларних мисија смјештених у иностранству или при међународним канцеларијама, види 84.21

**5. EU NACE класификације, хронологија развоја
и везе између NACE Rev.2 и других
класификација**

5.1 NACE и интегрисани системи класификација економских дјелатности и производа

Значење NACE

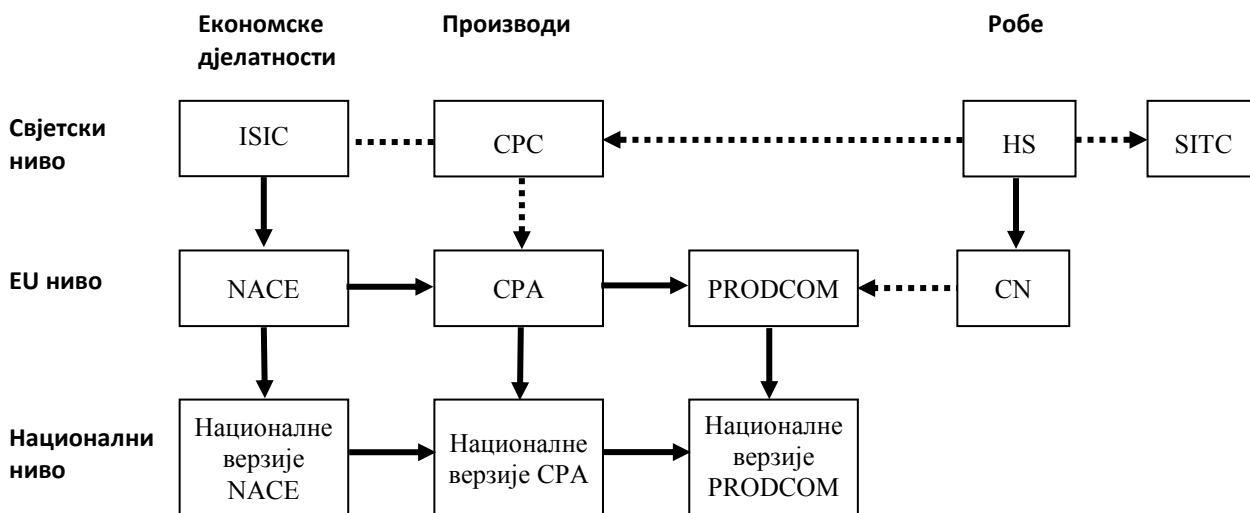
129. NACE је акроним који се користи за именовање различитих верзија статистичких класификација економских дјелатности које се од 1970. развијају у Европској унији. NACE обезбјеђује оквир за прикупљање и приказивање великог обима статистичких података према економским дјелатностима, како у подручју економских статистика (производња, запосленост, национални рачуни и др.), тако и у другим статистичким подручјима.

130. Статистички подаци произведени на основу NACE упоредиви су на европском и генерално на свјетском нивоу. Употреба NACE је обавезна у европском статистичком систему.

Међународни систем економских класификација

131. Упоредивост статистичких података произведених на основу NACE могућа је и на свјетском нивоу захваљујући чињеници да је NACE дио интегрисаног система статистичких класификација, које су углавном развијене у оквиру Статистичког одјељења Уједињених нација (*United Nations Statistical Division*).

132. Са европске тачке гледишта, овај систем може се представити на сљедећи начин:

Је референтна класификација. Класификације су повезане структуром.

Је референтна класификација. Класификације су повезане путем конверзационих табела.

Класификације су повезане путем конверзационих табела.

Гдје је:

- ISIC - Међународна стандардна индустријска класификација свих економских дјелатности Уједињених нација (*United Nation's International Standard Industrial Classification of all Economic Activities*).
- CPC - Централна класификација производа Уједињених нација (*United Nation's Central Product Classification*).
- HS - Хармонизовани систем назива и шифара роба, којим управља Свјетска царинска организација (*Harmonized Commodity Description and Coding System, managed by World Customs organization*).
- CPA - Европска класификација производа по дјелатности (*European Classification of Products by Activity*).
- PPODCOM - Номенклатура индустријских производа која се користи у статистици индустријске производње у ЕУ (*Prodcom, Classification of goods for statistics on industrial production in EU*).
- CN - Комбинована номенклатура, која се користи у оквиру Еу за сврхе спољне трговине (*Combined Nomenclature, a European classification of goods used for foreign trade statistics*).

133. Овакав интегрисани систем омогућава упоредивост статистичких података произведених у различитим статистичким доменима. Као резултат тога, на примјер, статистички подаци о производњи производа (у Еу се извјештавају на основу PPODCOM истраживања) могу се упоредити са статистичким подацима из трговине (у Еу се производе у складу са CN).

134. NACE је изведен из ISIC, у смислу да је детаљнији него ISIC. ISIC и NACE имају исти број категорија на највишем нивоу, али је NACE детаљнији на нижим нивоима.

135. Да би се обезбиједила међународна упоредивост, дефиниције и успостављене смјернице за кориштење NACE у складу су са дефиницијама и смјерницама објављеним у ISIC уводу.

5.2 Обухват и карактеристике NACE

Статистичке класификације

136. Сва статистичка посматрања која резултује у смислу статистичких података захтијевају систематично класификовање и разврставање. Класификовањем се расподјељује потпун скуп статистичких посматрања у сетове података који су хомогени, колико год је то могуће, с обзиром на карактеристике предмета статистичких истраживања.

137. Статистичке класификације се одликују:

- а. исцрпном покривености посматраног скупа;
- б. узајамном искључивости категорија: сваки елемент треба бити сврстан у само једну категорију класификације;
- в. методолошком принципијелношћу која омогућава досљедну расподјелу елемената у разним нивоима и категоријама класификације.

138. Хијерархијска структура класификација одликује се прецизном и све прецизнијом расподјелом категорија, што омогућава да се прикупе и презентују информације на различитим нивоима агрегације.

NACE као EU класификација економских дјелатности

139. NACE је европска стандардна класификација производних економских дјелатности. Она представља потпун скуп економских дјелатности подијељених на такав начин да се NACE шифре дјелатности могу повезати са статистичким јединицама које их обављају.
140. Економска дјелатност се одвија када се комбинују средства као што су капитална добра, радна снага, производне технике или полупроизводи у сврху производње добара или услуга. Усљед тога је економска дјелатност одређена инпутом средстава, производним процесом и оутпутом производа (добра или услуга).
141. Дјелатност се може састојати од једног једноставног процеса, али исто тако може покривати цијели низ потпроцеса, од којих се сваки налази у различитим категоријама класификације.
142. NACE не обезбјеђује посебне категорије за специфичне врсте статистичких јединица: јединице могу обављати неколико економских дјелатности и могу се дефинисати на различите начине према специфичним карактеристикама.
143. Обухват и ограничења NACE, као и структура и шифрирање NACE, да се избјегне понављање, могу се прочитати из одговарајућег дијела Методологије за примјену КД БиХ 2010 с обзиром да су из NACE приручника преузети у неизмијењеном облику.

5.3 Историјска биографија и правни контекст NACE

Хронологија развоја NACE

144. Од 1961. до 1970. у европским је земљама развијено неколико класификација дјелатности са циљем да се обухвате различите економске дјелатности.
145. У 1970. је развијена прва верзија NACE, „Nomenclature generale des Activites economiques dans les Communautes Europeennes“ (*General Industrial Classification of Economic Activities within the European Communities*). То је била класификација која је обухватала читав низ економских дјелатности.
146. Међутим, прва верзија NACE имала је два велика недостатка
- Није била основана као дио правних прописа заједнице (*Community legislation*), па су статистички подаци често прикупљани у складу са постојећим националним класификацијама и тек након тога трансформисани у NACE формат путем претвореног кључа, што није производило задовољавајуће упоредиве податке.
  - Није била развијена у признатим међународним оквирима, па је упоредивост с другим међународним класификацијама економских дјелатности била оскудна.

147. У циљу превазилажења недостатака, одлучено је да се размотри усклађивање NACE с одговарајућим међународним стандардима. Заједничка радна група састављена од представника Статистичког одјељења у V, Еуростат-а и представника држава чланица Еу уско је сарађивала на изради треће ревизије Међународне стандардне индустријске класификације свих економских дјелатности (*International Standard Industrial Classification of All Economic Activities - ISIC Rev. 3*). ISIC Rev.3 је усвојена од стране Комисије за статистику Уједињених нација у фебруару 1989.
148. Након тога, радна група састављена од представника Еуростат-а и држава чланица развила је нову ревидирану верзију NACE, названу NACE Rev. 1. Полазећи од постојеће структуре ISIC Rev. 3, додати су нови детаљи да рефлектују европске дјелатности које су биле неадекватно заступљене у ISIC. NACE Rev. 1 успостављена је Уредбом Савјета број 3037/90, 9. октобра 1990.
149. Нова, незнатно ажурнија верзија NACE Rev. 1, названа NACE Rev. 1.1, успостављена је 2002. Увела је неколико додатних ставки и извршене су промјене неких наслова. Циљ овог ажурирања био је:
- Додати нове дјелатности које нису постојале када је NACE Rev. 1, развијена;
  - Адекватно приказати дјелатности које су добиле на важности, било због технолошких или организационих промјена, након што је NACE Rev. 1 развијена;
  - Извршити исправку техничких и осталих грешки у NACE Rev. 1
150. У 2002. почињу и трају неколико година активности на опсежнијој ревизији NACE. Резултат тих активности била је израда нове NACE Rev. 2 класификације економских дјелатности. Уредба о успостављању NACE Rev. 2 усвојена је у децембру 2006. Уредба укључује све мјере за спровођење NACE Rev. 2 и за координисану транзицију из NACE Rev. 1.1. у NACE Rev. 2 у разним статистичким доменима. Примјена Nace Rev. 2 у земљама чланицама Еу почела је 01. јануара 2008. године.

Главна обиљежја уредби о NACE:

151. Државе чланице и Комисија Еу су утврдили да је кориштење NACE обавезно у земљама чланицама Еу. Услед тога, уредбе које успостављају NACE садрже и одредбе у вези с тим. Статистички подаци који се прикупљају од стране држава чланица Еу, а подразумијевају употребу класификације економских дјелатности, морају бити састављени у складу са NACE или са националним класификацијама дјелатности које су изведене из NACE.
152. Уредбе о NACE допуштају земљама чланицама да за националне потребе могу користити националне верзије класификација које су изведене из NACE. Међутим, такве националне верзије морају се у потпуности уклапати у структурни и хијерархијски оквир NACE. Велики број држава чланица Еу има развијене националне верзије класификације, обично додавањем пете цифре на NACE.
153. Комисија и Одбор представника држава чланица (SPC) одговорни су за праћење спровођења Уредбе о NACE, израду мањих измјена и допуна и повезивање с међународним организацијама које се баве класификацијама економских дјелатности.

5.4 Неопходност ревизије NACE

154. Промјене у економској структури и организацији, као и технолошки развој, стварају нове дјелатности и производе, што захтијева измјене неких постојећих дјелатности и производа. Такве промјене подразумевају сталан изазов за састављање статистичких класификација. Међутим, размаци између ревизија не смију бити претдуги, јер се релевантност класификације с временом смањује, а ни прекратки, јер је у том случају могућност упоредивости података током времена значајно умањена. Свака ревизија класификације, посебно ако укључује и промјене у структури класификације, води до прекида у временским серијама статистичких података.
155. Велика ревизија међународних и европских класификација економских дјелатности и производа, позната и као „Операција 2007“, одвијала се између 2000 и 2007. Ова ревизија је обухватила све економске класификације у интегрисани економски систем класификација. Главни критерији током спровођења ревизије били су:
- релевантност у односу на актуалну свјетску економију;
  - боља упоредивост с другим националним и међународним класификацијама;
  - континуитет с претходним верзијама класификације.

Главне карактеристике NACE и након ревизије остале су непромијењене. NACE Rev. 2 успоставља равнотежу између нивоа детаља које захтијевају корисници статистичких података и степена оптерећености послом у статистичким институцијама.

5.5 Везе NACE Rev. 2 са другим класификацијама

156. Главна веза NACE и других класификација дата је у дијаграму приказаном напријед, под насловом „NACE и интегрисани систем класификација економских дјелатности и производа“. Најприје су описани поједини детаљи односа с међународним класификацијама на основу уV система, као и однос NACE и многих Еу класификација које, на различите начине, кореспондирају одговарајућим свјетским класификацијама. На крају је описан однос с другим мултинационалним класификацијама, заједно с агрегираним структурама кориштеним у контексту националних рачуна.
157. RAMON, Еуростатов online сервер за метаподатке, пружа информације и детаљне структуре о међународним, регионалном и националним статистичким класификацијама развијеним за многе статистичке области: економске анализе, животну средину, образовање, занимања, националне рачуне, итд. Информације обухватају различите аспекте, укључујући опште описе, структуре класификација (односно шифре и наслове), објашњења, коресподентне табеле између класификација, методолошке документе и друге опште информације које се односе на класификације.

Везе с међународним класификацијама

Међународна породица економских и социјалних класификација

158. Међународна породица економских и социјалних класификација састоји се од класификација регистрованих у „Попису класификација Уједињених нација“ (*United Nations Inventory of Classifications*), које су прегледане и одобрене као смјернице од

стране „Статистичке комисије Уједињених нација“ (*United Nations Statistical Commission*) или других надлежних међувладиних одбора који се баве питањима економије, демографије, рада, здравства, образовања, социјалне заштите, географије, животне средине, кориштења времена и туризма. Исто тако су укључене и класификације сличних субјеката који су регистровани у Попису и изводе се из (или се односе на) међународних класификација и првенствено се, али не и искључиво, користе за регионалне или националне сврхе (као што су NACE и CPA).

159. Међународна породица економских и социјалних класификација састоји се од три главне врсте класификација: референтне класификације, изведене класификације и повезане класификације.
160. Референтне класификације (*Reference classifications*) су економске и социјалне класификације које су производ међународних споразума одобрених од стране Статистичке комисије Уједињених нација (*United Nations Statistical Commission*) или других компетентних међувладиних одбора, као што су Међународна организација рада (*International Labour Organization, ILO*), Међународни монетарни фонд (*International Monetary Fund, IMF*), Организација Уједињених нација за образовање, науку и културу (*United Nations Educational, Scientific, and Cultural Organization, UNESCO*), Свјетска здравствена организација (*World Health Organization, WHO*) или Свјетска царинска организација (*World Customs Organization, WCO*) у зависности од теме. На тај начин референтне класификације су достигле широку прихватљивост и званичну сагласност и одобравају се и препоручују као смјернице за израду изведених класификација. Оне се могу користити као модели за развој или ревизије других класификација, како с обзиром на структуру тако и с обзиром на особине и дефинисање категорија. ISIC је референтна класификација економских дјелатности.
161. Изведене класификације (*Derived classifications*) су засноване на референтним класификацијама. Изведене класификације могу бити израђене усвајањем структуре и категорија референтне класификације, а затим им се могу придружити додатни детаљи изван референтних класификација, или могу бити израђене реорганизовањем агрегатних ставки из једне или више референтних класификација. Изведене класификације често су прилагођене за кориштење на националном или мулти-националном нивоу. NACE је изведена класификација из ISIC.
162. Повезане класификације (*Related classifications*) су оне које се дјелимично односе на референтне класификације и за које су потребне кореспондентне табеле да би се омогућило упоређивање статистичких података.

УН интегрисани систем класификација дјелатности и производа

163. Статистичка комисија Уједињених нација (*United Nations Statistical Commission*) предложила је 1989. низ класификација које заједно чине интегрисани систем за класификовање дјелатности, добара и услуга, како би се могле користити за различите врсте економских статистика на свјетском нивоу. ISIC, CPC, SITC и BEC су главне компоненте овог система и уско су међусобно повезане:
- ISIC у систему представља класификовање дјелатности;
  - CPC је централни инструмент за класификовање производа и услуга;
  - SITC је агрегатна класификација добара за потребе упоређивања у статистици спољашње трговине;

- ВЕС је класификација добара (*Broad Economic Categories*) за потребе економских анализа.
- 164. Када се односе на робу и CPC и SITC класификације користе наслове и поднаслове хармонизованог система (*Harmonized Commodity Description and Coding System, HS*) као саставне дијелове за своје категорије, тј. сваки наслов на најнижем нивоу CPC одговара најмање једном HS тарифном броју или спаја два или више HS наслова или поднаслова. Постоје неки случајеви, посебно у пољопривреди, у којима су HS тарифни бројеви подијељени на неколико ставки CPC.
- 165. HS је међународна царинска класификација производа коју је саставила Свјетска царинска организација за потребе спољне трговине. HS се користи и за формирање царинских тарифа и за сврхе статистике спољне трговине. HS је хијерархијски структурисана и даје детаљне дефиниције и карактеристике за око 5000 врста роба. Структурисана је у 96 поглавља, од којих је свако препознатљиво по двоцифреном бројчаном коду; поглавља се дијеле на наслове, који се даље дијеле на поднаслове. Наслови се идентификују помоћу четвороцифреног нумеричког кода, а поднаслови помоћу шестороцифреног нумеричког кода. HS обухвата робу, односно производе који имају физичку димензију, такође обухвата и електричну енергију. HS не обухвата услуге, али укључује физичко „манифестовање“ услуга (нпр. архитектонски планови, дискете са софтвером, умјетнички оригинали и антиквитети стари више од 100 година итд.) Она такође укључује и робу која није тек произведена, као што је већ кориштена опрема. HS је посљедњи пут ревидирана 2007.
- 166. CPC организује производе према физичким карактеристикама и суштинској природи производа или сврси испоручене услуге. Тај критериј укључује, на примјер, врсту кориштене сировине, примјењени производни процес, сврху за коју је намијењен производ и слично. Иако је овај критериј често исти као и онај који се користи за класификације економских дјелатности, CPC није класификација производа зависна о класификацији економских дјелатности. Из тог разлога CPC систем кодирања је независан о ISIC класификацији.
- 167. Без обзира на овај специфичан приступ, CPC узима у обзир критеријум економског поријекла. Према овом критеријуму класификација производа комбинује у једну категорију добра и услуге које су оутпут само једне економске дјелатности. Ови напори су направљени да би дефинисали наслове на најнижем нивоу CPC на такав начин да што више производа на овом нивоу може бити додијељено једној категорији ISIC. Међутим, примјена критерија поријекла није увијек изводљива, чак и када се користи најдетаљнији ниво HS. Ревидирана верзија CPC, CPC вер. 2, усвојена је од стране Статистичке комисије Уједињених нација (*United Nations Statisticals Commission*) у марту 2006.
- 168. SITC слиједи традиционални поредак у коме се главна разматрања и критерији односе на кориштене материјале, фазе обраде и финалну употребу.
- 169. ВЕС је дизајниран да служи за конверзију података састављених на основу SITC у групе значајне за потребе економске анализе, које се темеље на SNA разликовању између капиталних добара, међуфазних добара и трајних и нетрајних потрошних добара. Не постоји директан однос између ISIC и ВЕС. ВЕС је ревидиран 1986., на основу треће ревизије SITC, а дефиниције ВЕС категорија у смислу поднаслова HS су накнадно промијењене да би одражавале промјене које су извршене у 2002. и 2007. на HS.

Веза NACE према ISIC

170. NACE је изведена из ISIC класификације: категорије на свим нивоима NACE су дефинисане да буду идентичне, или да формирају подскупове, појединачних ISIC категорија. Први и други ниво ISIC Rev. 4 (подручја и области) су идентичне потручјима и областима NACE Rev. 2. Трећи и четврти ниво (гране и разреди) ISIC Rev. 4 су подијељене у NACE Rev. 2 према европским потребама и захтијевима. Ипак, групе и разреди NACE Rev. 2 се увијек могу агрегирати у групе и разреде ISIC Rev. 4, одакле су и изведени. Циљ детаљнијих подијела у NACE Rev. 2, у поређењу са ISIC Rev. 4, је да се добије класификација која је више прилагођена структурама европских економија.
171. Исто тако, шифарски систем кориштен у ISIC и NACE је, колико год је то могуће, идентичан. Да се лакше разликују, у NACE је стављена тачка између прве двије цифре (ниво области) и задње двије цифре (групе и разреди). Међутим, с обзиром да су неке групе и разреди из ISIC Rev. 4 даље разложене у NACE групама и разредима (без увођења додатних хијерархијских нивоа) поједине ISIC шифре се могу разликовати од одговарајућих NACE шифара. Дакле, дјелатности на нивоу група или разреда могу имати нумеричку ознаку у NACE Rev. 2, која се разликује од ознаке у ISIC Rev. 4.

Веза NACE према осталим међународним класификацијама

172. Постоје и друге класификације развијене од стране Уједињених нација, или других међувладних органа, које имају неку везу с ISIC или користе дијелове ISIC за дефинисање њиховог властитог обухвата или категорија. Као резултат тога, оне се могу повезати и с NACE класификацијом.
173. Такве класификације су развијене за потребе статистике занимања, запослености, потрошње, образовања, туризма и животне средине. Овдје се наводе само најважније:
- Класификација функција владе (*Classifications of the Functions of Government, COFOG*);
  - Међународна стандардна класификација образовања (*International Standard Classification of Education, ISCED*);
  - Међународна стандардна класификација занимања (*International Standard Classification of Occupations, ISCO*);
  - Сателитски рачуни туризма (*Tourism Satellite Account, TSA*);
  - Класификација за сектор информационих и комуникационих технологија (*Information and Communication Technology Sector Classification, ICT*);
  - Класификација садржаја и дефиниција сектора медија (*Content and media industries sector definition*).

Везе с ЕУ класификацијама

Класификација производа по дјелатности CPA

174. CPA, Класификација производа по дјелатности (*Statistical Classification of Products by Activity in the European Economic Community, CPA*) је европска верзија CPC и намјена којој служи је у складу с намјеном којој служи и CPC. У Еу, класификације за специфичне статистичке домене се међусобно повезују преко CPA осим ако се сама CPA не користи као класификација у статистичким истраживањима. Иако је CPA европски двојник CPC, она се разликује од CPC не само по томе што је детаљнија, него исто тако и у структури. Еу је усвојила критеријум економског поријекла за развој CPA, са NACE као референтним оквиром. Дакле, до четвртог нивоа, (разреди) структура CPA одговара

NACE. У принципу, CPC подрзреди су реорганизовани према њиховом економском поријеклу. Веза између CPA и NACE Rev. 2 је видљива у самом CPA коду: на свим нивоима CPA, шифрирање прве четири цифре је идентично са оним које је кориштено у NACE Rev. 2, са врло мало изузетака. Као алат у свакодневном практичном раду, CPA, као и остале класификације производа, може се користити за описивање карактеристичних производа по појединачним дјелатностима. Мора се нагласити, да је у одређеним случајевима веза дјелатност - производ конвенција: ово се догађа када исти производи резултирају из различитих активности, са различитим производним процесима. Националне верзије CPA су могуће исто као и националне верзије NACE.

Комбинована номенклатура – CN

175. CN, Комбинована номенклатура (*Combined Nomenclature, CN*) је номенклатура која се користи у оквиру Еу за сврхе царинских тарифа и статистике спољне трговине и детаљније је разрађена од HS. Наслови у CN се означавају помоћу осмероцифрене нумеричке шифре, додајући двије цифре на релевантну HS шифру. CN је обавезујућа за све земље чланице Еу и њена ревизија врши се сваке године.

PRODCOM

176. PRODCOM је кратица за Еу номенклатуру производа која се користи у систему производних статистика за рударство и прерађивачку индустрију (искључујући услуге, сем “индустријске услуге”). Одбор за PRODCOM (Prodcom Committee) сваке године ажурира PRODCOM листу, на којој су засноване статистике производње. Наслови PRODCOM листе су изведени из CN, али њихова шифра је даља разрада CPA шифре. PRODCOM наслови се означавају кориштењем осмероцифрене шифре, првих шест цифара су идентичне са шифрама CPA. На тај начин је PRODCOM везана за и конзистентна са CPA. Веза са CPA наглашава и везу са NACE омогућавајући да предузећа која производе производе буду идентификована, док веза с CN омогућава упоређивање између производних статистика и статистика спољне трговине.

Главне индустријске групације - MIGs

177. MIG, Главно индустријско груписање (*Main Industrial Groupings*), је европска класификација која групише индустрију у смислу производа заснованих на потражњи: капитални производи, међуфазни производи, трајни потрошни производи, нетрајни потрошни производи и енергија. MIG се користи при изради више показатеља, међу којима су и индекс индустријске производње (изражен у смислу додате вриједности и заснован на јединицама по врсти дјелатности - KAU) и индекс цијена произвођача.

Класификација за статистику директних страних инвестиција – Платни биланс (BOP)

178. Платни биланс (*Balance Of Payments*) користи агрегате NACE категорија за извјештавање о подацима директних страних инвестиција (*Foreign Direct Investment - FDI*). Ниво рашчлањености дјелатности је углавном изражен у смислу NACE категорије „област“.

Везе с осталим међународним класификацијама

NAICS

179. NAICS је Систем индустријске класификације Сјеверне Америке (*North American Industry Classification System*). NAICS је развијена средином 1990-тих да би омогућила економску анализу економија сјеверноамеричких земаља. Структуре ISIC и NAICS су знатно различите. Међутим, статистички подаци прикупљени у складу с NAICS класификацијом могу се агрегирати у прве двије цифре ISIC Rev. 4 и NACE Rev. 2, обезбеђујући упоредивост података.

ANZSIC

180. ANZSIC је Стандардна класификација дјелатности Аустралије и Новог Зеланда (*Australian and New Zealand Standard Industrial Classification*) развијена за потребе обје земље за производњу и анализу индустријских статистика. У развоју ANZSIC велики нагласак је стављен на усклађивање с међународним стандардима. ISIC Rev. 3 је кориштен као међународни стандард за референтне сврхе. ANZSIC је много ближа ISIC и NACE него NAICS, јер њена структура јасно слиједи ISIC, при чему категорије за ниво области и детаљније нивое могу бити агреговане у двоцифрене категорије ISIC.

Остале класификације

181. Поред земаља чланица Еу, Норвешка и Швајцарска су увеле у употребу националне верзије класификација које су изведене из NACE. Више од тога, десетак других земаља ван Еу, или земље кандидати (попут Хрватске и Турске) користе NACE као основу за њихове националне класификације економских дјелатности. Више од 150 земаља у свијету, међу којима је и Босна и Херцеговина, користе класификације економских дјелатности засноване на NACE или ISIC.

Агреговане структуре за националне рачуне

182. Статистичари националних рачуна идентификовали су потребе за двије стандардне агрегације категорија ISIC/NACE које се користе за извјештавање статистичких података према SNA/ESA у великом броју држава. Прва агрегација, названа „агрегација високог нивоа (high-level aggregation) „ агрегује NACE/ISIC подручја у 10, односно 11 категорија; друга агрегација, названа „међуниво агрегација (intermediate aggregation)“, агрегира NACE/ISIC области и састављена је од 38 категорија. Ове двије агреговане структуре нису саставни дио ISIC/NACE класификација, али су у потпуности интегрисане у њихову хијерархијску структуру (агрегација високог нивоа, подручја, међуниво агрегација, области, гране, разреди).

183. Сљедећа табела представља „агрегацију високог нивоа SNA/ISIC подручја - A*10/11“

	ISIC Rev. 4/ NACE Rev. 2 Подручја	Опис
1	A	Пољопривреда, шумарство и риболов
2	B, C, D и E	Прерађивачка индустрија, вађење руда и камена и остала индустрија
2а	C	Од чега: прерађивачка индустрија
3	F	Грађевинарство
4	G, H и I	Трговина на велико и на мало, превоз и складиштење, дјелатности пружања смјештаја, припреме и послуживања хране
	J	Информације и комуникације
6	K	Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања
7	L	Пословање некретнинама*
8	M и N	Стручне, научне, техничке, административне и помоћне услужне дјелатности
9	O, P и Q	Јавна управа, одбрана, образовање, дјелатности здравствене заштите и социјалног рада
10	R, S, T и U	Остале услуге

* Укључује импутирану стамбену ренту за станове настањене њиховим власницима

184. Сљедећа табела представља: „међустепенску агрегацију SNA/ISIC - A*38“:

	A*38 шифра	ISIC Rev. 4/ NACE Rev. 2	Области
1	A	Пољопривреда, шумарство, и риболов	01 до 03
2	B	Вађење руде и камена	05 до 09
3	CA	Производња прехрамбених производа, пића и дуванских производа	10 до 12
4	CB	Производња текстила, одјеће, коже и припадајућих производа	13 до 15
5	CC	Производња производа од дрвета и папира,	16 до 18
6	CD	Производња кокса и рафинисаних нафтних производа	19
7	CE	Производња хемикалија и хемијских производа	20
8	CF	Производња фармацеутских производа, хемијских и биљних производа за медицинске потребе	21
9	CG	Производња производа од гуме и пластичних маса, и осталих неметалних минералних производа	22 + 23
10	CH	Производња базних метала и готових металних производа, осим машина и опреме	24 + 25
11	CI	Производња рачунара, електронских и оптичких производа	26
12	CJ	Производња електричне опреме	27
13	CK	Производња машина и уређаја, д.н	28
14	CL	Производња саобраћајних средстава	29 + 30
15	CM	Остала прерађивачка индустрија, поправка и инсталација машина и опреме	31 до 33

EU NACE класификације и везе са другим класификацијама

	A*38 шифра	ISIC Rev. 4/ NACE Rev. 2	Области
16	D	Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	35
17	E	Снабдијевање водом, канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедијације) животне средине	36 до 39
18	F	Грађевинарство	41 до 43
19	G	Трговина на велико и на мало, поправка моторних возила и мотоцикала	45 до 47
20	H	Превоз и складиштење	49 до 53
21	I	Дјелатности пружања смјештаја, припреме и послуживања хране	55 + 56
22	JA	Издавачке, аудиовизуелне и дјелатности емитовања	58 до 60
23	JB	Телекомуникације	61
24	JC	ИТ и остале информационе услужне дјелатности	62 +63
25	K	Финансијске дјелатности и дјелатности осигурња	64 до 66
26	L	Пословање некретнинама*	68
27	MA	Правне, рачуноводствене, управљачке, архитектонске, инжењерске и дјелатности техничког тестирања и анализе	69 до 71
28	MB	Научно истраживање и развој	72
29	MC	Остале стручне, научне и техничке дјелатности	73 до 75
30	N	Административне и помоћне услужне дјелатности	77 до 82
31	O	Јавна управа и одбрана, обавезно социјално осигурање	84
32	P	Образовање	85
33	QA	Дјелатности здравствене заштите	86
34	QB	Дјелатности социјалне заштите у установама са смјештајем и у установама без смјештаја	87 + 88
35	R	Умјетност, забава и рекреација	90 до 93
36	S	Остале услужне дјелатности	94 до 96
37	T**	Дјелатности домаћинства као послодаваца, дјелатности домаћинства која производе различиту робу и обављају различите услуге за сопствену употребу	97 + 98*
38	U**	Дјелатности екстериторијалних организација и органа	99*

* Укључује импутирану стамбену ренту за станове настањене њиховим власницима

** Комплетно подручје U и дио подручја T (област 98) налазе се изван оквира SNA/ESA производне границе, и због тога ће ти редови бити празни при извјештавању података за статистику националних рачуна, али су овдје укључени због комплетности слике.

6. Додаци

6.1 Одлука о Класификацији дјелатности БиХ

На основу чл. 6. и 9. Закона о класификацији дјелатности у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", бр. 76/06, 100/08 и 32/10), Агенција за статистику Босне и Херцеговине, доноси

ОДЛУКУ О КЛАСИФИКАЦИЈИ ДЈЕЛАТНОСТИ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ 2010

Члан 1. (Предмет одлуке)

Овом Одлуком прописује се Класификација дјелатности Босне и Херцеговине 2010 (у даљем тексту: Класификација дјелатности БиХ 2010), са називима и шифрама дјелатности које обухватају подручја, области, гране и разреде економских дјелатности, која ће се примјењивати на територији Босне и Херцеговине.

Члан 2. (Употреба Класификације дјелатности БиХ 2010)

Класификација дјелатности БиХ 2010 из члана 1. ове Одлуке употребљава се за одређивање дјелатности, односно за сва разврставања по дјелатностима пословних и других субјеката и њихових дијелова за потребе статистике, различитих службених и других административних збирки података (евиденције, регистри, базе података и сл.).

Члан 3. (Хијерархијски нивои Класификације дјелатности БиХ 2010)

Класификација дјелатности БиХ 2010 састоји се од четири хијерархијска нивоа који су означени на следећи начин:

- a) подручје (означено једнословном абecedном шифром),
- b) област (означена двоцифреном бројчаном шифром),
- c) грана (означена троцифреном бројчаном шифром),
- d) разред (означен четвороцифреном бројчаном шифром).

Члан 4. (Саставни дио Одлуке)

Саставни дио ове Одлуке чине:

- a) Класификација дјелатности БиХ 2010,
- b) Класификација дјелатности БиХ 2010 са објашњењима,
- c) Методологија за статистичку примјену Класификације дјелатности БиХ 2010.

Члан 5. (Престанак примјене претходне одлуке)

Одлука о Класификацији дјелатности Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 84/06) престаје да важи од дана примјене ове Одлуке.

Додаци

Члан 6.

(Ступање на снагу и објављивање у Службеном гласнику БиХ)

Ова Одлука ступа на снагу даном објављивања у “Службеном гласнику БиХ”, а примјењује се од 1. јануара. 2011. године.

Број протокола 1337/10
18. мај 2010. године,
Сарајево

Директор:
Зденко Милиновић

6. 2 Појмовник

Појмовник детаљније описује неке појмове који се користе у КД БиХ 2010 (NACE Rev. 2) Уводу, Методологији и Објашњењима. Појмовником се обезбјеђује да описи буду конзистентни са дефиницијама појмова када се на другом мјесту користе, али ови описи нису намијењени да дају дефинитивно значење ријечи за намјене изван ове методологије. Сврха овог појмовника је само да помогне корисницима да се исправно интерпретира КД БиХ 2010.

Додата вриједност: Бруто додата вриједност у базним цијенама се дефинише као разлика између оутпута у базним цијенама (бруто вриједност производње) и међуфазне потрошње у набавним цијенама.

Дорада: Дорада је процес који се обавља, међу осталим, за заштиту одређених производа, за добијање одређених особина или за спречавање свих штетних утицаја који би могли произаћи из њиховог кориштења. Примјери су обрада усјева, дрвета, метала и отпада.

Финални производ: Производи за које је обрада завршена.

Индустријски процес: Трансформациони процес (физички, хемијски, ручни итд.) који се користи у производњи нових производа (потрошачких, репродукционих или инвестиционих добара), у преради употребљених производа или у обезбјеђивању услуга индустрији као што је дефинисано у подручју В „Вађење руда и камена“, С „Прерађивачка индустрија“, Д „Производња и снабдијевање електричне енергије, гаса, и климатизација“, Е „Снабдијевање водом, канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедијације) животне средине“ и Ф „Грађевинарство“.

Капитална добра: Капитална добра су добра која су другачија од материјалних инпута и горива, и користе се за производњу других добара и/или услуга. Укључују фабричке зграде, машине, локомотиве, камионе и тракторе. Земљиште се обично не сматра капиталним добром.

Нуспроизвод: *Специфични нуспроизвод* је производ који је технолошки повезан с производњом других производа у истој грани, али се не производи ни у једној другој грани (нпр. меласа у вези с производњом шећера). Специфични нуспроизводи користе се као инпут за производњу других производа. *Обични нуспроизвод*, тј. нуспроизвод који није везан искључиво за једну грану, јест производ технолошки повезан с производњом других производа, али се производи у неколико грана (нпр., водород произведен рафинисањем нафте технолошки је повезан с водородом произведеним у петрохемијској производњи и карбонизацији угља и идентичан с оним произведеним у грани која обухвата друге основне хемијске производе).

Полупроизвод: Производи који су прошли неке фазе обраде, али захтијевају додатну обраду како би били погодни за кориштење. Могу бити продати другим прерађивачима или пренијети подуговарачима за даљу обраду. Један од типичних примјера за то су груби метални одливци продати или пренијети на друго мјесто у циљу довршавања.

Прерађивачка индустрија: Све дјелатности унутар подручја С. Укључена је и ситна предузетничка дјелатност и масовна производња. Треба напоменути да се велика фабричка постројења не користе искључиво у подручју С.

Производ: Производ је резултат неке економске дјелатности. Ово је општи назив који се користи за добра и услуге.

Производња: Производња је дјелатност чији је резултат производ. Користи се у вези с цијелим низом економских дјелатности. Тај појам није резервисан само за подручја пољопривреде, рударства или прерађивачке индустрије. Такође се користи у вези с подручјем услуга. Могу се користити и прецизнији појмови да означе производњу: пружање услуга, обрађивање, прерађивање итд., зависно од гране дјелатности. Производња може да се мјери на различите начине, у физичким или вриједносним показатељима.

Роба: Роба је добро које је могуће размјењивати. Може бити само један производ с производне линије, јединствени примјерак (умјетничка слика, Мона Лиза) или материјални медиј за услуге (софтверска дискета). То је концепт који се користи за царинске класификације.

Индустријске машине: Све врсте машина и опреме првенствено израђених за кориштење у просторијама које нису домаћинства, нпр. алатне машине, машине за перионице веша.

Машине за личну употребу или домаћинство: Све врсте машина и опреме првенствено израђених за кориштење у приватним домаћинствима, нпр. машине за веш за домаћинство.

Трансформација: Трансформација је процес којим се модификује природа, састав или облик сировина, полупроизвода или финалних производа у циљу добијања нових производа.

6.3 Outsourcing

Дефиниције и правила за разврставање јединица које с другим јединицама подговарају обављање производње

1.1. Увод

У обје класификације економских дјелатности, ISIC и NACE, третман јединица које с другим јединицама уговарају outsourcing за послове прерађивања добара био је на неки начин нејасан.

NACE Rev. 1.1 дефинисао је outsourcing на сљедећи начин:

Јединице које продају робе и пружају услуге под својим именом, али за производњу ангажују друге јединице. Ове јединице се разврставају у подручје G „Трговина на велико и на мало ...“ осим кад посједују законско право и концепт, у том случају се разврставају као да саме производе робу.

Иако се дефиниција чинила јасном, власништво законског права или концепта није се увијек тумачио на исти начин.

У ствари, неке државе чланице Еу нису узимале у обзир outsourcing када су разврставале јединице у складу с NACE класификацијом, а оне које јесу, нису увијек примјењивале исте критеријуме за разврставање, па према томе статистички подаци нису увијек били у потпуности упоредиви.

У покушају да се ријешу споменути недостатак упоредивости, Експертска група и Техничка подгрупа Експертске групе за међународне класификације економских и друштвених дјелатности, на састанку одржаном у Њујорку, од 16 до 20. априла 2007. за ISIC Rev. 4, су се усагласиле да јединице које у потпуности уговарају outsourcing прерађивачког процеса треба разврстати у прерађивачку индустрију само у случају да посједују сировине које се користе као инпут у производном процесу.

Ово правило је укључено у уводне смјернице за NACE Rev.2 класификацију које је Статистички програмски одбор (*Statistical Program Committee - SPC*) прихватио на свом 62-ом састанку у мају 2008. године. Ипак, на истом састанку, SPC је споменуо потребу да се пажљиво размотре импликације правила о outsourcing дјелатностима (тачке од 80 до 84) са циљем да се обезбједи досљедна имплементација.

SPC је углавном био забринут за јасноћу дефиниција и потребу за јасним правилима разврставања јединица. Исто тако је споменуто да би се требале идентификовати најбоље праксе за правовремено ажурирање пословних регистара.

Да би одговорио на ову забринутост, Еуростат је формирао радну групу сачињену од стручњака из Њемачке, Француске, Литваније, Холандије, Аустрије, Пољске, Португала и Уједињеног Краљевства, која се први пут састала 27. и 28. септембра 2007. године да би обрадила ова питања.

Појмовник је резултат рада ове радне групе и укључује коментаре чланова радне групе за НАСЕ/СРА, који су консултовани након састанка радне групе. У V-ова Секција за економску статистику и класификације (*UN Economic Statistics and Classification Section*) исто тако је консултована.

1.2 Терминологија

Outsourcing

Уговорни однос према коме > *наручилац* захтијева од > *уговарача* обављање специфичних задатака, попут дијелова производног процеса или чак комплетан производни процес, услуге запошљавања или помоћне дјелатности.

Термин *outsourcing* се такође користи ако је > *уговарач* подружна јединица и ако се задаци обављају по тржишним условима или не.

> *Наручилац* и > *уговарач* се могу налазити на истој економској територији или на различитим економским територијама. Сама локација не утиче на разврставање нити једне од ових јединица.

Наручилац (*Principal*)

Јединица која улази у уговорни однос с другом јединицом (> овдје названом *уговарач*) како би јој та друга јединица обавила специфичне задатке, попут дијелова производног процеса или чак комплетан производни процес, услуге запошљавања или помоћне дјелатности.

Уговарач (*Contractor*)

Јединица која обавља специфичне задатке, попут дијелова производног процеса или чак комплетан производни процес, услуге запошљавања или помоћне дјелатности, на основу уговорног односа с > *наручиоцем*. Такође се користи термин *подуговарач*. У класификацији НАСЕ, дјелатности које обавља > *уговарач* су оне дјелатности које се обављају „уз наплату или на основу уговора“.

Прерађивачке дјелатности

Физичка и/или хемијска трансформација материјала, супстанци или састојака у нове производе. Материјали, супстанце или састојци који се трансформишу су сировине које настају као производи пољопривреде, шумарства, риболова или рударства, као и производи или полупроизводи других прерађивачких дјелатности.

Подуговорач

Види > уговарач

1.3. Правила разврставања

Ова правила одређују како разврстати outsourcing дјелатности наручиоца и уговарача, као што је дефинисано у 1.2 Терминологији изнад. Важно је примјетити да се правила примјењују само на разврставање outsourcing дјелатности и оних гдје су наручиоци и уговарачи такође укључени у друге дјелатности, разврставање њихових свеукупних дјелатности мора бити одређено примјењујући правило додате вриједности наведено у параграфима од 60 до 79 (како су нумерисани у класификацији NACE Rev. 2 Уводним смјерницама), односно 58 до 75 (Методологија за статистичку примјену КД БиХ 2010) за све њихове дјелатности.

Outsourcing дијелова прерађивачког производног процеса

Наручилац делегира дио прерађивачког производног процеса уговарачу.

Правила разврставања

Наручилац треба бити разврстан као да обавља комплетан процес производње.

Уговарач се разврстава с јединицама које производе исту врсту робе или пружају исте услуге за сопствени рачун.

Outsourcing комплетног прерађивачког производног процеса (i)

Наручилац, који посједује главне сировине које се користе као инпут у производном процесу, у потпуности уговара outsourcing производног процеса с другом јединицом.

Правило разврставања

Наручилац који посједује главне сировине које се користе као инпут у производном процесу (нпр. текстил и дугмад за производњу одјеће, дрво и металне додатке за производњу намјештаја) и самим тим посједује коначни оутпут, али му производњу обављају уговарачи, разврстава се у подручје С „Прерађивачка дјелатност“, и то у разред који је у кореспонденцији са цијелим производним процесом. Уговарач се разврстава с јединицама које производе исту врсту роба за сопствени рачун.

Outsourcing комплетног прерађивачког производног процеса (ii)

Наручилац који не посједује сопствене сировине које се користе као инпут у прерађивачком процесу, а у потпуности уговори outsourcing прерађивачког процеса с другом јединицом.

Правила разврставања

Наручилац коме производњу обављају други и који не посједује сопствене сировине као инпут у производном процесу, треба бити разврстан у подручје G „Трговина на велико и мало“ (према дјелатности и обиљежјима продате робе) ако обавља само ову дјелатност. Ако обавља друге дјелатности, треба бити разврстан према правилу додате вриједности: што може бити у подручје G или у друга подручја.

Уговарач се разврстава с јединицама које производе исту врсту робе за сопствени рачун.

Outsourcing грађевинских дјелатности

Наручилац уговара да му грађевинске радове обаве друге јединице, али остаје у потпуности одговоран за грађевински процес.

Правила разврставања

И наручилац и уговарач се разврставају у подручје F (Грађевинарство), и то у разред који кореспондује грађевинским дјелатностима које се обављају.

Outsourcing помоћних дјелатности

Наручилац обавља комплетан или дио процеса производње (роба или пружања услуга) али делегира уговарачу одређене помоћне дјелатности, као што су рачуноводствене или ИТ услуге. Ове помоћне дјелатности нису дио основног производног процеса и не доводе директно до финалних производа или услуга, али подупиру опште функционисање наручиоца као производне јединице.

Правила разврставања

Наручилац се разврстава под истом NACE шифром која представља основни производни процес. Уговарач се разврстава у специфичну дјелатност коју обавља, нпр. разред 69.20 „Рачуноводствени, књиговодствени и ревизорски послови; послови савјетовања који се односе на порез“ разред 62.02 „Дјелатности савјетовања о рачунарима тј. о рачунарским системима“ итд.

Outsourcing услуга запошљавања

У случају outsourcingа услуга запошљавања треба разликовати да ли је оно на сталној или привременој основи.

Правила разврставања

- а) У случају outsourcingа услуга запошљавања на привременој основи, наручилац се разврстава на основу дјелатности коју стварно обавља (нпр. прерађивачка индустрија). Уговарач се разврстава у разред 78.20 „ Дјелатности агенција за привремено запошљавање“.
- б) У случају outsourcingа услуга запошљавања на дуготрајној или сталној основи, уговарач се разврстава према дјелатности коју стварно обавља (нпр. прерађивачка индустрија). Уговарач се разврстава у разред 78.30 „Остало уступање људских ресурса“.

Outsourcing услужних дјелатности

Наручилац уговара с другом јединицом да она обави дио или комплетно пружање услуга (очекиване помоћне дјелатности, види правило „Outsourcing помоћних дјелатности“) изнад.

Правила разврставања

- а) Наручилац који уговара outsourcing дијела услужних дјелатности треба бити разврстан као да пружа комплетан процес услуга. Уговарач се разврстава према дијелу услуга које пружа.
- б) Ако наручилац уговара outsourcing комплетне дјелатности пружања услуга и наручилац и уговарач се разврставају као да у потпуности обављају услужну дјелатност.

Outsourcing комплетног процеса пољопривредних дјелатности или сточне производње (и)

Уговарач који **посједује** сјемење или биљке (саднице, калеме, изданке) или стабла воћа (укључујући винову лозу) или стада стоке подуговара комплетан процес пољопривредне или сточне производње с другом јединицом.

Правила разврставања

Наручилац, који **посједује** сјемење или биљке (саднице, калеме, изданке) или стабла воћа (укључујући винову лозу) или стада стоке и самим тим посједује финални оутпут, али производњу му обављају уговарачи, се разврстава у област 01, и то у разред који обухвата комплетан процес производње.

Уговарач се разврстава у одговарајући разред гране 01.6.

Outsourcing комплетног процеса пољопривредних дјелатности или сточне производње (ии)

Наручилац, који **не посједује** сјемење или биљке (саднице, калеме, изданке) или стабла воћа (укључујући винову лозу) или стада стоке, уговара с другом јединицом да та јединица обави комплетан процес производње за њега.

Правила разврставања

Наручилац за кога други обављају производњу и који не посједује сјемење или биљке (саднице, калеме, изданке) или стабла воћа (укључујући винову лозу) или стада стоке се разврстава у подручје G „Трговина на велико и мало“ (према дјелатности и обиљежјима продате робе) ако обавља само ову дјелатност. Ако обавља друге дјелатности, треба бити разврстан према правилу додате вриједности: ово може бити у подручје G или у друга подручја.

Уговарач се разврстава с јединицама које производе исте врсте робе за сопствени рачун.

Outsourcing комплетног процеса шумарске производње (и)

Наручилац који посједује стабла подуговара комплетан процес производње шумарских производа с другом јединицом.

Правила разврставања

Наручилац који **посједује** стабла и тиме посједује финални оутпут, али за кога уговарачи обављају производни процес, разврстава се у област 02, у разред који обухвата потпуно производни процес.

Уговарач се разврстава у разред 02.40.

Outsourcing комплетног процеса шумарске производње (ии)

Наручилац који **не посједује** стабла подуговара outsourcing комплетног производног процеса с другом јединицом.

Правила разврставања

Наручилац за кога други обављају процес производње и који не посједује стабла разврстава се у подручје G „Трговина на велико и мало“ (према дјелатности и специфичности продате робе) ако обавља само ову дјелатност. Ако обавља друге дјелатности, треба бити разврстан према правилу додате вриједности: ово може бити у подручју G или у другим подручјима.

Уговарач се разврстава с јединицама које производе исту врсту робе за сопствени рачун.

Outsourcing комплетног процеса производње водених организама (и)

Наручилац који **посједује** мријест подуговара комплетан процес производње водених организама (аквакултуре) с другом јединицом.

Правила разврставања

Наручилац, који посједује мријест и стога посједује финалне оутпуте, али производњу за њега обављају уговарачи, се разврстава у грану 03.2, посебно у разред који обухвата потпун процес производње.

Уговарач се разврстава у одговарајући разред гране 03.2.

Outsourcing комплетног процеса производње аквакултуре (ии)

Наручилац, који не посједује мријест, подуговара комплетан процес производње водених организама с другом јединицом.

Правила разврставања

Наручилац за кога други обављају производњу и који не посједује мријест се разврстава у подручје G „Трговина на велико и мало“ (према дјелатности и обиљежјима продате робе) ако само обавља ову дјелатност. Ако обавља друге дјелатности, треба бити разврстан према правилу додате вриједности: то може бити у подручје G или у друго подручје.

Уговарач се разврстава с јединицама које производе исту врсту робе за сопствени рачун.

Outsourcing комплетног процеса производње енергије (u)

Наручилац који **посједује** сировине за производњу енергије (као што су нафта, угаљ, гас, дрво, пољопривредни остаци, итд.), а подуговара комплетан процес производње енергије с другом јединицом.

Правила разврставања

Наручилац који **посједује** сировине за производњу енергије (као што су нафта, угаљ, гас, дрво, пољопривредни остаци, итд.) и стога посједује финални оутпут, али за кога производњу обављају уговарачи, разврстава се у подручје D, посебно у разред који кореспондује комплетном процесу производње.

Уговарач се разврстава у одговарајући разред подручја D.

Outsourcing комплетног процеса производње енергије (uu)

Наручилац који **не посједује** сировине за производњу енергије (као што су нафта, угаљ, гас, дрво, пољопривредни остаци, итд.) подуговара комплетан процес производње с другом јединицом.

Правила разврставања

Наручилац за кога производњу обављају други и који не посједује сировине за производњу електричне енергије (као што су нафта, угаљ, гас, дрво, пољопривредни остаци, итд.) разврстава се у подручје D разред 35.14 или 35.23 (према дјелатности и обиљежјима продате робе) ако обавља само ову дјелатност. Ако обавља друге дјелатности, треба бити разврстан према правилу додате вриједности.

Уговарач се разврстава с јединицама које производе исту врсту робе за сопствени рачун.

Outsourcing другог комплетног процеса производње добара

У случајевима риболова, вађења руде и камена и снабдијевања водом, наручилац за кога производњу обављају други се разврстава у трговину (према дјелатности и обиљежјима продате робе) ако обавља само ту дјелатност. Ако обавља друге дјелатности, треба бити разврстан према правилу додате вриједности: то може бити у подручје G или у друга подручја.

Уговарач се разврстава с јединицама које производе исту врсту робе или услуга за сопствени рачун.

6.4 Легислатива

Легислатива за примјену Класификације дјелатности БиХ 2010 у Босни и Херцеговини

- Закон о статистици Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, број 26/04 и број 42/04),
- Закон о класификацији дјелатности у Босни и Херцеговини („Службени гласник БиХ“, број 76/06, број 100/08 и број 32/10),
- Одлука о класификацији дјелатности у Босни и Херцеговини („Службени гласник БиХ“, број 47/10)

Легислатива Еуропске Уније о примјени NACE Rev. 2

- European Parliament and Council Regulation No 1893/2006 of 20/12/2006 establishing the statistical classification of economic activities NACE Revision 2 and amending Council Regulation (EEC) No 3037/90 as well as certain EC Regulations on specific statistical domains OJ L 393, 30/12/2006
- Council Regulation No 3037/90/EEC of 09/10/1990 on the statistical classification of economic activities in the European Community (NACE) OJ L293, 24/10/1990
- Commission Regulation No 973/2007 of 20/08/2007 amending certain EC Regulations on specific statistical domains implementing the statistical classification of economic activities NACE Revision 2 OJ L 216, 21/08/2007
- Council Regulation (EEC) No 696/93 of 15 March 1993 on the statistical units for the observation and analysis of the production system in the Community
- European Parliament and Coouncil Regulation No 177/2008 of 20/02/2008 establishing a cammon framework for business registers for statistical purposes and repealing Council Regulation (EEC) No 2186/93